

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 5 Σεπτεμβρίου 2021 • Έτος 13^ο • Αρ. φύλλου 678

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΟΥΛΙΔΗΣ

Έχει και θετικά η πρόταση του '60

Τη θέση πως η πρόταση για το Σύνταγμα του '60 ενέχει και θετικά στοιχεία, εξέφρασε ο πρώην υπ. Εξωτερικών Ιωάννης Κασουλίδης σε συνέντευξή του στην «Κ». Όπως σημειώνει, αφότου επιδιώξουμε μία στρατηγική συμφωνία, να εφαρμοστεί μεταβατικά μέχρι τα δημοψηφίσματα. Απαντά παράλληλα και για τα περί υποψηφιότητάς του το 2023. **Σελ. 7**

Κάλεσμα Αναστασιάδη στον Γκουτέρες

Η «Κ» αποκαλύπτει το περιεχόμενο της τελευταίας επιστολής που απέστειλε ο Πρόεδρος στον ΟΗΕ

Επιστολή προς τον γ.γ. των ΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες απέστειλε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης, υπογραμμίζοντας την ετοιμότητά του για λύση στη βάση διζωνικής δικονομικής ομοσπονδίας με πολιτική ισότητα

και στη βάση των κατευθύνσεων της κοινής διακήρυξης της 11ης Φεβρουαρίου 2014 με τον τότε Τ/κ ηγέτη Ντερβίς Έρογλου. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αναχωρεί την 18η Σεπτεμβρίου για τη Νέα Υόρκη και κύριος

στόχος, όπως σημειώνουν στην «Κ» διπλωματικές πηγές, είναι να διασφαλιστούν διμερείς επαφές με άλλους αρχηγούς κρατών. Στην επιστολή που απέστειλε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας χαιρετίζει παράλληλα και

την πρόθεση του Αντόνιο Γκουτέρες να διορίσει ειδικό απεσταλμένο για το Κυπριακό, πρόθεση που εκφράστηκε στην τελευταία διάσκεψη στη Γενεύη, με την διαφώνια της τουρκικής πλευράς. **Σελ. 5**

Ο οικουμενικός Μίκης Θεοδωράκης

Η εμβληματική μορφή της σύγχρονης Ελλάδας, έφυγε την Πέμπτη από τη ζωή, σηματοδοτώντας με τον θάνατό του το τέλος μιας εποχής. «Μία από τις πηγές της έμπνευσής μου είναι η πρόκληση. Όταν άκουγα κάτι το οποίο με ενδιαφέρει, κάτι που δεν μπορούσα να κάνω ή που έπρεπε να κάνω, αυτό με έβαζε μπροστά και έκανα κάτι ακόμα καλύτερο. Πρέπει να πω ότι αυτό το αίσθημα το είχα με λίγους διεθνείς συνθέτες σύγχρονους, και με τον Χατζιδάκι» είχε αναφέρει σε συνέντευξή του στον Αλέξη Παπαχελά ο Μίκης Θεοδωράκης. Αναζητούσε πάντα την «πνοή του λαού» και το γεγονός ότι η μουσική του ακουγόταν από τα μπαλκόνια της γειτονιάς μετά τον θάνατό του, αποτελεί ίσως τον καλύτερο για τον ίδιο αποκαίριετισμό. **Σελ. 20, 21**

ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ

Χάρτινες οι πολιτικές της Ευρωπ. Ένωσης

Η Ε.Ε. φαίνεται κατώτερη των περιστάσεων και αδύναμη να αντιμετωπίσει μian ενδεχόμενη μεταναστευτική κρίση. Καταλήγει σε μια χάρτινη, μονή ζώνη άμυνας, η οποία συνίσταται στη χορήγηση κονδυλίων σε «κάποιες χώρες», ούτως ώστε να συγκρατήσουν τις μεταναστευτικές ροές στο έδαφός τους. **Σελ. 4**

ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Ψάχνοντας διάδοχο της Μέρκελ

Σε εκλογές προσωπικότητας παρά αξιών παίζονται πλέον οι γερμανικές εκλογές, καθώς η μακρά διακυβέρνηση Μέρκελ οδηγεί τους ψηφοφόρους να ψάχνουν πρώτα το πρόσωπο που έχει τα προσόντα να την αντικαταστήσει. **Σελ. 15**

«Κλειδί» για τη νέα πολιτική Μπτσοτάκη

Κρίσιμος ο Σεπτέμβριος

Ο Σεπτέμβριος σηματοδοτεί την έναρξη της νέας πολιτικής περιόδου, καθώς θα καταστεί σαφές η δυναμική της πανδημίας και συνακόλουθα οι επιπτώσεις της στην οικονομία, ενώ θα πρέπει να ανακτηθεί και το χαμένο έδαφος από τις «παρενέργειες» του πρόσφατου ανασχηματισμού. **Σελ. 20**

Επεκτατικός ο προϋπολογισμός

Πετρίδης: Δυνατά στην εποχή της ανάπτυξης και μεταρρυθμίσεων

Πυρετωδώς εργάζεται το υπουργείο Οικονομικών προκειμένου να καταθέσει ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου για συζήτηση εντός Σεπτεμβρίου τον κρατικό προϋπολογισμό για το 2022. Όπως δήλωσε στην «Κ» ο υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης, το 2022 ο προϋπολογισμός, ο οποίος διέπεται από μια ιδιαίτερα αναπτ-

ξιακή πνοή, σηματοδοτεί το ότι περνάμε δυνατά στην εποχή της ανάπτυξης. Είναι ένας επεκτατικός προϋπολογισμός, ο οποίος θα χαρακτηρίζεται από τη σταδιακή άρση των σχεδίων στήριξης, σε αναπτυξιακά έργα και μεταρρυθμίσεις που θα έχουν μεσοπρόθεσμο αλλά και μακροπρόθεσμο όφελος για τη χώρα». **Οικονομική, σελ. 3**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Περί εγωισμού

Η ιστορία είναι εδώ για να μας θυμίζει πως ο εγωισμός αποτελούσε ανέκαθεν έναν κακό σύμβουλο. Μπορεί να κάψει πρόσωπα, να χαλάσει καριέρες, αλλά κυρίως να ανατρέψει το μέλλον ενός τόπου. Τα όσα διαρρέονται γύρω από τον χειρισμό της πρότασης για το Σύνταγμα του '60 στέλλουν το μήνυμα πως η κυβέρνηση έχει χάσει την ψυχραιμία της αλλά κυρίως τη μεγάλη εικόνα. Τη μεγάλη εικόνα, ότι για την επίλυση του Κυπριακού χρειάζεται, μεταξύ άλλων, συνέπεια και ειλικρίνεια. Ο εγωισμός, οι τακτικισμοί και οι σκοπιμότητες που συνδέονται με σιδηρόπλοιο άλλο από την επίλυση του εθνικού, δεν θα έπρεπε να είχαν την οποιαδήποτε θέση, ούτε στο μυαλό των κυβερνώντων, αλλά ούτε και στην επικαιρότητα.

Φανερωμένη: Ένα κομμάτι ιστορίας

Το σχολείο που σημάδεψε τη Λευκωσία, βάζει λουκέτο για τους μαθητές

Παιδικές φωνές και χαμόγελα θα κατακλύσουν τις επόμενες μέρες τα σχολεία. Ωστόσο, η πόρτα ενός από τα αρχαιότερα σχολεία της Κύπρου θα παραμείνει για πρώτη φορά κλειστή, αφήνοντας πίσω της τοίχους βουβούς, μια ιστορία 172 χρόνων αλλά και πολλά αναπάντητα ερωτήματα. Ένα κεφάλαιο κλείνει και ένα ανοίγει για το ιστορικό σχολείο της Φανερωμένης στην καρδιά της Λευκωσίας, που θα στεγάζει πλέον την αρχιτεκτονική σχολή. **Σελ. 16**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Ο Μπάιντεν πήρε μια ιστορική απόφαση

Ο Αμερικανός δημοσιογράφος Ρομμ Κοξ του πρακτορείου Reuters μιλάει στην «Κ» για τη Δύση, το Αφγανιστάν, την κρίση του πολιτισμού και για την πανδημία. **Ζωή, σελ. 1**

ΕΚΘΕΣΗ

Η «Νέα γυναίκα» πίσω από την κάμερα

Η πρωτοποριακή έκθεση του ΜΕΤ της Νέας Υόρκης ξεκινά με μια επιλογή εξαιρετικών αυτοπροσωπογραφιών, στις οποίες συχνά απεικονίζεται η φωτογράφος. **Ζωή, σελ. 4**

Η κάρτα που σε ταξιδεύει είναι εδώ.

bankofcyprus.com.cy Τράπεζα Κύπρου

PANERAI
LABORATORIO DI IDEE

SUBMERSIBLE
BMG-TECH™
A PIONEERING INNOVATION MADE FOR MODERN HEROES

Vassos Eliades Accessories Ltd Nicosia - Limassol Tel: 22 897361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Υπάρχουν καλά και κακά νέα

Όλα τα βλέμματα ήταν στραμμένα στην Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον, καθώς κατευθυνόταν προς την βεράντα του Pralina, της Στασικράτους, όπου την περίμενε το καρέ. Φορούσε ένα σιέλ καφτάνι, τα υπερμεγέθη κοκάλινα γυαλιά της κι ένα εντυπωσιακό κολιέ από κοράλλια...«Υπάρχουν καλά και κακά νέα. Από πού θέλετε να ξεκινήσω;» μπήκε αμέσως στο θέμα, κηρύσσοντας έτσι την έναρξη της σεζόν Φθινόπωρο – Χειμώνας 21-22. «Από τα καλά!» απάντησαν εν χορώ οι κυρίες, ενώ ο σερβιτόρος έδινε οδηγίες για να ετοιμαστούν τα gin and tonic.

«Η αγαπημένη μας Iris Arfel έσβησε 100 κεράκια! Άντε και στα δικά μας» ευχήθηκε, καθώς οι υπόλοιπες υπερθεματίζαν με επιφωνήματα θαυμασμού και υπερβολές του τύπου «ίνδαλμα», «είδωλο» και «θεάρα»! Όλες βεβαίως γνώριζαν τον βίο και την πολιτεία της “μεγαλύτερης έφηβης του πλανήτη” η οποία, έπειτα από μια σπουδαία καριέρα ως interior designer και αφού δούλεψε για 9 ενοίκους του Λευκού Οίκου, στα 84 της χρόνια αποφάσισε να στραφεί στο χώρο της μόδας! «Το να δουλεύω με πάθος είναι αυτό που με κρατάει νέα. Γι’ αυτό δεν σταμάτησα ποτέ να εργάζομαι», διάβασε την πρόσφατη δήλωσή της η Ιουλία. «Τη δική σου περίπτωση πάντως, που δεν δούλεψες ούτε και μια μέρα στη ζωή σου, θα έπρεπε να σου ευχιστούμε καλά σαράντα» σχολίασε, με μια μάλλον ατυχή απόπειρα κακού χιούμορ, η Φώφη Κούταλου. Ακολούθησε παγωμάρα. «Winter is coming» ψέλλισε η Ευγενία η Καλαμαρού και ένευσε στο γκαρσόνι για ένα δευτερο γύρο gin and tonic.

«Άλλα νέα;» είπε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού, σε μια προσπάθεια να σπάσει τον πάγο. «Δεν υπάρχουν άλλα καλά νέα» απάντησε ψυχρά η Ιουλία, κοι-

Τα καλά νέα της εβδομάδας εξαντλούνται στο εξής ένα: Η κυρία Iris Arfel έκλεισε αισίως τα 100 παραμένοντας, κατά την Ιουλία, «εκτυφλωτικά fabulous».

τώντας επίμονα την Κούταλου. Το βλέμμα της είχε κάτι μεταλλικό που προκαλούσε ανατριχίλα. Το χειρότερο όμως ήταν το ανασήκωμα του φρυδιού της, μια κίνηση που παρέπεμπε στις ανατριχιαστικές λεπτομέρειες του ρεπορτάζ για την πρόσφατη συνεδρία του Εθνικού Συμβουλίου. «Ίδια ο Νίκαρας» ψιθύρισε έντρομη η Καλαμαρού. «Θεός φυλάξοι!» εξεμάνη η Κουλλίτσα και χτύπησε το χέρι της στο τραπέζι.

Καιρό είχαμε να διαβάσουμε πολιτικό ρεπορτάζ με τόσο γλαφυρές περιγραφές καθώς ο Στεφάνου, στο τελευταίο Εθνικό Συμβούλιο,

ανέβασε όχι μόνο τους τόνους αλλά και την πίεση του Προέδρου στο 18. Ο Αναστασιάδης παρέμεινε ψύχραιμος, όσο ο άλλος τον προκαλούσε να ξεκαθαρίσει τις παλινωδίες για την επιστροφή στο Σύνταγμα του ’60, πλην, όμως, η προσπάθειά του κατέρρευσε όταν ο Στέφανος έβαλε στο τραπέζι την πρόσφατη συνέντευξη Μαυρογιάννη. Τότε, ο παλιός γνωστός Νίκαρας ύψωσε το φρύδι του, συνειδητοποιώντας για πρώτη φορά ότι η αλλαγή στην ηγεσία του ΑΚΕΛ μπορεί ν’ αποδειχτεί εντέλει μεγάλος μπλεάς.

Το σωσίβιο που πέταξε ο Νίκος

Χριστοδουλίδης στον Πρόεδρο, με τη δήλωσή του για το “σχήμα λόγου”, έμεινε στα αήτητα» σχολίασε η Ιουλία. «Μα τότες εμπιστοσύνη πια στον Μάριο Πελεκάνο;» ψιθύρισε συντρεμιμμένη η Καλαμαρού. «Μπορεί ο νέος Βασιλάκης Καϊλας της πολιτικής μας ζωής, ανάμεσα στα πολλά επαγγέλματα που έκανε, να υπήρξε ΚΑΙ ναυαγοσώστης» είπε η Ιουλία, κοιτώντας την Φώφη Κούταλου με υψωμένο το ένα της φρύδι, σαν να έφταιγε εκείνη για το μελοδραματικό βιογραφικό του νέου κυβερνητικού εκπροσώπου.

Χωρίς να θέλω να ξύσω πληγές,

αναρωτιέμαι, ο Αβέρωφ είναι Κύπρο;» έθεσε το βαθύ φιλοσοφικό ερώτημα η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού. «Όχι μόνο κυκλοφορεί ανάμεσά μας, αλλά διαπρέπει στα μαρμαρένια αλώνια των κοινωνικών δικτύων» πληροφόρησε την ομήγυρη η Ιουλία. «Τουτέστιν;». «Έσωσε μια νεαρή πράσινη χελώνα και το βίντεο έκανε τον γύρο του διαδικτύου». «Αφού με τίποτα δεν σώζεται η κυβέρνηση, τουλάχιστο ας φανεί χρήσιμος με άλλο τρόπο» έριξε το φαρμάκι της η Κούταλου.

Η κατάσταση ζεν στην οποία βρι-

σκεται ο Φούλης τροφοδοτεί το πολιτικό κουτσομπολιό στα δημοσιογραφικά και πολιτικά πηγαδάκια. Ευθύνονται άραγε οι διακοπές στις Μαλδίβες για όλη αυτή την αποστασιοποίηση από το νέο επικοινωνιακό τιτανικό που προκάλεσε ο Αναστασιάδης; Επιπλέον, σαν να μην έφτανε αυτό, προστέθηκε και ένα ακόμα υπαρξιακό ερώτημα: Τι λέει ο Αβέρωφ Νεοφύτου για το άδειασμα του ΟΚΥνηΥ από τον Μιχάλη Χατζηπαντέλα; Είναι γνωστό ότι ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ διαθέτει στενότητες και θερμές σχέσεις τόσο με τον νέο υπουργό Υγείας όσο και με τον ΟΚΥνηΥ. Το πρωτοεξέλιδο της περασμένης Κυριακής στον «Πολίτη» προκάλεσε πολλά ερωτηματικά για την ανοχή του Αβέρωφ σε αυτή την μάλλον απρόσμενη μετωπική συγκρούση. «Cherchez la femme», σχολίασε με νόημα η Ιουλία, εννοώντας βεβαίως ότι πίσω από το δυναμικό μπάσιμο Χατζηπαντέλα βρίσκεται η σιδηρά κυρία του υπουργείου Υγείας.

Η Καλαμαρού, σε μια ύστατη κίνηση αντιπερισπασμού, πήρε τον λόγο ανακοινώνοντας με στεντόρεια φωνή: «Με τόσα δυσόιωνα που συμβαίνουν, ευτυχώς που υπάρχει και ο Νίκος Νουρής». Και εν συνεχεία, ενπέρωσε το καρέ ότι ο υπουργός Εσωτερικών διαμήνυσε στην Κομισιόν την πρόθεση της Κύπρου να δεχθεί...μια οικογένεια Αφγανών με τρία παιδιά. Οι κυρίες παρέμειναν για λίγο σιωπηλές κι ύστερα η Ιουλία απευθυνθηκε ψύχραιμα στη φίλη της: «Ξαν πολύ δεν ξανοιγόμαστε; Γιατί δεν τους είπαμε ΕΝΑ Αφγανό, που θα κάνει και πιο πολύ εφέ;». «Ε, δεν τον ξέρεις τώρα τον Νουρή; Είναι large ο άνθρωπος». «Αρχονταξ!» σάρκασε η Ιουλία, ενώ δεν σταμάτησε να κοιτάει απαξιωτικά την Φώφη Κούταλου με το φρύδι της σταθερά υψωμένο.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»
5.9.1931

ΕΞΙΤΑΛΙΣΜΟΣ: Η Δωδεκανησιακή νεολαία απηύθυνε χθες προς τον Ελληνικών Λαόν την κάτωθι έκκλησιν επί τη ευκαιρία της αφίξεως των επτακοσίων Ιταλών φασιστών. Ελεύθεροι Έλληνες αδελφοί! Τους επτακοσίους Φασίστας που μας εξασοτέλλει ο κ. Μουσολίνι, σας θερμοπαρακαλούμεν να υποδεχθίτε όπως επιβάλλει η έμφυτος

εις την Ελληνικήν φυλήν ευγένεια και η πανθομολογούμενη Ελληνική φιλοξενία. [...] Δώσατε εις κάθε σας εκδήλωσιν την σφραγίδα του εθνικού πόνου και της φρικτής αγωνίας που πλημμυρίζουν την ψυχήν σας, εξαιτίας της μαύρης δουλείας των μαρτύρων και των πιέσεων, των ανθελληνικών διωγμών και των εξιταλιστικών βασάνων, που υφιστάμεθα δέκα εννέα ολόκληρα χρόνια ημείς οι ορμαίνοντες αδελφοί σας Δωδεκανήσιοι από τους Κυβερνήτας της Ιταλίας. Κάθε σας ζητωκραυγή ας είναι και μία φωνή πόνου και αγανακτήσεως διά τον επιδικωκόμενον συστηματικόν και ανένδοτον εξιταλισμόν των δυσμοίρων αδελφών σας Δωδεκανησίων.

ΟΥΓΓΑΡΙΑ: Τα τελευταία γεγονότα της Ουγγαρίας, τα οποία κατέληξαν εις την παραιτήσιν του κόμπος Στεφάνου Μπέτλεν και τον σχηματισμόν νέας Κυβερνήσεως, υπό την προεδρείαν του κόμπος Ιουλιού Καρολνί, εμφανίζουν αναμφιβόλως την κρισιμωτέραν ιστορικήν περίοδον της Ουγγαρίας μετά τον πόλεμον. Και προφανώς θα έχουν μεγάλον αντίκτυπον επί της πολιτικής ολοκλήρου της Κεντρικής Ευρώπης.

ΠΥΡΟΒΟΛΙΣΜΟΙ: Κατά τα εκ Βαρκελώνης τηλεγραφήματα, κατόπιν της κρηυχθείσης χθες γενικής απεργίας επικρατεί τρομοκρατία εις την πόλιν και πυροβολισμοί αντηχούν εις όλας τας συνοικίας. Αι αρκαί χρησιμοποιούν πολυβόλα κατά των απεργών. Αι κυριώτεροι οδοί ηρημώθησαν, καθώς και η πλατεία Καταλόυνα, διότι οι απεργοί και η αστυνομία πυροβολούν πάντα διερχόμενον. Επειδή υπάρχει έλλειψις άρτου, αι αρκαί ενήργησαν την επίταξιν των ιδιωτικών οχημάτων διά την μεταφοράν άρτου.

Μίκης Θεοδωράκης - Ιάκωβος Καμπανέλλης: «Mauthausen»
ερμηνευμένο από ανδρική φωνή & βιολοντσέλο

Το **εμβληματικό** έργο «Mauthausen», σε μουσική Μίκη Θεοδωράκη και ποίηση Ιάκωβου Καμπανέλλη, το οποίο πρωτοεργμήνευσε η Μαρία Φαραντούρη, προσεγγίζει εκ νέου ο Αρίσταρχος Παπαδανιήλ, με την άδεια του συνθέτη Μίκη Θεοδωράκη και την εμπιστοσύνη της κόρης του Ιάκωβου Καμπανέλλη, Κατερίνας. Τα τέσσερα τραγούδια της καντάτας του «Mauthausen», τα «Άσμα ασμάτων», «Ο Αντώνης», «Ο δραπετής», «Άμα τελειώσει ο πόλεμος», ερμηνεύονται από τον Αρίσταρχο με τη συνοδεία βιολοντσέλου από τον Άρη Ζέρβα, στο πλαίσιο ενός δημιουργικού μουσικού διαλόγου. Στα νέα ηχογραφήματα περιλαμβάνεται επιπλέον, το εύρημα της εισαγωγής με την ευγενική παραχώρηση της Κατερίνας Καμπανέλλη και των Εκδόσεων Κέδρος.

Ο Αρίσταρχος Παπαδανιήλ, αναφερόμενος στην εμπειρία της νέας αυτής ηχογράφησης, λέει πως ερμηνεύοντας την καντάτα του «Mauthausen», έγινε το ποιντικό παραμυθέντο του Μάριαν Μπόγκους, ο λυγμός των κοριτσιών του Άουσβιτς, του Νταχάου, του Μαουτχάουζεν και του Μπέλσεν, η κραυγή του Εβραίου, η εντολή του Γερμανού, η παλικαριά του Αντώνη, ο σπαραγμός του Γιάννου Μπέερ, η

Στα νέα ηχογραφήματα περιλαμβάνεται επιπλέον, το εύρημα της εισαγωγής με ερμηνεία αποσπασμάτων από το χρονικό «Mauthausen» του Ιάκωβου Καμπανέλλη (Εκδόσεις Κέδρος), που σχετίζονται άμεσα με την ιστορία του κάθε τραγουδιού.

λυρική μαρτυρία του Ιάκωβου. Σχετικά με την άδεια να ερμηνεύσει τα κομμάτια ο κ. Παπαδανιήλ λέει: «Ευχαριστώ εκ βάθρων τον κορυφαίο μας συνθέτη Μίκη Θεοδωράκη, για την ύψιστη τιμή της άδειάς του σε αυτή τη νέα ερμηνευτική προσέγγιση του αριστουργηματικού του μουσικού έργου, “Mauthausen”. Ευχαριστώ θερμά την κόρη του Ιάκωβου Καμπανέλλη, Κατερίνα, για την εμπιστοσύνη και την υποστήριξή της».

Τα τέσσερα τραγούδια της νέας εκτέλεσης του μνημειώδους έργου «Mauthausen» κυκλοφόρησαν ψηφιακά από την εταιρεία Syllipsis, ανήμερα των γενεθλίων του Μίκη Θεοδωράκη, στις 29 Ιουλίου 2021, και θα περιληφθούν σε ειδική έκδοση, που προγραμματίζεται να κυκλοφορήσει στις 2 Δεκεμβρίου

2021, ημερομηνία γέννησης του Ιάκωβου Καμπανέλλη (1921-2011), με αφορμή τη συμπλήρωση 100 ετών από τη γέννηση του σπουδαίου δημιουργού.

Θεοδωράκης και Κύπρος

Οι σχέσεις του Μίκη Θεοδωράκη με την Κύπρο χρονολογούνται ήδη από τη δεκαετία του 1940, όταν έλαβε μέρος σε διαδήλωση υπέρ της Κύπρου στην Αθήνα το 1945, τότε είναι που κατά δήλωσή του «αρραβωνιάστηκε» μαζί της. Επόμενη ημερομηνία σταθμός η 24η Μαΐου 1964, όταν το ΡΙΚ μετέδωσε πρώτο το εμβληματικό έργο «Αξιον Εοίτι». Το έργο παρουσιάστηκε αργότερα, τον Οκτώβριο του 1964 στην Αθήνα, στο Θέατρο Κοτοπούλη – Ρεξ. Μετά από δύο χρόνια, το 1966, ο Μίκης Θεοδωράκης, μαζί με τους Μαρία

Φαραντούρη, Γιάννη Πουλόπουλο και Δημήτρη Μπτροπάνο κ.ά. πραγματοποιήσε μεγάλη συναυλία ελληνικών λαϊκών τραγουδιών. Στα χρόνια που ακολούθησαν ο Μίκης Θεοδωράκης επισκεφθηκε πολλές φορές την Κύπρο, δίνοντας συναυλίες (1969, 1973). Μεγαλειώδης δε ήταν και η συναυλία που διοργανώθηκε στο Στάδιο Καραϊσκάκη στις 9 Οκτωβρίου 1974 από τον Θεοδωράκη. Το ίδιο εντυπωσιακή και σημαδιακή και η συναυλία υπέρ των προσφύγων στις 9 Ιουλίου 1975 στο ΓΣΠ, στην παρουσία του αρχιεπισκόπου Μακαρίου. Στο πλαίσιο της συνέντευξης που παραχώρησε στον δημοσιογράφο Δημήτρη Ανδρέου είχε πει: «Είναι για μένα μια δύσκολη ώρα, από τη μια είναι μεγάλη χαρά που γυρίζω στο νησί σας [...] όμως από την άλλη μεριά είναι η πίκρα μου πολύ μεγάλη, γιατί έρχομαι κάτω από αυτές τις συνθήκες και ακόμα γιατί ξέρω πολύ καλά ότι την ελευθερία που κερδίσαμε στην Ελλάδα μετά από εφτά χρόνια δικτατορίας την πληρώσατε εσείς τόσο πολύ ακριβά». Δική του είναι και η σύνθεση, σε στίχους Λεωνίδα Μαλένη, του τραγουδιού «Χρυσοπράσινο Φύλλο» που ερμήνευσε ο Γρηγόρης Μπιθικώτσης. Αρχικά, το τραγούδι αυτό είχε γραφτεί για το ντοκιμαντέρ του ΡΙΚ «Νησί της Αφροδίτης». Ο Λεωνίδας Μαλένης ενέχειρσε τους στίχους του, το 1972 στον Μίκη Θεοδωράκη και έκτοτε το «Χρυσοπράσινο φύλλο» έμεινε να τραγουδιέται εν είδει σήματος κατατεθέντος.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΛΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διανομή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

LIMASSOL
DEL MAR

Με την ευκαιρία της ολοκλήρωσης του έργου, εκφράζουμε τις ευχαριστίες μας στην εταιρεία Cypeir Properties Ltd, μια κοινοπραξία των Ομίλων Λεπτός και Δ. Ζαβός, για την άψογη συνεργασία αλλά και την τιμητική τους επιλογή να συμβάλουμε με επαγγελματισμό στο αναπτυξιακό έργο Limassol Del Mar. Το πολυβραβευμένο οικοδόμημα ύψους 18 και 27 ορόφων συνολικής έκτασης 34.000 τ.μ., με 187 διαμερίσματα πολυτελείας και 31 πρότυπα καταστήματα αποτελεί ένα μοναδικό διαμάντι στο παραθαλάσσιο μέτωπο της Λεμεσού.

Ευχαριστούμε που εμπιστευθήκατε τις εταιρείες μας, την τεχνογνωσία του ανθρώπινου δυναμικού μας, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες μας και πάνω απ' όλα που συμβάλατε έμπρακτα στην οικονομία της χώρας μας, προσφέροντας εργασία σε εκατοντάδες οικογένειες, εν μέσω μιας δύσκολης συνολικά περιόδου.

Εας ευχαριστούμε!

Architects

Consultants

Ch. Makris & Partners L.L.C.

Main Contractor

Mechanical Subcontractors

Electrical Subcontractors

Χάρτινες αποφάσεις Ε.Ε. για αφγανικές ροές

Γραμμή άμυνας με κονδύλια προς Πακιστάν, Ουζμπεκιστάν, Τατζικιστάν για να προφυλαχθούν τα ευρωπαϊκά σύνορα

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Ανορθόδοξες αποφάσεις, οι οποίες βασίζονται σε τρίτες χώρες, πολύ πέρα από τον έλεγχο της Ε.Ε., δρομολογούν τα 27 κράτη-μέλη για να αντιμετωπίσουν τις διαφαινόμενες μεταναστευτικές ροές από το Αφγανιστάν. Η Ε.Ε. φαίνεται για μια ακόμη φορά κατώτερη των περιστάσεων και αδύναμη να αντιμετωπίσει «ευρωπαϊκά» μίαν ενδεχόμενη, επικείμενη μεταναστευτική κρίση και δείχνει να καταλήγει σε μια χάρτινη, μονή ζώνη άμυνας, η οποία συνίσταται στη χορήγηση κονδυλίων σε «κάποιες χώρες» που περιβάλλουν το Αφγανιστάν, ούτως ώστε να συγκρατήσουν τις μεταναστευτικές ροές στο έδαφός τους. Δεύτερη ουσιαστική γραμμή άμυνας, ωστόσο, δεν έχει προβλεφθεί από την Ε.Ε., η οποία αποφεύγει να αγγίξει τη «καυτή πατάτα» της κοινής ευρωπαϊκής διαχείρισης ενδεχόμενων ροών που ενδέχεται να φτάσουν στην επικράτειά της, στο πλαίσιο μιας ίσης κατανομής βαρών των κρατών-μελών, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τις χώρες «πρώτης γραμμής», όπως η Κύπρος και η Ελλάδα.

Άλλωστε, ο Πρωθυπουργός της Αυστρίας Σεμπάστιαν Κουρτς έχει φροντίσει να κόψει την όρεξη όσων θεωρούν ότι έφτασε η ώρα για μια ευρωπαϊκή απόφαση που θα λαμβάνει υπόψη και την έννοια της αλληλεγγύης. Κατέστησε σαφές ότι η χώρα του δεν θα στηρίξει ένα σύστημα αναλογικής κατανομής προσφύγων από το Αφγανιστάν στην Ε.Ε., ενώ στην ίδια γραμμή αναμένεται να κινηθούν οι «Vise-grad 4» (Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβακία, Τσεχία).

Σύμφωνα με τις αποφάσεις που έλαβαν οι «27», στην έκτακτη Σύνοδο των ΥΠΕΣ, η Ε.Ε. δεσμεύεται να στηρίξει «γειτονικές χώρες και χώρες διέλευσης» και όπως αναφέρουν πληροφορίες, επενδύει κυρίως στο Πακιστάν, το Ουζμπεκιστάν και το Τατζικιστάν, θεωρώντας προφανώς ότι τα ευρωπαϊκά κονδύλια θα οδηγήσουν τις εν λόγω γειτονικές χώρες να φρενάρουν τις ροές, εκ μέρους της Ε.Ε. και να τις συγκρατήσουν στο έδαφός τους. Η συνταγή αυτή, πέραν της ανορθόδοξης προσέγγισης και των «ηθικών κενών» που εκ των πραγμάτων αναδεικνύει (ήδη εκδηλώθηκαν αντιδράσεις ανθρωπιστικών οργανώσεων-βλέπε άλλη στήλη), «μπάζει». Αφενός, γιατί το Ιράν που επίσης συνореύει με το Αφγανιστάν (φιλοξενεί ήδη 780 χιλιάδες εγγεγραμμένους Αφγανούς, ενώ ο συνολικός αριθμός εκτιμάται ότι ξεπερνά τα 2 εκατομμύρια), υπόκειται στο πλέον φορτωμένο καθεστώς κυρώσεων της Ε.Ε. και κάποιοι εγγείουν ήδη ερωτηματικά κατά πόσον θα μπορούσαν να διατεθούν στην εν λόγω χώρα κοινοτικά κονδύλια. Και αφετέρου γιατί το Πακιστάν, που διαθέτει το μεγαλύτερο συνολικό μέτωπο με το Αφγανιστάν, εμφανίστηκε ήδη αρνητικό, στο πλαίσιο βολιδοσκοπίων που έκανε το Βερολίνο, ενεργώντας για άλλη μια φορά εκ μέρους της Ε.Ε. Αξίζει

Θεωρείται αμφίβολο εάν ο Frontex θα μπορέσει να ανακατίσει ροές που θα κατευθυνθούν από το Αφγανιστάν, μέσω τρίτων χωρών, προς τη Κύπρο.

Ούτε λόγος για αλληλεγγύη και ίση κατανομή βαρών που ζητούν οι χώρες «πρώτης γραμμής» περιλαμβανομένης της Κύπρου.

να σημειωθεί ότι την ίδια ώρα που οι ΥΠΕΣ της Ε.Ε. υποτίθεται ότι συζητούσαν τρόπους αντιμετώπισης των προβλεπόμενων μεταναστευτικών ροών, η Γερμανία είχε ήδη αποφασίσει τον τρόπο διαχείρισης του ζητήματος και έστειλε τον ΥΠΕΣ Χάικο Μάας στην Ισλαμαμπάντ. Ο Γερμανός ΥΠΕΣ συναντήθηκε με τον Πακιστανό ομόλογό του, Shah Mahmood Qureshi, ο οποίος όμως εμφανίστηκε αρνητικός στον γερμανικό σχεδιασμό, υποδεικνύοντας ότι το Πακιστάν έχει φιλοξενήσει πέραν των 3 εκατομμυρίων Αφγανών τα τελευταία χρόνια και σημειώνοντας ότι δεν έχει τη δυνατότητα να απορροφήσει περισσότερους.

Η Ε.Ε. θεωρεί προφανώς ότι τα κονδύλια που θα διαθέσει επαρκούν ώστε να κάμψουν τις όποιες ενστάσεις εκδηλώνονται. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι είχαν προβλεφθεί ποσά ύψους 200 εκατομμυρίων ευρώ, ενώ εν συνεχεία αφέθηκε να διαρρεύσει ότι η Ένωση είναι έτοιμη να διαθέσει 600 εκατομμύρια ευρώ (Financial Times), ποσά πάντως που δεν φαίνονται ικανά να δελεάσουν. Συνεπώς, γίνεται πλέον λόγος για κονδύλια που ξεπερνούν το ένα δισεκατομμύριο ευρώ, χωρίς να έχει τοποθετηθεί «ταβάνι», έστω και ανεπισημώς. Ο ΥΠΕΣ της Γερμανίας Χόρστ Ζεχόφερ, ο οποίος ρωτήθηκε εάν ένα ποσό της τάξης των 600 εκατομμυρίων ευρώ αρκεί για να στηρίξει τους στόχους της Ε.Ε., συγκρατώντας τις ροές στις

Την ίδια ώρα που οι ΥΠΕΣ της Ε.Ε. υποτίθεται ότι συζητούσαν τρόπους αντιμετώπισης των προβλεπόμενων μεταναστευτικών ροών, η Γερμανία είχε ήδη αποφασίσει τον τρόπο διαχείρισης του ζητήματος και έστειλε τον ΥΠΕΣ Χάικο Μάας στην Ισλαμαμπάντ.

χώρες που περιβάλλουν το Αφγανιστάν, απάντησε ότι «εάν αυτό είναι αρκετό, εξαρτάται από τις γειτονικές χώρες».

Είναι προφανές ότι η Ε.Ε., δεσμευμένη της αδυναμίας της να διαχειριστεί τις προβλεπόμενες προ-

σφυγικές και μεταναστευτικές ροές, θα βάζει το χέρι στην τσέπη όσο «απαιτείται», πληρώνοντας τρίτες χώρες, για να κάνουν αυτό που η ίδια αδυνατεί να πράξει. Πρόκειται για την ίδια ακριβώς συνταγή που είχε ακολουθήσει η Ε.Ε. και το 2016

πληρώνοντας την Τουρκία (μέχρι στιγμής 6,5 δισεκατομμύρια ευρώ, ενώ θα διατεθούν άλλα 3 δισεκατομμύρια ευρώ) για να φρενάρει τις προσφυγικές /μεταναστευτικές ροές από τη Συρία, με τα γνωστά αποτελέσματα εργαλειοποίησης του ζητήματος. Η Έλβα Γιόχανσον, η οποία ρωτήθηκε εάν τελικά η Ε.Ε. προκρίνει τη συνταγή της συμφωνίας με την Τουρκία και στην περίπτωση του Αφγανιστάν, απάντησε ότι δεν είναι σωστό να αντιγραφεί επακριβώς (copy-paste) η ευρωτουρκική συμφωνία και ότι η Ε.Ε. θα πρέπει να επικεντρωθεί σε μια λύση στα μέτρα της συγκεκριμένης περίπτωσης.

Το μετέωρο βήμα Frontex

Αξιοσημείωτο είναι ότι στη δήλωση των ΥΠΕΣ των «27», αναφέρεται ότι «η Ε.Ε. και τα κράτη-μέλη της, με την υποστήριξη του Frontex, παραμένουν αποφασισμένοι να προστατεύσουν αποτελεσματικά τα εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε. και να αποτρέψουν τις μη εξουσιοδοτημένες εισόδους, καθώς και να συνδράμουν τα κράτη-μέλη που

επηρεάζονται περισσότερο». Η αναφορά αυτή ηχεί μεν θετικά στα αυτιά των χωρών της πρώτης-γραμμής, περιλαμβανομένης και της Κύπρου, αλλά επί της ουσίας θεωρείται αμφίβολο εάν ο Frontex θα μπορέσει να ανακατίσει ροές που θα κατευθυνθούν από το Αφγανιστάν, μέσω τρίτων χωρών, προς την Κύπρο. Άλλωστε, η επιτυχία κρίνεται εκ του αποτελέσματος και οι αριθμοί των τελευταίων ετών, καταδεικνύουν ότι ούτε ο Frontex αλλά ούτε και οι εταίροι της Δευκωσίας στην Ε.Ε. κατάφεραν να λειτουργήσουν ουσιαστικά για να αποτρέψουν μεταναστευτικές ροές από τη Συρία, μέσω Τουρκίας (και κατεχομένων), προς την Κύπρο, δεδομένης και της παρελκυστικής στάσης της Αγκυρας που οργανωμένα διοχετεύει παράτυπους μετανάστες στη νήσο. Η Κύπρος κατέγραψε τα τελευταία χρόνια διαδοχικά αρνητικά ρεκόρ πρωτίως στις αιτήσεις ασύλου, σε όλη την Ε.Ε. (κατ' αναλογία πληθυσμού), με ό,τι αυτό συνεπάγεται και για την οικονομία της νήσου.

Μαλλιά-κουβάρια

Την παράσταση του έκτακτου Συμβουλίου των ΥΠΕΣ της Ε.Ε., έκλειψε η δριμεία αντιπαράθεση για το ενδεχόμενο μεταγκατάστασης Αφγανών, το οποίο έθεσε επιτακτικά ο υπουργός Εξωτερικών, Μετανάστευσης και Ασύλου του Λουξεμβούργου, Ζαν Άσελμπορν, γεγονός που προκάλεσε μετωπική σύγκρουση με τους ΥΠΕΣ της Αυστρίας, της Σλοβενίας και της Γερμανίας. Ο βρετανός Λουξεμβούργιος πολιτικός υπέδειξε την ανάγκη να στηριχθούν Αφγανοί που κινδυνεύουν να χάσουν τη ζωή τους και πλέον δεν ζουν ελεύθερα και ζήτησε να καθοριστούν αριθμοί για μεταγκατάσταση Αφγανών στην Ε.Ε. (κατά το πρότυπο της Βρετανίας που ανακοίνωσε ότι θα δεχθεί 20 χιλιάδες). Ο πρώτιστος στόχος πρέπει να είναι η διάσωση ανθρωπών που κινδυνεύουν και όχι η διασφάλιση των ευρωπαϊκών συνόρων, είπε ο κ. Άσελμπορν σημειώνοντας ότι «αυτή δεν είναι συμπεριφορά που πρέπει να έχει η Ε.Ε. σήμερα». Ωστόσο, η Αυστρία για λόγους ουσίας και η Σλοβενία και η Γερμανία, πιθανότατα για λόγους τακτικής, απέρριψαν κάθε σκέψη για περίληψη αριθμητικής αναφοράς ή έστω μιας προοπτικής μεταγκατάστασης στη δήλωση των «27», η οποία τελικά αφέθηκε σε «εθελοντική» βάση, με ό,τι αυτό συνεπάγεται...

Οι πληροφορίες που διέρρευσαν από τη συνάντηση των ΥΠΕΣ αναφέρουν ακόμη ότι ο κ. Άσελμπορν επιστράτευσε την άσκηση βέτο, προειδοποιώντας με μπλοκάρισμα της δήλωσης των ΥΠΕΣ της Ε.Ε., κάτι πάντως που τελικά απέτυχε, αφού έλαβε διαβεβαιώσεις ότι η αρμόδια Επιτροπή Έλβα Γιόχανσον θα συγκαλέσει ειδική σύσκεψη των «27» για το ζήτημα «μετεγκατάστασης», τις προσεχείς βδομάδες, πιθανότατα τον Οκτώβριο και σε κάθε περίπτωση μετά τις εκλογές της 26ης Σεπτεμβρίου, στη Γερμανία.

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ*

Πρόταση, σχήμα λόγου ή προεκλογικός ελιγμός;

Η δήλωση του Προέδρου Αναστασιάδη στα πλαίσια της απάντησής του προς τον γγέτη των Τ/κ και των εποίκων κ. Ερσίν Τατάρ για επιστροφή στο σύνταγμα της Ζυρίχης (1960) προκάλεσε σημαντικές αναταράξεις στη κυπριακή πολιτική ζωή. Η αρχική δήλωση του ΠτΔ έγινε προφορικά και είχε έκταση μία παράγραφο. Μετά τις αντιδράσεις του ΑΚΕΛ, μετατράπηκε σε γραπτή και έγινε πολύ πιο εκτενής από τον κυβερνητικό εκπρόσωπο. Μάλιστα δηλώθηκε ότι πρόκειται για πρόταση που θα υποβληθεί και στην κα Λούτν αν αυτή επισκεφθεί τη Κύπρο. Στη συνέχεια ο ΥΠΕΣ κ. Νίκος Χριστοδουλίδης, υπό το βάρος τόσο της δημόσιας κριτικής ίσως και των ενδεχόμενων

σοβαρών πολιτικών προεκτάσεων στο Κυπριακό, επικείμενης να διασχεδάσει τις εντυπώσεις. Μίλησε για σχήμα λόγου. Το τελευταίο θα ήταν αποδεκτό αν την προφορική δήλωση δεν ακολουθούσε η γραπτή. Αν επίσης για το όλο θέμα δεν είχε με τη σύγκληση τόσο της διαπραγματευτικής ομάδας όσο και του Εθνικού Συμβουλίου. Στα πλαίσια των δύο συνεδριάσεων ο Πρόεδρος Αναστασιάδης επέμεινε στα περί προτάσεων ανατρέποντας πλήρως την εκδοχή Χριστοδουλίδη. Το ΑΚΕΛ τοποθετήθηκε αρνητικά και έντονα απέναντι στην ουσία της πρότασης. Διαφορετικά και πολύ πιο ήπια ήταν η στάση του ΔΗΣΥ και των κομμάτων της αντιπολίτευσης.

Αν τελικά πρόκειται περί πρό-

τασης και όχι σχήματος λόγου τότε τίθενται πολλά ερωτήματα. Πρώτο, γιατί αυτή η πρόταση δεν έτυχε κατάλληλης προετοιμασίας από την καθ' ύλη αρμόδια διαπραγματευτική ομάδα και άλλες ομάδες εργασίας που υποστηρίζουν το Εθνικό Συμβούλιο. Δεύτερο, γιατί συγκρούεται με τις μέχρι σήμερα θέσεις μας για τις εγγυήσεις, τα βέτο κλπ. Τρίτο, γιατί υπάρχουν κενά σε σημαντικά θέματα όπως ποιοι θα είναι οι εξουσίες των δικόσεων των δύο περιοχών, τι θα γίνει με το περιουσιακό, την Εθνική Φρουρά, τα στρατεύματα κατοχής, το υπουργείο Παιδείας κ.λπ.

Η δική μου εκτίμηση είναι ότι η συγκεκριμένη πρόταση του έμπειρου Προέδρου Αναστασιάδη

δεν ήταν καθόλου τυχαία (σχήμα λόγου) και ενδεχομένως να έγινε πολλαπλή στόχευση. Από τη μία, απέβλεπε στο να καταδείξει την ανελικρίνεια του κ. Τατάρ. Από την άλλη, ενδεχομένως να είχε ως στόχο την αποστασιοποίηση από την ΔΔΟ ως απάντηση στη νέα θέση των Τ/κ για λύση δύο κρατών, ώστε να αποφευχθούν ή και να απαντηθούν οι κινήσεις για τραγωνισμό του κύκλου από Βρετανούς και γραμματεία ΟΗΕ. Αλλά στην όλη εξίσωση είναι δυνατόν να μπαίνει και μία τρίτη χρησιμότητα που έχει να κάνει με τις επικείμενες προεδρικές εκλογές του 2023. Η πρόταση Αναστασιάδη αποτελεί στην ουσία άνοιγμα στις πολιτικές δυνάμεις που έχουν ανά-

λογες αντι-ομοσπονδιακές θέσεις όπως η ΕΔΕΚ, το ΕΛΑΜ, μερικές οι Οικολόγοι και κάποια από τα μικρά εξωκοινοβουλευτικά κόμματα, όπως η Αφύπνιση και η Πνοή Λαού. Σημειώτεον ότι η όλη επιβολή μέτρων κατά της τ/κ ηγεσίας βρίσκει σύμφωνα όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης ενώ το ΑΚΕΛ έχει ισχυρές επιφυλάξεις. Πληροφορίες μάλιστα φέρουν το πρόεδρο Αναστασιάδη να ανησυχεί έντονα για το μέλλον του την επομένη της λήξης της θητείας του εξαιτίας των ευθυνών που του καταλογίζονται από την νυν αντιπολίτευση στην υπόθεση των χρυσών διαβατηρίων. Η επανεξέταση της απόφασής του για μη διεκδίκηση μίας τρίτης προεδρικής θυσίας δεν θα εξέληπτε.

Σε μία τέτοια περίπτωση η χρήση του εθνικού θέματος ως κοινής βάσης για σύμπληξη μίας προεκλογικής συνεργασίας είναι ένα λογικό ενδεχόμενο που δεν θα πρέπει να αποκλειστεί. Αυτό εξάλλου έχει συμβεί στο παρελθόν όταν ο Γλαύκος Κληρίδης εγκατέλειψε τις ιδέες Γκάλη για να συνεργαστεί με το ΔΗΚΟ και τον Σπύρο Κυπριανού. Αποτέλεσμα εκείνης της συνεργασίας ήταν η εκλογή του Κληρίδη στην προεδρία το 1993. Οι επόμενοι μήνες θα μας επιτρέψουν να κατανοήσουμε καλύτερα τις πραγματικές στοχεύσεις της κίνησης του Προέδρου Αναστασιάδη.

* Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος

Ζήτησε τριμερή από Γκουτέρες ο Αναστασιάδης

Η «Κ» αποκαλύπτει την τελευταία επιστολή του Προέδρου προς τον γ.γ. των Ην. Εθνών και οι προεκτάσεις της Βρετανικής ιδέας

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Επιστολή προς τον γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών Αντόνιο Γκουτέρες απέστειλε την περασμένη βδομάδα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης, υπογραμμίζοντας την ετοιμότητά του για λύση στη βάση διζωνικής δικαιοδικής ομοσπονδίας με πολιτική ισότητα και στη βάση των κατευθύνσεων της κοινής διακήρυξης της 11ης Φεβρουαρίου 2014 με τον τότε Τ/κ ηγέτη Ντερβίς Έρογλου. Η επιστολή ακολούθησε τη δεδηλωμένη απόφαση της Τζέην Χολ Λουτ πως δεν θα έρθει στην Κύπρο για επαφέστουλάχιστον πριν από

Ενισχυμένο ρόλο αποκτά το κοινό ανακoinωθέν της 11ης Φεβρουαρίου του 2014 στις περαιτέρω συνομιλίες.

την γενική συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη, την θέση του Προέδρου περί επιστροφής στο Σύνταγμα του '60, αλλά και την απόφαση για ανάκληση των διαβατηρίων Τ/κ αξιωματούχων που εμπλέκονται στο άνοιγμα μέρους της περικλειστης πόλης, ως μέτρο. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αναχωρεί την 18η Σεπτεμβρίου για τη Νέα Υόρκη και κύριος στόχος, όπως σημειώνουν στην «Κ» διπλωματικές πηγές, είναι να διασφαλιστούν διμερείς επαφές με άλλους αρχηγούς κρατών.

Στην επιστολή που απέστειλε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας χαιρετίζει παράλληλα και την πρόθεση του Αντόνιο Γκουτέρες να διορίσει ειδικό απεσταλμένο για το Κυπριακό. Η

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αναχωρεί την 18η Σεπτεμβρίου για τη Νέα Υόρκη και οι κύριες προσπάθειες στρέφονται για διμερείς συναντήσεις με αρχηγούς κρατών μελών.

πρόθεση Γκουτέρες για διορισμό ειδικού απεσταλμένου των Ηνωμένων Εθνών για το Κυπριακό εκφράστηκε στην τελευταία διάσκεψη στη Γενεύη, με την διαφωνία της τουρκικής πλευράς. Η «Κ» είχε αποκαλύψει, από την περασμένη Κυριακή, πως η συνάντηση των τριών στην Νέα Υόρκη βρίσκεται στον αέρα, δεδομένου ότι δεν έχει γίνει καμία απολύτως προετοιμασία, αλλά και γιατί οι σχέσεις των δύο ηγετών βρίσκονται στα άκρα και αυτό επιβεβαιώθηκε στο εθνικό συμβούλιο. Ενδεικτικός ο πόλεμος ανακοινώσεων ένθεν και ένθεν που είχε ως αποτέλεσμα τα περί επιστροφής στο Σύνταγμα του '60. Σε αυτό το πλαίσιο άλλωστε και η κα Λουτ είχε ξεκαθαρίσει πως δεν υπάρχει λόγος καθόδου στην Κύπρο

καθώς υπάρχει διάσταση θέσεων μεταξύ των δύο πλευρών. Τις δυσκολίες επιβεβαίωσε και ο Ε/κ διαπραγματευτής Ανδρέας Μαυρογιάννης κατά τη διάρκεια του εθνικού συμβουλίου την περασμένη Τετάρτη. Όπως είπε κατά τις τρεις συνδιαλέξεις που είχε με την Τζέην Χολ Λουτ, του ξεκαθάρισε πως δεν υπάρχουν προοπτικές για μία νέα άτυπη συνάντηση 5+1, καθώς είναι ιδιαίτερα επιφυλακτικός ο γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών. Ο Αντόνιο Γκουτέρες έχει στείλει πολλές φορές το μήνυμα άλλωστε πως δεν θέλει να προχωρήσει σε ακόμη μία συνάντηση που θα οδηγήσει σε αποτυχία.

Νέα διακήρυξη

Αυτό πάντως που συζητείται εν-

τόνως, είναι το ενδεχόμενο μίας νέας διακήρυξης στο πρότυπο της 11ης Φεβρουαρίου μεταξύ των δύο ηγετών. Κίνηση για την οποία δεν είναι ακόμα σίγουρη η Τζέην Χολ Λουτ. Αυτή την προσέγγιση φαίνεται να ακολουθούν οι Βρετανοί, βάσει και της ενημέρωσης που έδωσε ο Ανδρέας Μαυρογιάννης στους πολιτικούς αρχηγούς. Ο επικεφαλής για το Κυπριακό του Foreign Office Ajay Sharma, έχει ήδη δώσει ένα κείμενο για μελέτη στον Ε/κ διαπραγματευτή ως βάση επανέναρξης των διαπραγματεύσεων για μία νέα σύνοδο 5+1. Για να γίνει, ωστόσο, μία νέα σύνοδος, ο κ. Sharma εξήγησε πως πρέπει να υπάρξει μία συναντίληψη. Στο εν λόγω κείμενο, περιλαμβάνονται έξι στοιχεία τα

οποία επί του παρόντος απορριφθηκαν από τον Ανδρέα Μαυρογιάννη.

- Ίσα εγγενή δικαιώματα
- Συνιδρυτές
- Συνδιοκτικές
- Αυτοδιοικούμενες οντότητες
- Καμία από τις οντότητες δεν θα ασκεί κυριαρχία επί της άλλης
- Δύο κράτη εσωτερικά, ένα κράτος εξωτερικά

Αυτά τα στοιχεία, όπως επεσήμανε ο Ε/κ διαπραγματευτής στο εθνικό συμβούλιο, ήταν εκείνα που επιχειρήθηκαν να περιληφθούν στην έκθεση του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών, προκαλώντας τεράστιες αντιδράσεις από πλευράς της Λευκωσίας. Όπως ενημέρωσε ο Ε/κ διαπραγματευτής, το κείμενο που παρουσιάστηκε από πλευράς Sharma, επιχειρείται να υιοθετηθεί στο Συμβούλιο Ασφαλείας με τρεις τρόπους:

- Μέσω ψηφίσματος
- Μέσω προεδρικής δήλωσης
- Ή να περιληφθεί στην έκθεση του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών

Η Λευκωσία πάντως έχει εκφράσει την αντίθεσή της, χαρακτηρίζοντας τα εν λόγω στοιχεία απαράδεκτα, ασχέτως ότι υπάρχουν ήδη φωνές που δεν θεωρούν απαράδεκτα όλα τα στοιχεία. Ενδεικτική η στάση του πρώην υπουργού Εξωτερικών Γιαννάκη Κασουλίδη όπου σε συνέντευξή του στην «Κ» υπογραμμίζει πως οι συνιδιοκτήτες, οι συνιδρυτές και τα ίσα εγγενή δικαιώματα, υπάρχουν σε κάθε έγγραφο, όπως για παράδειγμα στο κοινό ανακoinωθέν της 11ης Φεβρουαρίου. Αξίζει πάντως να σημειωθεί πως η θέση του κ. Κασουλίδη για μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης που αφορούν Βαρώσι έναντι αεροδρομίου Τύμπου έχουν θετικό αντίκτυπο στη διεθνή κοινότητα και ιδιαίτερα στους Βρετανούς, με την Ε/κ πλευρά να το συ-

ζητεί, νοούμενου ότι δεν «θα αποτελεί όχημα για αναγνώριση».

Η παλινδρόμηση

Βεβαίως τα περί συνέχισης των συνομιλιών «από εκεί που μείναμε» και στη βάση λύσης διζωνικής δικαιοδικής ομοσπονδίας τα οποία καταγράφονται σε επιστολή, έρχονται βάσει διπλωματικών κύκλων σε αντίθεση, με τις συζητήσεις που γίνονται το τελευταίο διάστημα περί επιστροφής στο Σύνταγμα του '60. Μία θέση που προκάλεσε τεράστιες αντιδράσεις, ακόμα και εντός της κυβέρνησης, με τον υπουργό Εξωτερικών να προσπαθεί να βάλει τελεία στο όλο ζήτημα.

Έστω πάντως κι αν ο Νίκος Χριστοδουλίδης επιχειρήσει να στείλει το μήνυμα πως είναι σχήμα λόγου, ο Πρόεδρος φρόντισε να το συντηρήσει και να υπεραμυνθεί της θέσης στο εθνικό συμβούλιο της περασμένης Τετάρτης. Όπως εξήγησε στους πολιτικούς αρχηγούς, με δεδομένο ότι ο Τ/κ ηγέτης Ερσίν Τατάρ επικαλείται τη συνθήκη εγκαθίδρυσης, ο Πρόεδρος φρόντισε να καταθέσει σε αυτό το πλαίσιο «πρόταση-πρόσκληση» για να επιστρέψουν οι Τ/κ στην Κυπριακή Δημοκρατία. Όπως εξήγησε, με αυτό τον τρόπο θα εφαρμοστούν οι διατάξεις του Συντάγματος του '60 και θα ξεκινήσει τον διάλογο. «Δεν εγκαταλείπουμε τα συμφωνηθέντα ούτε επαναφέρουμε εγγυήσεις του '60 και βέτο», ξεκαθάρισε στους πολιτικούς αρχηγούς ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας συμπληρώνοντας πως ο στόχος του ήταν να στείλει το μήνυμα πως απαγορεύεται η απόσχιση μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας με αυτό τον τρόπο, απορρίπτεται η πρόταση Τατάρ για λύση δύο κρατών και διασφαλίζεται η συνέχιση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

ΟΛΑ ΟΣΑ ΘΕΛΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΑΔΑ

GREECE

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
GREEK NATIONAL TOURISM ORGANISATION
www.visitgreece.gr

Κινήσεις Ερντογάν με φόντο την Μεσόγειο

Τι σηματοδοτεί για την Λευκωσία η αποκατάσταση σχέσεων Άγκυρας - κρατών περιοχής που επιδιώκει ο Τούρκος Πρόεδρος

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Ο **τρόπος** αποχώρησης των Αμερικανών από το Αφγανιστάν φαίνεται πως όχι μόνον δημιούργησε ένα κενό ισχύος στην περιοχή, αλλά και πως απέστειλλε ένα ισχυρό μήνυμα με πολλαπλούς αποδέκτες, κυρίως στην Μέση Ανατολή. Ως εκ τούτου, είναι γνωστή και η πάγια απόφαση της αμερικανικής ηγεσίας για ολοκλήρωση της αποχώρησης από το Ιράκ όπως και η μικρή – αλλά σημαντική για σειρά λόγων–αμερικανική στρατιωτική παρουσία επί του εδάφους, στην Συρία. Το μήνυμα αυτό φαίνεται να επιταχύνει διεργασίες στην περιοχή της Μέσης Ανατολής δεδομένων και δύο πολύ ενδιαφερόουσων πολιτικών διεργασιών αλλαγής παραδείγματος που συντελέστηκαν: των νέων κυβερνήσεων σε Ισραήλ και Ιράν. Με το μεν πρώτο, να ομαλοποιεί προ μνην τις σχέσεις του με κράτη του αραβομουσουλμανικού κόσμου στην Μέση Ανατολή και το Μαγκρέμπ και να εστιάζει στην ανάσχεση του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν (σ.σ. ακόμη και με μια συζήτηση για προληπτικό χτύπημα) και της στρατιωτικής παρουσίας του τελευταίου στην Συρία και με το Ιράν να αποκτάει μια πιο συντηρητική, από την προηγούμενη, κυβέρνηση εντεινόντας την πολεμική του ανάμιξη στην Υεμένη και αναζητώντας διάλογο με την ΕΕ και την Δύση για την «παγωμένη» συμφωνία για τα πυρηνικά (JCPO). Μέσα σε αυτό το έντονα ρευστό και μεταβαλλόμενο περιβάλλον, η ανατολική Μεσόγειος δεν μένει ανεπηρέαστη, και κατ’ επέκταση η Κύπρος, με την Τουρκία να αποτελεί μέρος της μεγάλης εικόνας των πιθανών εξελίξεων: Ως προς το Αφγανιστάν σε σχέση με τον ρόλο που διαδραματίζει στο προσφυγικό και στον μεγάλο άξονα δημιουργίας κενών ισχύος, ως χώρα του ΝΑΤΟ που θα μπορούσε να διαδραματίσει σταθεροποιητικό ρόλο (σ.σ. όπως είδαμε στην περίπτωση της Καμπόυλ). Εξάλλου η Τουρκία έχει στρατιωτικό αποτύπωμα, επί του εδάφους, στην Συρία, το Ιράκ και την Λιβύη. Ποιες είναι όμως οι εξελίξεις, υπό το βάρος των νέων δε-

Στιγμιότυπο από την συνάντηση Ερντογάν με τον Ταχβούν μπιν Ζαγιέντ αλ Ναχιάν, σύμβουλο εθνικής ασφάλειας των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων.

δομένων, που θα μπορούσαν να αποκτήσουν ξεχωριστή σημασία για την Κύπρο;

Τουρκία-ΗΑΕ

Το πρώτο ενδιαφέρον πεδίο συνεννόησης δείχνει να συντελείται μεταξύ της Τουρκίας και των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, δύο χωρών που μετά το 2016 πάγωσαν τις σχέσεις τους, ενώ συγκρούστηκαν έντονα στην Λιβύη αλλά και λόγω των κατηγοριών Ερντογάν για ανάμιξη του Άμπου Ντάμπι στο πραξικόπημα της Τουρκίας. Οι δύο χώρες, σε επίπεδο αρχής, εκπροσωπούν δύο διαφορετικά μοντέλα διακυβέρνησης που συγκρούονται αέναα στον αραβομουσουλμανικό κόσμο: την μοναρχία και το πολιτικό Ισλάμ. Ωστόσο, την περασμένη εβδομάδα ο ισχυρός άντρας των ΗΑΕ, Μοχάμεντ μπιν Ζαγιέντ, είχε τηλεφωνική συνομιλία με τον Τούρκο Πρόεδρο Ερντογάν,

Μέσα σε αυτό το έντονα ρευστό και μεταβαλλόμενο περιβάλλον, η ανατολική Μεσόγειος δεν μένει ανεπηρέαστη, και κατ’ επέκταση η Κύπρος, με την Τουρκία να αποτελεί μέρος της μεγάλης εικόνας των υπό εξέλιξη επιμέρους ομαλοποιήσεων των διμερών σχέσεων των κρατών της περιοχής.

εξέλιξη η οποία έτυχε ιδιαίτερης σημασίας από διεθνείς αναλυτές και ΜΜΕ. Είχε προηγηθεί η συνάντηση Ερντογάν με το νο. 2 στην

ιεραρχία των ΗΑΕ, σείχη Ταχβούν μπιν Ζαγιέντ αλ Ναχιάν, τον σύμβουλο ασφάλειας του Εμιρριανού διαδόχου ο οποίος όχι μόνον έχει ενεργό ανάμιξη στις σχέσεις των δύο χωρών λόγω της παρουσίας του γνωστού μαφιόζου, Σεντάτ Πεκέρ, επί εμιρριανού εδάφους αλλά πρωταγωνίστηκε και στην ομαλοποίηση των σχέσεων ΗΑΕ-Ισραήλ. Η αποκατάσταση των σχέσεων ΗΑΕ-Τουρκίας δεν θα προσέφερε μόνον πολύτιμες επενδύσεις για την δοκιμαζόμενη τουρκική οικονομία, αλλά θα άνοιγε τον δρόμο και για ουσιαστική αποκλιμάκωση στην Λιβύη και θα απέστειλε και ισχυρά μηνύματα της Άγκυρας για πλήρη εξομάλυνση των σχέσεων της τελευταίας με την Δύση.

Τουρκία-Αίγυπτος

Στο επίπεδο των διμερών σχέσεων Καΐρου - Άγκυρας δείχνει να έχει επενδυθεί αρκετός διπλωμα-

τικός δρόμος ως προς την αποκατάσταση των διαρρηχθεισών σχέσεων μετά την ανατροπή με πραξικόπημα του Προέδρου Μοχάμεντ Μόρσι από τον Σίσι, το 2013 –εξέλιξη που ενέτεινε την σύγκρουση Σίσι-Ερντογάν σε προσωπικό και ιδεολογικό επίπεδο λόγω της στήριξης του δεύτερου στην αιγυπτιακή Μουσουλμανική Αδελφότητα. Ο διάλογος εδώ συντελείται σε επίπεδο υπουργείων Εξωτερικών με την συμμετοχή τεχνοκρατών, ενώ η φαινομενική πλήρης αποκατάσταση των διμερών σχέσεων περνάει κι από τον διαμεσολαβητικό ρόλο του Κατάρ, με τον εμίρη του Κατάρ, αλ Θάνι να συναντιέται, για πρώτη φορά από το 2015, με τον Αιγύπτιο Πρόεδρο, Σίσι στο Ιράκ στα πλαίσια της Συνάντησης της Βαγδάτης που έλαβε χώρα προ ημερών. Η αποκατάσταση των σχέσεων Αιγύπτου-Τουρκίας φέρει έντονα το αποτύπωμα της ανατολικής Μεσογείου (οικονομικά, ενέργεια, Λιβύη) και συνδέεται άρρηκτα με το end game των δύο χωρών τόσο στην Υεμένη όσο κι αναφορικά με τις εξελίξεις, στο εγγύς μέλλον, με το Ιράν και το Παλαιστινιακό. Επιπλέον, αποτελεί και ένα ενδιάμεσο βήμα για να ακολουθήσει και μια πιθανή αποκατάσταση των διμερών σχέσεων μεταξύ Ισραήλ και Τουρκίας, δεδομένου ότι το Τελ Αβιβ παρακολουθεί πολύ στενά κι ενημερώνεται επί τούτου για την διπλωματική αυτή άσκηση Καΐρου-Άγκυρας.

Προκλήσεις

Η Κυπριακή Δημοκρατία πόνταρε μεγάλο, και σημαντικό, διπλωματικό κεφάλαιο στα σχήματα των Τριμερών δίνοντας έμφαση στην οικονομία αλλά και χτίζοντας το αφήγημα –φωτογραφίζοντας την Τουρκία– πως τα εν λόγω σχήματα δεν στρέφονται εναντίον καμιάς άλλης χώρας στην περιοχή. Στην πραγματικότητα ωστόσο φαίνεται πως πόνταραν στην πίεση ή στον απομονωτισμό της Τουρκίας –λόγω και των εξελίξεων στο Κυπριακό– εμβαθύνοντας ουσιαστικά, μετά το 2015, σε διμερείς σχέσεις με κράτη της περιοχής που δεν διατηρούσαν –επί της ουσίας– αγαστές σχέσεις με την Άγ-

κυρα. Η Αίγυπτος και το Ισραήλ αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα όπως και η Σαουδική Αραβία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα τα τελευταία δύο χρόνια. Η ενδιαφέρουσα πρόκληση που προκύπτει σε αυτό το επίπεδο περιφερειακής συνεργασίας είναι πως μια πιθανή αποκατάσταση των σχέσεων αυτών των χωρών με την Τουρκία θα επηρεάσει τον ανταγωνισμό ισχύος –και κατ’ επέκταση την συνεργασία– στην περιοχή δεδομένου πως το Κυπριακό δείχνει να οδεύει προς ένα worst case scenario και οι επιπτώσεις από το power vacuum της αμερικανικής αποχώρησης από την περιοχή δημιουργεί ένα εν δυνάμει χαοτικό σκηνικό που κλείνει δύο δεκαετίες επεμβατικής πολιτικής από την Ουάσινγκτον μετά το Αφγανιστάν, το 2001, και το Ιράκ, το 2003. Το αν η Κύπρος θα βρεθεί χωρίς ιδιαίτερη ενδιαφέρον για την επίλυση του Κυπριακού –ως άλυτου ζητήματος στην ανατολική Μεσόγειο, και χωρίς ιδιαίτερη στήριξη λόγω της νέας φάσης των αμερικανοτουρκικών κι ευρωτουρκικών σχέσεων –μέσω μιας κυνικά ανταλλακτικής real politik που θα επαναφέρει τις εν λόγω σχέσεις σε λειτουργική βάση– είναι κάτι που θα διαφανεί έντονα τα επόμενα δύο χρόνια. Δεδομένων και των σχεδιασμών της Τουρκίας για επάνοδο σε έκνομες γεωτρήσεις στις κυπριακές θάλασσες και σε σχέση, βέβαια, με την πολύπλοκη στρατηγική της σε σχέση με το Κυπριακό που εκτείνεται σε ένα μεγάλο εύρος επιλογών που φτάνουν μέχρι και το σενάριο της ενσωμάτωσης των Κατεχομένων. Το μόνο σίγουρο δεδομένο, σε κάθε περίπτωση, αποτελεί το γεγονός πως μια πιθανή εξομάλυνση των σχέσεων της Τουρκίας με την Αίγυπτο, το Ισραήλ και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα οφείλει, πρωτίστως, να ιδωθεί από την Λευκωσία και ως ένα ενδιάμεσο βήμα για την εξομάλυνση των σχέσεων της με την ΕΕ και τις ΗΠΑ. Και ως μια υπενθύμιση του ρευστού υποσυστήματος στο οποίο βρισκόμαστε, αναπόσπαστο μέρος του οποίου είναι η επόμενη ημέρα στο Κυπριακό.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΧΡΥΣΗ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ***

Αξιολόγηση Σεπτεμβρίου 2021

Ο **Σεπτέμβριος** σηματοδοτεί την έναρξη της εργασιακής χρονιάς και την εντατικοποίηση των δράσεων σε μια σειρά κλάδων και τομέων της δημόσιας ζωής. Η πολιτική δράση δεν αποτελεί εξαίρεση και σε αυτήν κατατάσσονται και όλες οι διεργασίες ή εξελίξεις, που σχετίζονται με το Κυπριακό. Αυτή η πραγματικότητα ενισχύεται διαχρονικά και από το γεγονός ότι ο Σεπτέμβριος είναι ο μήνας διεξαγωγής της Γενικής Συνέλευσης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, η οποία αξιοποιείται στον μέγιστο βαθμό από τους έχοντες ρόλο και εμπλοκή στο εθνικό μας πρόβλημα, που αναζητεί λύση εδώ και 47 χρόνια.

Έχει διαχρονικό ενδιαφέρον, αλλά και σημασία, να αξιολογούμε τις προθέσεις και τη γενικότερη κατάσταση των βασικών εμπλεκόμενων μερών στο Κυπριακό,

δηλαδή της τουρκικής πλευράς, η οποία αποτελείται από την Τουρκία και τον κατοχικό ηγέτη, των Ηνωμένων Εθνών και της Κυπριακής Δημοκρατίας και της ελληνοκυπριακής κοινότητας περιλαμβανομένων σε αυτήν.

Η τουρκική πλευρά, η οποία δημιουργήσε και κρατά άλυτο το Κυπριακό, άγει την πιο αλαζονική και επιθετική περίοδο των τελευταίων δεκαετιών.

Η νεο-σουλτανική παρουσία Ερντογάν, η απροθυμία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να σταθεί απέναντί του στο ύψος που επιβάλλουν οι ευρωπαϊκές αρχές και αξίες, ο κομβικός και διαρκώς αναβαθμισμένος ρόλος της Τουρκίας στη Μέση Ανατολή και στην Ασία, η γενικότερη επεκτατική κουλτούρα της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής, αλλά και η αποτυχημένη πολιτική του κατευνασμού, που εφαρ-

μόζεται για αρκετά χρόνια στην Κύπρο και στην Ελλάδα, οδηγούν στην τουρκική στάση, την οποία βιώνουμε στο απόγειό της αυτή την περίοδο: απόλυτη αδιαλλαξία, επίσημη διεκδίκηση διχοτόμησης μέσω «λύσης δύο κρατών», εποικισμός περικλειστών, κατεχόμενων πόλιν της Αμμοχώστου, παραβιάσεις στην κυπριακή ΑΟΖ και στη «νεκρή» ζώνη, απειλητικές και προκλητικές δηλώσεις σε συχνή βάση.

Τα Ηνωμένα Έθνη συνεχίζουν τον ρόλο του Πόντιου Πιλάτου παραβιάζοντας μια βασική αρχή που διέπει την ύπαρξή τους και η οποία ορίζει πως τα Ηνωμένα Έθνη οφείλουν να είναι αμερόληπτα αλλά όχι ουδέτερα. Η ουδετερότητα των Ηνωμένων Εθνών, απέναντι στην διαχρονική επιθετική και υπονομευτική στάση της Τουρκίας εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας,

αλλά και απέναντι στις τουρκικές αξιώσεις στο Κυπριακό, οι οποίες παραβιάζουν τα ψηφίσματα, τις συμφωνίες υψηλού επιπέδου και τους όρους εντολής του Γενικού Γραμματέα, αδικεί την Κυπριακή Δημοκρατία και την ελληνοκυπριακή κοινότητα και ουσιαστικά υπονομεύει την προοπτική επίτευξης μιας σωστής λύσης. Αυτή η ουδετερότητα διαπιστώνεται, δυστυχώς, στον μέγιστο δυνατό βαθμό, αυτό ακριβώς το διάστημα, καθώς η Τουρκία προβάλλει επί σήμως τη «λύση δύο κρατών», η οποία είναι έξω και πέρα από κάθε παράμετρο του Οργανισμού.

Η Κυπριακή Δημοκρατία και η ελληνοκυπριακή κοινότητα βρίσκονται, δυστυχώς, εγκλωβισμένες στην αποτυχημένη πολιτική η οποία ακολουθείται τα τελευταία, αρκετά χρόνια. Μια αποτυχημένη πολιτική, η οποία όχι μόνο δεν

οδήγησε σε κάποια λύση του Κυπριακού – αν και είναι η Τουρκία που φέρει την ευθύνη για τη μη λύση – αλλά έχει, άθελά της, ενθαρρύνει την τουρκική πλευρά να προβάλλει, για πρώτη φορά και με επισιμότητα, τη «λύση δύο κρατών» και να εργάζεται με ζήλο για την αναβάθμιση του κατοχικού ψευδοκράτους και την υποβάθμιση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ταυτόχρονα, η Κυπριακή Δημοκρατία και η ελληνοκυπριακή κοινότητα βρίσκονται εγκλωβισμένες στην αναξιοπιστία του Προέδρου Αναστασιάδη, ο οποίος με τις πολυάριθμες, αλλοπρόσαλλες και αντιφατικές δηλώσεις των τελευταίων χρόνων, «καταφέρνει» να ενισχύει την καχυποψία ντόπιων και ξένων για τις προθέσεις του, να εξασθενίζει τη διαπραγματευτική του θέση και να βάζει τον εαυτό του σε θέση άμυνας, την ώρα που θα έπρε-

πε να αλωνίζει διπλωματικά την Ευρώπη και τον κόσμο για ανάδειξη της αδιάλλακτης στάσης της Τουρκίας.

Είναι προφανές ότι η κατάσταση είναι άσχημη. Είναι όμως πλίου φαινότερον, ότι επιβάλλεται ενότητα, επιβάλλεται νηφαλιότητα, επιβάλλεται σωφροσύνη, επιβάλλεται σκέψη, επιβάλλεται επιστημοσύνη, επιβάλλεται ειλικρίνεια, επιβάλλεται ευθυκρισία, επιβάλλεται υπευθυνότητα, προκειμένου να εφαρμόσουμε, ως πολίτες και ως πολιτική ηγεσία, την πιο ορθή, την πιο συλλογική, την πιο αποτελεσματική πολιτική που θα απελευθερώσει το νησί μας, θα διασώσει την Κυπριακή Δημοκρατία και θα καταστήσει τη χώρα μας ισχυρή και ευημερούσα.

*Βουλευτής Λευκωσίας του Δημοκρατικού Κόμματος

45

ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Παροχή ποιοτικής και οικονομικά προσιτής φαρμακευτικής αγωγής σε όλους τους ανθρώπους του πλανήτη, με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη

ΠΣC MEDOCHEMIE

Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΟΥΛΙΔΗΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Μπορούν να προκύψουν θετικά από το Σύνταγμα του '60

Αφότου επιδιώξουμε μία στρατηγική συμφωνία, να εφαρμοστεί μεταβατικά μέχρι τα δημοψηφίσματα

Συνέντευξη στη

ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Τη θέση ότι θα μπορούσαν να προκύψουν θετικά από την πρόταση-πρόσκληση του Νίκου Αναστασιάδη για εφαρμογή του Συντάγματος του '60, εξέφρασε σε συνέντευξη του στην «Κ» ο πρώην υπουργός Εξωτερικών Ιωάννης Κασουλίδης, καθώς όπως είπε κακώς δόθηκε έμφραση στη μία πτυχή. «Το Σύνταγμα του '60, που για μένα πρέπει να εφαρμοστεί μετά την κατάληξη σε στρατηγική συμφωνία», αναφέρει ο κ. Κασουλίδης, διασφαλίζει τις ανησυχίες των Τ/κ. «Ούτε στο κενό μένουν, ούτε απομονώνονται και δίνει τη λύση. Αν εμείς δεν θελήσουμε στο τέλος να δεχτούμε τη λύση με στρατηγική συμφωνία, τότε θα τους μείνει και η κατοχή αλλά και τα προνόμια του '60». Ο ίδιος δεν θεωρεί απαράδεκτα τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην βρετανική φόρμουλα. Όπως σημειώνει τα εγγενή ίσα δικαιώματα, τη συνιδιοκτησία και τη συνιδρυση δεν τα θεωρεί κακά στοιχεία. «Αν πιστεύουμε ότι θα καταλήξουμε σε λύση αποδεκτή στη βάση διζωνικής δικονοτικής ομοσπονδίας, θα πρέπει να πάρουμε απόφαση ότι δημιουργούμε δύο κοινότητες με συνιδρυση, με συνιδιοκτησία και με αναγνωρισμένα τα εγγενή ίσα δικαιώματα.

“

Αν πιστεύουμε ότι θα καταλήξουμε σε λύση αποδεκτή στη βάση ΔΔΟ, θα πρέπει να πάρουμε απόφαση ότι δημιουργούμε δύο κοινότητες με συνιδρυση, με συνιδιοκτησία και με αναγνωρισμένα τα εγγενή ίσα δικαιώματα.

“

Δεν πιστεύω ότι οι βρετανικές προτάσεις είναι όπως τις διαβάζω. Εμείς στην Κύπρο κρίνουμε πρώτα ποιος λέει κάτι και ύστερα τι λέει. .

και κατά κάποιο τρόπο εγκλωβισμένοι στις προδιαγραφές ενός κουτιού. Οι αντιδράσεις της διεθνούς κοινότητας μετά τις εξελίξεις στα Βαρώσια ήταν πολύ καλές. Δεν αρκούν όμως για να σπάσουμε το αδιέξοδο και να δημιουργηθεί το πλαίσιο εκείνο που θα μας επιτρέψει να ξεκινήσουμε συνομιλίες. Το να λέμε πως θέλουμε να ξεκινήσουμε από εκεί που μείναμε είναι μεν σωστή θέση, όμως από τη στιγμή που η τουρκική πλευρά προτάσσει αναβάθμιση του καθεστώτος Τατάρ σε ισότιμο και κυρίαρχο ανεξάρτητο κράτος, πρέπει να βρούμε τους τρόπους να επιστρέψουμε στο τραπέζι των συνομιλιών και να αποτρέψουμε από το να περάσουν αυτές οι τουρκικές αξιώσεις.

-Με τα όσα συμβαίνουν το τελευταίο διάστημα στο Κυπριακό, δίδεται σε πολλούς η αίσθηση της ασυνέπειας από πλευράς κυβερνήσεων. Είναι άδικη εκτίμηση αυτή;

Δε νομίζω πως η εικόνα που δίνουμε είναι αυτή της ασυνέπειας αλλά η εικόνα των παλινδρομήσεων. Το γεγονός δηλαδή ότι στο Κραν Μοντανά θεωρηθήκαμε εξίσου υπεύθυνοι –δικαίως ή άδικως- της αποτυχίας, το γεγονός ότι στη συνέχεια πέρασαν τόσα χρόνια και δεν έγινε τίποτα, έστειλε το μήνυμα σε κάποιους πως είμαστε συνυπεύθυνοι. Υπεύθυνη είναι χωρίς αμφιβολία η Τουρκία και η αδιαλλαξία της. Εμείς ωστόσο, τι κάναμε για να αποδείξουμε στον διεθνή παράγοντα ότι ειλικρινά εργαζόμαστε για να σπάσει το αδιέξοδο; **-Τι θα μπορούσε να γίνει;** **-**Θα μπορούσαμε να αναλάβουμε κάποιες πρωτοβουλίες και να σταματήσουμε να είμαστε κολλημένοι

Βρετανική φόρμουλα...
-Υπάρχει η βρετανική πρωτοβουλία που λέει στην ουσία να τα βρούμε κάπου στη μέση...

Δεν πιστεύω ότι οι βρετανικές προτάσεις είναι όπως τις διαβάζω. Εμείς στην Κύπρο κρίνουμε πρώτα ποιος λέει κάτι και ύστερα τι λέει. . **-Έχουμε αρνητική προδιάθεση γιατί προέρχεται από τους Βρετανούς;**

Επισφαλές το ορόσημο το Σεπτέμβριο - Η πρόταση για την Τύμπου

-Υπάρχει οποιοδήποτε περιθώριο κινητικότητας τώρα; Επειδή η Λουτ δεν έρχεται...

Εγώ βλέπω ότι το ορόσημο του τέλους Σεπτεμβρίου ως επισφαλές. Αν γίνει συνάντηση Αναστασιάδη –Τατάρ -Γκουτέρες και συνεχίσουν ως έχει, τότε σίγουρα θα αποτύχει. Και ξέρετε, η κάθε αποτυχία δεν είναι χωρίς συνέπειες. Ίσως να είναι καλύτερο να προετοιμασούμε καταλλήλως με τον διεθνή παράγοντα να οδηγήσει στο να είναι μία συνάντηση έτοιμη για επιτυχία και όχι αποτυχία. **-Για να το κάνει αυτό η διεθνής κοινότητα θα πρέπει να έχουμε και κάποια αξιοπιστία.** **-**Δεν αξίζει η τιμωρία μας να είναι τα δύο χωριστά κυρίαρχα κράτη που ζητούν οι Τούρκοι. **-Και η προετοιμασία για σας είναι η πρόταση για το Σύνταγμα του '60;** **-**Μπορεί να μην είναι το Σύνταγμα του '60 αλλά τα καλά στοιχεία -που θα μας διευκολύνουν- του Συντάγματος του '60. Το σύνταγμα

ήταν δικονοτισμός, είχε πολιτική ισότητα το σύνταγμα και οι συμφωνίες και οι συνθήκες αποκλείουν τη δικτοποίηση μερους ή όλου του κράτους με άλλο κράτος, ένωση ή προσάρτηση. **-Μέχρι να γίνει καλή προετοιμασία ωστόσο ο χρόνος προχωρά και δημιουργούνται νέα τετελεσμένα, όπως στην περίπτωση του Βαρώσιου. Τι μπορούμε να κάνουμε;** **-**Βγήκαν τα ψηφίσματα, αλλά αυτά δεν αποτρέπουν κάτι... **-Αποτρέπει η ανάκληση διαβατηρίων;** **-**Όχι. **-Τότε για ποιο λόγο έγινε;** **-**Διότι ένιωθαν οι Κύπριοι, το είδατε και στην πρόσφατη δημοσκόπηση, την ανάγκη να κάνουν κάτι. Όμως εκείνο το κάτι δεν βοηθά στο να σταματήσουν οι εξελίξεις. Η μόνη θεραπεία για να σταματήσει η εξέλιξη στην Αμμόχωστο, να σταματήσει η πρόκληση νέων τετελεσμένων είναι να πετύχουμε να μπούμε σε συνομιλίες οι οποίες θα

Έχω επανειλημμένα απαντήσει ότι δεν βρίσκομαι πλέον στις τάξεις της ενεργού πολιτικής. Είμαι μόνο ενεργός πολίτης, ανέφερε ο Ιωάννης Κασουλίδης στην «Κ» κλείνοντας τα σενάρια υποψηφιότητάς του για το 2023.

-Μου θυμίζει τη στάση που είχαν κάποιοι έναντι του αγγλοαμερικανικού σχεδίου που ουσιαστικά το ώθησαν στην απόρριψη όχι για το περιεχόμενο, αλλά γιατί ήταν τάχα ιμπεριαλιστικής προέλευσης. Είναι το ίδιο πράγμα που συμβαίνει τώρα με το βρετανικό σχέδιο. Για παράδειγμα γράφτηκε και κατακρίθηκε ότι προωθούνται κάποιοι όροι από τους Βρετανούς οι οποίοι είναι απαράδεκτοι. Από αυτά τα έξι σημεία, εγώ τα τρία δεν τα θεωρώ κακά...

-Ποιά; **-**Τα εγγενή ίσα δικαιώματα, τη συνιδιοκτησία και τη συνιδρυση. Αν πιστεύουμε ότι θα καταλήξουμε σε λύση αποδεκτή στη βάση διζωνικής δικονοτικής ομοσπονδίας, θα πρέπει να πάρουμε απόφαση ότι δημιουργούμε δύο κοινότητες με συνιδρυση, με συνιδιοκτησία και με αναγνωρισμένα τα εγγενή ίσα δικαιώματα, τα οποία δεχτήκαμε σε όλα τα έγγραφα, ακόμα και στη συμφωνία του Φεβρουαρίου του 2014, μεταξύ Αναστασιάδη - Έρογλου. Εκεί αναφέρεται πως η νέα κατάσταση πραγμάτων πηγάζει από Ε/κ και Τ/κ. **-Αν κτίσουμε πάνω στο κοινό**

ανακινωθέν, αν χρησιμοποιήσουμε και τα τρία αυτά στοιχεία μπορεί να υπάρξει ανακίνηση του Κυπριακού;

Το ζητούμενο είναι να πάμε στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων με την τουρκική πλευρά να εγκαταλείπει την αξίωση των δύο κυρίαρχων κρατών και με την πρόθεση να καθίσουμε και οι δύο πλευρές στοχεύοντας σε μία διζωνική δικονοτική ομοσπονδία με βάση τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών. **-Δεν ανοίγει έτσι η πόρτα για τη συνομοσπονδία;** **-**Είναι από τη μέρα που ασχολούμαι με την πολιτική που ακούω ότι το α ή το β σημείο οδηγεί σε συνομοσπονδία. Το ίδιο ισχύει και για το σχέδιο Ανάν.

Η μεταβατική εφαρμογή...
-Θεωρείτε πως η όλη συζήτηση με το Σύνταγμα του '60 βοηθά προς αυτή την κατεύθυνση;

Εγώ βρίσκω ότι πολλά θετικά μπορεί να προκύψουν αν αυτή πρόταση αποκτήσει συνοχή. Η πρόταση-απάντηση, που προφανώς και έγινε πρόχειρα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί από μας και από τον διεθνή παράγοντα στη συνέχεια. Η

πρόταση αυτή έχει δύο σκέλη. Κακώς είδαμε το ένα σκέλος επιστροφής στο Σύνταγμα του '60. Υπάρχουν οι συνομιλίες με βάση τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών, συνομιλίες δηλαδή για επιδίωξη συμφωνίας για μία λύση διζωνικής δικονοτικής ομοσπονδίας αφού συμπεριληφθούν δηλαδή το εδαφικό, το περιουσιακό, η αντιπροσέλευση στην Ε.Ε και η ασφάλεια. Οι συνθήκες εγγυήσεως και συμμάχιας που είναι άλλες συνθήκες από το Σύνταγμα του '60. Εδώ πρέπει να επιδιώξουμε μία στρατηγική συμφωνία. Να πούμε ότι θα γίνει αυτή η στρατηγική συμφωνία και τότε να εφαρμοστεί το Σύνταγμα του '60 μέχρι τα δημοψηφίσματα. **-Γιατί;**

Διότι διασφαλίζεται ότι από το Σύνταγμα του '60 μετεξελισσόμαστε σε ένα σύνταγμα διζωνικής δικονοτικής ομοσπονδίας. Προσφέρεται για να γίνει αναθεώρηση του Συντάγματος του '60 σε διζωνικό δικονοτικό σύνταγμα. Διασφαλίζεται και η συνέχεια ενώ απαντά στα τουρκικά επιχειρήματα που εγείρουν το ερώτημα του τι θα γίνει αν εγκαταλείψουν την αξίωση για δύο κυρίαρχα διεθνώς ισότιμα κράτη,

έρθουν στο τραπέζι των συνομιλιών σε αναζήτηση ΔΔΟ και τελικά δεν υπάρξει κατάληξη. Το επιχείρημα της τουρκικής πλευράς που έχει πείσει μέρος της διεθνούς κοινότητας είναι η ανησυχία ότι θα μείνουν κατ' επέκταση στο κενό, αν δεν υπάρξει κατάληξη. Αυτά τα ερωτήματα οδηγούν τους ξένους σε όρους όπως ότι καμία πολιτεία δε μπορεί να έχει κυριαρχία επί της άλλης. Άρα δεν έχει «επί τοις άλλης», αλλά έχει μόνη της. Αυτό είναι κακό και απορρίπτεται. Όπως για μας απορρίπτεται ο όρος δύο εσωτερικά κράτη και ένα εξωτερικό. Καταλαβαίνω βεβαίως τι θέλουν να πουν, αλλά ας το πουν με όρους μη πονηρούς. Όλα αυτά τα κάνουν για να διασκεδάσουν αυτούς τους φόβους των Τ/κ. Το Σύνταγμα του '60, που για μένα πρέπει να εφαρμοστεί μετά την κατάληξη σε στρατηγική συμφωνία, τους διασφαλίζει. Ούτε στο κενό μένουν, ούτε απομονώνονται και δίνει τη λύση. Αν εμείς δεν θελήσουμε στο τέλος να δεχτούμε τη λύση με στρατηγική συμφωνία, τότε θα τους μείνει και η κατοχή αλλά και τα προνόμια του '60.

-Δεν προκαλεί σύγχυση όλο αυτό περί επιστροφής στο Σύνταγμα του '60;

Άστε την επικοινωνία. Είναι σίγουρα σημαντική για το εσωτερικό μέτωπο, όμως στόχος μας πρέπει να είναι πώς θα μπορούσαμε να ξανασιάσουμε το αδιέξοδο για φτάσουμε τις συνομιλίες στη σωστή βάση και στα σωστά πλαίσια τα οποία έχουν ήδη καθοριστεί. Αν καταφέρουμε τον διεθνή παράγοντα να πει στην τουρκική πλευρά που ανοίξε όλη αυτή τη συζήτηση να επιστρέψουν μεταβατικά στο Σύνταγμα του '60 πριν να ετοιμαστεί το νέο σύνταγμα και το δημοψήφισμα, τότε όλοι οι φόβοι τους διασκεδάονται.

-Συνεπώς συμφωνείτε πως το Σύνταγμα του '60 θα μπορούσε να αποτελεί μία πρόταση;

Θα μπορούσε. Δεν λέω εκ προοιμίου ότι μπορεί να γίνει, αλλά είναι ένα παράδειγμα που μπορεί να οδηγήσει τον γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών να έρθει με ένα πλαίσιο που να μπορούν να διασφαλίζουν ότι θα ξεκινήσουμε χωρίς την απαίτηση των δύο χωριστών κυρίαρχων κρατών, να αποτελέσμε να απομακρυνούμε από τον κίνδυνο της διχοτόμησης. Αν δεν γίνει τίποτα, πάμε προς την διχοτόμηση. Και αν δεν γίνει τίποτα για να αλλάξει η θέση των δύο κυρίαρχων κρατών, ανοίγει η πύλη για την προσάρτηση των Κατεχομένων στην Τουρκία.

“

Η Αμμόχωστος είναι τεράστιας σημασίας, όχι μόνο γιατί χάνουμε ένα ακομή εδαφος αλλά γιατί χάνουμε και οποιαδήποτε προοπτική να αξίζει τον κόπο να διαπραγματευτούμε το εδαφικό. Μένει η Μόρφου.

εννοούν ότι και οι δύο έχουμε την πολιτική βούληση για την κατάληξη. **-Πάντως ξέρετε τι λένε. Ότι ο Νίκος Αναστασιάδης έχει αποφασίσει να ολοκληρώσει τη θητεία του χωρίς να κάνει οποιαδήποτε κίνηση στο Κυπριακό.** **-**Δεν είμαι μέσα στο μυαλό του

ούτε μπορώ να ισχυριστώ μία τέτοια τοποθέτηση. Μόλις όμως κάνει κάποιες πρωτοβουλίες πολλοί είναι εκείνοι που τον επικρίνουν. Όταν χρειάστηκε να κάνω κριτική στον Αναστασιάδη δεν δίστασα να την κάνω αλλά όταν προσπαθεί να κινηθούν τα λιμνάζοντα νερά πάλι αρχίζουμε τις προβλέψεις μέσα από το κουτί. **-Εκτός κουτιού ήταν τα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης;** **-**Ναι, πάνω στα οποία έκτισα κι εγώ την εισήγηση για παράδοση του αεροδρομίου της Τύμπου στα Ηνωμένα Έθνη για να λειτουργεί πλέον νόμιμα, κάτι το οποίο θα οδηγήσει στην άρση του εμπάργκο με αντάλλαγμα την παράδοση της πόλης της Αμμοχώστου στην διοίκηση των Ηνωμένων Εθνών όπως προνοούν τα ψηφίσματα 550 και 789. Αυτό ως ιδέα μπορεί να σοκάρει πολλούς, από τη άλλη, αν αυτή η πρόταση κάνει τους Τούρκους να παγώσουν τις εξελίξεις στην Αμμόχωστο τότε θα σώσουμε την Αμμόχωστο. Η Αμμόχωστος είναι τεράστιας σημασίας,

όχι μόνο γιατί χάνουμε ένα ακόμη εδαφος αλλά γιατί χάνουμε και οποιαδήποτε προοπτική να αξίζει τον κόπο να διαπραγματευτούμε το εδαφικό. Μένει η Μόρφου. **-Ήταν πάντα αναγνώριση έναντι εδάφους...** **-**Ε, δεν θα υπάρχει εδαφος πλέον. **-Ξέρετε όμως φτάνουμε στο σημείο να συζητούμε θέματα που πριν από την διακυβέρνηση Αναστασιάδη ήταν δεδομένα.** **-**Στο θέμα της Τύμπου, θα πρέπει να δούμε ποιο είναι το κόστος και ποιο το όφελος. Αν το κόστος υπερτερεί του οφέλους να απορρίψουμε την εν λόγω πρόταση. Αν όμως έρθουν και πουν ότι δέχονται να δώσουν την Αμμόχωστο στα Ηνωμένα Έθνη, όπως προνοεί το 789 τότε νομίζω ότι το όφελος υπερτερεί το κόστους. **-Η όλη συζήτηση για την Αμμόχωστο προκαλεί κατά την άποψή σας ένα ηθικό δίλημμα μεταξύ των Βαρωσιωτών;** **-**Δεν είμαι πατερναλιστής για να

πω στον κάθε ένα τι θα κάνει. Μόνος του ο Βαρωσιώτης θα αποφασίσει τι πρέπει να κάνει με την περιουσία του. Είναι δικό του μαχαίρι. Είναι προσωπικό θέμα πώς θα κινηθούν όπως ήταν πάντα. Αν με ρωτάτε τι θα έκανα εγώ αν είχα περιουσία, πιθανόν να σκεφτόμουν πως κάναμε αυτή την κίνηση που μας προσκαλούν να κάνουμε να χάσω την περιουσία μου και πάλι γιατί ένα τεράστιο ποσοστό παρουσιάζεται ότι ανήκει στο ΕΦΚΑΒ. **-Φαντάζομαι πως έχετε ακούσει ότι το όνομά σας παίζει στα συναγερμικά πηγαδάκια για τις προεδρικές εκλογές του 2023...** **Υπάρχει ένα τέτοιο σενάριο στο μυαλό σας;** **-**Έχω επανειλημμένα απαντήσει ότι δεν βρίσκομαι πλέον στις τάξεις της ενεργού πολιτικής. Είμαι μόνο ενεργός πολίτης. **-Το όραμα της λύσης δεν θα ήταν αρκετός λόγος για να διεκδικήσετε;** **-**Δεν θεωρώ τον εαυτό μου ότι είμαι ο από μηχανής θεός.

Ενα μωσαϊκό διαφορετικής ατζέντας ο ΔΗΣΥ

Εντείνονται οι έριδες με αφορμή το Κυπριακό και φτάνουν μέχρι τα εσωκομματικά του '23 - Πως μπαίνουν στο κάδρο Χάρης - Δημητρίου

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Μέχρι και το προηγούμενο δεκαήμερο, στην Πινδάρου επικρατούσε ανήσυχη πρεμία καθώς τόσο ο Πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού όσο και ο αναπληρωτής Πρόεδρος βρίσκονταν σε διακοπές διαρκείας. Οι συνεδρίες του εκτελεστικού τελείωναν συνοπτικά με τον κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο Νίκο Τορναρίτη να κάνει ανά διαστήματα την βόλτα του στο κτήριο για να διαπιστώσει αν όλα βαίνουν καλώς, ενώ η θέρμη πλειάδας των στελεχών που μέχρι τον Μάιο έδιναν μάχη σε ραδιόφωνα και τηλεοράσεις για «να σώσουν τον τόπο» ιππύκε σε ρύθμιση πιτήσπς. Όσο όμως κι αν κάποια στελέχη είχαν παραδοθεί στην θερινή ραστώνη, οι εξελίξεις στο παρασκήνιο έδιναν και έπαιρναν. Όχι μόνο γιατί το Κυπριακό βρισκόταν πρώτο στην ατζέντα μετά τις εξαγγελίες του Τούρκου Προέδρου στην περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου, αλλά γιατί η προεδρολογία ξεκίνησε λίγο πιο νωρίς από ό,τι αναμενόταν. Το Κυπριακό σε συνδυασμό με το ποια θα είναι η διάδοχη κατάσταση από το 2023 και μετά, ανοίγει ένα νέο κύκλο διαμάχης, στήνει στρατόπεδα εντός της κυβερνώσας παράταξης και βγάζει στην επιφάνεια νέους τακτικούς. Η μάχη πλέον που δίδεται είναι σε δύο μέτωπα: Το πρώτο είναι ποιος θα είναι τελικά ο υποψήφιος που θα στηρίξει το κόμμα για την προεδρία το 2023 και το δεύτερο, ποια θα είναι η επόμενη μέρα εντός κόμματος, με στελέχη να επικεντρώνονται ήδη σε συμμαχίες.

Η κάτω βόλτα

Η εμφανής σε όλους διαμάχη αυτή τη στιγμή, δεν είναι άλλη μεταξύ του Προέδρου του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου και του υπουργού Εξωτερικών Νίκου Χριστοδουλίδη και από εκεί ξεκινούν όλα τα παρελκόμενα. Ποιος θα είναι ο υποψήφιος του ΔΗΣΥ το 2023, ποιος θα κερδίσει ευρύτερες συμμαχίες και σίγουρα ποιος θα έχει την εύνοια Αναστασιάδην. Το είχε καταγράψει άλλωστε η «Κ» από τον καιρό που

Η κόντρα Αβέρωφ - Χριστοδουλίδη δεν κρύβεται πλέον, με πολλούς να θεωρούν ότι οι προεκτάσεις που λαμβάνει, ενδεχομένως να κάψει και τους δύο ως υποψήφιους του ΔΗΣΥ.

μαίνονταν ο προεκλογικός, ότι η σχέση των δύο έχει πάρει την κάτω βόλτα. Σε όλη αυτή την κόντρα, αυτό που αντιλαμβάνονται πολλοί είναι πως στο τέλος θα καεί το χαρτί και των δύο με τον ΔΗΣΥ να οδηγείται σε μία τρίτη υποψηφιότητα που επί του παρόντος δεν μπαίνει στον χάρτη.

Ο νέος εξ απορρήτων

Μέχρι να ξεκαθαρίσει ωστόσο το σκηνικό, πολλοί είναι εκείνοι που άρχισαν να εμπλέκονται στη διαδικασία σχηματίζοντας στρατόπεδα. Το πιο ενδεικτικό παράδειγμα ήταν την περασμένη βδομάδα, όταν ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης θέλησε να βάλει τελεία στα όσα διακινούνταν γύρω από την περιβόητη πρόταση για το Σύνταγμα του '60, παρουσιάζοντάς το ως σχήμα λόγου παρά ως ξεκαθάρη πρόταση. Κίνηση που σίγουρα δεν άρεσε στους νέους παροίκους του Προεδρικού, οι οποίοι ένιωσαν θιγμένοι από το άδειασμα. Εμπνευστής της ιδέας σίγουρα ήταν ο Πρόεδρος Αναστασιάδης, ενώ τον τόνο —ότι δηλαδή ο Πρόεδρος το εννοεί— έδωσαν ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Μάριος Πελεκάνος και ο διευθυντής του γραφείου του Προέδρου Πέτρος Δημητρίου. Ο τελευταίος, φαίνεται να κερδίζει έδαφος στην επιρροή που έχει πάνω στον Πρόεδρο. Κα-

Νέος εξ απορρήτων του Προέδρου φέρεται πως έχει γίνει ο Πέτρος Δημητρίου και εμπλέκεται όπως λένε στην ενόχληση του Προέδρου με τον Νίκο Χριστοδουλίδη.

θόλου τυχαία και η εμπλοκή του στον νέο ανασχηματισμό και που ενέτεινε τη ψηθυρολογία στους διαδρόμους πως ο Πέτρος Δημητρίου θέλει να ελέγχει πλήρως το παιχνίδι εκπαραθυρώνοντας άλλους στενούς συνεργάτες που έχουν άμεση πρόσβαση στον Πρόεδρο. Από το περιβόητο πρόταση για το Σύνταγμα του '60, παρουσιάζοντάς το ως σχήμα λόγου παρά ως ξεκαθάρη πρόταση. Κίνηση που σίγουρα δεν άρεσε στους νέους παροίκους του Προεδρικού, οι οποίοι ένιωσαν θιγμένοι από το άδειασμα. Εμπνευστής της ιδέας σίγουρα ήταν ο Πρόεδρος Αναστασιάδης, ενώ τον τόνο —ότι δηλαδή ο Πρόεδρος το εννοεί— έδωσαν ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Μάριος Πελεκάνος και ο διευθυντής του γραφείου του Προέδρου Πέτρος Δημητρίου. Ο τελευταίος, φαίνεται να κερδίζει έδαφος στην επιρροή που έχει πάνω στον Πρόεδρο. Κα-

Το περιβόητο άδειασμα

Στο πλαίσιο αυτό Συναγερμικοί κύκλοι σημειώνουν πως ο Πελεκάνος αλλά κυρίως ο Δημητρίου έδωσαν ευσχίμως στον Πρόεδρο ότι

ο Νίκος Χριστοδουλίδης τον άφησε εκτεθειμένο, προκαλώντας την ενόχληση του Προέδρου. Στην ενόχληση του Προέδρου πρέπει να συνέβαλαν και τα δημοσιεύματα που ήθελαν τον υπουργό Εξωτερικών να «αδειάζει» τον Πρόεδρο ή να προσπαθεί να προσεγγίσει την κληριδική σχολή. Όλο αυτό δεν πέρασε απαρατήρητο από τον Συναγερμικό Πρόεδρο. Που αν και διαφωνούσε, κράτησε χαμηλότερους τόνους αρχικά παραπέμποντας τους δημοσιογράφους στον κυβερνητικό εκπρόσωπο να εξηγήσει τη θέση περί επιστροφής στο Σύνταγμα του '60. Μετά την κίνηση Χριστοδουλίδη, άνοιξε εκ νέου το ζήτημα, με τον Πρόεδρο, το Προεδρικό αλλά και την Πινδάρου να επιμένουν ότι μπορεί να σταθεί η πρόταση. Το γεγονός ότι η Πινδάρου, η οποία ήθελε αρχικά να τηρήσει αποστάσεις πήρε θέση υπέρ της πρότασης έχει τη δική της σημασία. Πολλοί εντός του ΔΗΣΥ αλλά και εντός της κυβέρνησης είχαν εννοηθεί στο παρελθόν από την στενή-ως και πατρική-σχέση Αναστασιάδην-Χριστοδουλίδη. Θεωρούν ότι η αποκοπή του ομφάλιου λώρου θα στοιχίσει στον Νίκο Χριστοδουλίδη και ίσως γι' αυτό τον λόγο να δόθηκε όπως λένε κάποιον προτεραιότητα στο να «αδειάσουν» τελικώς τον υπουργό Εξωτερικών. Υπάρχουν ωστόσο

και κύκλοι που κατέγραψαν θετικά τη στάση Χριστοδουλίδη ως ένδειξη ωρίμανσης και σε αντίθεση με τα όσα λένε στην Πινδάρου, πως είναι έτοιμος να τσαλακωθεί. Γιατί όχι, να κερδίσει και την μερίδα των Κληριδικών που παρακολουθούν πλέον αποσβολωμένοι τα όσα συμβαίνουν στην κυβερνώσα παράταξη.

Ο Χάρης και ο Δημήτρης

Μιλώντας ωστόσο για την κυβερνώσα παράταξη, ένα ζήτημα είναι ποιος ελέγχει το παιχνίδι. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχει καταφέρει ακόμα και σε κύκλους που τον αντιπαθούν- να περάσει το μήνυμα μετά και την προεδρία της βουλής πως ξέρει να κυβερνήσει. Έχει παράλληλα καταφέρει να ελέγχει το κόμμα. Η παλιά έχθρα που υπήρχε με τον Χάρη Γεωργιάδη έχει πλέον σβήσει, έστω κι αν ο τελευταίος διατηρεί άριστες σχέσεις με τον Νίκο Αναστασιάδη και με τη νέα κατάσταση πραγμάτων στον Λόφο. Σίγουρα σε μία εξίσωση Αβέρωφ ή Χριστοδουλίδης ο αναπληρωτής πρόεδρος του κόμματος θα διάλεγε με ευκολία τον πρώτο. Δεν ήταν μόνο η κόντρα που τους στιγμάτισε για το ποιος θα πάρει το υπουργείο Εξωτερικών, αλλά και το γεγονός ότι η υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη του κλείνει τον δρόμο για άλλα αξιώματα. Αντίθετα, η υπο-

ψηφιότητα Αβέρωφ, του δίδει τη δυνατότητα να διεκδικήσει το κόμμα, είτε ο Αβέρωφ Νεοφύτου κερδίσει τις εκλογές είτε τις χάσει κατά το εκλογικό συνέδριο που θα ακολουθήσει. Από αυτή την εξίσωση ωστόσο, δεν πρέπει να παραλείπει ακόμα έναν παράγοντα. Ο εκπρόσωπος τύπου του ΔΗΣΥ και πρώτος σε σταυρούς προτίμησης Δημήτρης Δημητρίου φαίνεται να ενδιαφέρεται για την επόμενη μέρα του κόμματος. Αν και πολλοί βλέπουν να διεκδικεί την αντιπροεδρία, αν η Αννίτα Δημητρίου την παραχωρήσει λόγω των νέων της καθηκόντων, υπάρχουν και εκείνοι οι κύκλοι που τον θέλουν πιο ψηλά. Ο Δημήτρης Δημητρίου, αν και διαχώρισε τη θέση του από την επίσημη του κόμματος σε ό,τι αφορά τα διαβατήρια των Τ/κ —με τα οποία συμφώνησε ο Χάρης Γεωργιάδης— δεν φαίνεται πως θα μπει σε κάποιο στρατόπεδο, είτε υπέρ του Νίκου Χριστοδουλίδη είτε υπέρ του Αβέρωφ Νεοφύτου, έστω κι αν με τον τελευταίο διατηρούν πολύ καλές σχέσεις. Αναμένεται βεβαίως να παίξει πιο ενεργό ρόλο στο κόμμα ενώ τον δικό της ρόλο αποκτά και η Αννίτα Δημητρίου, της οποίας το έρεσμα ξεκίνησαν πολλοί εντός του ΔΗΣΥ να βλέπουν με ανησυχία και δεν αποκλείουν να διεκδικήσει στη συνέχεια και υψηλότερα αξιώματα.

Ανοίγει η διαδοχή στην τουρκοκυπριακή Δεξιά

Στα χαρακώματα για την ανάδειξη του νέου ηγέτη στο Κόμμα Εθνικής Ενότητας με ανοικτό το ενδεχόμενο πρόωρων «εκλογών»

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Τον νέο ηγέτη της τ/κ Δεξιάς αναμένεται να αναδείξει το επόμενο διάστημα η τ/κ κοινότητα καθώς το Κόμμα Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ) οδηγείται σε μεγάλο συνέδριο για την αντικατάσταση του Ερσίν Τατάρ στην ηγεσία του. Στα τέλη του προηγούμενου έτους, οι παρασκηνιακές μεθοδεύσεις της Άγκυρας είχαν ως αποτέλεσμα την προσωρινή ανάδειξη του Ερσίν Σανέρ στην ηγεσία του μεγαλύτερου κόμματος της τ/κ κοινότητας. Στο συνέδριο του ΚΕΕ, το οποίο εκτός απόρρητου θα λάβει χώρα στις 24 Οκτωβρίου, ο κ. Σανέρ θα επιχειρήσει να κρατηθεί στην εξουσία και να δώσει μόνιμο χαρακτήρα στην θητεία του στο τιμόνι της τ/κ Δεξιάς. Το πόστο του αρχηγού του ΚΕΕ διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην τ/κ πολιτική σκηνή, καθώς ο αρχηγός του μεγαλύτερου τ/κ κόμματος κατέχει την θέση του «προθυπουργού».

Σανέρ και Άγκυρα

Πέραν του κ. Σανέρ, και άλλα υψηλόβαθμα στελέχη της τ/κ Δεξιάς διεκδικούν το πόστο που κατείχε μέχρι τον Οκτώβριο του 2020 ο κ. Τατάρ. Το πθικό του κ. Σανέρ αναπτρώνει η υποστήριξη της Άγκυρας, η οποία σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες επιμένει στην διαιώνιση της παρουσίας του κ. Σανέρ στην ηγεσία των Τ/κ.

Από την τροπή των εξελίξεων στο εσωτερικό του ΚΕΕ θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό η ημερομηνία πραγματοποίησης των πρόωρων «βουλευτικών εκλογών». Σύμφωνα

με τις τελευταίες πληροφορίες της «Κ», εάν αλλάξει ο ηγέτης του ΚΕΕ τότε η τ/κ κοινότητα αναμένεται να οδηγηθεί στις «κάλπες» εντός των επόμενων μηνών με το αργότερο χρονοδιάγραμμα, τις αρχές του νέου έτους.

Την παρούσα στιγμή την ηγεσία του μεγαλύτερου κόμματος της τ/κ Δεξιάς διεκδικούν τουλάχιστον τέσσερα υψηλόβαθμα στελέχη της εθνικιστικής παράταξης. Έχοντας εξασφαλίσει την υποστήριξη του Α-

Η περίπτωση Σανέρ και τα άλλα υψηλόβαθμα στελέχη.

τιπροέδρου της Τουρκίας και των συνεργατών του τουρκικού προεδρικού, ο «Πρωθυπουργός» Σανέρ εμφανίζεται έτοιμος και πρόθυμος να χρησιμοποιήσει όλα τα διαθέσιμα μέσα και να παραμείνει στο τιμόνι του ΚΕΕ. Με μπουσούλα αυτόν τον στόχο, ο κ. Σανέρ οδήγησε πρόσφατα το κόμμα του σε αλλαγή καταστατικού. Με βάση το νέο καταστατικό του ΚΕΕ, στο επικείμενο συνέδριο του κόμματος αναμένεται να συμμετάσχει ακόμη μεγαλύτερος αριθμός συνέδρων. Σύμφωνα με τους Τ/κ αναλυτές αυτή η εξέλιξη εξυπηρετεί τα συμφέροντα του κ. Σανέρ και έχει την έγκριση μιας ομάδας Τούρκων ειδικών που έφτασε στα κατεχόμενα από την Άγκυρα για να κατευθύνει την «προεκλογική» εκστρατεία του κ. Σανέρ.

Ο μεγαλύτερος αντίπαλος του

Από την τροπή των εξελίξεων στο εσωτερικό του ΚΕΕ θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό η ημερομηνία πραγματοποίησης των πρόωρων «βουλευτικών εκλογών».

κ. Σανέρ για την ηγεσία του ΚΕΕ είναι ο Φαίζ Σουτζούογλου. Πρόκειται για ένα παλιό και πολύ έμπειρο στέλεχος της τ/κ Δεξιάς, το οποίο διατηρεί σχέσεις και διάλογο με την τουρκική αξιωματική αντιπολίτευση και τις εθνικιστικές τουρκικές πολιτικές δυνάμεις που αντιπολιτεύονται την κυβέρνηση του Ρετζέπ Ταγρίπ Ερντογάν. Οι πολιτικοί αναλυτές στα κατεχόμενα επισημαίνουν ότι το τουρκικό Προεδρικό δεν επιθυμεί να δει τον κ. Σουτζούογλου στο τιμόνι της τ/κ Δεξιάς, εξαιτίας των δεσμών του με την τουρκική αντιπολίτευση. Ακόμη, προσθέτουν ότι φήμες θέλουν τον κ. Σουτζούογλου να έδωσε στην δημοσιότητα τις προηγούμενες παρασκηνιακές μεθοδεύσεις του τουρκικού Προεδρικού στο τ/κ πολιτικό προσκήνιο.

Πηγές που βρίσκονται κοντά στον κ. Σουτζούογλου ισχυρίζονται ότι εάν τερματιστούν οι παρεμβάσεις της Άγκυρας στο εσωτερικό του ΚΕΕ, τότε το έμπειρο στέλεχος του κόμματος ενδέχεται να βγει νικήτης από τον πρώτο γύρο της αναμέτρησης για την νέα ηγεσία του κόμματος. «Δίχως τις παρεμβολές της Άγκυρας, αναμένουμε ένα ποσοστό της τάξης του 60%. Σημαντικές τοπικές οργανώσεις του κόμματος, σε Λευκωσία, Αμμόχωστο και Καρπασία βρίσκονται στο πλευρό μας. Σημαντικά στελέχη του κινήματος δεν συμφωνούν με την στρατηγική που ακολουθούν ορισμένοι Τούρκοι αξιωματούχοι στις σχέσεις της Τουρκίας με την κοινότητα μας», επεσήμαναν την προηγούμενη εβδομάδα τ/κ πηγές σχετικά την υποψηφιότητα του κ. Σουτζούογλου.

Στο συνέδριο του Οκτωβρίου υποψηφιότητα αναμένεται να ανακοινώσουν και άλλα υψηλόβαθμα στελέχη της τ/κ εθνικιστικής παράταξης. Ένας εξ αυτών είναι ο Χασάν Τατόι, ο οποίος παρασκηνιακά φέρεται να συμμερίζεται την πικρία και την απογοήτευση του κ. Σουτζούογλου σχετικά με τις τελευταίες κινήσεις του τουρκικού Προεδρικού στον άξονα Άγκυρας-τ/κ κοινότητας.

Εκτός από τους κ. Σουτζούογλου και κ. Τατόι, την ηγεσία του ΚΕΕ διεκδικεί και ο τέως αντιπρόεδρος της «Βουλής», Ζορλού Τορέ, ο οποίος είναι γνωστός για την εθνικιστική ρητορική του. Ο κ. Τορέ τις προηγούμενες ημέρες εξέφρασε έντονη δυσαρέσκεια για την αλλαγή του καταστατικού του ΚΕΕ αλλά και για τις τελευταίες εξελίξεις στο εσωτερικό του κόμματός του. Κατά την άποψή του, μεθοδεύσεις και παρασκηνιακές παρεμβολές επισκιάζουν σήμερα τον δημοκρατικό χαρακτήρα του μεγάλου συνεδρίου του ΚΕΕ.

Οι πληροφορίες της «Κ» θέλουν μεγάλες μερίδες του ΚΕΕ να συμμερίζονται τον προβληματισμό των κ. Σουτζούογλου, κ. Τατόι και κ. Τορέ για την τροπή των εξελίξεων στο εσωτερικό της μεγαλύτερης τ/κ πολιτικής παράταξης και κυρίως στον άξονα Άγκυρας-τ/κ κοινότητας. Για τον συγκεκριμένο προβληματισμό οι πηγές της «Κ» προσθέτουν ότι «για πρώτη φορά μεγάλες μερίδες της τ/κ Δεξιάς αμφισβητούν στο σύνολο τους όλες τις πρωτοβουλίες που λαμβάνει το τελευταίο διάστημα η τουρκική κυβέρνηση για τους Τ/κ». «Ακόμη και στο ζήτημα της

προβολής της λύσης των δυο κρατών, υπάρχουν κορυφαία στελέχη του ΚΕΕ και της τ/κ Δεξιάς που αμφισβητούν την αποφασιστικότητα και τη κίνητρα της τουρκικής κυβέρνησης», καταλήγουν οι πηγές της «Κ».

Υπάρχουν και κύκλοι ωστόσο που δεν είναι σίγουροι για το αν θα διεξαχθεί τελικά το συνέδριο του ΚΕΕ. Σύμφωνα με την πηγή της «Κ», ακόμη κι αν το συνέδριο πραγματοποιηθεί κανονικά τον επόμενο μήνα, η συμμετοχή των αντιπάλων του κ. Σανέρ στην κούρσα διαδοχής του κ. Τατάρ δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένη και αυτό εξαιτίας των μεθοδεύσεων και πιέσεων που ασκεί η Άγκυρα. «Η περίοδος των Τ/κ ηγετών οι οποίοι όταν υπήρχε ανάγκη ύψωναν το ανάστημά τους στην Άγκυρα, πέρασε. Σήμερα δεν διαθέτουμε πια πολιτικούς όσους τους αειμνηστούς Φαζίλ Κιουτσούκ και Ραούφ Ντενκτάς. Για αυτό τον λόγο δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι για την τροπή των εξελίξεων», καταλήγει η πηγή.

Τ/κ δημοσιογράφοι τηρούν επιφυλακτική στάση και ως προς το ζήτημα των «βουλευτικών εκλογών». Σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες, εάν αλλάξει τελικά η ηγεσία του ΚΕΕ τότε θα πρέπει να αναμένουμε πρόωρες «βουλευτικές εκλογές» με ένα νέο, μεταβατικού χαρακτήρα, «κυβερνητικό» σχήμα εντός σύντομου χρονικού διαστήματος. Διαφορετικά, με τον κ. Σανέρ να παραμένει στην «Πρωθυπουργία», η Άγκυρα δεν αποκλείεται να επιχειρήσει να καθυστερήσει τις «εκλογές».

Άδεια σε τρία φάρμακα για COVID τον Οκτώβριο

Αποφασιστικό βήμα για καταπολέμηση της πανδημίας στο στάδιο της δεύτερης φάσης των δοκιμών ένα από αυτά

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Με τα ποσοστά εμβολιαστικής κάλυψης σε ευρωπαϊκό επίπεδο να κινούνται κατά μέσο όρο κοντά στο 60% και την Τρίτη δόση των εμβολίων να αποτελεί πραγματικότητα, οι επόμενοι δυο μήνες κρίνονται σημαντικοί για την έκβαση των προσπαθειών καταπολέμησης της πανδημίας. Όπως συνέβη και με τα εμβόλια, σε σύντομο χρόνο στον αγώνα αναχαίτησης του COVID-19 αναμένεται να εισέλθουν και τα θεραπευτικά σκευάσματα. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η προοπτική ενός φαρμάκου κατά του ιού δεν πρέπει να θεωρείται απομακρυσμένη, αν ληφθούν υπόψη οι προχωρημένες διεργασίες από κάποιες φαρμακευτικές εταιρείες, αλλά και ο στόχος που έχει τεθεί από πλευράς Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» από τις Βρυξέλλες, τα αρμόδια ευρωπαϊκά όργανα που διαχειρίζονται σε κεντρικό επίπεδο την πανδημία αναμένουν πως τον ερχόμενο Οκτώβριο ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων (EMA) θα προχωρήσει στις πρώτες αδειοδοτήσεις θεραπευτικών σκευασμάτων. Τα συγκεκριμένα φάρμακα, τρία τον αριθμό, σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, βρίσκονται στο στάδιο των δοκιμών και τα στοιχεία που προκύπτουν αποστέλλονται στον EMA για αξιολόγηση. Στην έδρα της Ε.Ε. θεωρείται σχεδόν βέβαιο πως τον ερχόμενο Οκτώβριο ο EMA θα προχωρήσει στις πρώτες αδειοδοτήσεις.

Η Pfizer

Μια από τις φαρμακευτικές εταιρείες που βρίσκονται στο προπαρασκευαστικό στάδιο προετοιμασίας ενός αντιικού σκευάσματος για τον κορωνοϊό είναι η Pfizer, η οποία, όπως ανακοινώθηκε στα μέσα της περασμένης εβδομάδας από

τον διευθύνοντα σύμβουλό της Άλμπερτ Μπουρλά, ξεκίνησε τη δεύτερη φάση των κλινικών δοκιμών. Το υπό δοκιμή φαρμακευτικό σκεύασμα φέρει την κωδική ονομασία PF-07321332 και ήδη λήφθηκε η πρώτη δόση από τον πρώτο εθελοντή. Στις κλινικές δοκιμές του σκευάσματος της Pfizer θα λάβουν μέρος περίπου 1140 εθελοντές προκειμένου να εκτιμηθεί η ασφάλεια και η αποτελεσματικότητα του φαρμάκου.

Όπως ανακοίνωσε η εταιρεία, οι εθελοντές θα λαμβάνουν το υπό δοκιμή φάρμακο ή ένα εικονικό φάρμακο κάθε 12 ώρες για πέντε μέρες. Το σκεύασμα θα χορηγείται από το στόμα σε ενήλικες ασθενείς που εμφανίζουν συμπτώματα του ιού, δεν τυχάνουν νοσηλείας και δεν διατρέχουν κίνδυνο να νοσήσουν σοβαρά και να χρειασθούν νοσηλεία. Σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις των ερευνητών, εάν το σκεύασμα αποδειχθεί αποτελεσματικό, θα επιτρέψει τη λήψη του από πρόσωπα που παρουσιάζουν τα πρώτα συμπτώματα της λοίμωξης χωρίς να είναι απαραίτητη η νοσηλεία τους. Όπως ανακοίνωσε ο Άλμπερτ Μπουρλά, ενδεχομένως να προκύψει ανάγκη συνδυαστικής εφαρμογής εμβολίου και φαρμάκου για αποτελεσματική αντιμετώπιση του ιού.

Οι ανησυχίες

Εν αναμονή των πρώτων αδειοδοτήσεων, σε ευρωπαϊκό επίπεδο καταγράφεται μια έκδηλη ανησυχία για την εξέλιξη της πανδημίας τους μήνες Οκτώβριο και Νοέμβριο. Ανησυχία που πηγάζει από το άνοιγμα των σχολείων αφενός και από τα κενά που φαίνεται να προκύπτουν με την προστατευτική ανοσία σε ανασκοκατεσταλμένους και ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού αφετέρου. Από την ευρωπαϊκή εξίσωση η Κύπρος δεν αποτελεί εξαίρεση, όπως σαφέστατα προκύπτει και από το

Ήδη η Pfizer, όπως η ίδια ανακοίνωσε, προχώρησε στη δεύτερη από τις τρεις φάσεις κλινικών δοκιμών του φαρμακευτικού σκευάσματος κατά του COVID-19. Συνολικά ο EMA τον ερχόμενο Οκτώβριο αναμένεται να αδειοδοτήσει τρία φάρμακα.

πακέτο μέτρων που ανακοίνωσε η κυβέρνηση. Παρά την τάση σταθεροποίησης των ημερήσιων επιδημιολογικών δεικτών, ο μήνας Σεπτέμβριος χαρακτηρίζεται από τους επιδημιολόγους κρίσιμος, που εν πολλοίς θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό το περιβάλλον με τα υγειονομικά πρωτόκολλα. Όπως και στην Κύπρο, έτσι και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες τα νέα περιστατικά παρουσιάζουν σταθεροποιητική τάση, κάτι που δεν συμβαίνει με τις νοσηλείες και τα σοβαρά περιστατικά. Η επιφυλακτικότητα που εκφράζεται για το άνοιγμα της εκπαίδευσης αλλά και τις νοσηλείες, είναι ο παράγοντας που ώθησε την κυβέρνηση να παρατείνει μέχρι τις 22 Σεπτεμβρίου τα υφιστάμενα υγειονομικά πρωτόκολλα, τα οποία, όπως όλα δείχνουν, θα διατηρηθούν

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο παρατηρείται μια σταθεροποίηση των κρουσμάτων νέων περιστατικών. Από την άλλη καταγράφεται μια αύξηση στις νοσηλείες και ειδικότερα στις σοβαρές, που σε συνδυασμό με το άνοιγμα των σχολείων προκαλεί ανησυχίες.

μέχρι τέλος του μήνα. Η αναφορά του υπουργού Υγείας Μιχάλη Χατζηπαντέλα πως «οποιαδήποτε σιμάδια εφησυχασμού θα είναι κα-

ταστροφικά» αποκαλύπτει το εύρος ανησυχίας που υπάρχει, παρά το γεγονός ότι νέα κρούσματα και νοσηλείες έχουν υποχωρήσει σημαντικά.

Η τρίτη δόση

Με βάση την πληροφόρηση που δόθηκε από πλευράς Κύπρου σε ευρωπαϊκά όργανα, η τρίτη δόση θα ξεκινήσει από ανασκοκατεσταλμένους και κλειστές δομές. Επιλογή που βασίζεται στην αξιολόγηση που έχει γίνει ότι οι συγκεκριμένες ομάδες, εάν νοσήσουν, συγκαταλέγονται στην κατηγορία των σοβαρών περιστατικών που τροφοδοτούν τις πιέσεις στις υποδομές COVID. Ένας επιπλέον παράγοντας που ώθησε τα περισσότερα κράτη μέλη να προχωρήσουν στην τρίτη δόση χωρίς τις συστάσεις EMA και

ECDC, είναι οι διαπιστώσεις των δυο οργανισμών πως η τρίτη δόση πρέπει να προχωρήσει προς αντιμετώπιση και των περιστατικών εκείνων που χαρακτηρίζονται post covid και αναφέρονται σε ασθενείς που δεν είναι μεταδοτικοί, αλλά χρήζουν ιατρικής υποστήριξης, και των Long covid ασθενών, που νοσηλεύτηκαν, πήραν εξιτήριο και παρουσιάζουν παρατεταμένη συμπτωματολογία από 7 έως 10 μήνες μετά.

Η εκπαίδευση

Και ως προς την εκπαίδευση, οι επιδημιολόγοι βρίσκονται σε κατάσταση αναμονής προκειμένου να διαπιστωθεί, εάν ο συγκεκριμένος χώρος συνεχίζει να είναι εστία διασποράς του ιού στην κοινότητα. Τα υγειονομικά πρωτόκολλα στα πανεπιστήμια χαρακτηρίζονται αυστηρά παρά την αφαίρεση του μοριακού τεστ (PCR) ως προϋπόθεση για φυσική παρουσία στα πανεπιστημιακά ιδρύματα. Υπό τον φόβο χαλάρωσης, το υπουργείο Υγείας εξισορρόπησε τα υγειονομικά μέτρα μειώνοντας το ποσοστό φυσικής παρουσίας από 80% στα 2/3 της χωρητικότητας των αιθουσών διδασκαλίας, με απαραίτητη επίδειξη SafePass από τους φοιτητές, τους ακαδημαϊκούς και το άλλο προσωπικό. Για τις υπόλοιπες βαθμίδες της εκπαίδευσης, λύκεια, γυμνάσια και δημοτικά, το περσινό μοντέλο υγειονομικών μέτρων κρίθηκε επαρκές και θα εφαρμοστεί και τη φετινή χρονιά.

Βαρόμετρο ο Σεπτέμβρης για τα υγειονομικά μέτρα

Η συντηρητική τακτική κυβέρνησης και επιδημιολόγων στην άρση των περιοριστικών μέτρων είναι βέβαιο πως θα συνεχισθεί μέχρι τέλος του τρέχοντος μηνός. Στην περίπτωση που οι επιδημιολογικοί δείκτες δεν παρουσιάσουν αυξητικές τάσεις και δεν επιβεβαιωθούν τις ανησυχίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, είναι πολύ πιθανό τέλος του μήνα να γίνουν τα πρώτα δειλά βήματα αποκλιμάκωσης των μέτρων. Συγκεκριμένα για τα μοριακά τεστ στα πα-

νεπιστήμια η αφαίρεσή τους από τα υγειονομικά πρωτόκολλα προχώρησε σε δοκιμαστική βάση. Εάν διαπιστωθεί αύξηση της μετάδοσης του ιού στα πανεπιστήμια, θεωρείται βέβαιο πως θα επανακαμψουν στην επόμενη αξιολόγηση στις 22 Σεπτεμβρίου. Όπως είχε γράψει η «Κ», όλα θα κριθούν τέλος Σεπτεμβρίου με τους επιδημιολόγους να υποστηρίζουν πως τα υγειονομικά πρωτόκολλα κινούνται στην κόψη του ξυραφιού, αφού ουδείς είναι σε

θέση να εκτιμήσει την εξέλιξη της πανδημίας μετά από ένα μήνα. Επί του παρόντος μόνο υποθέσεις μπορούν να γίνουν, όπως σημειώνεται χαρακτηριστικά. Στο σενάριο επιδείνωσης σημειώνεται πως το σύνολο των υγειονομικών πρωτοκόλλων θα διατηρηθούν. Σε αντίθετη περίπτωση και μετά από προσεκτική αξιολόγηση, ίσως να υπάρξουν κάποιες χαλαρώσεις κυρίως στους χώρους εστίασης ή στις δημόσιες συναθροίσεις.

ΑΡΘΡΟ / Του ΜΑΡΙΝΟΥ ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ

Η θετική ατζέντα του Κυπριακού

Μέσα σε αυτό το κλίμα αβεβαιότητας, σύγχυσης και απογοήτευσης που κυριαχεί στην κοινωνία τόσο λόγω των παρατεταμένων αδιεξόδων στο Κυπριακό όσο και της εικόνας που δίνει η πολιτική ηγεσία του τόπου, οφείλουμε να αναλάβουμε ξανά την πρωτοβουλία των κινήσεων προκειμένου να επαναρχίσει ο διάλογος και να οδηγηθούμε στην λύση του εθνικού μας θέματος.

Ειδικά στην παρούσα συγκυρία, εμείς οι Κεντρώοι της Δημοκρατικής Παράταξης θέτουμε τρία βασικά θέματα ως προτεραιότητα: εν πρώτοις, θεωρούμε πως πριν την κατάθεση οποιασδήποτε νέας πρότασης, ιδέας και προσέγγισης στο τραπέζι των συνομιλιών θα πρέπει να προηγηθεί συνεννόηση, διάλογος και συνδιαβούλευση. Είμαστε σε μια ιδιαίτερα καθοριστική καμπή και χρειάζεται συλλογικότητα και συνευθύνη. Εκπλήξεις και διαφορούμενες πρωτοβουλίες δεν βοηθούν.

Κατά δεύτερο, καλέσαμε τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου να αποφεύγουν τις από αέρος διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό. Οι μεταξή μας δημόσιες αντιπαραθέσεις και αντεγκλήσεις δεν ωφελούν. Ζημιώνουν. Και στέλνουν ακόμη πιο

πολλά λανθασμένα μηνύματα στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. Ας κατεβάσουμε, λοιπόν, τα κομματικά λάβαρα και ας αποφύγουμε το τοξικό κλίμα για τα θέματα του Κυπριακού.

Η τρίτη θέση που προβάλλουμε είναι πως το σημερινό αδιέξοδο στο Κυπριακό, το οποίο οφείλεται στη στάση της τουρκικής πλευράς που για να επανέλθει στο τραπέζι των συνομιλιών αξιώνει αποδοχή απαράδεκτων θέσεων της, απαιτεί από εμάς ανάληψη πρωτοβουλιών και εφαρμογή πολύπλευρης στρατηγικής. Συγκεκριμένα θέσαμε τον προβληματισμό για υιοθέτηση κτηρών ΜΟΕ τα οποία υπό την αιγίδα του ΟΗΕ θα αντιστρέψουν το κλίμα και θα οδηγήσουν τις δύο πλευρές σε διαπραγματεύσεις.

Γνωρίζουμε, βέβαια, πως κατά το πρόσφατο παρελθόν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, είχε προτείνει συγκεκριμένα ΜΟΕ (με πρώτο και πιο βασικό την επιστροφή των Βαρωσιών) αλλά δυστυχώς οι προσπάθειές του δεν βρήκαν αποτέλεσμα. Όμως θα πρέπει να θυμίσουμε πως ο ίδιος ο Γεν. Γραμματέας του ΟΗΕ στις τελευταίες του εκθέσεις καλεί τις δύο πλευρές να εξετάσουν σοβαρά το θέμα των ΜΟΕ καθώς αναγνωρίζει την δυ-

Η Τουρκία είναι εντός, εδώ και τέσσερις δεκαετίες. Δεν έχει λόγο να βιάζεται για την λύση. Είναι κυρίαρχη της de facto κατάστασης στα κατεχόμενα και κάθε μέρα που περνά εδραιώνεται ακόμη περισσότερο.

ναμική που μπορεί να δώσουν στις εξελίξεις. Στην παρούσα συγκυρία, μάλιστα, φαίνεται πως και τρίτοι παράγοντες που θα έχουν συμφέροντα από την λύση του Κυπριακού, είναι έτοιμοι να ανοίξουν την συζήτηση για εφαρμογή των ΜΟΕ

και να βοηθήσουν στις συνεννοήσεις με την τουρκική πλευρά.

Ας μην έχουμε αυταπάτες: το Κυπριακό δεν θα λυθεί εάν περιμένουμε με σταυρωμένα τα χέρια ένα σχέδιο λύσης από τον άγνωστο από μηχανής θεό. Η Τουρκία είναι

εντός , εδώ και τέσσερις δεκαετίες. Δεν έχει λόγο να βιάζεται για την λύση. Είναι κυρίαρχη της de facto κατάστασης στα κατεχόμενα και κάθε μέρα που περνά εδραιώνεται ακόμη περισσότερο. Έχουν περάσει 47 χρόνια από την εισβολή. Πέρα

από κάποια μέτρα με συμβολικό χαρακτήρα, πιστεύουμε ειλικρινά πως αν για παράδειγμα κλείσουμε το οδόφραγμα της Δερύνειας (όπως προτάθηκε από ορισμένους) η Τουρκία θα έχει σοβαρό κόστος με αποτέλεσμα να αλλάξει: να προσέλθει σε συνομιλίες;

Αν συνεχίσουμε να μιλούμε μεταξύ μας είτε για να λέμε πόσο δικαιο έχει η πλευρά μας, είτε για να συνθηματολογούμε, δεν θα οδηγηθούμε πουθενά. Χρειαζόμαστε ένα «θετικό σοκ» στο Κυπριακό: εφαρμογή και υλοποίηση ΜΟΕ που θα αναδείξουν τις προοπτικές της επανενωμένης Κύπρου. Για να το επιτύχουμε αυτό, θα πρέπει μέσα στα πλαίσια των προπαρασκευαστικών συζητήσεων του ΟΗΕ, να ενεργοποιήσουμε συμμάχους και χώρες που έχουν συμφέροντα από την λύση του Κυπριακού. Η ατζέντα θα πρέπει να αλλάξει: να χαμηλώσουν οι τόνοι της έντασης και να επενδύσουμε στην θετική προοπτική και στα πολλά που έχουμε όλοι να κερδίσουμε (της Τουρκίας συμπεριλαμβανομένης) αν επιτευχθεί μόνιμη και σταθερή λύση στην Κύπρο μας.

Ο κ. Μρίνος Κλεάνθους είναι Εκπρόσωπος Τύπου της ΔΗΠΑ.

Το φθινόπωρο ζεσταίνει τα ενεργειακά

Εκκίνηση των εργασιών από την ΕκxonMobil στο τεμάχιο 10 και αναμονή με το νέο χρόνο της Γάλλο-ιταλικής κοινοπραξίας

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Προς το τέλος της οδεύει η δεκαεξάμηνη «αγρανάπαυση» των ενεργειακών κολοσσών στην κυπριακή ΑΟΖ ένεκα της πανδημίας. Με βάση τους προγραμματισμούς που έχουν γίνει από πλευράς εταιρειών και την ενημέρωση που έχει γίνει στο υπουργείο Ενέργειας, το φθινόπωρο

Η κοινοπραξία ENI-TOTAL θα επιστρέψει στην κυπριακή ΑΟΖ τον Ιανουάριο με δυο γεωτρήσεις. Η μια στο τεμάχιο 6, όπου έχει να καλυφθεί εμπορεύσιμη ποσότητα στο κοιτάσμα «Καλυψώ».

Το άναμμα της φλόγας στο τεμάχιο 10 με βάση τους σχεδιασμούς της ΕκxonMobil θα πραγματοποιηθεί τον ερχόμενο Ιανουάριο-Φεβρουάριο και θα αποσκοπεί στην πρώτη δοκιμή ανόρυξης του φυσικού αερίου.

είναι η περίοδος άρσης του άτυπου εμπάργκο που επέβαλε στις ενεργειακές δραστηριότητες η πανδημία. Η αρχή, όπως έχει γράψει η «Κ» από το περασμένο καλοκαίρι και επιβεβαίωσε στη συνέχεια η υπουργός Ενέργειας Νατάσα Πιπλίδου, θα γίνει από την ΕκxonMobil-Qatar Petroleum, κοινοπραξία που έχει τα δικαιώματα έρευνας και εκμετάλλευσης του τεμαχίου 10 της ΑΟΖ. Ο αμερικανικός κολοσσός θα επιστρέψει στην περιοχή έχοντας προγραμματίσει μια σειρά εργασιών εντός του τεμαχίου 10, που επεκτείνονται πέραν του κοιτάσματος «Γλαύκος» στο οποίο έχει πραγματοποιήσει μια ερευνητική γεώτρηση, αρχές του 2019, τα αποτελέσματα της οποίας είναι ενθαρρυντικά. Το ενεργειακό παζλ δραστηριοποίησης εντός της ΑΟΖ συμπληρώνει η κοινοπραξία Γάλλων και Ιταλών, η οποία θα ακολουθήσει την ΕκxonMobil επιστρέφοντας στα τεμάχια που της έχουν παραχωρηθεί αρχές του 2022.

Η ΕκxonMobil

Το ποδαρικό της αμερικάνικης εταιρείας σύμφωνα με τους προγραμματισμούς που έχουν γίνει και για τους οποίους είχε γράψει η

«Κ» από τον περασμένο Ιούλιο, θα γίνει μετά το πρώτο δεκαπενθήμερο Νοεμβρίου. Ήδη η εταιρεία έχει προχωρήσει στην υπογραφή συμβολαίου για το τρυπάνι που θα χρησιμοποιηθεί στις εργασίες τις οποίες σχεδιάζει να πραγματοποιήσει προς το τέλος του τρέχοντος έτους. Το τρυπάνι βρίσκεται σε άλλο έργο, όχι της περιοχής, και αναμένεται να είναι στο τεμάχιο 10 τον ερχόμενο Νοέμβριο. Το πιο σημαντικό των σχεδιασμών, που ενδεχομένως επιβεβαιώνει τα ενθαρρυντικά ευρήματα της γεώτρησης στον «Γλαύκο», είναι πως η εταιρεία έχει αποφασίσει να προσηλώσει τη δεύτερη φάση των ερευνών, δηλαδή την επιβεβαιωτική γεώτρηση. Οι αξιολογήσεις των δεδομένων οδηγούν απευθείας στην τρίτη φάση, που είναι η αξιολόγηση του εντοπισμένου κοιτάσματος, το οποίο σύμφωνα με τις επίσημες ανακοινώσεις κυμαίνεται μεταξύ 5 tcf και 8 tcf. Σύμφωνα με τις πληροφορίες οι επικείμενες εργασίες ουσιαστικά παραπέμπουν σε μια διαδικασία πρώτης δοκιμής ανόρυξης των εντοπισμένων υδρογονανθράκων. Πρόσωπο με γνώσεις σε σχετικές εργασίες εξηγεί πως αυτό που πρόκειται να γίνει, θα είναι παρόμοιο

με ό,τι έγινε στο κοιτάσμα «Αφροδίτη» το Σεπτέμβριο του 2013. Το άναμμα της φλόγας στο κοιτάσμα «Γλαύκος» είναι προγραμματισμένο για τον ερχόμενο Ιανουάριο-Φεβρουάριο. Από τα στοιχεία που θα προκύψουν θα εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για το βαθμό δυσκολίας μεταφοράς των υδρογονανθράκων από τον βυθό στην επιφάνεια και κατά συνέπεια για το οικονομικό κόστος.

Νέα κοιτάσματα

Στην ΕκxonMobil φαίνεται να έχουν καταλήξει να πραγματοποιηθεί η γεώτρηση προς δοκιμή του κοιτάσματος που έχει ανακαλυφθεί σε άλλο σημείο από αυτό της αρχικής γεώτρησης. Ωστόσο, το γεωτρήσιμο που θα έλθει στην περιοχή, δε θα χρησιμοποιηθεί μόνο για το άναμμα της φλόγας. Στα πλαίσια της εταιρείας για τον ερχόμενο Νοέμβριο υπάρχουν και εργασίες σχετικές με νέους στόχους πάντα εντός του τεμαχίου 10. Οι πληροφορίες της «Κ» λένε πως υπάρχουν σεισμικά δεδομένα τα οποία έχουν αξιολογηθεί θετικά και αξίζουν περισσότερες διερευνήσεις. Στο πνεύμα αυτό το γεωτρήσιμο της ΕκxonMobil αναμένεται να πραγματοποιηθεί

τοποίηση έρευνες σε άλλους στόχους, για τους οποίους εταιρεία και Υπουργείο Ενέργειας δεν δίνουν περισσότερα στοιχεία.

ENI-TOTAL

Οι επικείμενες εργασίες της κοινοπραξίας ENI-TOTAL στην ΑΟΖ ήταν προγραμματισμένες για τον Απρίλιο του 2020. Η κοινοπραξία επιστρέφει στην περιοχή με μικρή απόκλιση χρόνου από τους σχεδιασμούς λόγω του παγώματος ένεκα της πανδημίας. Οι δυο εταιρείες με βάση την ενημέρωση που έχουν κάνει στο Υπουργείο Ενέργειας, θα έλθουν στην περιοχή τον ερχόμενο Ιανουάριο. Εάν και εφόσον δεν υπάρξουν αστάθμητοι παράγοντες, η εταιρεία έχει σχεδιάσει ένα φιλόδοξο πρόγραμμα εργασιών για το 2022 με την διεξαγωγή αριθμού γεωτρήσεων σε τεμάχια της ΑΟΖ τα οποία της έχουν παραχωρηθεί. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, η αρχή θα γίνει με δυο γεωτρήσεις σε ισάριθμα τεμάχια. Εργασίες που αναμένεται να επεκταθούν το δεύτερο εξάμηνο του 2022. Η επάνοδος θα ξεκινήσει από το τεμάχιο 6, στο οποίο η ερευνητική γεώτρηση που πραγματοποιήθηκε αρχές του 2018, έδειξε την

υπαρξη ενός κοιτάσματος που σύμφωνα με επίσημες τοποθετήσεις της ιταλικής ENI, κυμαίνεται από 6 έως 8 τρισεκατομμύρια κυβικά πόδια. Κάποιες πληροφορίες αναφέρουν πως η γεώτρηση που θα γίνει στο συγκεκριμένο τεμάχιο, θα είναι επιβεβαιωτική, ενώ κάποιες άλλες κάνουν λόγο για νέα γεώτρηση σε άλλο σημείο, το οποίο γειτνιάζει με το τεμάχιο 7. Όπως και η ΕκxonMobil, έτσι και η κοινοπραξία Γάλλων και Ιταλών δεν φαίνεται να ασχολείται με τη δραστηριότητα που υπήρχε εντός του τεμαχίου 6 από το τουρκικό τρυπάνι «Γιαβούζ», το οποίο πραγματοποιήσε έρευνες για μεγάλο χρονικό διάστημα περί τα τέλη του 2020.

Η Τουρκία

Η αναμενόμενη κινητικότητα στην κυπριακή ΑΟΖ είναι πιθανό να συνοδευτεί από ανάλογες κινήσεις από πλευράς Τουρκίας. Ήδη η Άγκυρα μετά από μεγάλο χρονικό διάστημα, επέστρεψε στην προσηλωτή τακτική της με τη δέσμευση περιοχών για έρευνες. Η αρχή έγινε την περασμένη εβδομάδα με την έκδοση Navtex για περιοχή από το Καστελόριζο μέχρι και δυτικά της Κύπρου. Η γνωστή τακτική της Τουρκίας στην παρούσα φάση δεν φαίνεται να αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα, τόσο για την Κυπριακή Δημοκρατία όσο και για τις εταιρείες. Στις περιοχές που κινείται η Τουρκία με τα δυο γεωτρήματα της, αν και παραβιάζεται η κυπριακή ΑΟΖ, δεν φαίνεται να επηρεάζεται το έργο των εταιρειών. Η παρουσία του «Γιαβούζ» στο τεμάχιο 6, που έχει δοθεί στην κοινοπραξία Γάλλων και Ιταλών, τοποθετείται σε σημείο που δεν είναι στη σφαίρα ενδιαφέροντος της ENI και TOTAL. Ένας άλλος λόγος έχει να κάνει με τα αποτελέσματα τους τουρκικών γεωτρήσεων. Παρά τα όσα διέρρεαν κυβερνητικοί κύκλοι στην Άγκυρα για εντοπισμό κοιτάσματος στην περιοχή, οι πληροφορίες που υπάρχουν δεν επιβεβαιώνουν τις διαρροές. Στη Λευκωσία υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις πως οι τουρκικές ανακαλύψεις εμπορικά είναι μη αξιοποιήσιμες.

9 συμβόλαια έρευνας εντός της ΑΟΖ

Παρά τις δυσκολίες πριν από την πανδημία και παρά τα προβλήματα μετά την πανδημία, σε ισχύ βρίσκονται εννέα συμβόλαια έρευνας και αναλογικού καταμερισμού παραγωγής σε ισάριθμα ερευνητικά τεμάχια. Συμβόλαια που έχουν προκύψει στο πλαίσιο των διαδικασιών χορήγησης αδειών έρευνας υδρογονανθράκων εντός της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) της Κυπριακής Δημοκρατίας από τα έτη 2007, 2012, 2016 και 2018, βρίσκονται σε ισχύ το 2021 με τις εταιρείες-κοινοπραξίες:

-ENI / KOGAS/ TOTAL: Ερευνητικά Τεμάχια 2, 3 και 9 (τα Συμβόλαια υπογράφηκαν το 2013).

-ENI /TOTAL: Ερευνητικό Τεμάχιο 6 (το Συμβόλαιο υπογράφηκε το 2017).

-TOTAL / ENI: Ερευνητικό Τεμάχιο 7 (το Συμβόλαιο υπογράφηκε το 2019).

-ENI / TOTAL: Ερευνητικό Τεμάχιο 8 (το Συμβόλαιο υπογράφηκε το 2017).

-ExxonMobil/ Qatar Petroleum: Ερευνητικό Τεμάχιο 10 (το Συμβόλαιο υπογράφηκε το 2017).

-TOTAL / ENI: Ερευνητικό Τεμάχιο 11 (το Συμβόλαιο υπογράφηκε το 2013).

-Chevron / Delek / Shell: Ερευνητικό Τεμάχιο 12 (το Συμβόλαιο υπογράφηκε το 2008).

ΑΡΘΡΟ / Του ΜΙΧΑΗΛ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Η δημοκρατία στην Κύπρο είναι μια σαλάτα άνευ ελαίου και χωρίς έλεος

Μεγάλη μου αγανάκτηση διαπιστώνω ότι η λειτουργία της δημοκρατίας στην ιδιαίτερή μου πατρίδα την Κύπρο πάσχει ανίατα, όπως ένας δύσμοιρος ασθενής, με σοβαρά προβλήματα υγείας, ευρισκόμενος στην επιθανάτιό του κλίνη. Αυτό συμβαίνει διότι τα δύο ουσιαστικά στοιχεία και βασικά θεμέλια στη λειτουργία μιας υγιούς δημοκρατίας, δυστυχώς, υποσκάπτονται επικίνδυνα. Το πρώτο αφορά τα κόμματα τα οποία, όταν σε εκλογές διεκδικούν την εξουσία, πρέπει απαραίτητα να παρουσιάζουν με κάθε λεπτομέρεια και κατανοητό τρόπο ποια είναι η διαφορετική ιδεολογία τους.

Δηλαδή, όταν κερδίσουν στις εκλογές και πάρουν την εξουσία, τι πρόγραμμα θα εφαρμόσουν, για να περάσουν κυρίως υλικά καλά και γενικότερα καλά οι πολίτες τους στη ζωή αυτή. Το δεύτερο αφορά τους εθνικούς στόχους για την επιβίωση της Κυπριακής Δημοκρατίας,

για τους οποίους στόχους απαιτείται, όπως όλα τα κόμματα έχουν ομόνοια και κοινή γραμμή και όχι καυγάδες ανελέπτους. Δυστυχώς, όμως, τα κόμματα ούτε το πρώτο, ούτε το δεύτερο πράττουν, και το μόνο που πράττουν είναι να καϊδεύουν τα αυτιά των ψηφοφόρων.

Όσον αφορά το πρώτο πρόβλημα, στη λειτουργία της Κυπριακής Δημοκρατίας, τα κόμματα, επιτέλους, ας μιμηθούν τις θρησκείες, οι οποίες με κάθε λεπτομέρεια και κατανόηση από τον απλό άνθρωπο, παρουσιάζουν την ιδεολογία τους – ας μου επιτραπεί να την ονομάσω θρησκευτική ιδεολογία – δηλαδή, τι πρέπει να πράξουν οι άνθρωποι σ' αυτήν τη ζωή, για να περάσουν καλά μετά θάνατο στην αιώνια. Όπως, είναι γνωστό, κατά τη λειτουργία της δημοκρατίας, έχουν επικρατήσει κόμματα με τις πιο κάτω ιδεολογίες, τις οποίες δυστυχώς, δεν τις παρουσιάζουν στον λαό, αλλά τις πετάνε στον κάλαθο των αχρήστων.

Α. Το δεξιό κόμμα έχει τη δεξιά ιδεολογία, σύμφωνα με την οποία το κράτος πρέπει να αποσχει από την παραγωγή υλικών αγαθών και υπηρεσιών, και τις οποίες παραγωγές, πρέπει να τις πράττει ελεύθερα ο λαός, διότι, όταν η παραγωγή υλικών αγαθών και υπηρεσιών πραγματοποιείται ελεύθερα από τους πολίτες, δημιουργείται έντονος ανταγωνισμός, και αναπόφευκτα, με τον ανταγωνισμό, δημιουργούνται υλικά αγαθά ποιοτικά καλύτερα και φθηνότερα και υπηρεσίες ποιοτικά καλύτερες και φθηνότερες.

Β. Το κεντρώο κόμμα έχει την κεντρώα ιδεολογία, σύμφωνα με την οποία, για το συμφέρον του λαού, πρέπει το ίδιο το κράτος να παράγει λίγα υλικά αγαθά και υπηρεσίες και θα πρέπει να αναφέρει, λεπτομερώς, εάν αναλάβει στο μέλλον την εξουσία, ποια υλικά αγαθά και υπηρεσίες θα παράγει το κράτος και όχι οι πολίτες.

Γ. Το σοσιαλιστικό κόμμα έχει τη σοσιαλιστική ιδεολογία, σύμ-

φωνα με την οποία, για το συμφέρον του λαού, πρέπει, το ίδιο το κράτος να παράγει περίπου το ήμισυ των υλικών αγαθών και υπηρεσιών, και, επίσης, θα πρέπει να αναφέρει, λεπτομερώς, εάν λάβει στο μέλλον την εξουσία, ποια υλικά αγαθά και υπηρεσίες θα παράγει το κράτος, και όχι οι πολίτες και

Δ. Το κομμουνιστικό κόμμα έχει την κομμουνιστική ιδεολογία, σύμφωνα με την οποία το κράτος το ίδιο πρέπει να είναι ο ιδιοκτήτης της γης, να παράγει όλα τα υλικά αγαθά, μηδενός εξαιρουμένου, και όλες τις υπηρεσίες μηδεμιιάς εξαιρουμένης, και ό,τι οικονομικά εξασφαλίζεται να το μοιράζονται εξίσου όλοι οι πολίτες.

Η κομμουνιστική αυτή ιδεολογία είναι μια ιδεολογία άψογα και καθαρά χριστιανική, η οποία επιδιώκει να εφαρμόσει στην πράξη, την εντολή του Υψίστου «Αγαπάτε Αλλήλους», η οποία αποτελεί ένα από τα βασικά θεμέλια της χριστιανικής θρησκείας.

Δυστυχώς, όμως, εκεί όπου εφαρμόστηκε η ιδεολογία αυτή, π.χ. στην πρώην Σοβιετική Ένωση, στην εφαρμογή της απέτυχε παταγωδώς το πιο πάνω σημαντικό χριστιανικό θεμέλιο, και επέτυχε το γνωστό τραγούδι «τα πήρες όλα κι έφυγες...». Ίσως η αποτυχία αυτή οφείλεται, στην ύπαρξη μυαλού στην κεφαλή των ανθρώπων, το οποίο, συνήθως, χρησιμοποιούν αποκλειστικά για τα συμφέροντά τους.

Ένα παράδοξο γεγονός, όσον αφορά την κομμουνιστική ιδεολογία, συνέβη όταν το έτος 2009 εξελέγη στην προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας ο μ. Δημήτρης Χριστόφιας, ένας άνθρωπος, ο οποίος, μέχρι την εκλογή του, ήταν επικεφαλής των οπαδών της κομμουνιστικής ιδεολογίας.

Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, ως πρόεδρος, άλλα πέντε «ψυχή τε και σώματι» και άλλα έπραττε. Εάν σύμφωνα με το Σύνταγμα και τη νομοθεσία της

Κυπριακής Δημοκρατίας, εμποδίζετο να εφαρμόσει την κομμουνιστική ιδεολογία, στην οποία πίστευε, έπρεπε να παραιτηθεί και να προκληθούν νέες εκλογές. Διεκδικώντας την προεδρία στις νέες εκλογές ο μ. Χριστόφιας θα έπρεπε, αν μπορούσε, είτε να επιδιώξει να τροποποιηθεί το Σύνταγμα και η Νομοθεσία, ώστε, η κομμουνιστική ιδεολογία να είναι συνταγματική και νόμιμη, είτε έπρεπε, να αλλάξει την κομμουνιστική του ιδεολογία, ώστε να προσέλθει στις εκλογές με νόμιμη ιδεολογία. Επίσης, αν η νέα ιδεολογία του μ. Χριστόφια διέφερε από την ιδεολογία των Νέων Δυνάμεων και επειδή οι νέες εκλογές θα ήταν πρώτες εκλογές, ακυρωμένων των πρώτων, θα έπρεπε ο μ. Χριστόφιας να εξασφαλίσει διαζύγιο από τις Νέες Δυνάμεις.

Ο κ. Μιχάλης Κ. Δαμιανός είναι δικηγόρος στον Άρειο Πάγο και στο Συμβούλιο της Επικρατείας της Ελλάδας.

GOODYEAR
MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3

Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλή,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Σε νέες περιπέτειες το φθινόπωρο

Οι αντιπρόεδροι...

Φαίνεται πως ο Ευθύμιος Δίπλαρος, όχι μόνο δεν θα μας κάνει να πληξουμε, όσο βρίσκεται στην πολιτική αρένα, αλλά με τις τοποθετήσεις του ο ΔΗΣΥ τείνει να χάσει όποιον νούσιμο ψηφοφόρο έχει. Αφότου μας ενημέρωσε πως ο Δημοκρατικός Συναγερμός συμφωνεί πλήρως με την πρόταση του Προέδρου της Δημοκρατίας για επιστροφή στο '60, επικαίρθηκε μέσα από την μεσημβρινή εκπομπή του SIGMA να μας την εξηγήσει. Όπως είπε, κοιτώντας αμήχανα τις σημειώσεις του, ο Πρόεδρος προσκάλεσε την τουρκική πλευρά να γυρίσει στο Σύνταγμα του '60, με τις εξουσίες που είχαν τότε οι Τ/κ και «να καθίσουμε να συζητήσουμε τις εδαφικές αναπροσαρμογές». Προφανώς ο Ευθύμιος Δίπλαρος, που είναι και αντιπρόεδρος του ΔΗΣΥ, δεν αντιλήφθηκε ότι με το Σύνταγμα του '60 μιλάμε για ενιαίο κράτος, όπου δεν τίθεται ζήτημα εδαφικών αναπροσαρμογών. Αν ο ΔΗΣΥ θέλει να περιώσει λίγη από τη σοβαρότητά του, καλό είναι να περιορίζει τον αντιπρόεδρό του στο να τοποθετείται για τις αιμομιξίες των αγρινών και να κάνει τα μικρορουσφέτια του έξω από το υπουργείο Υγείας. Το Κυπριακό ας το αφήσει σε άλλους. Τρομάζουμε δε για το τι μπορεί να είπε στην «χαλαρή και εφ' όλης της ύλης συζήτηση» που είχε όπως μας ενημέρωσε με τον Αμερικανό γερουσιαστή Bob Menendez. Γιατί από ό,τι μαθαίνει η στήλη, οι γνώσεις του στο Κυπριακό, δεν είναι οι μόνες που πάσχουν.

Βεβαίως, ο Ευθύμιος Δίπλαρος δεν είναι ο μόνος αντιπρόεδρος που προκαλεί πονοκέφαλο στην Πινδάρου. Είναι και ο πρώην βουλευτής Αρμοχώστου Γιώργος Γεωργίου. Δεν ήταν μόνο η εμπλοκή του δικηγορικού γραφείου του ίδιου και του νυν βουλευτή Νίκου Γεωργίου στα διαβατήρια, εί-ναι και το δημοσίευμα της «Χαραυγής» την περασμένη Τετάρτη που αποκαλύπτει πως η οικογένεια Γεωργίου επωφελείται από την εξασφάλιση τ/κ ακινήτου τεράστιας εμπορικής αξίας στις Φοινικούδες. Μία κίνηση που δεν είναι παράνομη, αλλά σίγουρα εγείρει ηθικά ζητήματα. Εκεί στην Πινδάρου τι λένε για όλα αυτά;

• • • • •

Όταν δεν εκλέγεσαι...

Ο Αντρέας Κυπριανού που απέτυχε να εκλεγεί αντιπρόεδρος του ΔΗΣΥ, απέτυχε να επανεκλεγεί βουλευτής Λεμεσού και απασχόλησε όσο λίγοι την επικαιρότητα επί ημερών του, διορίστηκε την περασμέ-

«**Η πρώτη** εντύπωση που δημιουργεί ένας ηγεμόνας είναι αυτή που δίνουν οι άνθρωποι που τον περιστοιχίζουν», Μακιαβέλι.

νη Πέμπτη Επίτροπος Αγροτικών Πληρωμών. Είναι αυτό που λέμε, πως όποιος αποτυγχάνει να εκλεγεί με αυτή την κυβέρνηση, κάπου διορίζεται. Την όλη κατάσταση πάντως, δεν πήρε καθόλου καλά ο Τίμης Ευθυμίου, ο οποίος εγκαταλείπει την θέση με τη διφορούμενη ανάρτηση : «Θέλει κότσια να είναι ντόμπρος, τίμιος και αληθινός. Κατάλαβες Πρόεδρε;». Για τον Πρόεδρο δεν ξέρουμε αν κατάλαβε, αλλά εμείς σίγουρα μείναμε με απορίες.

• • • • •

Και ο Τσιμίλλης

Μπορεί στο Κίνημα Οικολόγων να μιλούσαν στο παρασκήνιο θετικά για την υποψηφιότητα του Γιάννη Παναγιώτου στον Δήμο Λευκωσίας, ωστόσο κάποιοι στο παρασκήνιο εργάζονται παράλληλα για την υποψηφιότητα του νυν δημοτικού συμβούλου Κυριάκου Τσιμίλλη. Ήδη, αν και επισήμως ζητούν ακροάσεις από τους ενδιαφερόμενους για τη δημαρχία, παρασκηνίως, σε πολιτικές δυνάμεις βάζουν στο τραπέζι ως επιλογή και τον κ. Τσιμίλλη.

• • • • •

Κλείνουν υπέρ των δημοτικών

Στο Δημοκρατικό Κόμμα υπάρχει έντονη συζήτηση για το κατά πόσο θα πρέπει να γίνουν τελικά οι δημοτικές εκλογές ή αν θα πρέπει να ακολουθήσουν τον δρόμο της αναβολής. Επικρατεί η αντίληψη σε όλα τα στελέχη πως το κόμμα συμφέρει η αναβολή τους, καθώς σε αυτές τις συγκυρίες μία ακόμα ήττα ή η ενίσχυση της ΔΗΠΑ θα προκαλέσει περατιέρω τριγμούς. Την ίδια ώρα υπάρχουν και έντονες αντιδράσεις από στελέχη πως δεν θα έπρεπε το ΔΗΚΟ να συμπορευθεί μόνο του με τον ΔΗΣΥ σε μία τέτοια κίνηση. Σε αυτό το πλαίσιο δεν αποκλείεται και παρά τους ενισχυμένους φόβους να απορρίψουν το σενάριο αναβολής. Την οργή του ενδιαμέσου χώρου προκάλεσε η ενημέρωση του Ανδρέα Μαυρογιάννη στο εθνικό συμβούλιο για την βρετανική φόρμουλα. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος μίλησε για υποχθόνιες πρωτοβουλίες, ο Μαρίνος Σιζόπουλος για συμφέροντα που δεν τον εκπλήττουν. Ο Μαρίνος Κλε-

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Μίκης Θεοδωράκης

Ελλάδα και Κύπρος αποχαιρετούν την εμβληματική μορφή της σύγχρονης Ελλάδας. Τον άνθρωπο που έβαλε τις βάσεις για τη γέννηση του σύγχρονου ελληνικού ήχου, τον τελευταίο των μύθων.

άνθους της Δημοκρατικής Παράταξης από την άλλη επέλεξε να μην δαιμονοποιήσει τους «κακούς Βρετανούς», βλέποντας θετικά την ιδέα για τα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης.

• • • • •

Η Λεμεσός πετά;

Μάλιστα στο Δημοκρατικό Κόμμα έχουν ήδη συζητήσει για το πώς θα χειριστούν τον Δήμο Λεμεσού. Όπως μαθαίνουμε έχουν ήδη προσεγγίσει τον νυν αντιδήμαρχο και αντιπρόεδρο του κόμματος Νεόφυτο Χαραλαμπίδη για το πόσο επιθυμεί να διεκδικήσει την δημαρχία, με τον ίδιο να σημειώνει πως ένα σενάριο και δικής του υποψηφιότητας, απλώς θα ανοίξει τον δρόμο επανεκλογής του Νίκου Νικολαΐδη. Έχουν ήδη συγκλίνει, στο να στηρίξουν την υποψηφιότητα Αρμεύτη. Πάντως την ίδια στιγμή που η αντιπολίτευση ψάχνει τον κατάλληλο υποψήφιο για τη δημαρχία Λεμεσού, σε έρευνα κοινής γνώμης που ολοκληρώθηκε πρόσφατα, σε περίπτωση που διεξαχθούν κανονικά οι δημοτικές εκλογές, ο Νικολαΐδης φαίνεται να έχει καθαρό προβάδισμα έναντι των δυνητικά αντιπάλων του, έχοντας υποστήριξη από πολλούς κομματικούς χώρους. Λέτε, παρά τις αντιδράσεις που καταγράφονται στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης να τους εκπλήξει ο νυν δήμαρχος και να επανεκλεγεί;

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

Κλωθώ

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Το γινάτι, οι προεδρικές, το παρασκήνιο και τα νεύρα του Τίμη

Η συζήτηση για την πρόταση μη πρόταση ακόμα συνεχίζεται. Αντί ο Αναστασιάδης να την τερματίσει με μια σύντομη δήλωση, ξεκαθαρίζοντας το τοπίο, η σύγκυση συνεχίζεται. Παρά τις φιλότιμες προσπάθειες του ΥΠΕΞ και άλλων στο κυβερνητικό στρατόπεδο να πείσουν πως επρόκειτο για μια απάντηση, σχήμα λόγου, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος συνεχίζει να δηλώνει ότι πρόκειται για απάντηση-πρόταση και ότι αυτή θα τεθεί και ενώπιον του ΟΗΕ, της Λουτ και του

Κρύβεται άραγε κάποια σκοπιμότητα πίσω από την επιμονή του Προέδρου και του εκπροσώπου να υποστηρίζουν ότι πρόκειται για μια πρόταση ή μήπως είναι ξεκάθαρα αδυναμία χειρισμού μιας λανθασμένης κίνησης, η οποία κινδυνεύει να μετατραπεί σε πολιτική χιονοστιβάδα; Τις τελευταίες ημέρες τέθηκε επανειλημμένα στον κυβερνητικό εκπρόσωπο η ερώτηση, τι θα γινόταν εάν η τουρκοκυπριακή πλευρά αποδεχόταν την πρόταση Αναστασιάδη; Εάν δηλαδή είμαστε έτοιμοι να επιστρέψουμε στο σύνταγμα του 1960, με τουρκοκύπριο αντιπρόεδρο και τα δικαιώματα για βέτο; Και με την παρουσία των τουρκικών κατοχικών στρατευμάτων; Έστω μέχρι να συζητηθεί η μετεξέλιξη του κράτους σε ομοσπονδιακό μοντέλο; Αντιλαμβάνονται όσοι αφήνουν να συνεχίζεται η συζήτηση για επιστροφή στο παρελθόν και δη στο 1960 το ανώφελο του πράγματος και τη ζημιά που έχει αρχίσει να προκαλείται;

Μπορεί φαινομενικά οι προεδρικές του 2023 να απέχουν ακόμα αρκετά, αλλά οι διεργασίες που γίνονται και έντονες είναι και πολύ συγκεκριμένες. Δύο πολύ ισχυροί υποψήφιοι βρίσκονται στην τελική αξιολόγηση της κατάστασης και ετοιμάζονται να εξαγγείλουν την υποψηφιότητά τους. Και πρόκειται για υποψηφιότητες που θα προκαλέσουν μεγάλη ένταση και αναστάτωση σε συγκεκριμένο κομματικό χώρο. Γι' αυτό

«**Τρία** πράγματα δεν κάνεις στην πολιτική: δεν υποχωρείς, δεν ανακαλείς και δεν παραδέχεσαι τα λάθη σου» -Ναπολέων Βοναπάρτης.

και οι κινήσεις των δύο ενδιαφερομένων είναι πολύ προσεκτικές. Ωστόσο, ο χρόνος δεν τους παίρνει άλλο και έφτασε η στιγμή για να ληφθούν οι τελικές αποφάσεις, ανεξαρτήτως εάν θα καθυστερήσουν λίγο ακόμα την εξαγγελία της υποψηφιότητάς τους. Στο αμέσως επόμενο διάστημα εξαγγέλλει υποψηφιότητα και ο Αχιλλέας Δημητριάδης προσδοκώντας την υποστήριξη του ΑΚΕΛ, χωρίς όμως να είναι σίγουρη, όπως και ο ίδιος το γνωρίζει.

Παράλληλα αναμένονται να πέσουν πιο έντονα στη δημοσιότητα άλλα δύο ονόματα, τα οποία συζητούνται στο παρασκήνιο. Ο ένας βρίσκεται στον χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης και προετοιμάζει το επιτελείο του. Ο άλλος με πολιτική εμπειρία, βρίσκεται εκτός του νησιού και γι' αυτόν εργάζεται επιτελείο με έδρα τη Λευκωσία. Παράλληλα σε έντονες συζητήσεις βρίσκονται και τα κομματικά επιτελεία για το ενδεχόμενο συνεργασιών με την ονοματο-

λογία να περιλαμβάνει τα γνωστά ονόματα, χωρίς όμως να έχουν ακόμα ληφθεί αποφάσεις. Ούτε καν να έχουν υπάρξει προσεγγίσεις.

Σπίθες έβγαζε ο Τίμης Ευθυμίου όταν ανακάλυψε ότι τα δημοσιεύματα που τον ήθελαν εκτός του θεσμού του Επιτρόπου Αγροτικών Πληρωμών που υπηρετούσε τα τελευταία έξι χρόνια, επαληθεύτηκαν. Ο αντικαταστάτης του Ανδρέας Κυπριανού, τέ-

Η μύγα στον τοίχο

Ήμουν κρυμμένη πίσω από την off white ρολοκουρτίνα, δίπλα στην βιβλιοθήκη, πάνω από το χοντροκομμένο επιδαπέδιο κλιματιστικό στο λιτό γραφείο του γ.γ. του ΑΚΕΛ. Κρυφοκοίταζα τον Στέφανο Στεφάνου ν' αναζητεί τα πατήματά του, έχοντας να διαχειριστεί με το καλημέρα, κρίσιμα ντέρμπι, κατά την προσφιλή του ποδοσφαιρική ορολογία. Το κατεπείγον είναι οι δημοτικές εκλογές: Να εμπιστευθεί ή όχι τον Αβέρωφ Νεοφύτου που δηλώνει έτοιμος για εκλογές, αλλά κάνει μυστικές συναντήσεις για αναβολή τους; Ο Στέφανος πρωτίστως θέλει να αποφυγεί γκολ από τα αποδυτήρια, όπως εκείνο που σκόραρε ο Αβέρωφ στην εκπονή της Θητείας του Άντρου Κυπριανού, με την εκλογή της Αννίτας. Μόνο αν φοβάται τις εκλογές λιγότερο από την αλεπού της Αργάκας μπορεί να ελπίζει. Το άλλο ντέρμπι είναι ο υποψήφιος για το '23. Η καρδιά του Στέφανου λέει «Αχιλλέας Δημητριάδης». Τον ξέρει, τον εκτιμά και τον εμπιστεύεται. Κι ο Αχιλλέας δείχνει να το λέει η ψυχή του. Έσπασε μία πολύ-ταξική ομάδα γύρω του, θα εξαγγείλει οσονούπω και υπόσχεται να αναλάβει το οικονομικό βάρος της εκστρατείας. Τι κρατά πίσω τον Στέφανο; Το ότι ο Δημητριάδης, λόγω Κυπριακού δεν ελκύει άλλες πολιτικές δυνάμεις πλην μιας μερίδας Οικολόγων και μιας αστών Λευκωσιτών, με στοιχεία επικάλυψης. Αυτός που πασχίζει να δημιουργήσει δυναμική στον χώρο του ΑΚΕΛ είναι ο Γιώργος Παμπορίδης. Ο πρώην υπουργός Υγείας και μέλος του ΔΗΣΥ, αναμένει να του ορίσουν συνάντηση με τον Στέφανο, ο οποίος αναγνωρίζει ότι ο Παμπορίδης συνδυάζει αναγνωρισιμότητα, δυναμισμό και τον απαιτούμενο λαϊκισμό, ενώ δεν τον αποκλείουν ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ και Οικολόγοι. Δημητριάδης και Παμπορίδης είναι σήμερα οι πραγματικές επιλογές ενώπιον του ΑΚΕΛ. Ο διαπραγματευτής Ανδρέας Μαυρογιάννης «αυτοπυρπολείται» διαδίδοντας ο ίδιος μια ευφάνταση θεωρία συνομωσίας που δόθηκαν σκαρφιστικαν όσοι φοβούνται την υποψηφιότητά του για να την «σκοτώσουν». Αβυσσος... Ο Χρίστος Στυλιανίδης, τέλος, έχει τη συμπάθεια συναγωνιστών του στο ΑΚΕΛ από τον καιρό του δημοψηφισματος του 2004, αλλά νεαρότερα ΑΚΕΛικά στελέχη του καταλογίζουν απουσία από την κυπριακή πραγματικότητα την τελευταία εptaετία.

ως βουλευτής του ΔΗΣΥ, ανακοινώθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο χωρίς ο Τίμης να ενημερωθεί επίσημα. Το έμαθε δηλαδή από τις εφημερίδες ότι θα αντικατασταθεί. Ο ίδιος δήλωσε πως ο Πρόεδρος Αναστασιάδης του είχε υποσχεθεί προεκλογικά ότι θα τον επαναδιορίσει, εξού και τα νεύρα... Η πρώτη του αντίδραση ήταν έντονη έως προκλητική. Με ανάρτησή του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έγραψε : «Θέλει κότσια να είσαι ΝΤΟΜΠΡΟΣ, ΤΙΜΙΟΣ και ΑΛΗΘΙΝΟΣ... κατάλαβες πρόεδρε;». (τα κεφαλαία δικά του). Στην ίδια ανάρτηση ευχαρίστησε τα κόμματα ΑΚΕΛ, ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ, Οικολόγους για την άψογη συνεργασία που είχαν μαζί του, χωρίς να ευχαριστήσει τον ΔΗΣΥ. Όταν αργότερα ρωτήθηκε γιατί δεν ευχαρίστησε τον ΔΗΣΥ και τον πρόεδρό του, απάντησε ότι ευχαρίστησε τα κόμματα τα οποία κάθε χρόνο επισκέπτονταν τον οργανισμό μαζί με το Αρχηγό τους για να ενημερωθούν και να ενισχύσουν το έργο του οργανισμού. Ο μόνος πρόεδρος που δεν πήγε στα έξι χρόνια της θητείας του ήταν ο Πρόεδρος του ΔΗΣΥ. «Αρα τι να ευχαριστήσω; Που δεν ήρθε ποτέ στον οργανισμό;» διερωτήθηκε. Με τη συγκεκριμένη απάντηση οριστικοποίησε τη ρήξη του και με τον ΔΗΣΥ και τον Φούλη αλλά και το Προεδρικό.

Και ίσως αυτό να μην είναι καθόλου τυχαίο, αφού ο Τίμης φρόντισε να ενημερώσει ότι θα συνεχίσει την εμπλοκή του στα κοινά και ότι σύντομα θα κάνει τις σχετικές εξαγγελίες. Αρκετοί συνδέουν τις εξαγγελίες του με τις προεδρικές.

ΚΟΝΙΖ: Αληθεύει ότι ο Φούλης, παρά τα όσα δηλώνονται δημόσια έχει δώσει ξεκάθαρα τη θέση του στον Πρόεδρο για το θέμα της πρότασης για επιστροφή στο παρελθόν του '60; Και ότι είναι από αυτούς που επιθυμούν όσο λίγοι τον τερματισμό της συζήτησης και την προώθηση νέας διαδικασίας διαλόγου ακόμα κι αν χρειαστεί να ληφθούν «γενναίες» αποφάσεις;

Πικρές αλήθειες του Μίκη

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Επιλέγω σήμερα, σαν ένα προσωπικό αντίο στον Μίκη Θεοδωράκη, κάποια αποσπάσματα από την συνομιλία μας όταν συναντηθήκαμε το φθινόπωρο του 1999. Γιατί αισθάνομαι πως δεν αρκεί μόνο να τον εξυμνούμε αλλά οφεί-

λουμε να γνωρίζουμε και τις πικρές του αλήθειες και ειδικά εκείνες που εμπριέχουν κομμάτια του δικού μας καθρέφτη.

Όταν πια γράφετε μουσική ποιος αισθάνεστε ότι είναι ο συνομιλητής σας; Είναι λιγότεροι πια οι συνομιλητές μου. Κι’ αυτό με κάνει να παραδεχθώ πως αλλιώς το ‘χα φανταστεί. Πώς το είχατε φανταστεί; Ήθελα συνομιλητής μου να ‘ναι ο ελληνικός λαός. Περιμένα σ’ αυτή την ηλικία να ‘χω την δυνατότητα, όλο αυτόν πλούτο, που έχω μέσα μου να τον δίνω στον κόσμο. Όπως κάποτε το πέτυχα με πολύ μεγάλα έργα, όπως το «Άξιον Εστί». Σήμερα, όμως, ο κόσμος έχει διαπαιδαγωγηθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να μου γυρίζει τις πλάτες. Πότε άρχισε ο κόσμος να σας γυρίζει τις πλάτες; Όταν μπήκαν πια άλλα πράγματα στην μέση και ο διάλογός μου μαζί του δεν ήταν ομαλός. Από κείνο το σημείο δεν μπορούσα να κάνω τίποτα άλλο παρά να στραφώ ξανά στην παλιά μου αγάπη, την συμφωνική μουσική, έχοντας απέναντί μου ως συνομιλητές, πολύ λιγότερους από αυτούς που θα επιθυμούσα. Γράφετε πια για τον εαυτό σας; Εμένα συνομιλητής μου ήταν πάντα ο λαός, από αυτόν εμπνεόμουν. Αλλά δεν μπορώ να κάνω τίποτα πια. Γράφω και για τον εαυτό μου και γι’ αυτούς τους λίγους που έχουν απομείνει. Γιατί όταν π.κ. κάνω ένα δίσκο όπως την Βεατρίκη και δεν τον παίζει κανένα ραδιόφωνο στην Ελλάδα, τι μπορώ να κάνω. Είναι δυνατόν μια Ελλάδα να έχει ένα Θεοδωράκη και μια Φαραντούρη και να μην έχει καν την περιέργεια να ακούσει τι λένε; Αισθάνεστε στ’ αλήθεια ότι πια είστε ο «μεγάλος άγνωστος»; Πρόσφατα δώρισα το έργο μου στη βιβλιοθήκη του Μεγάρου και εξ αφορμής έκανα ένα απολογισμό για να συνειδητοποιήσω τελικά ότι από αυτό μόνο ένα 30% γνωρίζει ο ελληνικός λαός. Κι αυτό σημαίνει ότι ζω σε μια μικρή χώρα όπου κατά καιρούς ξεσπάνε ορισμένα πάθη, είτε πολιτικά, είτε ιδεολογικά, τα οποία έχουνε άμεση απήχση στα πρόσωπα, δηλαδή είτε τα κατεβάζουν, είτε τα ανεβάζουν, είτε τα αγαπούν, είτε τα μισούν. Κι αυτό δεν είχε ποτέ άμεση σχέση με το έργο μου. Αν ήταν λοιπόν ομαλά τα πράγματα στην Ελλάδα, θα ήταν πολύ διαφορετικές οι σχέσεις οι δικές μου με το ευρύ κοινό. Και δεν θα φτάνατε στο σημείο να διερωτάστε αν πράγματι υπήρξατε; Μα είναι να μην διερωτώμαι; Εσάς δεν σας κάνει εντύπωση που τόσα χρόνια κανείς δεν μιλάει για τη μουσική μου; Δεν υπάρχει ο Θεοδωράκης; Με βγάλανε από παντού επειδή πάντα έλεγα την αλήθεια. Και ακόμη τη λέω. Ποιοι είναι αυτοί που ενοχλούνται από την αλήθεια; Κόμματα με μεγάλη αξία και με μεγάλη επιρροή στην νεολαία, όταν έβλεπαν πως έχω δημοτικότητα αλλά δεν είμαι μαζί τους, έκαναν συστηματική την απαγόρευσή μου. Κάνανε πλύση εγκεφάλου σε στρατιές ολόκληρες της νεολαίας, για μένα, τη μουσική μου, την ηθική μου, την στάση μου. Αισθάνεστε πικρία για όλα αυτά; Αισθάνομαι πως πρέπει κάποια στιγμή να αποκαλυφθούν αυτά τα κέντρα των κομμάτων- τα οποία καλύπτουν όλο το φάσμα, από την άκρα δεξιά στην άκρα αριστερά- που διαπαιδαγωγούσαν τον κόσμο να μου γυρίσει την πλάτη. Δεν θέλω να περάσουν ατιμώρτητα και δεν το κάνω για μένα. Για ποιον το κάνετε; Το κάνω γιατί δεν είναι δυνατόν να μπερδεύουμε τα δύο πράγματα, δεν μπορούμε για λόγους καθαρά πολιτικούς ή κομματικούς να κακοποιούμε μια οποιαδήποτε πολιτιστική αξία. Πρέπει να αφήσουμε επιτέλους τους ανθρώπους του πολιτισμού να έχουν το δικαίωμα να σκέφτονται ό,τι θέλουν, να κάνουν ό,τι θέλουν και το έργο τους να το κρίνουμε από την αξία του την πολιτιστική, όχι με το τι μας συμφέρει.

elenixenou11@gmail.com

Το Εθνικό Μουσείο στο Ρίο ντε Τζανείρο της Βραζιλίας θα ανοίξει μέρος των συλλογών του το 2022, για τους εορτασμούς των 200 χρόνων από την ανεξαρτησία της χώρας. Το μουσείο είχε καταστραφεί από πυρκαγιά πριν από τρία χρόνια.

Η απώλεια επισκίασε τον ανασχηματισμό

Του **ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΤΑΓΚΟΥ**

Μεγαλοφυής δημιουργός και ταυτόχρονα πολιτικό πρόσωπο σημαντικής απήχησης σε όλη τη ζωή του ο Μίκης Θεοδωράκης, κατάφερε και με τον θάνατό του να επηρεάσει, έστω πρόσκαιρα, το πολιτικό προσκίνηιο. Επιπλθε σε μια στιγμή που η κυβέρνηση βρισκόταν σε δύσκολη θέση εξαιτίας του «φιάσκου» Αποστολάκη στον ανασχηματισμό και λειτούργησε σαν αντιπερισπασμός. Απέσπασε πλήρως την προσοχή και τη ενδιαφέρον του κοινού και των μέντια από τα «πολιτικά δρώμενα», τα κόμματα της αντιπολίτευσης υποχρεώθηκαν να ακολουθήσουν, η κυβέρνηση κήρυξε τριήμερο εθνικό πένθος, από την Τρίτη ως την Πέμπτη η σορός του θα εκτεθεί σε λαϊκό προσκύνημα, τότε θα γίνει η κηδεία του. Που σημαίνει ότι ως την επόμενη Παρασκευή ο Μίκης Θεοδωράκης θα μονοπωλεί και με τον θάνατό του την επικαιρότητα, κάτι που του αζίζει με το παραπάνω λόγω του παμμένιστου μεγέθους του και που άλλωστε ο ίδιος πάντα επιθυμούσε σαν καλλιτέχνης, αλλά και σαν πολιτική προσωπικότητα. Στο μεταξύ, η κυβέρνηση βρήκε τον χρόνο και τη σχετική άνεση να καταλήξει στο πρόσωπο που θα αναλάβει το πολυδιαφημισμένο νεοσύστατο υπουργείο Πολιτικής Προστασίας –με την προσδοκία ότι αυτή τη φορά η επιλογή της θα αποδειχθεί επιτυχημένη–, ενώ το ερχόμενο Σάββατο ο πρωθυπουργός θα κάνει στα εγκαίνια της ΔΕΘ τις αναμενόμενες εξαγγελίες του, ιδιαίτερα στο οικονομικό πεδίο. Ελπίζοντας έτσι ότι θα έχουν ξεπεραστεί επικοινωνιακά οι αστοχίες του ανασχηματισμού και θα εξακολουθεί να διατηρεί την... υπεροχή του, όταν η πολιτική ζωή ξαναβρεί την ελληνική «κανονικότητά» της, τη Δευτέρα 13 Σεπτεμβρίου. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θα έχουν απαλειφθεί πλήρως οι εντυπώσεις, τα ερωτήματα και οι δυσαρέσκεις που προκλήθηκαν με τις τελευταίες αλλαγές στο κυβερνητικό σχήμα, πέραν φυσικά του «φιάσκου» Αποστολάκη.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το μεγαλύτερο πλεονέκτημα, το μεγαλύτερο «ατού» της σημερινής κυβέρνησης είναι η σύγκρισή της με την προηγούμενη, την κυριολεκτικά απερίγραπτη κυβέρνηση Συρανήλ, καθώς δεν μπορεί ακόμη να ξεχαστεί η σύμπραξη ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ, ούτε οι επιδόσεις τους. Αυτή ακριβώς η σύγκριση, που ήταν και παραμένει καταλυτική σε όλα τα επίπεδα υπέρ του σχήματος που τώρα κρατάει τα πνία, έφερε τη Νέα Δημοκρατία στην εξουσία. Ο Κυριάκος Μητσοτάκης εξέφρασε και εκφράζει

αυτή την υπεροχή, καθώς κατόρθωσε να πείσει για τις προθέσεις του περί εκσυγχρονισμού, μεταρρυθμίσεων και αξιοκρατίας, προσελκύοντας στις τάξεις των ψηφοφόρων την πλειοψηφία των κεντρώων ψηφοφόρων, στους οποίους περιλαμβάνόταν επίσης το λεγόμενο «εκσυγχρονιστικό ΠΑΣΟΚ». Με λίγα λόγια, η παραδοσιακή Δεξιά δεν θα βρισκόταν σήμερα στην εξουσία χωρίς τους κεντρώους πολίτες και τον πραγματικά προσδετικό κόσμο (όχι εκείνους που διατείνονται ψευδώς ότι τον εκπροσωπούν). Η ηγεσία της παράταξης δεν πρέπει να το ξεκνάει αυτό, ούτε επί της ουσίας ούτε επί της φυσιογνωμίας!

Όπως έγινε ο ανασχηματισμός, έδωσε την εντύπωση ότι ο πρωθυπουργός και η κυβέρνηση διακατέχονται από αδικαιολόγητη ανησυχία και σπουδή. Επιχειρήθηκε να δοθεί ένα κτύπημα στον Αλ. Τσίπρα με την επιλογή Αποστολάκη και αστόχησε πλήρως, έγιναν αλλαγές στο υπουργείο Υγείας, ίσως δικαιολογημένες επί της ουσίας για τους γνώστες προσώπων και πραγμάτων, που όμως προκάλεσαν ερωτήματα στο πλατύ κοινό για τη μέχρι τώρα αντιμετώπιση της πανδημίας από την κυβέρνηση, εκδηλώθηκε σαφής πρόθεση ενίσχυσης της παρουσίας της παλαιοκομματικής Δεξιάς στους υπουργούς και υφυπουργούς, υπήρξε μέριμνα ώστε να μην προκληθούν αναταράξεις στην Κοινοβουλευτική Ομάδα και στο κόμμα της Ν. Δ. εξαιτίας των «κοιμένων». Από την άλλη πλευρά, η αντικατάσταση του αρκούντως επιτυχημένου Μιχ. Χρυσοχολίδη, έστω και με τη δικαιολογία ότι «πλήρωσε» αναγκαστικά τις συγγνώμες του πρωθυπουργού, δυσαρέστησε έναν κόσμο. Σε συνδυασμό μάλιστα με την είσοδο του Αθ. Πλεύρη στην κυβέρνηση. Λογικό...

Είναι φανερό ότι η κυβέρνηση εκτιμά πως όλα θα παιχθούν στο πεδίο της οικονομίας και οι προσδοκίες της βασίζονται στις καλές προοπτικές που διαγράφονται, σύμφωνα με πλήθος στοιχεία, μετά τις απρόσμενα θετικές εξελίξεις στον τουρισμό και ενόψει των κονδυλίων από το Ταμείο Ανάκαμψης και το ΕΣΠΑ. Δεν μπορεί όμως να μη λαμβάνει υπόψη ενδεχόμενες αρνητικές εξελίξεις στην πανδημία, ή να παραβλέπει πιθανές κοινωνικές συνέπειες εξαιτίας θεαματικών ανατιμήσεων σε προϊόντα και ενέργεια διεθνώς. Ούτε να αγνοεί τα εντελώς διαφορετικά κριτήρια των εκατοντάδων χιλιάδων νέων ψηφοφόρων. Πρόκειται κυριολεκτικά για παράγοντα «Χ».

Η κούρσα των εκλογών

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Ποιων εκλογών; είναι το ερώτημα. Γιατί αν μιλάμε για το αυτονόητο, των επικείμενων δημοτικών εκλογών, φαίνεται πως θα πρέπει να βάσουμε μια άνω τελεία. Την περιρρέουσα ατμόσφαιρα αποτύπωσε γλαφυρά ο Αβέρωφ Νεοφύτου, κατά τον συνήθη εξωστρεφή του τρόπο: «Εδώ στην Κύπρο, κάθε έξι μήνες, δεν έχουμε άλλη δουλειά, κάνουμε εκλογές. Για εμάς προέχει η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης», δήλωσε. Το γεγονός ότι η δημοκρατία δεν αναστέλλεται, μάλλον αξιολογείται ως επουσιώδης λεπτομέρεια η οποία εύκολα μπορεί να παραμεριστεί από την πρεμούρια για την μεταρρύθμιση. Για να είμαστε πάντως δίκαιοι, τα περί αναβολής εάν στηρίζονταν μόνο από το κυβερνητικό στρατόπεδο η οποιαδήποτε συζήτηση επί του θέματος θα πλεόναζε. Κανείς δεν θέλει τις δημοτικές, αυτή είναι η αλήθεια. Οι πληγές που άνοιξαν οι βουλευτικές είναι ακόμα νωπές. Μια εκλογική αναμέτρηση, λοιπόν, μόνο πο-νοκέφαλο θα προκαλέσει στα κομματικά επιτελεία. Στις 9 Σεπτεμβρίου, όταν το νομοσχέδιο πάει στη Βουλή, αναγκαστικά θα ξεκαθαρίσουν όλα. Προς το παρόν, όπως μου είπε και μια παλιά καρβάνα της πολιτικής, φοβάται ο Γιάννης το θεριό και το θεριό τον Γιάννη.

Το παράδοξο είναι ότι την ώρα που οι εκλογές του 2021 οδεύουν προς αναβολή, ξεκίνησε και επίσημα η κούρσα για τις προεδρικές εκλογές του 2023! Είχαμε μάλιστα τις εξαγγελίες δύο ανεξάρτητων υποψηφιοτήτων, από δύο εμφανείς νομικούς: τον Μάριο Ηλιάδη και τον Αχιλλέα Δημητριάδη. Ο πρώτος, με υπουργικό παρελθόν, ελπίζει προφανώς ότι το ρηζικέλευθο εγχείρημα του σχεδόν συνομιλικού του Τζο Μπίαντινεν μπορεί να επαναληφθεί. Ο δεύτερος, χωρίς προηγούμενη εμπλοκή στην πολιτική, ελπίζει ότι ωρίμασαν οι συνθήκες για ένα άφθαρτο πρόσωπο με καθαρό δημόσιο λόγο. Σε κάθε περίπτωση είμαι βέβαιος πως και οι δύο αντιλαμβάνονται ότι οι υποψηφιότητές τους δεν θα «περπατήσουν» εάν δεν καταφέρουν να εξασφαλίσουν κομματική στήριξη. Κάπου εδώ ξεκινά και η αληθινή κούρσα για το 2023, όπως αποτυπώνεται τις τελευταίες βδομάδες στο πολιτικό ρεπορτάζ: με συγκεκριμένα ονόματα να διακινούνται, άλλα από ευσεβοποιησμό, άλλα για να ζυγίσουν αντιδράσεις και άλλα γιατί όντως έχουν την πιθανότητα να συζητηθούν από τα κόμματα της αντιπολίτευσης.

Τίποτε στην πραγματικότητα δεν έχει γίνει ακόμα, πέρα από βολιδοσκοπήσεις και σενάρια επί κάρτου. Στην αντίπερα όχθη, πάντως, μαθαίνω ότι ο Αβέρωφ Νεοφύτου δεν έχει κανένα λόγο να βιάζεται. Χωρίς να κρύβει τη φιλοδοξία του να είναι ο ίδιος υποψήφιος για την προεδρία της Δημοκρατίας, το κόμμα του δεν θα λάβει αποφάσεις πριν από την Άνοιξη του 2022. Η κάρτιν σχέση τους με τον Νίκο Χριστοδουλίδη, είναι αλήθεια ότι ευνοεί στην εκπόνηση «παράλληλων σεναρίων», όμως καλό είναι να μην βιαζόμαστε να εξαγάγουμε επιπολαια συμπεράσματα.

Ενώ συμβαίνουν όλα αυτά και περιμένοντας να ξεκαθαρίσει το σκηνικό των υποψηφιοτήτων, δεν θα ήταν καθόλου κακή ιδέα οι πολίτες να προβληματιστούμε για το αληθινό διακύβευμα του 2023. Κάνοντάς το αυτό, μοιραία θα ξεκαθαρισουν και τα χαρακτηριστικά που οι υποψήφιοι πρέπει να διαθέτουν. Το ζητούμενο είναι ένας άνθρωπος ο οποίος να κάνει επιτέλους τη διαφορά. Δεν το λέω ρομαντικά, αν και γνωρίζω πως όποτε επικαλούμαστε έννοιες όπως ηθική και τιμιότητα, κάποιοι υπομειδιούν επικαλούμενοι τον ωμό πολιτικό ρεαλισμό. Έχω την πεποίθηση ότι απέναντι σε αυτό τον κυνισμό, πρέπει να αντιτάξουμε την επιθυμία μας να κυβερνήσει τον τόπο ένα πρόσωπο που μπορεί να μας εμπνεύσει. Θα πρέπει να είναι έντιμο, καθαρό από κάθε λογής συναλλαγές, επιτυχημένη επαγγελματικά και αυτόφωτο, με πρόθεση να κάνει τομές και μεταρρυθμίσεις στο φθαρμένο κράτος του ‘60. Αν είναι δεξιάς ή αριστερός, άντρας ή γυναίκα, δεν είναι το μείζον. Το σημαντικό είναι ο λόγος του να μπορεί να σκώσει όλες αυτές τις χιλιάδες κόσμο που παραμένουν καθηλωμένοι στον καναπέ τους. Τους απογοητευμένους από τη διαφθορά και τη διαπλοκή. Αυτούς που δεν κατάφερε κανείς ακόμα να συνεγείρει.

Τα πιο πάνω ενδεχομένως να παραπέμπουν σε ευκολόγιο αλλά, αν το σκεφτούμε ψύχραιμα, συνιστούν ένα απολύτως ρεαλιστικό «briefing». Στα κόμματα πέφτει το βάρος να λύσουν οπαζοκεφαλαία. Εμείς αυτό που έχουμε υποχρέωση να κάνουμε, είναι να τους στείλουμε τα σωστά μηνύματα.

stavros.christodoulou@gmail.com

Η αμερικανική «προίκα» των Ταλιμπάν

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

«Τον Δεκέμβριο του 2019, το Συμβούλιο καθόρισε στρατηγικές προτεραιότητες με στόχο να ενισχυθεί ακόμη περισσότερο το πλαίσιο της Ε.Ε. για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας», ενώ τον Μάιο του 2020, η Κομισιόν υπέβαλε σχέδιο δράσης που οφείλουν να ακολουθούν τα 27 κράτη-μέλη, περιλαμβανομένων της Κυπριακής Δημοκρατίας. Την περασμένη Τρίτη, οι ΥΠΕΣ της Ε.Ε., σε έκτακτη συνεδρία του Συμβουλίου, εξέφρασαν έντονη ανησυχία για τις εξελίξεις στο Αφγανιστάν και υπογράμμισαν ότι πρέπει να διασφαλιστεί ότι το καθεστώς των Ταλιμπάν θα σταματήσει όλους τους δεσμούς και τις πρακτικές με τη διεθνή τρομοκρατία και ότι η χώρα δεν θα καταστεί ξανά καταφύγιο για τρομοκράτες και οργανωμένες εγκληματικές ομάδες. Η ανησυχία της Ε.Ε. δεν είναι άσχετη με τα γεγονότα των τελευταίων δεκαετιών, τα οποία καταμαρτυρούν ότι οι Ταλιμπάν οργάνωσαν εκκολλητήριο

τρομοκρατών, το οποίο υποστήριζαν οικονομικά, με τη παραγωγή και διακίνηση ναρκωτικών.

Και ενώ σε 6 μέρες, στις 11 Σεπτεμβρίου, συμπληρώνονται 20 χρόνια από τη τρομοκρατική επίθεση στις ΗΠΑ, η οποία άλλαξε τον κόσμο και τις ζωές όλων μας, η νέα αμερικανική διοίκηση του Τζο Μπίαντινεν αποφάσισε να αποχωρήσει «ατάκτως» από το Αφγανιστάν, που εξακολουθεί να θεωρείται σφηκκοφωλιά ριζοσπαστικοποίησης και «εκπαίδευσης» τρομοκρατών και γι’ αυτό, άλλωστε, προκαλεί ανησυχία στην Ε.Ε. Δικαίωμα των Αμερικανών να αποχωρήσουν από το Αφγανιστάν, στο οποίο φέρονται να έχουν ξοδέψει 2,3 τρισεκατομμύρια δολάρια τα τελευταία 20 χρόνια (χωρίς να έχουν υπολογιστεί αποζημιώσεις, θεραπείες κλπ). Ποσό μαμούθ, αν αναλογιστεί κανείς ότι το σύνολο του επταετούς προϋπολογισμού της Ε.Ε. για όλα τα 27 κράτη-μέλη 2021-2027, είναι 1,8 τρισεκατομμύρια ευρώ, περιλαμβανομένου και του Ταμείου Ανάκαμψης από τη πανδημία (Covid-19).

Υπάρχει όμως κι ένα τεράστιο κενό,

το οποίο δημιουργεί εύλογα ερωτηματικά και συνειρμούς για τον τρόπο με τον οποίο αποχώρησαν οι Αμερικανοί, αφήνοντας πίσω ελικόπτερα Black Hawk, πολεμικά αεροσκάφη, άρματα μάχης και οπλικά συστήματα κόστους δεκάδων δισεκατομμυρίων δολαρίων, κάτι που καθιστά πλέον τους Ταλιμπάν μια πολύ υπολογισίμη δύναμη και εκ των πραγμάτων τρέφει το θεριό της τρομοκρατίας, από το οποίο οι Αμερικανοί έλεγαν ότι προσπαθούσαν να απαλλαγούν. Και το οποίο οι ευρωπαίοι τρέμουν...

Αναλύσεις και στοιχεία που δημοσιεύονται και στα πλέον έγκυρα έντυπα, παραπέμπουν σε μια εξωφρενικά επικίνδυνη εικόνα που δημιούργησε ο τρόπος με τον οποίο επέλεξε να αποχωρήσει η αμερικανική διοίκηση. Οι δε αριθμοί είναι τρομακτικοί: 33 ελικόπτερα UH-60 Black Hawk, 33 Mi-17, 43 MD530, 23 αεροπλάνα Embraer EMB 314/A29 superTucano, 28 Cessna 208, 10 CessnaAC-208, 4 C-130, δεκάδες χιλιάδες οχήματα μεταφοράς προσωπικού και εκατοντάδες τεθωρακισμένα, αντιαεροπορικά και μισό περίπου

εκατομμύριο ατομικά πυροβόλα όπλα και πιστόλια, δεκάδες χιλιάδες ασύρματοι και διόπτρες/συστήματα νυχτερινής όρασης βρίσκονταν στο Αφγανιστάν, με τη συντριπτική πλειοψηφία τους, να έχει πέσει στα χέρια των Ταλιμπάν.

Κανείς δεν μπορεί να πει με βεβαιότητα εάν το «προίκισμα» των Ταλιμπάν, αποδίδεται σε εξωφρενική αμέλεια της αμερικανικής διοίκησης ή κατά πόσον εξυπηρετεί κάποιους στόχους. Σε κάθε πάντως περίπτωση, το αποτέλεσμα είναι τραγικό, καθώς ο εξοπλισμός των Ταλιμπάν με τελευταίου τύπου οπλικά συστήματα, αποτελεί πλέον πραγματικότητα.

Συνεπώς, τα οποία μέτρα επεχείρησε και επιχειρεί να επιβάλει η Ε.Ε., για μπλοκάρισμα της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων και για ανακαίτιση της στήριξης της τρομοκρατίας, καθίστανται μάλλον άνευ αντικειμένου. Όταν δεδλωμένοι τρομοκράτες έχουν εξασφαλίσει προίκα δεκάδων δισεκατομμυρίων δολαρίων, σε είδος, με τελευταίου τύπου οπλικά συστήματα, τα οποία δεν διαθέτουν καν προηγμένες χώρες, τότε τι νόημα έχουν

οι αποφάσεις της Ε.Ε.; Μιαν Ε.Ε., την οποία προφανώς δεν λαμβάνει υπόψη κανένας. Και κυρίως οι Αμερικανοί εταίροι της.

Πριν από 10 χρόνια, σε ανύποπτο τότε χρόνο, ο Τζούλιαν Ασάντζ, εκ των εννέα συνιδρυτών τηςWikileaks που δημοσίευσε δεκάδες χιλιάδες διαβαθμισμένα έγγραφα για το Αφγανιστάν, είχε αποδώσει ευθέως σκοπιμότητες τη διαιώνιση του πολέμου, στη χώρα. Ο στόχος όπως είχε πει το 2011 ο Ασάντζ, «είναι να υπάρχει ένας πόλεμος χωρίς τέλος και όχι ένας αποτελεσματικός πόλεμος», προκειμένου «να ξεπλένονται χρήματα έξω από το φορολογικό πλαίσιο των ΗΠΑ και έξω από το φορολογικό πλαίσιο των χωρών της Ε.Ε., στα χέρια της διακρατικής ελίτ ασφαλείας». Με άλλα λόγια, το Αφγανιστάν, είναι σύμφωνα με τον Ασάντζ, μέσο ξεπλύματος χρημάτων, μεταφέροντας τεράστια κονδύλια από τις τσέπες φορολογούμενων πολιτών, στους τραπεζικούς λογαριασμούς μεγιστάνων βιομηχανιών οπλικών συστημάτων.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Ελληνοτουρκική παρτίδα στη διεθνή σκακιέρα

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η Αθήνα, παίζοντας σωστά τα «χαρτιά» της, έχει κάνει μια συστηματική προσπάθεια να ενισχύσει τη χώρα έναντι της Τουρκίας. Στον αμυντικό τομέα ελήφθησαν αποφάσεις για ζητήματα που εκκρεμούσαν και άρχισε η υλοποίηση εξοπλιστικών προγραμμάτων με γρήγορο ρυθμό. Στον διπλωματικό η Ελλάδα ψάχνει πάντοτε έναν πολλαπλασιαστή ισχύος μέσα από τις συμμαχίες της με το Ισραήλ, την Αίγυπτο και, τελευταία, τη Εμιράτα. Οι συμμαχίες αυτές είναι εξαιρετικά σημαντικές, χωρίς όμως να αποτελούν

πρακτικά και να διορθώσει τα λάθη του όταν αισθάνεται απειλούμενος. Έχει επιδοθεί σε μια διπλωματική εκστρατεία που ξεκινάει από τη Γαλλία και φθάνει στο Ισραήλ, την Αίγυπτο και τα Εμιράτα. Η καμπάνια είναι μεθοδική και κινείται πάνω και κάτω από το ραντάρ. Σε μερικές περιπτώσεις, έχει φέρει αποτελέσματα. Σε άλλες, σε σχέση με το Κάιρο και την Ιερουσαλήμ για παράδειγμα, ο Ερντογάν κάνει ό,τι μπορεί χωρίς να έχει πετύχει κάτι ιδιαίτερο έως τώρα.

Κεντρικός στόχος πάντως είναι η αποκατάσταση της σχέσης με την Ουάσινγκτον. Είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον και παράδοξο πως ο Τραμπ, παρά την προσωπική τους σχέση, αποσταθεροποιούσε τον Ερντογάν. Ίσως επειδή ήταν απρόβλεπτος και μιλούσε την ίδια «γλώσσα». Ο μηχανισμός εξωτερικής πολιτικής έχει ξαναποκτήσει τώρα την ισχύ του και παίζει τον παραδοσιακό του ρόλο. Ταυτόχρονα μοιάζει να επιστρέφει στην κλασική πολιτική των ισορροπιών και ισών αποστάσεων μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας. Ο Ερντογάν έχει βέβαια ισχυρούς εχθρούς στις ΗΠΑ και η Ελλάδα σημαντικούς φίλους, με πρώτο τον γερουσιαστή Μενέντεζ. Ο Τούρκος πρόεδρος όμως έχει καταφέρει να μπει σε ένα πάρε-δώσε με την κυβέρνηση Μπάιντεν με αφορμή τις εξελίξεις στην Καμπούλ και άλλα ζητήματα.

Η Ελλάδα θα χρειαστεί να κάνει τη δική της εκστρατεία και να πείσει τους διάφορους παίκτες ότι μπορεί να φέρει στο τραπέζι γερά «χαρτιά» που να μετράνε. Μαζί με μια καμπάνια δημόσιας και ιδιωτικής διπλωματίας θα πρέπει να φτιάξει τα δικά της αναχώματα πέρα από δηλώσεις και συναντήσεις που καταλήγουν συνήθως σε ευκολόγια. Το παιχνίδι του πόκερ στη γειτονία μας συνεχίζεται και θα έχει ακόμη πολλές εκπλήξεις.

Εμείς οι εξωτικοί

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Σε περιόδους κρίσεως με χρονικά διαρκεία μακρά, όπως αυτή που διέρχεται ακόμη η Ελλάς από το 2010, είναι απολύτως λογικό να επέρχεται η ριζοσπαστικοποίηση της κοινωνίας και της πολιτικής.

Εκφραση μιας αρχέγονης ριζοσπαστικής Αριστεράς ήταν ο κ. Αλέξης Τσίπρας και ο ΣΥΡΙΖΑ που εκτινάχθηκε στην εξουσία το 2015, κάτω από ειδικές συνθήκες. Όπως έκφραση ενός ιδιόμορφου ριζοσπαστικού φιλελευθερισμού είναι αντίστοιχα η σημερινή κυβέρνηση του κ. Κυριάκου Μητσοτάκη.

Το τι περιχόμενο έχουν αυτές οι λέξεις στην Ελλάδα είναι άλλο θέμα, καθώς αποτελούν δάνεια από τη Δύση, που μηχανιστικά εισάγονται στη χώρα μας και πλημμελώς τίθενται σε εφαρμογή κατά κανόνα.

Αλλά ας αφήσουμε τους πολιτικούς ηγέτες μια και ειδικότερα των δύο μεγαλύτερων κομμάτων να ασχοληθούν με τα του οίκου τους και κατ' επέκταση περί του μέλλοντός μας.

Δεν είναι αυτό το θέμα, όμως, αλλά η ιδιαιτερότητα του ελληνικού πολιτικού συστήματος, που ενώ αγωνίζεται με πείσμα να αποκτίσει δυτικότεροπα χαρακτηριστικά, κινείται εκτός του ευρωπαϊκού ρυθμού, ακόμη και όταν αναγκάζεται βιαίως να προσαρμοσθεί στη σιδηρά πειθαρχία της Ευρωπαϊκής Ενότητας.

Από τα πρώτα χρόνια της μεταπολιτεύσεως η προσομοίωση με τα ευρωπαϊκά ισχύοντα ήταν ο διακεκρυγμένος στόχος της Κεντροδεξιάς. Στο ιδεολόγημα αυτό αντέδρασε βιαίως ο Ανδρέας Παπανδρέου έως ότου επί του διαδόχου του κ. Κώστα Σημίτη επήλθε τύποις μια ερζάτς προσαρμογή. Η ευφορία που δημιουργήθηκε

υπήρχε πρόσκαιρη και ακολούθησε ο οικονομικός Αρμαγεδδών.

Πέραν αυτού, από την πρώτη στιγμή της αποκαταστάσεως του κοινοβουλευτισμού, οι τότε πολιτικοί ηγέτες μας δεσμεύθηκαν να ιδρύσουν «κόμματα αρχών» κατά τα πρότυπα των ευρωπαϊκών κρατών, όπου έζησαν οι περισσότεροι εξ αυτών στα χρόνια της δικτατορίας. Eis μάτην όμως.

Η Ελλάς είναι η μόνη χώρα που κυβερνάται από μια πολιτική ολιγαρχία, όπου η εξουσία μεταβιβάζεται περίπου κληρονομικά δικαίω. Τον κανόνα παραβίασε ο κ. Τσίπρας ως «αυτοδημιούργητος», αλλά οι εντυπώσεις που άφησε στην πλειονότητα των πολιτών ήταν εξόχως απωθητικές.

Το κυριότερο ίσως είναι ότι ο Έλληνας πολιτικός δεν ηγείται απλώς ενός κόμματος, αλλά κυρίως λειτουργεί ως φύλαρχος. Εξάirsch αποτέλεσε μόνο η περίπτωση του πρώην πρωθυπουργού Γεωργίου Ράλλη, που συστηματικώς υπονομιεύθηκε από το κόμμα του, ως μη ανταποκρινόμενος στο «μαχητικό πνεύμα» των οπαδών της Ν.Δ.

Αλλά η εγγενής ανάγκη προσομοιώσεως με τα ευρωπαϊκά ισχύοντα δεν είναι σημεινόν φαινόμενο. Τα τρία κόμματα που εμφανίσθηκαν μετά την ανεξαρτησία μας ήταν το Αγγλικό, το Γαλλικό και το Ρωσικό. Κανείς από τους λαμπρούς ήρωες της Επανάστασεως δεν σκέφθηκε να ιδρύσει Ελληνικό Κόμμα.

Θα έλεγε κανείς ότι ενσωματούμενοι στην Ε.Ε. θα βρίσκαμε την ησυχία μας. Το αντίθετο συμβαίνει, διότι μάλλον ήμασταν και παραμένουμε οι «εξωτικοί» της ευρωπαϊκής ηπείρου, πάντα ερμητικοί και ανήσυχoi. Και ως εκ τούτου εν μέρει απροσάρμοστοι. Έχει και αυτό τη γοντεία του και τις συνέπειές του φυσικά.

Ημασταν ατίθασοι μαλλιάδες και ροκάδες. Με δύο συμμαθητές μου είχα πάει στη συναυλία των Στόουνς στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας το 1967. Δευτέρα βράδυ, υποτίθεται ότι διαβάζαμε ο ένας στο σπίτι του άλλου. Ωσπου ο Τζάγκερ, τραγουδώντας το Lady Jane, αν θυμάμαι καλά, είχε την έμπνευση να μοιράσει κάτι κόκκινα λουλούδια στο κοινό. Η αστυνομία θεώρησε τη χειρονομία επαναστατική, παρενέβη και όλα τέλειωσαν μ' ένα τρεχαλπτό. Την Παρασκευή ξύπνησα με τα εμβατήρια της χούντας στο ραδιόφωνο. Ήταν η τελευταία ημέρα πριν τις πασχалиνές διακοπές. Πώς να μη γίνεις αριστέρος; Στην πρώτημ εφηβεία μου η μαλλούρα μου, που προσπαθούσα να την συμμαζέψω στο σχολείο, με μπριγιαντίνα, και την απελευθέρωνα στα πάρτι του σαββατόβραδου, ο Τζάγκερ, μπερδευόταν αρμονικά με τα πρώτα διαβάσματα, γενιά του τριάντα, Καζαντζάκης, Σεφέρης, Καβάφης, και κάτι βιβλία του Λένιν και του Μαρξ που κυκλοφορούσαν σαν σκληρά ναρκωτικά. Όλα ένα νε-

Απ' τους Στόουνς στον Σωκράτη

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Οποιος κι αν ήμουν, ό,τι κι αν ήμουν, μεγάλωσα με την ιδέα ότι υπάρχουν αξίες που με ξεπερνούν. Κι αν θέλω να τις κάνω δικές μου οφείλω να ξεπεράσω τις δικές μου δυνάμεις.

φέλωμα. Δεν σε ένοιαζε τι έλεγαν. Σε ένοιαζε ότι κάτι ήθελαν να σου πουν, κάτι διαφορετικό απ' αυτό που ζούσες γύρω σου.

Εκ των υστέρων όλ' αυτά δεν έχουν σημασία. Σημασία έχει το υποδόριο αίσθημα που δούλευε στο ασυνείδητό μας. Ο ατίθασος μαλλιάς του καιρού εκείνου που σήμερα τον αντιμετωπίζω χωρίς καμία νοσταλγία, κουβαλούσε μέσα του ένα βάρος. Κι αυτό το βάρος τον βοήθησε να ξεδιαλύνει το νεφέλωμα της νιότης του. Ήταν ένα βάρος που μου το είχε περάσει η οικογένειά μου, αλλά και ορισμένοι

δασκάλοι μου στο σχολείο. Το βάρος μιας αξίας που υπερβαίνει τις δυνάμεις σου. Οποιος κι αν ήμουν, ό,τι κι αν ήμουν, μεγάλωσα με την ιδέα ότι υπάρχουν αξίες που με ξεπερνούν. Κι αν θέλω να τις κάνω δικές μου οφείλω να ξεπεράσω τις δικές μου δυνάμεις. Διαβάζαμε Σεφέρη. Μας άγγιζε αλλά δεν τον καταλαβαίναμε. Αν όμως δεν τον καταλαβαίναμε το πρόβλημα ήταν δικό μας. Δεν ήταν του Σεφέρη. Μάθαμε τον κόσμο μέσα από το δέος και τον σεβασμό που μας προκαλούσαν οι αξίες του. Μάθαμε να σεβόμαστε τη δημιουργία, τον στοχασμό. Για μας η δυσκολία κατανόησης του Σεφέρη, ή όποιοι Σεφέρη, ήταν ένα εμπόδιο στον δρόμο της απελευθέρωσης από τις δουλείες της ζωής μας.

Εχω μιλήσει πολλές φορές για την αναγκαιότητα των κλασικών σπουδών στο γυμνάσιο και το λύκειο. Ακόμη χειρότερα, για τη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών κειμένων στο πρωτότυπο. Η μετανεωτερική νεύρωση και ο αριστέρος κομφορμισμός την έχουν ταυτίσει με τους εκάστοτε γλωσ-

σασμύνητες. Αχρηστος χρόνος η διδασκαλία τους. Απέναντι σε ποιον χρήσιμο χρόνο άραγε; Δεν βλέπουν, ή παραβλέπουν, τον πυρήνα. Μου χρειάστηκαν χρόνια για να αντιληφθώ ότι τον σεβασμό και το δέος απέναντι στη δημιουργία και τους δημιουργούς τα χρωστούσα κυρίως σε όσους δασκάλους πάλευαν να με μυήσουν στα μυστικά της κλασικής αρχαιότητας. Στα μυστικά του κλασικού κόσμου. Τι σημαίνουν όλ' αυτά; Σημαίνουν, πολύ απλά, ότι στη σκέψη σου οικοδομείται μια ιεραρχία που σου δίνει τη δυνατότητα να κρίνεις τις απόψεις σου. Όπως λέει ο Μονταίνιος αν συναντούσε έναν Σωκράτη στους καιρούς του θα δυσκολευόταν να τον αναγνωρίσει. Γι' αυτό και μας χρειάζεται να ξέρουμε τον Σωκράτη του Πλάτωνα ή του Ξενοφώντα.

Είναι το ζητούμενο. Ποιες είναι οι αξίες οι οποίες θα μας επιτρέψουν να αποτιμήσουμε τις απόψεις μας; Γιατί το ξέρουμε. Ο κόσμος μας παράγει περισσότερες απόψεις από όσες μπορούν να χωρέσουν οι αξίες του.

ΣΧΗΜΑ ΤΟΥ ΑΝΤΩΝΗ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, apetrulakis@ethimn.gr

Α-νόνητη ύπαρξη και συνύπαρξη

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Η ευρωπαϊκή Νεωτερικότητα πέτυχε να χωρίσει την κοινωνία από τη θρησκεία. Αιώνες ολόκληρους (τους «μέσους» ή «σκοτεινούς» αιώνες) οι κοινωνικοί θεσμοί, ο πολιτικός βίος, κάθε μορφή οργάνωσης της συλλογικότητας στη Δύση, είχε αυτονόητα υποταχθεί στην κυρίαρχη θρησκευτική ιδεολογία – συχνά και στη θεσμική εκπροσώπηση της θρησκείας. Ήταν για τον δυτικό άνθρωπο μια ιστορική εμπειρία άκρως αρνητική, πρώτη εμπειρία ολοκληρωτισμού (ασυννόμησης των πθών και των πεποιθήσεων).

Από αντίδραση σε αυτή την εμπειρία, η θρησκεία στη δυτική νεωτερικότητα έγινε ιδιαιδική υπόθεση. Είναι ατομική επιλογή, αφορά σε ατομικές πεποιθήσεις, ατομική ηθική, ατομικές συναισθηματικές ικανοποιήσεις. Δεν έχει τίποτα να κάνει με την οργάνωση της συλλογικότητας, δεν πρέπει να επηρεάζει, ούτε στο ελάχιστο, τους κοινωνικούς θεσμούς, τον πολιτικό βίο. Βασικό γνώρισμα των δυτικού τύπου κοινωνιών είναι ο χωρισμός θρησκείας και εξουσίας, Εκκλησίας και κράτους, «ιερού» και «κοσμικού».

Αποτέλεσμα του χωρισμού και συνέπεια της ιδιωτικοποίησης είναι η ραγδαία παρακμή των θρησκειών στα πλαίσια των δυτικού τύπου κοινωνιών. Ειδικά ο Χριστιανισμός, που ήταν η κυρίαρχη στη Δύση θρησκεία, εμφανίζει δραματική συρρίκνωση. Δεν πρόκειται για θρησκευτική νίκη του αθεϊσμού, πρόκειται για πλημμυρίδα αδιαφορίας για το φαινόμενο «θρησκευτικού αποχρωματισμού

των μαζών», όπως χαρακτηριστικά ονομάστηκε.

Οι θρησκευτικοί θεσμοί προσπάθησαν πανικόβλητοι να αντιδράσουν. Δεν διανοήθηκαν, βεβαίως, να αντισταθούν στην ιδιωτικοποίηση της θρησκείας – ο δυτικότατος Χριστιανισμός, με πρωτοπόρους τον Αυγουστίνo, τον Αλκουίνο, τον Άνσελμο, είχε «εσωτερικεύσει» την πίστη, δηλαδή την είχε μεταβάλει από εκκλησιαστικό (κοινωνούμενων σχέσεων) γεγονός σε ατομοκεντρικών επιτευγμάτων (ορθοπροσύνης και αυτοκυριαρχίας) επίτευγμα. Ήταν αγωνιώδης η προσπάθεια να προσαρμοστεί και ο Χριστιανισμός, ως ατομική θρησκευτική επιλογή, στους όρους της Νεωτερικότητας: Να εξορθολογιστεί, να βάλει στην άκρη τα «μυθολογικά» του στοιχεία (Εν-θυμυthologisierung), να αποδείξει τη χρηστικότητα του ωφελιμότητας.

Ετσι, ο λόγος του νοήματος της ύπαρξης και της ελευθερίας που γνωρίζεται ως ερωτική αυθυπέμβαση και αυτοπροσφορά, αλλοτριώθηκε σε χρησιμοθηρικό κήρυγμα, σε υστερικά «πρέπει» και «οφείλεις», δηλαδή σε ουτοπικά δεοντολογία. Εγινε λόγος ραδιοφωνικός, τηλεοπτικός, καταιγισμός έντυπης προπαγάνδας στην υπηρεσία διόρθωσης των κοινωνικών εσφαλμένων. Αγνοήθηκε προκλητικά κάθε εμπειρικό έρεισμα της μεταφυσικής ελπίδας.

Φυσικά, ο «εκσυγχρονισμός» του κηρύγματος δεν ανέκοψε τη ραγδαία επέκταση του ορθολογικού μηδενισμού και αμοραλισμού, την περιφρόνηση της θρησκείας. Ποιος

αξιοπρεπής άνθρωπος δέχεται να παρηγορήσει την υπαρξιακή του αγωνία με το γεγονός ότι η «θρησκεία» του έχει θαυμαστή φιλανθρωπική δραστηριότητα και ηθικοπλαστικές πρωτοβουλίες; Ποιος δέχεται να εξαρτήσει την εντιμότητά του και το ήθος του από την «καθοδήγηση» ιδεοληπτικν προπαγανδιστών; Ποιο νέο παιδί θα δεχθεί να «ψυχαγωγηθεί» τραγουδώντας γλυκερά θρησκευτικά ασμάτια σε μουσική ροκ;

Στην Ελλάδα, την πραγματικότητα του θρησκευτικού αποχρωματισμού, πραγματικότητα της «εκκοσμικεύσεως», τη συσκοτίζει και την αποκρύβει μια εθνικιστική ρητορεία, τελευταίο απομεινάρι του επίσημου κρατικού μας πατριωτισμού. Αποτύχαμε ολοφάνερα στο πρόταγμα, να έχει ο αρχαίος και ο μεσαιωνικός Έλληνας οργανική συνέχεια ιστορικής ύπαρξης στη Νεωτερικότητα. Μπήκαμε στη Νεωτερικότητα συναιώνοντας στη ριζική και ολοκληρωτική αλλαγή της ιστορικής μας υπόστασης και ταυτότητας – αρνηθήκαμε την πόλη-κράτος και τη μεσαιωνική της συνέχεια: τις αυτοδιαχειριζόμενες κοινότητες, δεχθήκαμε να υποκατασταθεί η πολιτική κοινωνία των σχέσεων με τις συμβατικές κατασφαλίσεις των «ατομικών δικαιωμάτων».

Οι «ηγετικές» κοινωνικές ομάδες (πολιτικοί, δημοσιογράφοι, πανεπιστημιακοί, καλλιτέχνες) δείχνουν να ξέρουν για την «εκκλήσια του δήμου» και την «εκκλησία των πτωχών» μόνο αφελείς παιδαριωδίες ή τυποποιημένα ιδεολογήματα, που

τους άφησε ως ανάμνηση ένα αναρόμαγμα «θρησκευτικών» στο σχολείο. Αλλά, μια σοβαρή μελέτη των φαινομένων τόσο του «θρησκευτικού αποχρωματισμού» της κοινωνίας όσο και της παράλληλης «εκκοσμικεύσεως» των εκκλησιαστικών θεσμών, μπορεί να γίνει με βάση το υλικό του «επίσημου» κηρυγματικού και κατηχητικού λόγου. Να μελετηθούν, λ.χ., οι εγκύκλιοι και τα επίσημα περιοδικά της Ιεράς Συνόδου και των επιμέρους επισκοπών και «μυτροπόλεων», συνεντεύξεις και αθροογραφία επισκόπων, προγράμματα εκκλησιαστικών ραδιοφωνικών σταθμών.

Ίσως μια δημοσκοπήση, με προκλητικά ερωτήματα, ειδικά στους επισκόπους, θα μπορούσε να καταδείξει το πραγματικό μέγεθος της αλλοτρίωσης: «Τι ακριβώς σημαίνει για σας η «αίωonia ζωή» που κηρύττετε; Σημαίνει μιαν επ' άπειρον παράταση κάθε ατομικής ύπαρξης; Δεν νιώθετε πανικό στη σκέψη να υπάρχετε ατελεύτητα, για δεκατομμύρια χρόνια, έστω πανευτυχείς; Γιατί κάποτε η Εκκλησία μιλούσε για «αλλαγή» του «τρόπου της ύπαρξης»; Ποια εμπειρία του χρόνου και ποια του χώρου προεικονίζει η εκκλησιαστική λατρεία και Έκνην; Ποια η διαφορά του εκκλησιαστικού γεγονότος της «σωτηρίας» από την ατομική σωτηρία της θρησκευτικής φλυαρίας; Τι είδους «σωτηρία» θα απολαμβάνει μια μάνα αν το παιδί της κολάζεται».

Τα κηρύγματα σήμερα μιλάνε μόνο για κανόνες συμπεριφοράς και όχι για πληρότητα της ύπαρξης;

Το τέρας του Φρανκεστάιν

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η σπουδή του Προέδρου Αναστασιάδη για επιστροφή στο Σύνταγμα του '60, οι επακόλουθες διευκρινίσεις από τον κυβερνητικό εκπρόσωπο, Μάριο Πελεκάνο, η αμνηχανία της ηγεσίας του ΔΗΣΥ και η τελική παρέμβαση του υπουργού Εξωτερικών, Χριστοδουλίδη –που αναφέρθηκε σε «σχήμα λόγου»,- δεν αφήνει μόνο την άοχνη εντύπωση μιας ανακόλουθης κυβέρνησης που πασχίζει να διαχειριστεί το αδιέξοδο στο Κυπριακό, μέρος του οποίου προκάλεσε με την στάση της. Δημιουργούν την εντύπωση πως η κυβέρνηση αναζητεί εκείνο το παιχνίδι εναντίον του χρόνου, προκειμένου να εξαντλήσει την θητεία της, το 2023, προκειμένου να ανασυνταχθεί και να επαναδιαδικάσει την εξουσία. Σε αυτό το λεπτό ως προς τις ισορροπίες damage control, η ουσία εδράζεται στο ότι κανείς δεν μπορεί, στα αλήθεια, να λάβει σοβαρά υπόψη του μια τέτοια εικόνα. Ιδίως στο εξωτερικό όπου ο διεθνής παράγοντας θα κληθεί να πάρει σοβαρές αποφάσεις σε σχέση με την Τουρκία, που αναπόφευκτα θα επηρεάσουν άμεσα το μέλλον όχι μόνο των ευρωτουρκικών κι αμερικανοτουρκικών σχέσεων αλλά και το Κυπριακό –ως άλυτο πρόβλημα εντός του αναδυόμενου υποσυστήματος της ανατολικής Μεσογείου.

Σε αυτή την κατάσταση τύπου «μη γνώτω η αριστερά σου τι ποιεῖ η δεξιά σου», στην οποία έχει περιέλθει η κυβέρνηση, διακρίνονται ήδη οι δύο βασικές πολιτικές συμπεριφορές στις οποίες επιδιόχεται οι βασικοί δελφίνοι της Κεντροδεξιάς (ή τέλος πάντων ό,τι απέμεινε εξ αυτών) –που προαλείφονται για την εξουσία: είναι η ισόποση εναλλαγή μεταξύ της επιλεκτικής εισόδου κι εξόδου από την επικαιρότητα μέσω της πολιτικής επικοινωνίας. Υπερπροβολή εαυτών, όπως και στο πεδίο που μπορεί ο καθείς, όταν δεν υπάρχει κάποια καυτή πατάτα στην επικαιρότητα που να αναδεικνύει το μέγεθος της κρισιμότητας στο Κυπριακό και το αντίστοιχο «χώσιμο» όταν οι συνθήκες δυσκολεύουν ή τα επικοινωνιακά αφηγήματα αποτυγχάνουν, τονίζοντας τις επιμέρους ανακολουθίες. Ένας έμπειρος παρατηρητής θα διέκρινε πως η εν λόγω εναλλαγή θα αποτελέσει μοτίβο μέχρι το 2023 –όταν ο υποψήφιος του ΔΗΣΥ για την προεδρία θα, όπως προτάσσει η λογική, υπεραμυνθεί του έργου της κυβέρνησης Αναστασιάδη κι ακολούθως θα παρουσιάσει ένα κοντρό file με τα προεκλογικά bullets του για την περίοδο 2023-2028. Ένας κυνικότερος παρατηρητής θα μεδιάζει ειρωνικά με αυτή την πολιτική συμπεριφορική αν τελικά το 2023 ο Πρόεδρος Αναστασιάδης διεκδικήσει μια τρίτη θητεία –όσες φορές κι αν το διέψευσε σαν εν-

δεχόμενο.

Αυτή η ξεχαρβαλωμένη μηχανή που δεν μπορεί να συντονιστεί ως προς το τι ακριβώς είπε ο Πρόεδρος όταν ζήτησε –άκουσον, άκουσον - επιστροφή στο Σύνταγμα του '60 –με τουρκοκυπριακό βέτο, εγγυήσεις και με το ψήφισμα 186 του 1964 που αναγνωρίζει την ΚΔ χωρίς τους Τουρκοκύπριους στον κάλαθο- θυμίζει το πώς δουλεύουν τα politics στην Κύπρο κάθε φορά που οι πολιτικές ελίτ αντιμετωπίζουν μια δύσκολη κατάσταση, όπως στην προκειμένη το τέλμα στο οποίο έχει περιέλθει το Κυπριακό, και πλησιάζουν οι προεδρικές εκλογές. Η φάση θυμίζει το τέρας του Φρανκεστάιν από την νουβέλα της Μαίρνης Σέλλει: Η ατάκα, η επίκληση στο συναίσθημα, οι εξυπνάδες, οι τακτικισμοί αλλά και το κλασικό κυπριακό περιπαίξιμο μοιάζουν με τα νεκρά μέλη, με τα οποία ο Βικτωρ Φρανκεστάιν έσπασε το τέρας του. Γύρω από το τέρας, που όπως σε κάθε γοτθικό μυθιστόρημα στο τέλος της δράσης θα χαθεί, οι υπόλοιποι πρωταγωνιστές της ιστορίας. Με τα pr τους και το «μπες-βγες» στην επικαιρότητα προκειμένου να πρωταγωνιστήσουν στην συνέχεια στο επόμενο horror show της σύγχρονης κυπριακής πολιτικής ζωής. Την περίοδο 2023-2028, που απλά θα εμπεδώσει την δικτομπνηση.

Το τραγικό στην ιστορία αυτή του «Σύγχρονου Προμηθέα» (σ.σ. ο εναλλακτικός τίτλος του «Φρανκεστάιν») που διανύουμε είναι και η τραγική κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει η αντιπολίτευση. Το ΔΗΚΟ μάλιστα καιρέτισε την ανάκληση του διαβητηρίου του Τκ ηγέτη Τατάρ ως εφαρμογή της «Νέας Στρατηγικής», αλλά παράλληλα επισήμανε πως οποιαδήποτε απομάκρυνση από το συμφωνημένο πλαίσιο επίλυσης –με αφορμή την πρόταση για το Σύνταγμα του '60- αποτελεί επικίνδυνη πολιτική. Σαν την συνομιλία του Φρανκεστάιν με το τέρας του –όταν αυτό έμαθε στα βουνά να μιλά. Το ΑΚΕΛ, εκτός απροόπτου, δείχνει να αναζητεί τον επόμενο... Μαλά. Οι Οικολόγοι δεν διαφοροποιήθηκαν υπό την ηγεσία του Θεοπέμπτου, ενώ η ΕΔΕΚ έχει, διαχρονικά, τα δικά της. Η απουσία εναλλακτικής για το 2023 είναι εμφανής για μια μερίδα πολιτών με προοδευτικές και φιλελεύθερες απόψεις. Το Κυπριακό έχει καταντήσει ένα κολλάζι από νεκρά μέλη: το πλαίσιο Γκουτέρες, η αποκεντρωμένη ομοσπονδία, το Σύνταγμα του '60, το Βερολίνο, η συζήτηση περί δύο κρατών, η ΔΔΟ. Αυτό που οι πολιτικές ελίτ δεν υπολόγισαν είναι πως αν συνδέσεις όλα αυτά τα μέλη, ο Φρανκεστάιν που θα προκύψει πολύ πιθανόν να μας φάει όλους, αρχής γενομένης από το 2023.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Οι ζημιές που άφησε ο τυφώνας Ιντα στις ανατολικές ΗΠΑ ανέρχονται σε δισεκατομμύρια δολάρια. Στη φωτογραφία κατεστραμμένο αυτοκίνητο στο Κουίνς της Νέας Υόρκης.

Οδηγίες προς ναυτιλλομένους...

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Ο Ν. Αναστασιάδης πραγματοποίησε σύσκεψη της διαπραγματευτικής ομάδας στις 31 Αυγούστου και του Εθνικού Συμβουλίου την 1η Σεπτεμβρίου σε σχέση με την «πρόταση που υπέβαλε στον κ. Τατάρ». Για να είναι σε όλους σαφές η ατζέντα, έγραψε ο ίδιος την σχετική ανακοίνωση ότι «η Ε/Κ κοινοποιείται απόλυτα έτοιμη να αποδεχτεί την αποκατάσταση της συνταγματικής τάξης με την επάνοδο των Τ/Κ, τόσο στην εκτελεστική, τη νομοθετική, τη δικαστική εξουσία όσο και στις υπόλοιπες των Υπηρεσιών, με βάση τις διατάξεις του Συντάγματος του 1960». Ταυτόχρονα, εξέδωσε οδηγίες προς ναυτιλλομένους ώστε (προ της συνεδρίασης) «να αποφύγουν τις όποιες δηλώσεις προ της πλήρους ενημέρωσής τους για το τι επακριβώς περιλαμβάνει η εν λόγω πρόταση... προς αποφυγή αχρείαστων αντιπαραθέσεων» (!!!).

Σε τι αποσκοπεί η νέα ευφάνταστη πρωτοβουλία Αναστασιάδη; Θεωρώ ότι αυτή η πρωτοβουλία έχει ως κύριο στόχο τον εξοβελισμό της έννοιας της πολιτικής ισότητας, όπως προνοείται στα κείμενα του ΟΗΕ και στις συμφωνημένες συγκλίσεις. Από τη μια, μιλά για «αποκεντρωμένη» ομοσπονδία, από την άλλη κάνει πρόταση για επιστροφή στο σύνταγμα του 1960. Από τη μια, ζητά να τερματιστούν τα επεμβατικά δικαιώματα, από την άλλη ζητά επιστροφή σε αυτά. Πίσω από τις συνεχείς αλλαγές θέσεων, βρίσκεται η απο-

φασιστική στάση μιας Ε/Κ μειοψηφικής ελίτ που θέλει να μονοπωλεί την εξουσία και τα προνόμιά της στη μισή Κύπρο-από τα τραπέζια μέχρι τη διαβητήρια, από τις αναπτύξεις γης μέχρι το μονοπώλιο των διορισμών. Οι Τ/Κ να διοικούνται «δίπλα», να μην έχουν παρουσία στο ομοσπονδιακό κράτος και γι' αυτό η πρόταση Αναστασιάδη (για επιστροφή στο 1960) περιλαμβάνει τη φράση «με ταυτόχρονη έναρξη συνομιλιών για καθορισμό των περιοχών που η κάθε μια των κοινοτήτων θα έχει την ευθύνη διοίκησης, σύμφωνα και με βάση τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών». Έτσι εξηγείται το γιατί σπκώθηκε και έφυγε από το Κραν Μοντάνα (2017). Γιατί η συνολική λύση ήταν εκεί, πάνω στο τραπέζι και προνοούσε ένα ενωμένο κράτος, με μια κυριαρχία, μια ιθαγένεια, μια διεθνή προσωπικότητα, με βάση την διζωνική/διοικονομική ομοσπονδία, με πολιτική ισότητα.

Τι έκανε ο Ν. Αναστασιάδης από το 2017 μέχρι σήμερα; Μια σύντομη επανάληψη των κινήσεων του αυτής της περιόδου είναι αρκούτσως αποκαλυπτική των επιδιώξεών του:

- Ψευδώς ισχυρίστηκε ότι ο ΟΗΕ έλασε τα πρακτικά των συνομιλιών.
- Ψευδώς ισχυριζόταν ότι υπήρχαν δύο Πλαίσια Γκουτέρες.
- Ψευδώς συμπάθησε την «αποκεντρωμένη ομοσπονδία», στην οποία ομοσπονδία ο ίδιος πρόσθεσε ακόμα 10 αρμοδιότητες.
- Αληθώς συνάντησε τον Μ. Τσαβούσογλου στον Κραν Μοντάνα για μια ώρα και 15 λεπτά

προτεινοντάς του «δύο κράτη».

5. Αληθώς σε Ε/Κ συνομιλίες του μίλουσε για δύο κράτη και τον έδωσε στην δημοσιότητα ο αρχιεπίσκοπος.

6. Αληθώς στη διάρκεια της βόλτας με τα δύο κράτη, απέρριπτε κάθε διαβούλευση με τον Ακιντζι, για τριάντισι χρόνια.

7. Τώρα θυμήθηκε την «επιστροφή στο σύνταγμα του 1960» και πολλοί απορούν γιατί την ανακάλυψε τώρα. Οι συσκέψεις στις 31/8 και 1/9 δεν είχαν απολύτως κανένα νόημα. Πρακτικά συνιστούν ένα ακόμα παιχνίδι με τον χρόνο, ένα ακόμα παιχνίδι για παραπλάνηση της κοινής γνώμης. Ο ΥΠΕΕ Ν. Χριστοδουλίδης θεώρησε την πρόταση Αναστασιάδη ως «σχήμα λόγου», κάτι που διέψευσε ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος λέγοντας ότι «είναι πρόταση/απάντηση προς τον κ. Τατάρ» και σύμφωνα με τον ίδιο «η πρόταση συνδέεται απόλυτα με τις Συμφωνίες Κορυφής, τα ψηφίσματα του ΟΗΕ και το ευρωπαϊκό κεκτημένο». Ο ΔΗΣΥ άλλαξε το τροπάρι υποστηρίζοντας ότι «το ζητούμενο είναι να συνεχίσουμε τις προσπάθειες για να βρεθεί τρόπος επανέναρξης των διαπραγματεύσεων για την επίλυση του Κυπριακού, εντός του πλαισίου που καθορίζουν τα ψηφίσματα του ΟΗΕ και της συμφωνημένης βάσης λύσης». Αλλά, βέβαια, ο ΔΗΣΥ δεν μάς εξήγησε από ποιους θα γίνουν οι «προσπάθειες» και πώς θα «συνεχίσουμε». Με την πρόταση Αναστασιάδη για επιστροφή στο 1960; Με το «σχήμα λόγου» του Χριστοδουλίδη; Ή με το «κεκτημένο»

της μηδενικής διαπραγμάτευσης επί τετραετίας;

Η απόφαση Αναστασιάδη μετά το Κραν Μοντάνα ήταν καθαρή: δεν θα πάει ξανά σε συνομιλίες με βάση την ΔΔΟ, παραπλανώντας, κατά φέση, την κοινή γνώμη, με αναφορές στα πιο πάνω επιτάγματα. Αλλά είχε δύο ζητήματα προς επίλυση: πρώτο να φύγει ο Ακιντζι από τη μέση, και, δεύτερο, πώς να διαχειρίζεται την Ε/Κ κοινή γνώμη, κάτι για το οποίο βρέθηκε η «λύση», καθώς έχει πρόθυμους βοηθούς μερικούς ιδιοκτήτες ΜΜΕ.

Η αναφορά για επιστροφή στο σύνταγμα του 1960 διαβάστηκε με ευκρίνεια από την Γραμματεία του ΟΗΕ και γι' αυτό ακυρώθηκε η έλευση Λουτ στο νησί. Είναι ιδιαιτέρως απογοητευτικό πως έβαλε τη Διαπραγματευτική Ομάδα να συζητά επί διόμισι ώρες και το Εθνικό Συμβούλιο άλλες τόσες για ένα τίποτα! Όλα είναι πεταμένος χρόνος γιατί δεν έχει καμιά πρόθεση να πάει ούτε στο σύνταγμα του 1960, ούτε στην αποκεντρωμένη, ούτε να συνεχίσει την διαπραγμάτευση «από εκεί που μείναμε στο Κραν Μοντάνα». Όλα είναι «ενορχηστρωμένα» στο βωμό της διάλυσης της διαπραγματευτικής βάσης, ώστε να καταστήσει με τους χειρισμούς του την μη λύση ως «αναπόφευκτη» λύση, την οποία θα αποδίδει στον βολικό (γι' αυτόν) Τατάρ. Η γραμμή του είναι εξαιρετικά επικίνδυνη και ο χρόνος για να πητηθεί δεν είναι απερίοριστος. Πρακτικά όλα γυρίζουν γύρω από μια συγκυρία!

www.larkoslarkou.org.cy

Επανάσταση η ανέγερση κτηρίων του δημοσίου

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Επανάσταση άνευ προηγουμένου, θεωρείται για τους παροικούντες στα δώματα της εξουσίας και για όσους «οσμίζονται» τα τεκταινόμενα στο «βαθύ κράτος» της δημόσιας διοίκησης, η απόφαση για ανέγερση τριών πύργων, τριών πολυώροφων κτηρίων, για να στεγαστούν τα Υπουργεία Εσωτερικών, Δικαιοσύνης και Μεταφορών. Η πρωτοβουλία του, πολύπειρος Αναστασιάδης, Νίκου Νουρή, πρέπει να θεωρείται ιοαία και ισοδύναμη, με την «μάχη» για ενοποίηση των «αμαρτωλών» των Δήμων και των Κοινοτήτων, η οποία καλά κρατεί εδώ και μια δεκαετία και κανείς δεν ξέρει πόσο ακόμη θα κρατήσει.

Το «πάμπλουτο» κράτος, κατά παράβαση κάθε έννοιας οικονομίας κλίμακας και κοινής λογικής, εδώ και δεκαετίες, είτε αγοράζει προβληματικά υποστατικά, είτε ενοί-

κιάζει πανάκριβα γραφεία, σύμφωνα και με τις κατά καιρούς καταγγελίες του Γενικού Ελεγκτή. Τραγικό είναι ότι τα χρήματα των φορολογουμένων πάνε και σε κτήρια χωρίς τελικές εγκρίσεις, χωρίς επαρκείς χώρους στάθμευσης, χωρίς μέτρα ασφάλειας και κυρίως χωρίς τους κατάλληλους γραφειακούς χώρους. Τα κτήρια, συνήθως κτίζονται για άλλους σκοπούς, μένουν «απούλητα» και έρχεται το «καζό» κράτος, να «ξελασπώσει» διάφορους ημετέρους επιχειρηματίες. Αποτέλεσμα είναι απλά, το ένα σκάνδαλο να ακολουθεί το άλλο, πάντα χωρίς τιμωρία και πάντα με την αναμονή της θείας δίκης.

Τραγικό και εξωφρενικό είναι το γεγονός ότι υπηρεσίες Υπουργείων, να είναι διάσπαρτες και δεν μπορούν να ελεγχθούν ουσιαστικά και επί συνεχούς βάσης, από την κεντρική διοίκηση. Το χειρότερο είναι ότι ταλαιπωρούνται οι πολίτες, οι οποίοι αναγκάζονται να χάνουν

πολύτιμες εργατοώρες και πολλά αποθέματα απομονών, για να εξασφαλίσουν υπογραφές και εγκρίσεις. Και όλα αυτά, ενώ η πολυδιαφημιζόμενη «ηλεκτρονική υπογραφή» είναι ακόμη στα συρτάρια.

Μεγάλη παγίδα αποτελεί και η απομόνωση μεταξύ των εργαζομένων, η οποία θεωρητικά αποτελεί την καλή επιθυμία κάθε Διευθυντή και κάθε υπαλλήλου, ώστε να εργάζεται τάχα χωρίς εννοχλήσεις. Ωστόσο, στο τέλος της ημέρας, μέσα από την απομόνωση των γραφείων και την φυσική απόσταση, γεννιούνται ένα σωρό ψυχολογικά και άλλα προβλήματα, τα οποία πληρώνουν με τον χειρότερο τρόπο, όλοι οι τάχα «προνομιούχοι» δημόσιοι υπάλληλοι. Αποτέλεσμα οι χρυσοπληρωμένοι διευθυντές να αδυνατούν να εκτελέσουν τα καθήκοντά τους, αφού δεν έχουν επαφή και γνώση της δουλειάς των υφισταμένων τους και οι εργαζόμενοι να μην εμπιστεύονται ή απλά να κο-

ροϊδεύουν με τον δικό τους τρόπο, τους προϊσταμένους τους. Φυσικά αυτός ο οποίος πληρώνει την νύμφη, είναι ο πολίτης, ο οποίος θέλει απλά να κάνει την δουλειά του.

Μεγάλο κεφάλαιο αποτελεί και ο εκσυγχρονισμός του τρόπου λειτουργίας της δημόσιας υπηρεσίας. Βουλευτής, πρώην δημόσιος υπάλληλος, έλεγε ότι το πιο τραγικό κομμάτι της σύγχρονης διοίκησης, είναι η μηχανογράφηση, η οποία αντί να μειώνει την γραφειοκρατία, αντιθέτως την μεταφέρει στους υπολογιστές, δημιουργώντας δαιδαλώδεις διαδικασίες, με κυριότερο παράδειγμα την ιλαροτραγική ιστορία με τα ραντεβού για εμβολιασμό για κορωνοϊό. Αποτέλεσμα οι μεγαλύτεροι στην ηλικία να μην μπορούν να ακολουθήσουν τους ρυθμούς και οι μικρότεροι, απλά να σκοτώνουν την ώρα τους.

Πριν από μερικά χρόνια μια ομάδα βουλευτών βρέθηκε για ένα οικονομικό συνέδριο στην Σλοβενία

και ζήτησαν να δουν τον Διευθυντή του Φόρου Εισοδήματος. Προς μεγάλη τους έκπληξη, η συνάντηση έγινε σε καφετέρια, την ώρα εργασίας του Διευθυντή. Ο άνθρωπος τους εξήγησε ότι απλά το γραφείο του, είναι ένας φορητός υπολογιστής και με αυτό ελέγχει τους υφισταμένους τους. Ο νεαρός Διευθυντής ανέφερε στους βουλευτές ότι κανένας δεν χρησιμοποιεί χαρτί και όλες οι συναλλαγές με τον Φόρο Εισοδήματος, γίνονται μέσω διαδικτύου. Οι μισθοί δηλώνονται απευθείας από τους εργοδότες και οι αποκοπές ή επιστροφές, γίνονται αυτόματα σε τραπεζικούς λογαριασμούς. Η παραγωγικότητα των υπαλλήλων καταγράφεται, ελέγχεται και αξιολογείται συνεχώς, ενώ κανείς δεν χρειάζεται να κτυπά κάρτες και να ελέγχεται πού βρίσκεται.

Καλό είναι, τώρα που θα γίνει ο αρχιτεκτονικός διαγωνισμός για τους τρεις νέους πύργους, να ακου-

στούν όχι μόνο τα αιτήματα των δημοσίων υπαλλήλων, όχι μόνο οι ιδέες των αρχιτεκτόνων, αλλά και να κληθούν ειδικοί στην διοίκηση, ακόμη και από τον ιδιωτικό τομέα, για να καταθέσουν τις προτάσεις τους. Καλό είναι, να υπάρξει προβληματισμός και για την δημιουργία γραφείων «ανοικτού πλάτους», όπου όλοι οι εργαζόμενοι στην ίδια υπηρεσία, να εργάζονται σε μια μεγάλη αίθουσα, χωρίς κατ' ανάγκη ο καθένας να έχει το δικό του γραφείο, αλλά όλοι να μπορούν να εργαστούν σε γραφείο και από δικό τους προσωπικό υπολογιστή. Τελικά δεν είναι θέμα χρημάτων ο εκσυγχρονισμός της δημοσίας υπηρεσίας και η απλοποίηση των διαδικασιών. Λίγη καλή θέληση χρειάζεται και θα γίνει το θαύμα και να ανθίσει το χαμόγελο στα πρόσωπα των δημοσίων υπαλλήλων.

kaparispan@yahoo.gr

Ψάχνοντας τον διάδοχο της Μέρκελ

Σε εκλογές προσωπικοτήτων, παρά ιδεών, εξελίσσεται η αναμέτρηση στη Γερμανία - Ποια τα δυνατά χαρτιά της μάχης

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Πάνω στην προσωπικότητα των υποψηφίων για τη θέση του καγκελάριου παίζονται πλέον οι γερμανικές εκλογές της 26ης Σεπτεμβρίου, καθώς τα 16 χρόνια κυριαρχίας της Άγκελα Μέρκελ οδηγούν τους ψηφοφόρους να ψάχνουν για αυτόν ή αυτήν που έχει τα προσόντα να την αντικαταστήσει και λιγότερο για το κόμμα με το καλύτερο πρόγραμμα διακυβέρνησης.

Μετά από μήνες δημοσκοπήσεων στις οποίες οι Πράσινοι (Grüne) πλυσίασαν έως και άγγιξαν την πρώτη θέση, οι Σοσιαλδημοκράτες (SPD) έχουν περάσει στην πρώτη θέση και οι κυρίαρχοι μέχρι πρόσφατα Χριστιανοδημοκράτες της Άγκελα Μέρκελ (συμμαχία CDU/CSU) διατήρησαν μεν τη δεύτερη θέση, αλλά σημείωσαν και το χαμηλότερο ποσοστό τους από το 1949, σύμφωνα με την τελευταία τακτική δημοσκόπηση της κρατικής τηλεόρασης ARD που παρουσιάστηκε την Πέμπτη.

Οι Σοσιαλιστές συγκεντρώνουν 25%, οι Χριστιανοδημοκράτες 20% και οι Πράσινοι 16%. Ακολουθούν με 13% οι Φιλελεύθεροι (FDP), οι οποίοι μετά από την άνοδο που είχαν τους τελευταίους μήνες μπορούν να είναι σχεδόν βέβαιοι πως θα συμμετάσχουν στην επόμενη κυβέρνηση, με 12% το ακροδεξιό Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD) το οποίο μέχρι σήμερα ως επί το πλείστον απορρίπτεται ως εταίρος από το δημοκρατικό τόξο, και με 6% η Αριστερά (Linke).

Μιλώντας στην «Κ», η ανταποκρίτρια της ARD στις Βρυξέλλες, Γκουντρούν Ένγκελ, εκτίμησε πως οι μεταβολές στη δύναμη των κομμάτων σχετίζονται με την εικόνα που έχουν στην κοινή γνώμη οι τρεις υποψήφιοι για την καγκελαρία: Άρμιν Λάσετ (Χριστιανοδημοκράτες) και Αναλένα Μπέρμποκ (Πράσινοι). «Για πρώτη φορά οι εκλογές δεν αφορούν το περιεχόμενο των πολιτικών προγραμμάτων, αλλά τους υποψήφιους», σημείωσε η κ. Ένγκελ, κάνοντας λόγο για μια πιο προεκλογική που θύμιζε... αμερικανικές εκλογές, με τους ψηφοφόρους να αποφασίζουν στη λογική του μη χείρον βέλτιστον.

Για του λόγου το αληθές παραπέμπει στο πιο τυπικό εύρημα της δημοσκοπήσεως της Πέμπτης: στο ερώτημα ποιος υποψήφιος θεωρούν πως έχει τα προσόντα να αναλάβει τον ρόλο του καγκελάριου, ο κ. Σολτς, υπουργός οικονομικών της κ. Μέρκελ και αντιπρόεδρος της κυβέρνησης, λαμβάνει 55%, ο κ. Λάσετ λαμβάνει 14% και η κ. Μπέρμποκ μόλις 7%.

Το κλειδί πλέον για την κατεύθυνση που θα πάρουν οι διαπραγ-

«Για πρώτη φορά οι εκλογές δεν αφορούν το περιεχόμενο των πολιτικών προγραμμάτων, αλλά τους υποψήφιους», σημείωσε στην «Κ» η ανταποκρίτρια της ARD στις Βρυξέλλες, Γκουντρούν Ένγκελ.

Μπροστά περνούν οι Σοσιαλδημοκράτες λόγω εμπειρίας του Σολτς, τις γκάφες Λάσετ και την απειρία Μπέρμποκ.

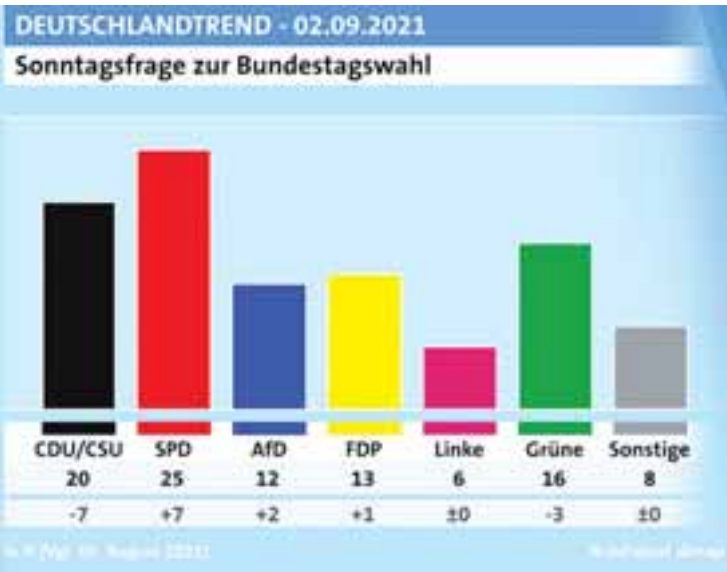
ματεύσεις για σχηματισμό κυβέρνησης μετά τις εκλογές είναι ποιος θα κόψει πρώτος το νήμα και πώς θα διαμορφωθούν οι συσχετισμοί δυνάμεων. Το σίγουρο είναι πως οι ψηφοφόροι εξακολουθούν να αποστρέφονται τους Χριστιανοδημοκράτες μετά από 16 χρόνια στην εξουσία, παρά τις έντιμες προσπάθειες της κ. Μέρκελ να ενισχύσει την προεκλογική Λάσετ, κάτι που μειώνει τις πιθανότητες ενός νέου συνασπισμού με τους Σοσιαλδημοκράτες και τη βοήθεια των Φιλελεύθερων (γνωστού στη Γερμανία ως «Γερμανικός συνασπισμός» λόγω των χρωμάτων των τριών κομμάτων που συνάδουν με αυτά της σημαίας της χώρας - μαύρο, κόκκινο και κίτρινο), και ενισχύει τα σενάρια για συνασπισμό που να αποκλείει τους Χριστιανοδημοκράτες μέσω μιας συμμαχίας Σοσιαλιστών - Πράσινων και Φιλελευθέρων (ή συνασπισμό «φώτα τροχαίας», δηλαδή κόκκινο, κίτρινο και πράσινο).

Λάσετ και Μπέρμποκ

Η απουσία μιας ισχυρής προσωπικότητας στη γερμανική πολιτική όπως η κ. Μέρκελ και ιδιαίτερα οι αδυναμίες των Λάσετ και Μπέρμποκ, όπως αναδείχθηκαν κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρα-

Πώς λειτουργούν οι γερμανικές εκλογές

Κάθε ψηφοφόρος έχει δύο ψήφους, σε έναν συνδυασμό πλειοψηφικού συστήματος και απλής αναλογικής. Η άμεση ψήφος αφορά τον/την υποψήφιο βουλευτή της κάθε εκλογικής περιφέρειας και η δεύτερη το κόμμα προτίμησης.

τείας, φαίνονται να οδηγούν τους ψηφοφόρους προς δοκιμασμένα έστω πρόσωπα, με τους Λάσετ και Μπέρμποκ να μην καταφέρνουν να πείσουν. Ο κ. Λάσετ ειδικά πληγνκε από μια σειρά από γκάφες μετά τις πλημμύρες που επηρέασαν κυρίως την πολιτεία της οποίας ηγείται, τη Βόρεια Ρηνανία - Βεστροφάλια, όπως όταν οι κάμερες τον «έπιασαν» να γελά για ένα άσχετο αστείο την ώρα που ο Γερμανός Πρόεδρος μιλούσε για την καταστροφή. Ιδιαίτερα άσχημη εντύ-

πωση άφησε και η δήλωσή του, ως απάντηση στις επικρίσεις κατά της κυβέρνησης, πως μια πλημμύρα δεν σημαίνει πως η χώρα θα αλλάξει περιβαλλοντική πολιτική από τη μια μέρα στην άλλη. Από την άλλη, η κ. Μπέρμποκ έχει χάσει την αρχική δυναμική της καθώς η προεκλογική ανένδειξε την απειρία στην παρουσία της στα ΜΜΕ, αλλά και έφερε στην επιφάνεια κατηγορίες για λογοκλοπή σε βιβλίο το οποίο έγραψε στο παρελθόν και για ανακρίβειες στο βιο-

Η τάση στη Γερμανία αυτή τη στιγμή είναι η υιοθέτηση μακροπρόθεσμων πολιτικών σε ορθολογιστικά κριτήρια και λιγότερο σε κομματική βάση, όπως φάνηκε και από το άνοιγμα της κ. Μέρκελ στους πρόσφυγες από τη Συρία το 2015.

γραφικό της. Ο κ. Σολτς θεωρείτο μέχρι πρόσφατα πως δεν θα καταλήξει στην καγκελαρία λόγω του

Δύσκολα αυτές οι εκλογές θα αλλάξουν τη στάση της Γερμανίας στην εξωτερική πολιτική και την Τουρκία κατ' επέκταση.

ότι οι Σοσιαλδημοκράτες είχαν χάσει την επαφή τους με τους παραδοσιακούς ψηφοφόρους τους. «Ήταν το κόμμα της εργατικής τάξης και των συντεχνιών, όμως έχασαν πολύ στήριξη τα τελευταία χρόνια λόγω της συνεργασίας με τους Χριστιανοδημοκράτες» αναφέρει η κ. Ένγκελ, η οποία αποδίδει την ενίσχυση των Σοσιαλδημοκρατών στην σωστή επιλογή υποψηφίου. Τόσο οι Χριστιανοδημοκράτες όσο και οι Πράσινοι δεν επέλεξαν τον υποψήφιο ο οποίος είχε μεγαλύτερο έρεισμα στην κοινή γνώμη, επισημαίνει η κ. Ένγκελ. Η κεντροδεξιά δεν επέλεξε τον Μάρκους Σόντερ, πολιτικό ιδιαίτερα δημοφιλή σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις, ενώ η άλλη επιλογή των Πρασίνων, ο συμπρόεδρος του κόμματος Ρόμπερτ Χάμπεκ, έχει ξεχωρίσει με τις εμφανίσεις του στα ΜΜΕ της χώρας.

Νέες προκλήσεις

Οι πολιτικές τάσεις στη Γερμανία μετασχηματίζονται εν μέρει και από την στροφή των νεορότερων ψηφοφόρων μακριά από τους Χριστιανοδημοκράτες, μεταξύ άλλων και λόγω της αδυναμίας τους να αγγίζουν το θέμα της κλιματικής αλλαγής με πειστικό τρόπο για την κοινή γνώμη. Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης το σύνθημα είναι «πείτε

στους παππούδες τους να ψηφίσουν Πράσινους αν θέλουν να έχετε μέλλον», σημειώνει η κ. Ένγκελ, προσθέτοντας πως η εικόνα των Χριστιανοδημοκρατών ως του κόμματος που έφερε την έκρηξη ανάπτυξης μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο έχει φθαρεί μετά και από 16 χρόνια διακυβέρνησης.

Πράσινοι και Τουρκία

Όσον αφορά τα θέματα στενού... Κυπριακού ενδιαφέροντος, οι πολιτικοί σε Λευκωσία, Αθήνα και φυσικά Άγκυρα παρακολουθούν στενά τις θέσεις και τις προθέσεις των Πράσινων για τα ευρωτουρκικά, καθώς πρόκειται για νέο παράγοντα στον αστερισμό της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής.

Αν και μειώνονται οι πιθανότητες να αναδειχθεί σε καγκελάριο, η κ. Μπέρμποκ θεωρείται σχεδόν βέβαιο πως θα έχει σημαντικό ρόλο την επόμενη της ψηφοφορίας, και υποστηρίζει μια πιο σκληρή στάση απέναντι στη Ρωσία και την Κίνα σε σχέση με την παραδοσιακή συντηρητική στάση της χώρας, ενώ το κόμμα της επικρίνει συχνά τις αυταρχικές τάσεις Ερντογάν και τον ρόλο του στη Μέση Ανατολή. Ωστόσο, σύμφωνα με την κ. Ένγκελ, ανάδειξη των Πρασίνων σε ρυθμιστικό ρόλο δεν σημαίνει απαραίτητα και αλλαγή της προσέγγισης της Γερμανίας όσον αφορά την σταθερότητα στην Ανατολική Μεσόγειο. Όπως επεσήμανε, ο σημερινός ΥΠΕΕ της χώρας προέρχεται από τους Σοσιαλιστές, ενώ οι Πράσινοι είχαν αναλάβει το ΥΠΕΕ και με τον Γκόκα Φίσερ.

Η τάση στη Γερμανία αυτή τη στιγμή, σύμφωνα με την κ. Ένγκελ, είναι η υιοθέτηση μακροπρόθεσμων πολιτικών σε ορθολογιστικά κριτήρια και λιγότερο σε κομματική βάση, όπως φάνηκε και από το άνοιγμα της κ. Μέρκελ στους πρόσφυγες από τη Συρία το 2015.

Ο Μίκης Θεοδωράκης δεν ήταν απλά ένας κομμουνιστικός μουσικοσυνθέτης αλλά και ένας καθολικός στοχαστής. Ο βίος του ταυτίζεται σε τέτοιο βαθμό με την ιστορία του τελευταίου αιώνα που δε θα μπορούσαμε να βρούμε συγγραφέα από την οποία να απουιάζει το μουσικό και στοχαστικό του αποτύπωμα. Η περιήγησή του εκτείνεται από τον ισπανικό εμφύλιο και το ολοκαύτωμα ως την Κουβανική επανάσταση και τη Λατινική Αμερική και από τη μεταπολεμική Ελλάδα, τον αντιστασιακό αγώνα και τη μεταπολίτευση ως τους αγώνες του Κυπριακού λαού.

Η μουσική του δημιουργία είναι ταυτισμένη με την πολιτική και κοινωνική του στράτευση. Όπως χαρακτηριστικά λέει ο ίδιος στους «Δρόμους του αρχάγγελου», την πεντάτομη αυτοβιογραφία του, δημοσιευμένη στον Κέδρο από το 1986 έως το 1995, ο κομμουνισμός ήταν η επιθυμία να αλλάξουν οι τυραννικές συνθήκες της εποχής της πρώτης του στράτευσης και

να εγκαθιδρυθεί ένα καθεστώς δικαιοσύνης και ισότητας. Δεν χρειάζταν καν να αναρωτηθεί κανείς τι είδους κομμουνισμός ήταν αυτός στον οποίον πίστευε τότε, γράφει ο Μίκης (τ.2, 1986, σ.131). Ήταν φτιαγμένος με τα υλικά, τις αρετές και τα οράματα της ποίησής του. Ο κομμουνισμός του Μίκη ήταν ένα όραμα κοινωνικής αρμονίας μακριά από δογματισμούς και κομματικές πειθαρχίες.

Όπως σημειώνει χαρακτηριστικά ο ίδιος, η Χούντα τον εδίωκε ως σύμβολο του κομμουνισμού και, με τη μεταπολίτευση, η ΚΝΕ τον χαρακτήριζε όργανο του αντικομμουνισμού.

Το όραμα του Μίκη για την κοινωνική αρμονία πήρε σάρκα και οστά αργά αλλά σταθερά μέσα στο πλαίσιο της καλλιτεχνικής του δημιουργίας. Στη δεκαετία του 1960, η τέχνη της κοινωνικής εναρμόνισης βρίσκεται την έκφρασή της στη μελοποίηση έργων λόγιων ποιητών, όπως του Γιώργου Σεφέρη και του Οδυσσέα Ελύτη, αλλά και προλεταριακών ποιητών, όπως του Γιάννη Ρίτσου και του Κώστα Βάρ-

ναλη. Ενσωματώνοντας τη λόγια ποίηση στη λαϊκή μουσική και τις διαφορετικές μορφές που της έδωσε ο ίδιος, όπως το λαϊκό ορατόριο ή τη μετασυμφωνική μουσική, κατέφερε να συμβάλει στην αρμονική συμμετοχή των μαζών στην ποίηση. Με αυτόν τον τρόπο πέτυχε τη συλλογική απογείωση από την τετριμμένη και δύσκολη καθημερινότητα προς μια νέα φαντασιακή πραγματικότητα. Όπως ο ίδιος παρατηρεί (τ.1, 1986, σ.142), στόχος της μουσικής του στράτευσης ήταν η σωτηρία του ατόμου στο πλαίσιο της απελευθέρωσης του κοινωνικού συνόλου.

Με αυτά τα δύο στοιχεία, την ατομική σωτηρία και την κοινωνική απελευθέρωση, πίστευε ότι θα μπορούσε να επιτευχθεί πιο γρήγορα και πιο ουσιαστικά η κοινωνική αρμονία. Η κοσμολογική αρχή της αρμονίας καθοδηγεί το έργο του. Γράφει σχετικά ο Μίκης (τ.4, 1988, σ.272) ότι η δημιουργία πνευματικών έργων είναι πνοή ζωής. Κάτι τέτοιο καθιστά τον δημιουργό έναν μικρό θεό που έχει τη δύναμη να δημιουργήσει το δικό του σύμπαν,

από τον μικρόκοσμο μέχρι τον άπειρο κόσμο, φτιάχνοντας τους δικούς του γαλαξίες, ήλιους, αστέριους και πλανήτες. Για τους συνθέτες, αυτοί οι γαλαξίες και οι πλανήτες είναι τα εκατομμύρια των ήχων που συνθέτουν το μουσικό έργο. Και όπως ακριβώς στο σύμπαν η κίνηση και οι σχέσεις μεταξύ των άστρων καθορίζονται από τον νόμο της αρμονίας, έτσι και στη μουσική ο ίδιος νόμος της αρμονίας καθορίζει την κίνηση και τις σχέσεις των ήχων. Τίποτα άλλο στη ζωή του ανθρώπου δεν είναι πιο κοντά στο μεγάλο μυστήριο της δημιουργίας, της αρχής και του τέλους, εκτός από το μουσικό σύμπαν, το οποίο ο συνθέτης σαν θεός δημιουργεί, ανασυρνοντας το από το χάος με το φίλι της ζωής.

Η ίδια αρχή της αρμονίας διέπει και την κοινωνική πραγματικότητα, ριχνοντας γέφυρες ανάμεσα σε άτομα και ομάδες προωθώντας την ομόνοια του κοινωνικού όλου. Η μουσική έκφραση έχει έναν πολύ ιδιαίτερο χαρακτήρα, κάτι που έχουν προσέξει όλοι οι μεγάλοι φιλόσοφοι, από τον Πλάτωνα ως τον

Hegel. Έχει τη δύναμη να μιλάει κατευθείαν στην ανθρώπινη ψυχή, να κατευθύνει τη δύναμη και τη θυμική της διάθεση και να επιδρά στα βάθη της συλλογικής συνείδησης και της ψυχής των λαών. Μετουσιώνει έτσι τους στίχους και τα λόγια σε ατομική και συλλογική βούληση και πράξη. Τέτοιοι είναι και ο ρόλος της λαϊκής μουσικής, η οποία απλώνεται ανεπαίσθητα με παρόμοιο τρόπο σε πρωτόγονες φυλές και σε θρησκευτικές ή εθνικές κοινότητες (τ.1, 1986, σ.62). Η λαϊκή μουσική δημιουργείται και εξελίσσεται αργά, απελπιστικά αργά, θα μπορούσε να πει κανείς. Διαμορφώνει τη δική της μορφή σταδιακά, και δημιουργεί τα δικά της αισθητικά πρότυπα. Γεννιούνται έτσι ανά τον κόσμο διαφορετικές τυπικές παραλλαγές ανάλογα με τις υπάρχουσες γεωγραφικές, κοινωνικές και ιστορικές συνθήκες. Η λαϊκή μουσική, λέει ο Μίκης, έχει γενικά συντηρητικό χαρακτήρα, αντιμετωπίζει τις ξένες επιρροές με σκεπτικισμό και τις αποδέχεται με μεγάλη δυσκολία.

Ως αποτέλεσμα, όταν διαμορ-

φωθεί μια λαϊκή μουσική μορφή, για παράδειγμα ένας ρυθμός ή μια μελωδική ταυτότητα, μπορεί να μείνει ανέπαφη για δεκαετίες ή και για αιώνες. Ο Μίκης συνέβαλε αποφασιστικά στη δημιουργία μιας παγκόσμιας λαϊκής μουσικής, εναρμονίζοντας ήχους και ρυθμούς από λαϊκούς πολιτισμούς μακρινούς στον χώρο και στον χρόνο με την ιστορικά βιωμένη πραγματικότητα. Βυζαντινές αρμονίες και νεοελληνικό λαϊκό άσμα, μουσικά των Ίνκας και μελωδίες από τη Χιλή και την Κούβα συναντούν την ποίηση του Pablo Neruda, του Λεωνίδα Μαλένη και του Ιάκωβου Καμπανέλλη αποκρυσταλλώνοντας την Ιστορία σε μουσικές μορφές. Αυτές οι μουσικές μορφές διατρέχουν τον ιστορικό χρόνο διαμορφώνοντας την παγκόσμια λαϊκή τέχνη και σφυρηλατώντας την ανθρώπινη ψυχή.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Υπό άλλες συνθήκες αυτές τις μέρες, η αυλή της Φανερωμένης θα γέμιζε με παιδικές φωνές, πλέον γίνονται οι διεργασίες για τη μεταστέγαση της αρχιτεκτονικής σχολής η οποία για πολλούς θα βοηθήσει στην αναγέννηση της πόλης.

Μαθήτριες του Γυμνασίου Θηλέων Φανερωμένης.

Πώς η Φανερωμένη μετατράπηκε σε κομμάτι ιστορίας

Το σχολείο, βάζει λουκέτο, μετατρέπεται σε αρχιτεκτονική σχολή

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ**

Παιδικές φωνές και χαμόγελα θα κατακλύσουν τις αμέσως επόμενες μέρες τα σχολεία του τόπου, οι πόρτες των οποίων θα ανοίξουν για να υποδεχτούν πίσω στα θρανία χιλιάδες μαθητές και μαθήτριες. Ωστόσο, η πόρτα ενός από τα αρχαιότερα σχολεία της Κύπρου θα παραμείνει για πρώτη φορά κλειστή, αφήνοντας πίσω της τοίχους βουβούς, μια ιστορία 172 χρόνων αλλά και πολλά αναπάντητα ερωτήματα. Κι αυτό γιατί ένα καινούργιο κεφάλαιο αναμένεται να ξεκινήσει για το ιστορικό σχολείο της Φανερωμένης, στην καρδιά της Λευκωσίας. Τον Ιούνιο το σχολείο έκλεισε για πάντα τις πόρτες του σε δεκάδες παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία προκειμένου να αρχίσει τις προετοιμασίες για να υποδεχθεί τους φοιτητές της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κύπρου. Η εξέλιξη αυτή έχει προκαλέσει ανάμικτες αντιδράσεις στους εμπλεκόμενους φορείς και τους ανθρώπους που έζησαν εκεί τα μαθητικά τους χρόνια, καθώς πρόκειται για ένα σχολείο - ορόσημο για την παιδεία της Κύπρου, η συμβολή του οποίου ξεκίνησε τον 19ο αιώνα. Αποτελεί, μάλιστα, ένα από τα κατ'έξοχήν σπουδαιότερα σχολεία για την γυναικεία εκπαίδευση, όπως χαρακτηριστικά δήλωσε στην «Κ» ο ιστορικός Πέτρος Παπαπολυβίου, αφού το 1860 λειτούργησε ως παρθεναγωγείο, έναν χώρο όπου φοίτησαν πολλές γενιές Κυπρίων κορασίδων, εκφράζοντας την ελπίδα πως με τη λειτουργία της αρχιτεκτονικής σχολής η παράμετρος αυτή θα αναδειχθεί. Χαρακτηριστικό είναι και το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια το σχολείο της Φανερωμένης αποτέλεσε ένα πολυπολιτισμικό σχολείο, με μαθητές τόσο από την Κύπρο όσο και από χώρες μεταναστών.

«Ένα έμφυχο μωσαϊκό»

Μετά τα τραγικά γεγονότα του 1974 το Παρθεναγωγείο Φανερωμένης μεταφέρθηκε στον χώρο της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Κύπρου και μετά από ένα χρόνο επαναλειτούργησε ως Μικτό Γυμνάσιο Φανερωμένης για να υποδεχθεί πολλούς πρόσφυγες στα θρανία του. Ωστόσο, η τουρκική εισβολή και η μικρή απόσταση από την πράσινη γραμμή εξανάγκασε πολλούς κατοίκους της περιοχής να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους μετατρέποντας έτσι το άλλοτε αστικό και εμπορικό κέντρο της Λευκωσίας, τη Φανερωμένη, σε παραμεθόρια περιοχή και συνεπώς τη μείωση των μαθητών που φοιτούν στο scho-

λείο. Έτσι, πολλοί άνθρωποι που μετανάστευσαν στην Κύπρο βρήκαν στέγη στα εγκαταλελειμμένα από τους κατοίκους τους σπίτια της περιοχής, με αποτέλεσμα το συγκρότημα των σχολείων Φανερωμένης (Νηπιαγωγείο, Δημοτικό, Γυμνάσιο) να μετατραπεί σε ένα «πολυπολιτισμικό» σχολείο στο οποίο φοιτούσαν παιδιά με σύγχρονη μεταναστευτική βιογραφία, με ελάχιστο ποσοστό Κυπρίων. «Σχεδόν το κάθε παιδί είχε τη δική του γλώσσα, θρησκεία και πολιτισμό και όλα μαζί σχημάτιζαν ένα πολύχρωμο έμφυχο μωσαϊκό», ανέφερε στη «Κ» η Πρόεδρος του Συνδέσμου Αποφοίτων Παγκυπρίου Γυμνασίου Φανερωμένης κ. Αναστασία Ασλανίδου, κληθείσα να σχολιάσει το πολυπολιτισμικό περιβάλλον που άρχισε να δημιουργείται στο σχολείο κατά τη δεκαετία του 2000. «Ακόμη και τα παιδιά που δεν μιλούσαν καθόλου ελληνικά κατάφερναν να επικοινωνούν μεταξύ τους με τον δικό τους κώδικα και μέχρι το τέλος του πρώτου τριμήνου να κατέχουν την ελληνική αρκετά καλά», συμπλήρωσε.

Η συμβολή των δασκάλων

Καθοριστικής σημασίας για την ενσωμάτωση, προσαρμογή και στήριξη των παιδιών με σύγχρονη μεταναστευτική βιογραφία ήταν η συμβολή των δασκάλων του σχολείου της Φανερωμένης. Σύμφωνα με την κ. Ασλανίδου, το 2003 εισήχθη στο σχολείο ο θεσμός Ζ.Ε.Π. (Ζώνη Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας) με σκοπό τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης καθώς και της επίδοσης των μαθητών. Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος, οι υπεύθυνοι καθηγητές παρατηρούσαν τις ανάγκες των μαθητών εντός και εκτός του σχολείου, εισηγούνταν λύσεις και αναλάμβαναν δράσεις προς επίλυση των προβλη-

μάτων και βελτίωσης του μαθησιακού κλίματος, αλλά και άλλων δυσκολιών που σχετίζονται κυρίως με την εγκατάσταση σε ξένο τόπο. Ο μικρός αριθμός των μαθητών επέτρεπε καλύτερο έλεγχο από την πλευρά των εκπαιδευτικών καθώς και συνεχείς επαφές με τους γονείς. Το απόγευμα υπήρχαν προγράμματα με διάφορες δραστηριότητες που αξιοποιούσαν δημιουργικά τις ελεύθερές τους ώρες και συνέβαλαν στην επίλυση διαφόρων κοινωνικών και άλλων προβλημάτων στα πλαίσια του εθελοντισμού, της αλληλεγγύης και της προσφοράς.

Σοβαρές διαφωνίες

Η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και η συμφωνία Αρχιεπισκοπής, Υπουργείου Οικονομικών, Δήμου Λευκωσίας και Πανεπιστημίου Κύπρου να μεταστεγαστεί το Τμήμα Αρχιτεκτονικής στο εν λόγω κτήριο έχουν προκαλέσει ποικίλες αντιδράσεις από άμεσα επηρεαζόμενους και διάφορους φορείς, με πολλούς να κάνουν λόγο για καταπάτηση των δικαιωμάτων των παιδιών και άλλους να υποστηρίζουν ότι η απόφαση αυτή θα συμβάλει στην ανάπτυξη της περιοχής. Το θέμα άλλωστε αναμένεται να απασχολήσει και τη Βουλή σε μεταγενέστερο στάδιο. Μεταξύ άλλων, η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Δέσπω Μιχαλίδου διατύπωσε τη θέση ότι το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΠΑΝ) «απέτυχε να μελετήσει τις ψυχοκοινωνικές συνέπειες που προκύπτουν από κάθε αλλαγή και ιδίως σε σχέση με τους δεσμούς που είχαν αναπτυχθεί μεταξύ των μαθητών του σχολείου».

Επιπρόσθετα, αναφέρει ότι από σχετική ενημέρωση που έλαβε από το ΥΠΠΑΝ δεν προκύπτει αν άλλες Αρχές/αρμοδίες Υπηρεσίες ή ο Δή-

Το σχολείο της Φανερωμένης ρίχνει αυλαία ως σχολείο φέτος και ανοίγει ως αρχιτεκτονική σχολή.

- **1859:** Ιδρύθηκε από τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Μακάριο Α΄.
- **1933:** Λειτουργεί ως ημιγυμνάσιο.
- **1935:** Παράρτημα του Παγκυπρίου Γυμνασίου (φοιτούν μόνο μαθήτριες).
- **1961:** Μετατροπή του σε Παγκύπριο Γυμνάσιο Θηλέων Φανερωμένης.
- **1975:** Επαναλειτουργεί ως μεικτό γυμνάσιο Φανερωμένης.
- **1980:** Μετονομάσια σε Β' Γυμνάσιο Φανερωμένης.
- **2003:** Ενταγμένο στη Ζώνη Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας Φανερωμένης μαζί με το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο Φανερωμένης.

μος Λευκωσίας πριν τη λήψη της απόφασης διερεύνσαν τις πολεοδομικές και περιβαλλοντικές συνθήκες στη γύρω περιοχή και τις συνέπειες υποδοχής μιας νέας χρήσης που θα επιφέρει αλλοίωση του χαρακτήρα της περιοχής, ούτε κατά πόσον αξιολογήθηκαν οι συνέπειες που ενδεχομένως θα επιφέρει η μελλοντική απουσία ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος δημοτικής και

μέσης εκπαίδευσης στην περιοχή.

Κατά της εν λόγω απόφασης τάχθηκαν και οι εκπαιδευτικές οργανώσεις ΟΕΛΜΕΚ και ΠΟΕΔ. Σε κοινή ανακοίνωση που εξέδωσαν στα τέλη Μαρτίου, εξέφρασαν την έντονη διαφωνία τους με τον «εκτοπισμό 120 μαθητών Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης από το σχολείο τους», χωρίς καμία διαβούλευση και διάλογο με τους άμεσα επηρεαζόμενους.

Από την πλευρά τους, οι Συνδεδεμένοι Γονείς των Σχολείων Φανερωμένης πραγματοποίησαν διαμαρτυρία στα μέσα Απριλίου φωνάζοντας για τα όσα «απαράδεκτα συνεχίζουν να διαδραματίζονται πίσω από κλειστές πόρτες», χωρίς την δική τους συμμετοχή και ενημέρωση και μη ξέροντας το γιατί και το πώς πάρθηκε αυτή η απόφαση και με ποιους παράγοντες.

Ο Συνδεσμος Αποφοίτων Παγκυπρίου Γυμνασίου Φανερωμένης υποστήριξε στην «Κ» ότι το σχολείο είναι που θα βοηθήσει στην ανάπτυξη της Λευκωσίας και όχι το Πανεπιστήμιο. Εισηγήθηκε όπως το Σχολείο παραμείνει και γίνει και η Αρχιτεκτονική στον ίδιο αρχιτεκτονικό ρυθμό, αφού αυτό είναι που θα στηρίξει την ανάπτυξη. «Αν θες να δημιουργήσεις ή να αναπτύξεις μια περιοχή, το πρώτο πράγμα που θα ιδρύσεις είναι το Σχολείο

και τιμητικά να το εξελίξεις. Δεν είναι τα κτήρια που 'σώζουν' τις περιοχές αλλά οι ψυχές, η Ιστορία, ο Πολιτισμός, η Ταυτότητα», τόνισε.

Αναγέννηση της πόλης

Από την πλευρά του, στο πλαίσιο των συναντήσεων που πραγματοποιήσε με διάφορες οργανώσεις για την αναβάθμιση του ιστορικού κέντρου της πρωτεύουσας, ο Υπουργός Οικονομικών χαρακτήρισε αδικαιολόγητες τις αντιδράσεις για το κλείσιμο των σχολείων της Φανερωμένης, υποστηρίζοντας ότι πρόκειται για ένα ευρύτερο θέμα αναγέννησης και αναζωογόνησης μιας πόλης, όπως έγινε και σε ιστορικά κέντρα πόλεων του εξωτερικού. Μέλημά μας, τόνισε, είναι και η αναβάθμιση των γύρω σχολείων, τα οποία θα φιλοξενήσουν τους λιγοστούς μαθητές που φοιτούν σήμερα στη Φανερωμένη. Διευκρίνισε μάλιστα ότι το όλο εγχείρημα ενδεχομένως να πάρει δυο ή τρία χρόνια. Παράλληλα, θα έχουν εξαγγελθεί τα μέτρα για τις φοιτητικές εστίες που μπορούν να ξεκινήσουν άμεσα. Αξίζει να σημειωθεί ότι το Μνημόνιο Συναντίληψης, που υπογράφηκε μεταξύ του Δήμου Λευκωσίας, του Υπουργείου Οικονομικών, του Πανεπιστημίου Κύπρου και της Ιεράς Αρχιεπισκοπής για την ανάπλαση και την αναζωογόνηση της εντός των τειχών Λευκωσίας, προνοεί:

- Τη μεταφορά της Αρχιτεκτονικής Σχολής στο κτήριο της Φανερωμένης (πρώην παρθεναγωγείο).
- Την εξέταση κατάλληλων κτηρίων της Ιεράς Αρχιεπισκοπής ή και άλλων ιδιοκτητών και τρόποι αξιοποίησής τους με το Δήμο ή το Πανεπιστήμιο για τη δημιουργία φοιτητικών εστιών, πανεπιστημιακών σχολών ή και άλλων εκπαιδευτικών και ερευνητικών λειτουργιών.
- Τη σύνδεση του ιστορικού πυρήνα με τους χώρους του Πανεπιστημίου στη Λεωφόρο Καλλιπόλεως και της Πανεπιστημιούπολης στην Αγλαντζιά, μέσω της επέκτασης του δικτύου των μικρών λεωφορείων του Δήμου.

Τα τελευταία χρόνια η Φανερωμένη αποτέλεσε ένα πολυπολιτισμικό σχολείο. Ο τρόπος που λήφθηκε η απόφαση για μεταφορά των μαθητών σε άλλα σχολεία προκαλεί τεράστιες αντιδράσεις.

Σε Άγ. Αντώνιο και Άγ. Δομέτιο οι μαθητές

Τα σχολεία της γύρω περιοχής ετοιμάζονται να υποδεχθούν τον Σεπτέμβριο τους περίπου 120 μαθητές των σχολείων Φανερωμένης. Συγκεκριμένα, τα παιδιά του Δημοτικού θα μεταφερθούν στο σχολείο του Αγίου Αντωνίου, το οποίο αναμένεται να λειτούργησει ως υποχρεωτικό Ολοήμερο. Σε δηλώσεις του στην «Κ» ο Διευθυντής Δημοτικής Εκπαίδευσης Μάριος Στυλιανίδης σημείωσε ότι έγιναν και κάποιες διευθετήσεις ούτως ώστε τα παιδιά αυτά να μοιραστούν την ίδια τάξη με τους φίλους τους. Τα παιδιά του Γυμνασίου, κατά συντριπτική πλειοψηφία, θα πάνε στο Γυμνάσιο Αγίου Δομετίου. Όπως διευκρίνισε στην «Κ» ο Διευθυντής Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης Δρ Κυπριανός Λούης, το Υπουργείο Παιδείας έχει διευθετήσει τους χώρους μέσα στους οποίους τα παιδιά αυτά θα ενταχθούν ομαλά. Τα υπόλοιπα παιδιά, πρόσθεσε, μετά από δική τους επιθυμία, τους προσφέρθηκε η δυνατότητα να πάνε στα περίξρι Γυμνάσια όπως το Γυμνάσιο Ακροπόλεως, Αγλαντζιάς, Παλλουριώτισσας κ.λπ. Σημειώνεται ότι το Υπουργείο Παιδείας θα αναλάβει τόσο τη μεταφορά όσο και τη σίτιση των παιδιών αυτών.

Η διαδρομή των τριών προς τα υπουργικά έδρανα

Αδ. Γεωργιάδης, Θ. Πλεύρης, Μ. Βορίδης

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Ο **τελευταίος** ανασχηματισμός έφερε για πρώτη φορά τους άλλοτε «τρεις σωματοφύλακες» του Γιώργου Καρατζαφέρη στον ΛΑΟΣ, τον Αδωνι Γεωργιάδη, τον Θάνο Πλεύρη και τον Μάκη Βορίδη, ταυτόχρονα σε τρεις υπουργικούς θώκους. Η πορεία των «τριών» από τα πρώτα χρόνια της ακραίας πολιτικής τους νιότης έως τα υπουργικά κοστούμια έχει σχεδόν παράλληλα χαρακτηριστικά, καθώς και οι τρεις σταδιακά άφησαν πίσω τους τις πολιτικές ακρότητες της πρώιμης εποχής, εντάσσονταν σε ένα κόμμα που στην αρχή τους είδε με καχυποψία και τελικά έφτασαν στο σημείο να αποτελούν τα τρία βασικά στελέχη της δεξιάς πτέρυγας ενός κεντροδεξιού κόμματος. Η πολιτική τους ταυτότητα με τα καθάραιμα δεξιά χαρακτηριστικά λειτουργεί συχνά-πυκνά ως αντίβαρο ώστε να ισορροπήσει το εκκρεμές απέναντι σε μεταγραφές από τον κεντρώο χώρο. Και σε αυτήν την περίπτωση, η συνύπαρξή τους στο υπουργικό συμβούλιο έχει και αυτόν τον στόχο. Η Ν.Δ. του Κυριάκου Μητσοτάκη στρατηγικά και ιδεολογικά είναι ένα κόμμα που κοιτάζει στο κέντρο. Πλήθος στελεχών, τόσο στο Μαξίμου όσο και στα υπουργικά έδρανα, προέρχεται από το πάλοι ποτέ δυνατό ΠΑΣΟΚ, το Ποτάμι και τον ευρύτερο μεταρρυθμιστικό χώρο. Αυτό το δημιουργούσε την αναπόφευκτη ανάγκη στεγανοποίησης από τα δεξιά, όπερ και εγένετο με την υπουργοποίηση του κ. Θάνου Πλεύρη.

Το 2007 ήταν ομοιογενές μία καλή χρονιά για το κόμμα του Γιώργου Καρατζαφέρη, τον Λαϊκό

Ορθόδοξο Συναγερμό. Επτά χρόνια από την ίδρυσή του, καταφέρνει να μπει πανηγυρικά στη Βουλή με ποσοστό 3,8%, εκλέγοντας συνολικά 10 βουλευτές, μεταξύ των οποίων τον 30χρονο Θάνο Πλεύρη στην Α΄ Αθηνών, τον 35χρονο Αδωνι Γεωργιάδη στην τότε ενωμένη Β΄ Αθηνών και τον 43χρονο Μάκη Βορίδη στο τότε υπόλοιπο. Οι τρεις τους αποτέλεσαν την εποχή εκείνη κατά κοινή ομολογία τα τρία πιο δυνατά χαρτιά του ροέδρου του ΛΑΟΣ, καθώς προσέδωσαν στο λαϊκοδεξιό –κατ΄ άλλους ακροδεξιό– κόμμα την απαραίτητη ορμή και νεανικότητα που χρειαζόταν για να εισέλθει στη Βουλή.

Ο Αδωνις Γεωργιάδης ήταν ο πρώτος που εντάχθηκε στον ΛΑΟΣ μόλις τρία χρόνια μετά την ίδρυσή

Από την ακραία πολιτική τους νιότη στον ΛΑΟΣ, κατέληξαν να είναι βασικά στελέχη σε ένα κόμμα εξουσίας που αρχικώς τους έβλεπε με καχυποψία.

του. Ο 31χρονος τότε Γεωργιάδης είχε κάνει μία πρώιμη τηλεοπτική καριέρα σε μικρής εμβέλειας κανάλια, όπου παρουσίαζε εκπομπές με αρχαιολατρικό περιεχόμενο, κάτι που ταίριαζε γάντι στο κοινό του Ορθόδοξου Συναγερμού και δεν πέρασε απαρατήρητο από το έμπειρο μάτι του Γιώργου Καρατζαφέρη, ο οποίος του πρόσφερε τη θέση του εκπροσώπου Τύπου. Πράγματι, ο

Η **πολιτική** ταυτότητα των Θ. Πλεύρη, Μ. Βορίδη και Αδ. Γεωργιάδη με τα καθάραιμα δεξιά χαρακτηριστικά λειτουργεί συχνά ως αντίβαρο στη Ν.Δ. ώστε να «ισορροπήσει» τις μεταγραφές από τον κεντρώο χώρο. Και σε αυτήν την περίπτωση, η συνύπαρξή τους στο υπουργικό συμβούλιο έχει και αυτόν τον στόχο.

Η συγγνώμη για τον αντισημιτισμό

Ένα **άλλο** χαρακτηριστικό της σχεδόν ταυτόσημης πολιτικής τους πορείας είναι η αντίδραση του Κεντρικού Ισραηλινού Συμβουλίου (ΚΙΣΕ) απέναντι και στους τρεις, που κατά τη διάρκεια της διαδρομής τους στον χώρο της ακραίας Δεξιάς είχαν διατυπώσει ή είχαν φλερτάρει με αντισημιτικές θέσεις. Το ΚΙΣΕ λοιπόν ζήτησε σταδιακά και από τους τρεις να ζητήσουν συγγνώμη. Η πρώτη ήρθε το 2017 από τον Αδωνι Γεωργιάδη. Ακολούθησε το 2019 ο Μάκης Βορίδης, ζητώντας συγγνώμη «για όσα έχει υποστηρίξει στο παρελθόν» και τελευταίος ο Θάνος Πλεύρης, μετά την υπουργοποίησή του. Η συγγνώμη Πλεύρη κλείνει ουσιαστικά έναν κύκλο που ξεκίνησε το 2003, με την ένταξη του Αδωνι στον ΛΑ.Ο.Σ και 18 χρόνια μετά και οι τρεις έχουν κόψει τον ομφάλιο λώρο με την άκρα Δεξιά και τις πολιτικές τους καταβολές. Η μεταστροφή τους βέβαια φτάνει έως τη λαϊκή Δεξιά και όχι την Κεντροδεξιά, όρο που και οι τρεις ουδέποτε χρησιμοποίησαν για να αυτοτοποθετηθούν στον πολιτικό χάρτη, αποτελώντας μία τριάδα που είναι εκεί για να θυμίζει πως εντός η Ν.Δ. έχει χώρο και για την καθάραιμα Δεξιά.

Γεωργιάδης αναρριχήθηκε γρήγορα στην ιεραρχία του μικρού κόμματος και το 2007 κατάφερε να εκλεγεί πρώτος βουλευτής, έχοντας θέσει ωρίτερα υποψηφιότητα για την Υπερνομαρχία Αθηνών. Σημείο καμπής ήταν το 2011 η συμμετοχή του, μέσω του ΛΑΟΣ, στην τρικομματική κυβέρνηση του Λουκά Παπαδήμου ως υπουργός Ναυτιλίας. Ακολούθησε η διαγραφή του

από το κόμμα, όταν υπερψήφισε το πρώτο μνημόνιο το 2012 και λίγο μετά ήρθε η προσχώρησή του –επί Αντώνη Σαμαρά– στη Ν.Δ. Ο νυν υπουργός Ανάπτυξης είχε άλλωστε ήδη από τα φοιτητικά του χρόνια στη Φιλοσοφική ώσμωση με τον κ. Σαμαρά, καθώς υπήρξε ενεργό μέλος τόσο της ΔΑΠΙ-ΝΔΦΚ όσο και μετά, στη νεολαία του Μεσσήνιου πολιτικού, τους Νέους Ορίζοντες.

Ένα χρόνο μετά τον Αδωνι Γεωργιάδη, το 2004, προσχωρεί στον ΛΑΟΣ ο 27χρονος τότε Θάνος Πλεύρης. Το επώνυμό του, συνώνυμο για σχεδόν 40 χρόνια του ελληνικού εθνικισμού λόγω του πατρός του Κώστα Πλεύρη, του δίνει αμέσως ένα εισιτήριο στον σκληρό πυρήνα του κόμματος και πρόσβαση σε ένα ακροδεξιό κοινό που σύντομα θα τον εκλέξει βουλευτή. Παίρνοντας και αυτός το βάπτισμα του πυρός στις αυτοδιοικητικές εκλογές του 2006, καταφέρνει το 2007 με χαρακτηριστική άνεση να εκλεγεί βουλευτής στην Α΄ Αθηνών, καθώς η Ν.Δ. του Καραμανλή παρουσιάζει την πρώτη μικρή μεν, αλλά υπαρκτή φθορά μετά τρία χρόνια διακυβέρνησης. Το 2012, λίγους μήνες μετά τον Αδωνι Γεωργιάδη, ακολουθεί την ίδια πορεία. Με επεισοδικό τρόπο αποχωρεί από τον ΛΑΟΣ και προσχωρεί στη Ν.Δ. του Αντώνη Σαμαρά.

«Ακτιβιστής της Δεξιάς»

Εξωριστή περίπτωση από τους άλλους δύο είναι ο Μαυρουδής Βορίδης. Ο Βορίδης εντάχθηκε στον ΛΑΟΣ στα 41 του χρόνια, έχοντας ήδη διαγράψει μία δική του πο-

ρεία στον ακροδεξιό και εθνικιστικό χώρο. Δεν αποτελεί, δηλαδή, όπως οι Γεωργιάδης και Πλεύρης, «δημιούργημα» του Ορθόδοξου Συναγερμού. Πρόεδρος του Ελληνικού Μετώπου, της ελληνικής παραλλαγής του αντιτσικου γαλλικού κόμματος του Μαρί Λεπέν, ο κ. Βορίδης από τα μαθητικά του χρόνια υπήρξε «ακτιβιστής της Δεξιάς» όπως έχει πει ο ίδιος, καθώς είχε ιδρύσει μία ακροδεξιά οργάνωση με δράση κυρίως στο Κολέγιο Αθηνών, τους «Ελευθερους Μαθητές». Ο Βορίδης προσχώρησε στον ΛΑΟΣ μαζί με όλο το κόμμα του και γρήγορα ξεχώρισε χάρη στη ρητορική του δεινότητα και στις σκληρές δεξιές θέσεις του, καταφέροντας και αυτός χωρίς δυσκολία να εκλεγεί βουλευτής στο παλαιό υπόλοιπο Αττικής το 2007. Συνεχίζοντας τους «παράκλητους βίους» ο Μάκης Βορίδης ορκίστηκε και αυτός, τον Νοέμβριο του 2011, υπουργός Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων στην κυβέρνηση Παπαδήμου, υπερψήφισε το πρώτο μνημόνιο, διαγράφηκε από τον ΛΑΟΣ και εντάχθηκε στη Ν.Δ. του Αντώνη Σαμαρά λίγο μετά τον Αδωνι Γεωργιάδη.

Το «βατράχι» που τάραξε τα νερά της πολιτικής

Η πορεία του Ευάγγελου Αποστολάκη έως την αναδιπλωση της υπουργοποίησής του στην κυβέρνηση Μητσοτάκη

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Ο **Αδιαμφισβήτητος** ο Ευάγγελος Αποστολάκης αποτέλεσε το πρόσωπο του ανασχηματισμού της περασμένης εβδομάδας. Η «παράλιγο μεταγραφική» του στο υπουργικό συμβούλιο της κυβέρνησης του Κυριάκου Μητσοτάκη προκάλεσε θύελλα τόσο στη Ν.Δ. (λιγότερο εμφανή) όσο και στον ΣΥΡΙΖΑ, κάτι που μάλλον αποτέλεσε και την αιτία του τελικού ναυαγίου. Ο αρχικός στόχος ήταν να τοποθετηθεί στο νεοσύστατο υπουργείο –που θα έχει ως βασικό αντικείμενο την αντιμετώπιση σύγχρονων προκλήσεων που δημιουργούνται από την κλιματική κρίση– ένα πρόσωπο γενικής αποδοχής. Η σκέψη του κ. Μητσοτάκη ήταν λογική, καθώς ο κ. Αποστολάκης, πέρα από τη μακρόχρονη πορεία του σε θέσεις ηγεσίας στις Ενοπλες Δυνάμεις, είχε επιδείξει και –ασυνήθιστα για στρατιωτικό– πολιτικά αντανakλαστικά. Επιπλέον, παρότι αποτελεί τακτικό συνομιλητή του προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ Αλέξη Τσίπρα, ο κ. Αποστολάκης αποτελεί αδιαμφισβήτητο ένα πρόσωπο που προέρχεται από τον ευρύτερο χώρο της Κεντροαριστεράς και δη το ΠΑΣΟΚ.

Καταγωγή από το Ρέθυμνο

Με καταγωγή από το Γεράνι Ρεθύμνου και παιδικά χρόνια στο σπίτι του στην περιοχή του Πετρε, ο Ευάγγελος Αποστολάκης ήταν το τελευταίο παιδί από δέκα αδέρφια. Ο μετέπειτα γάμος του με τη Δέσποινα Μαγγελάκη, η οποία είχε άλλα... δέκα αδέρφια διασφάλισε

–αν μη τι άλλο– ότι τα οικογενειακά τραπέζια στο Πετρε θα ήταν εκτεταμένα. Τα δύο παιδιά του κ. Αποστολάκη, πάντως, δεν ακολούθησαν την καριέρα του πατέρα τους, αν και κληρονόμησαν την αγάπη για τη θάλασσα.

Ο ίδιος ο Ευάγγελος Αποστολάκης αρέσκειται στο προσωπικό του «βάτραχου», καθώς πέρασε το μεγάλο μέρος της επιχειρησιακής νιότης του ως μέλος της Διοίκησης Υποβρυχίων Καταστροφών

Πέρα από τη μακρόχρονη πορεία του σε θέσεις ηγεσίας στις Ενοπλες Δυνάμεις, είχε επιδείξει και πολιτικά αντανakλαστικά.

(ενώ τη διοίκησε μεταξύ 1998 και 2001), αλλά εκείνο που μένει από την πορεία του ήταν η δυνατότητα να συνεργάζεται με πολιτικά πρόσωπα από όλους τους πολιτικούς χώρους, από το ΠΑΣΟΚ, τη Ν.Δ. και τον ΣΥΡΙΖΑ.

Επί ΠΑΣΟΚ ήταν για ένα χρονικό διάστημα υπασπιστής δύο διαδοχικών υπουργών Εθνικής Αμυνας (Ακη Τσοχατζόπουλου και Γιάννου Παπαντωνίου). Αν και το 2009 αποστρατεύθηκε, επέστρεψε τον ίδιο χρόνο (επί υπουργίας Ευάγγελου Βενιζέλου). Το 2013, επί πρωθυπουργού Αντώνη Σαμαρά, τοποθετήθηκε αρχηγός ΓΕΝ, ενώ τον Σεπτέμβριο του 2015, το ΚΥΣΕΑ

Ο **αρχικός** στόχος ήταν να τοποθετηθεί στο νεοσύστατο υπουργείο ένα πρόσωπο γενικής αποδοχής. Ο Ευ. Αποστολάκης είχε τις προδιαγραφές, καθώς παρότι τακτικός συνομιλητής του προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ, αποτελεί ένα πρόσωπο που προέρχεται από τον ευρύτερο χώρο της Κεντροαριστεράς και δη το ΠΑΣΟΚ.

τον τοποθέτησε αρχηγό ΓΕΕΘΑ, θέση στην οποία διαδέχθηκε τον Μιχάλη Κωσταράκο. Ενδιαμέσως ο κ. Αποστολάκης είχε περάσει από πολλές θέσεις στο Πολεμικό Ναυτικό (Γενικός Διευθυντής Β΄ Κλάδου, Υπαρχηγός Στόλου και Υπαρχηγός και Επιτελάρχης ΓΕΕΘΑ).

Τα υποβρύχια 214

Επί υπουργίας του Δημήτρη Αβραμόπουλου (2014), ο κ. Αποστολάκης, σε απόλυτο συντονισμό και υπό τις πολύ σαφείς οδηγίες του πολιτικού προϊστάμενου του, κατόρθωσε να διασώσει το πρόγραμμα των υποβρυχίων 214, τα οποία κινδύνευαν με πλήρη

απαξίωση λόγω της μακρόχρονης διαμάχης ανάμεσα στην ιδιοκτησία των Ναυπηγείων Σκαρामαγκά και στο ελληνικό Δημόσιο, αλλά και στην απροθυμία συνεργασίας από τη γερμανική εταιρεία ναυπήγησης. Από εκείνη την εποχή, ένας άλλος αξιωματικός, ο Αρνης Αλεξόπουλος –τότε διοικητής του Ναυτικού Κλιμακίου Σκαρामαγκά– ήδη έχει αξιοποιηθεί από τη σημερινή κυβέρνηση ως γενικός διευθυντής Εξοπλισμών.

Συνεργασία με τον Καμμένο

Η δυνατότητα ελιγμών και το πολιτικό αισθητήριο του κ. Αποστολάκη φάνηκε κατά κύριο λόγο

στην –πέρα πολλές φορές– άβολη συνεργασία του με τον Πάνο Καμμένο, υπουργό Εθνικής Αμυνας, πρόεδρο των ΑΝΕΛ και κυβερνητικό εταίρο του Αλέξη Τσίπρα την περίοδο 2015-19. Πρακτικά, από ένα χρονικό σημείο και έπειτα ο κ. Αποστολάκης συνομιλούσε απευθείας με τον τότε πρωθυπουργό, ο οποίος και του είχε παραχωρήσει τη σχετική εξουσιοδότηση, γνωρίζοντας ότι σε πολλά ευαίσθητα θέματα, οι παρεμβάσεις του κ. Καμμένου οδηγούσαν σε μάλλον παρακινδυνευμένα αποτελέσματα. Αυτή η αίσθηση εμπιστοσύνης που δημιουργούσε ο τότε αρχηγός ΓΕΕΘΑ είχε εκτιμηθεί από πολλούς παράγοντες και δρώντες στην Αθήνα, που προτιμούσαν για συνομιλητή εκείνον και όχι τον υπουργό Εθνικής Αμυνας. Δεν ήταν λίγες οι περιστάσεις κατά τις οποίες το γραφείο του Αρχηγού ΓΕΕΘΑ λειτουργούσε πυροσβεστικά, ιδιαίτερα σε ό, τι αφορά τα ελληνοτουρκικά.

Κατά την περίοδο της κλιμακούμενης αυξημένης έντασης στα Ελληνοτουρκικά, ο κ. Αποστολάκης είχε αναπτύξει ανοιχτή επικοινωνία με τον Χούλουσι Ακάρ, αρχηγό των τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων έως το 2018 και υπουργό Εθνικής Αμυνας στη συνέχεια. Αυτή η επικοινωνία υπήρξε καταλυτική αρκετές φορές στην πρόληψη προβλημάτων, αλλά και κάποιες ανεπαρκείς, όπως τον Μάρτιο του 2018, όταν οι δύο στρατιωτικοί που συνελήφθησαν στον Εβρο, αντί να επιστραφούν κατά τη συνήθη πρακτική, παρέμειναν υπό κράτηση για 167 ημέρες.

Οι επαφές με τον κ. Ακάρ παρέμειναν και όταν ο κ. Αποστολάκης τοποθετήθηκε ως υπουργός Εθνικής Αμυνας τον Ιανουάριο του 2019, στη θέση του Πάνου Καμμένου, ο οποίος παραιτήθηκε λόγω της διαφωνίας του με τον τότε πρωθυπουργό, με αφορμή την επικείμενη επικύρωση της Συμφωνίας των Πρεσπών από τη Βουλή των Ελλήνων. Η αιφνίδια μετάβαση του κ. Αποστολάκη από τη θέση του αρχηγού ΓΕΕΘΑ σε εκείνη του υπουργού Εθνικής Αμυνας συγκέντρωσε τότε κριτική, όπως και η θετική στάση που πήρσε έναντι της Συμφωνίας των Πρεσπών. Οι καλές σχέσεις με τον Αλέξη Τσίπρα δεν ήταν, ωστόσο, αρκετές ώστε να πειστεί ο κ. Αποστολάκης να κατέλθει και ως υποψήφιος με τον ΣΥΡΙΖΑ στις εθνικές εκλογές που τελικά προκηρύχθηκαν για τον Ιούλιο του 2019.

Στα αντιπολιτευτικά χρόνια που ακολούθησαν έκτοτε, ο Ευάγγελος Αποστολάκης έχει μεν μείνει μακριά από τα εσωκομματικά του ΣΥΡΙΖΑ (όπου άλλωστε δεν έχει πολλές συμπάθειες) και αποτελεί τακτικό συνομιλητή τόσο του Αλέξη Τσίπρα, όσο και συνεργατών του όπως ο Βαγγέλης Καλιαδάκης. Πριν από μερικές μέρες ένα τηλεφώνημα από τον Στέλιο Νικηφοράκη, φίλο του Βαγγέλη Αποστολάκη αλλά και πρόσωπο με διαχρονικά στενές σχέσεις με το οικογενειακό περιβάλλον του Κυριάκου Μητσοτάκη, οδήγησε σε μια σειρά επικοινωνιών ανάμεσα στον τότε υπουργό Εθνικής Αμυνας και στον πρωθυπουργό. Εισ μάλιστα, όπως φάνηκε εκ των υστέρων.

Με τη Μαίρη Λίβτα. Η μεγάλη τραγουδίστρια ερμήνευσε την τρίτη, «λαϊκολυρική» εκδοχή του «Επιταφίου».

Το σμίξιμο του λαϊκού τραγουδιού με τη (λόγια) ποίηση, κάτι που είχε αρχίσει ήδη με τον Μάνο Χατζιδάκι, πήρε διαστάσεις και κατέκτησε ευρύτερα λαϊκά στρώματα με την εμφάνιση του Μίκη Θεοδωράκη. Η συνάντηση της λαϊκής μουσικής με την ποίηση χαρακτηρίσε έκτοτε το ελληνικό τραγούδι στο β΄ μισό του 20ού αιώνα - μοναδικό φαινόμενο σε διεθνές επίπεδο.

Η «εισβολή» στο λαϊκό τραγούδι το 1960

*Ενας «Επιτάφιος» ως ανατρεπτική πράξη**

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΑΓΓΕΛΙΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Αν η δεκαετία του '60 αποδείχθηκε η σημαντικότερη εποχή του ελληνικού τραγουδιού στον 20ό αιώνα -δίπλα σ' εκείνη του '30, οπότε αποκρυσταλλώθηκαν τα χαρακτηριστικά του λαϊκού («ρεμπέτικου») τραγουδιού-, η πρώτη της χρονιά, το 1960, ήταν «το πρωί» από το οποίο φάνηκε «η καλή ημέρα». Μέσα σ' αυτόν τον χρόνο συνέβησαν γεγονότα που έδωσαν μορφή σ' ένα τοπίο που ήδη αχνοφαινόταν και το οποίο έμελλε σύντομα να κυριαρχήσει. Μέσα στον χρόνο αυτό, κυρίως, πρωτοεμφανίστηκε στο τραγούδι ο Μίκης Θεοδωράκης - με «εισήγηση» μάλιστα του ήδη κραταιού τότε Μάνου Χατζιδάκι. Τότε «σχηματίστηκε» το άτυπο δίδυμο ιδιοφυών συνθετών που άλλαξε τον ρου του ελληνικού τραγουδιού.

Κομβικό χρονικό σημείο υπήρξε ο Σεπτέμβριος του '60, οπότε εκδόθηκε ο «Επιτάφιος» του Θεοδωράκη, σε ποίηση Γιάννη Ρίτσου, στις περιβόητες δύο εκδοχές: τη «λυρική» με τη Νάνα Μούσχουρη, που ενορχήστρωσε και διηύθυνε ο Χατζιδάκις, και τη «λαϊκή» με τον Γρηγόρη Μπιθικώτση, που επιμελήθηκε ο ίδιος ο συνθέτης. Ο οποίος ένα μήνα αργότερα ηχογράφησε και μια τρίτη εκδοχή, «λαϊκολυρική», με τη Μαίρη Λίβτα.

Ο Μίκης Θεοδωράκης ήταν γνωστός ως τότε μόνο στους κύκλους της σοβαρής μουσικής ως φέρελπις νέος συνθέτης που σπούδαζε με υποτροφία στο Παρίσι από το 1954 και του οποίου συμφωνικά έργα είχαν παρουσιαστεί στην Ελλάδα

και στο εξωτερικό. Τραγούδια έγραφε, και μάλιστα από 12 χρονώ, αλλά ήταν μόνο για «ιδιωτική χρήση» και ποτέ δεν τα είχε παρουσιάσει δημόσια. Κάπως έτσι μελοποίησε -μέσα σε μία μέρα, όπως ο ίδιος έχει πει- οκτώ ποιήματα από τον «Επιτάφιο», όταν ο Ρίτσος τού έστειλε το βιβλίο του, αρχές του '58.

Την εποχή εκείνη ο Θεοδωράκης είχε εντυπωσιαστεί από «την καταπληκτική απήχηση» που είχαν τα τελευταία χρόνια τα «απλά, λαϊκά» τραγούδια του φίλου του, Χατζιδάκι. Συνομιλικοί (1925), συνδέονταν από τα εφηβικά τους χρόνια (ΕΠΟ-Νίτες κι οι δυο στην Κατοχή) και μάλιστα είχαν «εκπονήσει» κατά καιρούς διάφορα σχέδια για «μουσική αναγέννηση του τόπου». Και τους δύο εξάλλου είχε από πολύ νωρίς απασχολήσει το λαϊκό τραγούδι, και ειδικότερα το ρεμπέτικο. Ας σημειωθεί, με την ευκαιρία, το ελάχιστο γνωστό γεγονός ότι μερικούς μήνες μετά την ιστορική διάλεξη του Χατζιδάκι για το ρεμπέτικο (τέλη Μαρτίου ή αρχές Απριλίου 1949) εκδηλώνεται και ο Θεοδωράκης δημόσια υπέρ του ρεμπέτικου «Σημερινή Εποχή». Αξιοσημείωτο όμως επίσης ότι ο Μίκης πριν από το '60 υπήρξε κατά καιρούς και εχθρικός απέναντι στο λαϊκό τραγούδι. Χαρακτηριστικό είναι ένα κατηγορηματικά απορριπτικό για το ρεμπέτικο άρθρο που δημοσίευσε λίγους μόλις μήνες πριν από την έκδοση του «Επιταφίου» στο περιοδικό «Κριτική», τ. 3, 1960

(πράγμα για το οποίο «απολογήθηκε» λίγους μήνες αργότερα).

Εν πάση περιπτώσει, όταν τον Σεπτέμβριο του '60 ο Μίκης Θεοδωράκης κάνει την ιστορική πια «εισβολή» του στο ελληνικό τραγούδι με τον «Επιτάφιο», η Ελλάδα τραγουδά μετά μανίας Μάνο Χατζιδάκι - για τον οποίο είναι πλέον ορθάνοιχτες οι πόρτες της δισκογραφίας. Είναι κι αυτός ένας από τους λόγους που τον έκαναν να εμπιστευθεί στον Χατζιδάκι τα τραγούδια του «Επιταφίου», για να τα ενορχηστρώσει και να τα ηχογραφήσει.

Στο σημείο αυτό διαφοροποιούνται οι σχετικές δηλώσεις του Θεοδωράκη πριν και μετά την έκδοση (και μεγάλη επιτυχία) του «Επιταφίου».

Πριν (Ιούλιος 1960): «...μία μέρα που συγκεντρώθηκαν μερικοί Έλληνες φίλοι στο σπίτι μου (στο Παρίσι), αποφάσισα να τους κάνω έκπληξη τραγουδώντας τους τα οκτώ τραγούδια απ' τον Επιτάφιο. Μετά τα ξέχασα. Κι ασφαλώς θα 'μεναν για "εσωτερική κατανάλωση", πλάι σε τόσα άλλα, αν μερικοί φίλοι μου - και κυρίως ο Χατζιδάκις- δεν αποφάσιζαν να τα προβάλουν».

Και μετά την επιτυχία του «Επιταφίου» (αρχές Οκτωβρίου 1960): «Ευθύς μόλις καθαρόγραφα τις μελωδίες του Επιταφίου τις έστειλα σε δυο ανθρώπους στην Αθήνα: στο Γιάννη Ρίτσο και στον Μάνο Χατζιδάκι. Αυτό δείχνει τη μεγάλη εκτίμησή που έχω σ' αυτόν τον τελευταίο, καθώς και την εμπιστοσύνη μου ότι δεν θα αλλοίωνε τον χαρακτήρα του έργου. Του υποδείκνυα μονάχα πως θα το 'θελα με σκέτα μουζούκια. Τα χρόνια πέρασαν κι ωστόσο δε γίνθηκε τίποτα. Κατέβηκα φέτος με τη σκέψη να το γράψω με τον Γρηγόρη Μπιθικώτση...»

Προηγήθηκε ωστόσο η ηχογράφηση του Χατζιδάκι με τη Νάνα Μούσχουρη (Αύγουστος του '60) και ο δίσκος κυκλοφόρησε Σεπτέμβριο (Fidelity). Λίγες μέρες αργότερα κυκλοφορεί και η «λαϊκή» εκδοχή με τον Μπιθικώτση που εν τω μεταξύ ηχογράφησε ο Μίκης στην Columbia.

Γιατί διπλή έκδοση;

Γιατί ο Θεοδωράκης αποφάσισε αυτή τη διπλή έκδοση; Υπάρχει τεράστια «φιλολογία» στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο της εποχής για το ζήτημα αυτό, όπως και εξίσου τεράστια μυθολογία - ανεκδοτολογία. Από το «δεν του άρεσε» του Θεοδωράκη η εκδοχή Χατζιδάκι, που διέδιδαν οπαδοί της λαϊκότερης εκδοχής (μαινόνταν βεβαίως και ο πόλεμος των

δισκογραφικών εταιρειών, σύντομα δε και ο κομματικός), έως την οργισμένη διεκδίκηση από τον ίδιο τον συνθέτη και της εκδοχής Χατζιδάκι («Ο Χατζιδάκις ακολούθησε πιστά τις δικές μου αντιλήψεις για το έργο» ή «Εγώ προσωπικά δίδαξα στη Μούσχορη το έργο») όταν αρθρογράφοι υποστήριζαν ότι το έργο αναδεικνύεται στη «λυρική εκδοχή», ενώ χαυνωνείται στη «λαϊκιστική» άλλη. (Βλ. επί παραδείγματι άρθρο του Β. Αρκαδινού στην «Αυγή», 8.10.1960: «Αντίθετα, η εγγραφή στους δίσκους Κολούμπια παραποιεί ουσιαστικά και το ποιητικό κείμενο και τη μουσική σύλληψη, αγγίζοντας τα όρια της παρωδίας. Ο ίδιος ο συνθέτης εδώ παρουσιάζει ακατανόητα και απαράδεκτα πράγματα εν ονόματι της "λαϊκότητας"».)

Χρειάστηκε να μιλήσει πολύ τότε ο Θεοδωράκης για να εξηγήσει το πως και το γιατί της «λαϊκής» εκδοχής του «Επιταφίου», που οφειλόταν βέβαια στις αντιλήψεις με τις οποίες φλέρταρε από παλιά ως προς το λαϊκό τραγούδι και τον ρόλο που αυτό μπορούσε να διαδραματίσει. Φαντάζει ίσως απίστευτο σήμερα, αλλά η διπλή έκδοση του «Επιταφίου» είχε πυροδοτήσει πραγματικό «πόλεμο απόψεων», που κράτησε πολλούς μήνες και ο οποίος δεν περιορίστηκε στις στήλες του Τύπου, αλλά επεκτάθηκε σε αίθουσες διαλέξεων, ραδιόφωνο, συναυλίες, θεατρικές επιθεωρήσεις, στις παρέες και στα σπίτια!

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι λίγες μόνο μέρες μετά την κυκλοφορία των δύο δίσκων, στις 5 Οκτωβρίου 1960, ο Σύλλογος Κρητών Φοιτητών διοργανώνει ειδική βραδιά στην αίθουσα «Ελευθέριος Βενιζέλος», πλατεία Καρύτση, όπου μίλησαν για το θέμα ο Φοίβος Αντωνιάδης, ο Χατζιδάκις και ο

Θεοδωράκης, παρουσία πολιτικών αλλά και πλήθους κόσμου, που είχε κατακλύσει και το κλιμακοστάσιο του κτιρίου ως και το πεζοδρόμιο έξω. Το τραγούδι, που ως τότε αντιμετωπιζόταν κάπως αψ' υψηλού ως ελαφρό θέμα, είχε αναγορευθεί πρωτοεξίδι και έδινε αφορμή για συζήτηση πνευματικών και καλλιτεχνικών ζητημάτων - συχνά και πολιτικών. Θυραλλίδα για όλ' αυτά ήταν ο «Επιτάφιος».

Ταυτόχρονα σχεδόν με τον «Επιτάφιο» ο Θεοδωράκης εκδίδει και μερικά άλλα τραγούδια του, που αγαπήθηκαν το ίδιο ή και περισσότερο: «Μυρτιά», «Αν θυμηθείς τ' όνειρό μου», «Δραπετσώνα», «Είχα φυτέψει μια καρδιά», «Μάνα μου και Παναγιά», σε στίχους Νίκου Γκάτσου και Τάσου Λειβαδίτη. Τραγούδια που αποτέλεσαν τη μαγιά δύο νέων κύκλων -«Πολιτεία Α'» και «Αρχιπέλαγος»- οι οποίοι τραγουδήθηκαν από τους Έλληνες, ακόμα κι από όσους είχαν αρχίσει να «ενοχλούνται» πολιτικά με τον Θεοδωράκη.

Το σμίξιμο του λαϊκού τραγουδιού με τη (λόγια) ποίηση, κάτι που είχε αρχίσει ήδη με τον Χατζιδάκι, πήρε διαστάσεις και κατέκτησε αστραπαίως ευρύτερα λαϊκά στρώματα με την εμφάνιση του Θεοδωράκη. Γεγονός που προκάλεσε μεγάλες ανακατατάξεις στο ελληνικό τραγούδι, το οποίο μιλάει πια και για πολιτικοκοινωνικές καταστάσεις, θίγοντας θέματα που λίγο-πολύ του ήταν ξένα ή και ταμπού μέχρι τότε. Η συνάντηση της λαϊκής μουσικής με την ποίηση χαρακτήρισε έκτοτε το ελληνικό τραγούδι στο β' μισό του 20ού αιώνα - κάτι που αποτελεί μοναδικό φαινόμενο σε διεθνές επίπεδο. Αυτό είναι ίσως το σημαντικότερο κληροδότημα του δημιουργού που αποκαίρετάμε αυτές τις μέρες ευγνώμονες οι Έλληνες.

Μανώλης Χιώτης, Μίκης Θεοδωράκης, Γρηγόρης Μπιθικώτσης.

* Το κείμενο βασίζεται στην εργασία «Το όραμα του Μάνου Χατζιδάκι και του Μίκη Θεοδωράκη για την ελληνική μουσική - ως το 1967» με την οποία ο υπογράφων μετείχε στο Επιστημονικό Συμπόσιο: «1949 - 1967: Η ελληνική εικοσαετία» που οργάνωσε το 2000 η Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας (Σχολής Μωραΐτη). Σελ. 125 έως 137 στον ομότιτλο τόμο (έκδοση 2002), όπου και οι αναγκαίες υποσημειώσεις και παραπομπές.

Για έναν ελληνικό ιστορικό συμβιβασμό

Κείμενο του Μίκη Θεοδωράκη που δημοσιεύθηκε στην «Καθημερινή» στις 3-4 Μαΐου 1977

Αφού παραδεχτούμε ότι η δημοκρατική Δεξιά ούτως ή άλλως θα κυβερνήσει, τότε να βοηθήσουμε με την πολιτική μας ώστε η διακυβέρνηση αυτή να γίνει προοδευτικότερη.

Η Ελληνική Αριστερά έχει να επιλέξει δύο δρόμους: Είτε απόλυτη ταύτιση του ελληνικού κινήματος με το σοβιετικό πρότυπο (σοβιετική στρατηγική και τακτική). Είτε αναζήτηση μιας «νέας διεθνούς» –σε πρώτο στάδιο στο ύψος της Ευρώπης– μέσα στα πλαίσια του Ευρωκομμουνισμού - Ευρωσοσιαλισμού.

Στη δεύτερη περίπτωση, αυτή η αναζήτηση πρέπει να γίνεται σε όλα τα επίπεδα: της θεωρίας, της πράξης, των διεθνών σχέσεων και κυρίως του καθημερινού αγώνα μέσα στην πραγματικότητα της ελληνικής ζωής, της ευρωπαϊκής ζωής, των διεθνών εξελίξεων.

Στη δεύτερη περίπτωση, επίσης, κύριο μέλημα πρέπει να είναι να κερδίσουμε χρόνο. Δηλαδή να επωφεληθούμε από τις όποιες δη-

Στην ουσία και αυτά αποφεύγουν να φέρουν εμπόδια στην ομαλή λειτουργία του ιστορικού συμβιβασμού, που σημαίνει κοινό μέτωπο σε όλα τα μεγάλα και επικίνδυνα προβλήματα. Κοινό μέτωπο φυσικά με την κυβερνητική πολιτική. Γι' αυτό άλλωστε, πέρα από τη συνθηματολογία, που έχει σαν μοναδικό στόχο τη διατήρηση της επιρροής τους επάνω στην κομματικοποιημένη νεολαία, δεν προβαίνουν σε καμιά σοβαρή προσπάθεια που θα μπορούσε να προκαλέσει πόλωση, αναταραχή και γενικά να κλονίσει το κύρος της σημερινής κυβέρνησης και του ηγέτη της. Ούτε απεργίες μεγάλης σημασίας, ούτε συγκεντρώσεις, ούτε πικετοφορίες, ή συλλαλητήρια, δηλαδή τα συνήθη όπλα της Αριστεράς όπως τα χρησιμοποίησε λ.χ. στην περίοδο '60-'67. [...]

συσπειρωθούν σε ενιαίο τουλάχιστον εκλογικό μέτωπο όλες οι δυνάμεις της Αντιπολίτευσης από τον Μαύρο ως τον Φλωράκη. Και ως υποθέσουμε ακόμα ότι στις επικείμενες εκλογές πάρουν το 60% των ψήφων. Τι θα συμβεί τότε;

Αυτό το 60% των λαϊκών δυνάμεων θα έχει ν' αντιπαλέψει το 90% του δυναμικού πλέγματος (στρατός, αστυνομίες κ.λπ.) που φυσικά σ' αυτή την περίπτωση θα έχουν το υπόλοιπο 40% σαν λαϊκό έρεισμα, πράγμα που σήμερα δεν έχουν. Όπως δεν το είχαν και προχτές κατά τη διάρκεια της δικτατορίας και γι' αυτό τελικά έπεσαν.

Πάμε, με άλλα λόγια, όχι μόνο να ανασυγκολάσουμε τη Δεξιά με την Ακρα Δεξιά, αλλά, ακόμα τραγικότερο, πάμε να χαρίσουμε τις λαϊκές μάζες που ψηφίζουν Δεξιά και που έδειξαν στην πράξη ότι πιστεύουν στην κοινοβουλευτική δημοκρατία – πάμε να τις σπρώξουμε και πάλι στην αγκαλιά της φασιστικής - έντοπλης Δεξιάς.

Ετσι θα οδηγηθούμε και πάλι σε νέα πόλωση - σύγκρουση. Μήπως υπάρχουν ηγέτες στην Αντιπολίτευση που την εύχονται; Που την επιζητούν; Τότε ως μας πουν πάνω σε ποιες δυνάμεις θα στηριχθεί αυτό το έστω απίθανο 60%, σε ποια δυναμικά ερείσματα ή σε ποιες διεθνείς σχέσεις ώστε να αντιμετωπίσει αυτό το δυναμικό και λαϊκό πλέγμα δυνάμεις που είδαμε πιο πριν;

Υπάρχει όμως και ένα άλλο ερώτημα: Τι χωρίζει σήμερα τον λαό στη βάση του; Αυτόν που ψηφίζει αντιπολίτευση και αυτόν που ψήφισε και θα ξαναψηφίσει συμπολίτευση; Έχει γίνει κοινωνική ανάλυση; Και έχουμε πεισθεί ότι αυτοί που ακολουθούν σήμερα λ.χ. την πολιτική του Καραμανλή είναι εκθροί των «δημοκρατικών δυνάμεων» και γι' αυτό πρέπει να χτυπηθούν και να απομονωθούν πολιτικά;

Με άλλα λόγια, ποια είναι η βασική ποιοτική διαφοροποίηση ανάμεσα στην πολιτική όπως την εφάρμοσε η κυβέρνηση Καραμανλή στα δύο τελευταία χρόνια και στα προγράμματα της αντιπολίτευσης; Δεν αναφερόμαι φυσικά στις «γενικές αρχές», τους «απώτερους στόχους», τα «μεγάλα ιδανικά», τους «σοσιαλισμούς», αλλά σε ένα πρόγραμμα συγκεκριμένο, κομμένο και ραμμένο για την Ελλάδα του 1978-88 και που να είναι πραγματοποιήσιμο άμεσα, αφού γίνει φυσικά αποδεκτό από τον ελληνικό λαό.

Ομως, για να γίνει αποδεκτό, θα πρέπει κατ' αρχήν να υπάρχει. Και τέτοιο πρόγραμμα δεν υπάρχει. [...]

Λοιπόν πάνω σε ποια βάση θα συμφωνήσει η αντιπολίτευση; Και κυρίως με βάση ποιο πρόγραμμα οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αλλαγών, ποια πολιτική για τα εθνικά θέματα, με ποια διεθνή πολιτική, με ποιες αντιλήψεις για την παιδεία, τον συνδικαλισμό, τους αγρότες, θα καλέσει τον λαό να συσπειρωθεί γύρω της; Και κυρίως με ποιες μεθόδους, ποια ερείσματα και δυνατότητες θα χτυπήσει τη ρίζα του κακού που, όπως είπαμε, είναι το δυναμικό πλέγμα και η μονοκρατορία της Δεξιάς μέσα στον κρατικό μηχανισμό; Θα επικριρήσει αμέσως εκκαθαρίσεις; Αυτές που καταλογίζει στον Καραμανλή ότι δεν πραγματοποίησε; Δηλαδή θα απολύσει αξιωματικούς, υπαλλήλους, αστυνομικούς; Και σε ποιο βαθμό;

Σ' αυτή την περίπτωση έχουν μελετηθεί οι αντιδράσεις; Και αν οι αξιωματικοί θα υπακούσουν; Αν σε ένδειξη αλληλεγγύης και οι υπόλοιποι αξιωματικοί εναντιω-

θούν; Τότε τι θα γίνει; Θα κατεβάσουν τον λαό στους δρόμους; Θα κηρύξουν γενική απεργία; Ή μήπως διαθέτουν δυνάμεις μέσα στον Στρατό, που σ' αυτή την περίπτωση θα πλαισιώσουν την αντιπολίτευση, δηλαδή τη νόμιμη κυβέρνηση, και θα απομονώσουν τους ενδεχόμενους πραξικοπηματίες; Αυτή η τελευταία είναι η σοβαρότερη περίπτωση.

Δηλαδή μόνο ο Στρατός θα μπορούσε να εξουδετερώσει τον Στρατό. Τι λέει όμως η απλή λογική; Από την πτώση του Γ. Παπανδρέου έως την επάνοδο του Κ. Καραμανλή (1965-1974), τι έγινε μέσα σε Στρατό, Αστυνομία, Χωροφυλακή; Προωθήθηκαν μήπως τα δημοκρατικά στοιχεία; Η κοούντα του Παπαδόπουλου και η συμμορία του Ιωαννίδη φρόντισαν να δημιουργηθούν δημοκρατικά στελέχη ώστε να είναι αύριο έτοιμα να περιφρουρήσουν τη δημοκρατική νομιμότητα; Μετά την αλλαγή ο κ. Αβέρωφ φροντίει μήπως να τοποθετεί σε κρίσιμες θέσεις εκείνους τους αξιωματικούς που σε ενδεχόμενη εκλογική νίκη των Μαύρου - Παπανδρέου - Φλωράκη θα σπείρουν να πλαισιώσουν τη νέα κυβέρνηση και να την προφυλάξουν από ενδεχόμενη επίθεση πραξικοπηματιών;

Βεβαίως να κάνουμε αυστηρή κριτική τόσο στον κ. Αβέρωφ όσο και στον κ. Καραμανλή, γιατί δεν «εκκαθάρισαν τον Στρατό». Πρέπει όμως παράλληλα να δεχτούμε ότι και αν ακόμα η σημερινή κυβέρνηση σκέφτηκε κομματικά, δηλαδή το δικό της συμφέρον, τότε αυτή είναι η πραγματικότητα. Δηλαδή ο Στρατός παραμένει τουλάχιστον ο μεγάλος άγνωστος Χ, οπότε, εκτός από το πρόγραμμα εξουσίας με το οποίο θα καλεί τον λαό να συσπειρωθεί γύρω της, η Αντιπολίτευση θα πρέπει να μας διαφωτίσει με σαφήνεια για το πώς σκέφτεται να λύσει αυτό το υπ' αριθ. 1 εθνικό πρόβλημα. Δηλαδή το πρόβλημα της ουσιαστικής εξουσίας.

Η δική μου ανάλυση είναι εντελώς διαφορετική. Μπορεί να με κατηγορήσουν ότι σπέρνω την πτοοπάθεια, τη μοιρολατρία, την υποταγή στη Δεξιά. Οτι παίζω το παιχνίδι του Καραμανλή και όλα τα γνωστά παρατράγουδα. Ομως, όπως συνέβη την εποχή της Αντίστασης, όπου πιστεύω ότι πρότεινα τη μοναδική λύση που ίσως δεν θα μας ξανάφερνε τη Δεξιά, δηλαδή την ενότητα όλων των Αντιστασιακών Δυνάμεων μέσα στο ΕΑΣ (Εθνικό Αντιστασιακό Συμβούλιο), έτσι και τώρα είμαι ίσως ο μόνος από την Αντιπολίτευση που προτείνω τη μοναδική λύση που θα μπορούσε προοδευτικά να μας απαλλάξει από το στρατιωτικό - χουντικό καρκίνωμα και τη μονοκρατορία της Δεξιάς. Και επομένως να μετατοπίσει τον γενικό άξονα της πορείας της χώρας πιο προοδευτικά.

Πιστεύω ότι η σημερινή πολιτική της Αντιπολίτευσης θα φέρει εντελώς αντίθετο αποτέλεσμα από αυτό που επιδιώκει. Γιατί στην περίπτωση που στις εκλογές κατεβεί με κύριο μέτωπο τη δημοκρατική Δεξιά και μείνει μειοψηφία, θα στερεώσει ακόμη περισσότερο τη μονοκρατορία της Δεξιάς και, το χειρότερο, θα υποχρεώσει τα δημοκρατικά στοιχεία της Δεξιάς να συμφιλιωθούν με τους αντιδημοκρατικούς κύκλους. Δηλαδή θα σπρώξει τη σημερινή κυβερνητική ομάδα δεξιότερα. Θα φέρει πιο κοντά στην κυβέρνηση αυτούς που σήμερα την πολεμούν, δηλαδή βασιλόδοφρους, χουντικούς, ολιγαρχία κ.λπ. Δηλαδή ο ελληνικός λαός θα «κερδίσει» μια τετραετία αντιδραστικότερη, μέσα στην οποία πάρα πολλά μπορεί να συμβούν και που θα έχουν βασικά σχέση με τις δημοκρατικές

ελευθερίες, δικαιώματα, επίπεδο ζωής κ.λπ.

Αν πάλι η Αντιπολίτευση πετύχει να ενωθεί και πετύχει να γίνει πλειοψηφία, όπως είπα και πιο πριν, μια τέτοια διακυβέρνηση είναι επικίνδυνα πρόωρη για τις σημερινές συνθήκες. Δεν έχει γίνει καμιά σοβαρή προετοιμασία στον υποκειμενικό τομέα (κοινό πρόγραμμα - συμφωνία ανάμεσα στις ηγετικές δυνάμεις), ούτε στον αντικειμενικό τομέα. Ψυχολογική προετοιμασία λαού και στρατού - δυνατό συνδικάτα - μεγάλα κόμματα - εκκαθάριση κρατικού μηχανισμού - διεθνή ερείσματα κ.λπ.

Επομένως δεν μπορεί να έχουμε παρά μια επανάληψη του παπανδρεϊκού πειράματος (1963-65) μέσα σε εκατονταπλάσια τουλάχιστον δυσμενέστερες συνθήκες.

Επομένως, αφού παραδεχτούμε ότι η δημοκρατική Δεξιά ούτως ή άλλως θα κυβερνήσει, τότε να βοηθήσουμε με την πολιτική μας ώστε η διακυβέρνηση αυτή να γίνει προοδευτικότερη και όχι αντιδραστικότερη.

Και γι' αυτό το αποτέλεσμα δεν υπάρχει παρά μόνο ένας δρόμος. Δηλαδή η δημιουργία μιας νέας δημοκρατικής αριστερής παράταξης που μέσα στα πλαίσια της «εθνικής συμφιλίωσης» και της «συμμαχίας για ελευθερία» –για να δανεισθώ δύο συνθήματα των Ισπανών κομμουνιστών– θα υποστηρίξει μια κυβέρνηση της δημοκρατικής Δεξιάς, υπό τον όρο φυσικά ότι θα υπάρξει συμφωνία γύρω από τα μεγάλα προβλήματα που απασχολούν αυτή τη στιγμή το Έθνος μας, τον λαό.

Εξάλλου, μόνο μια τέτοια παράταξη βγαλμένη από τα σπλάχνα της ελληνικής Αριστεράς είναι ικανή να αρχίσει τη διαδικασία για την αληθινή εκκαθάριση μέσα στις Ενοπλες Δυνάμεις.

Εκκασάμε ίσως πολύ γρήγορα ότι σ' αυτή τη χώρα υπήρξε εμφύλιος πόλεμος. Και αυτή η ιστορική εμπειρία αφήνει τραύματα βαθύτατα μέσα σ' ένα λαό. Και δεν είδαμε έως σήμερα κανέναν επίσημο ηγέτη της Αριστεράς να λέγει αυτά τα λόγια για τα οποία ο Σαντιάγο Καρίγιο άρχισε το πρώτο νόμιμο συνέδριο του κόμματός του ύστερα από 41 χρόνια στη Μαδρίτη:

«Οι κομμουνιστές, παρά τις μεγάλες τους θυσίες, δεν επιδιώκουν να πάρουν τώρα τη ρεβάνς και ακόμα πολύ εκδίκηση. Για μας που λάβαμε μέρος στον Εμφύλιο, ο πόλεμος αυτός ανήκει στην Ιστορία. Δεν νιώθουμε κανένα μίσος γι' αυτούς που πολέμησαν από την άλλη πλευρά. Ακόμα δεν νιώθουμε μίσος ούτε και γι' αυτούς που σήμερα ακόμα εκφράζονται λες και ο Εμφύλιος εξακολουθεί να υπάρχει και που δεν δέχονται ακόμα να δώσουν τον λόγο και την εξουσία στον λαό».

Αυτή η πολιτική και μόνο αυτή μπορεί να γίνει η απαρχή για την οριστική εκκαθάριση των Ενόπλων Δυνάμεων που ο βασικός πυρήνας της αντιλαϊκής και αντιδημοκρατικής στάσης τους τρέφεται ακόμη από τους διπλητηριώδεις χυμούς του εμφυλίου πολέμου. Γι' αυτό θα πρέπει πρώτα απ' όλα εμείς οι αριστεροί, που χτες και προχτές τους πολεμήσαμε μέσα από τις γραμμές του ΚΚΕ, να διακηρύξουμε και μεις επίσημα ότι ο Εμφύλιος έληξε. Το μίσος έληξε και ότι η μόνη προοπτική για τον λαό περνά μέσα από την εθνική συμφιλίωση, τον εθνικό συμβιβασμό, την εθνική συμμαχία γύρω από τις αρχές της ελευθερίας, της ανεξαρτησίας και της δημοκρατίας. [...]

ΙΩΡΝΑ ΚΟΥΝΤΑΝΤΙΝΙΟΥ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Ο πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Καραμανλής υπογράφει το νέο Σύνταγμα της Ελλάδας, κατά τη διάρκεια ειδικής τελετής που πραγματοποιήθηκε στις 9 Ιουνίου 1975.

Θα πρέπει πρώτα απ' όλα εμείς οι αριστεροί, που χτες και προχτές τους πολεμήσαμε μέσα από τις γραμμές του ΚΚΕ, να διακηρύξουμε και μεις επίσημα ότι ο εμφύλιος έληξε.

μοκρατικές ελευθερίες και δικαιώματα κατακτήσαμε ως σήμερα με τάση να τα προφυλάξουμε, να τα στερεώσουμε, να τα διευρύνουμε και να τα εμβαθύνουμε. Με άλλα λόγια, σε κάθε στιγμή και σε όποια περίπτωση, αγώνας όλου του λαού για τη διαφύλαξη και επέκταση της δημοκρατίας. Αυτό το χρέος νομίζω ότι είναι κοινό για όλους τους λαούς της Ευρώπης. Για τον λόγο αυτό οι δυνάμεις της Αριστεράς της Ευρώπης προσαρμόζουν την τακτική τους σύμφωνα με τις ειδικές συνθήκες και ισορροπίες δυνάμεων που υπάρχουν σε κάθε χώρα. [...]

Δηλαδή, σαν άμεση τακτική επιλέγεται η απομόνωση της Ακρας Δεξιάς. Αυτής που διαθέτει φασιστική νοοτροπία, αμέριστη υποστήριξη του ιμπεριαλισμού, δυναμικά ερείσματα και τάσεις για εγκατάσταση δικτατορίας με κέντρο τον στρατό και γενικά το δυναμικό πλέγμα της κρατικής και οικονομικής εξουσίας.

Στην Ελλάδα πετύχαμε ήδη εξ αντικειμένου τον ιστορικό συμβιβασμό. Με μόνη τη διαφορά ότι η πλειοψηφία των ηγετών της Αντιπολίτευσης αρνείται να τον παραδεχτεί. Όμως στην ουσία όλα αυτά τα κόμματα βοηθούν προς αυτή την κατεύθυνση. Ακόμη και εκείνα, όπως λ.χ. το ΚΚΕ και το ΠΑΣΟΚ, που ασκούν οξύτατη κριτική στην κυβέρνηση και κυρίως στον κ. Καραμανλή.

Σημειώνουμε λοιπόν εδώ μια σοβαρή αντίφαση στην πολιτική αυτών των κομμάτων της αντιπολίτευσης, ανάμεσα στις θεωρητικές τους αναλύσεις και διακηρύξεις και στην τρέχουσα πολιτική τακτική.

Στην πράξη κάνουν ό,τι μπορούν ώστε η δημοκρατική Δεξιά να δραματίζει τον κύριο ρόλο της, δηλαδή τον ρόλο του κυματοθραύστη στις δικτατορικές τάσεις της Ακρας φασιστικής Δεξιάς. [...]

Βάζοντας σαν κύριο εκλογικό στόχο τον σχηματισμό κυβέρνησης αποκλειστικά από τα κόμματα της σημερινής αντιπολίτευσης με κύριο στόχο τη δημοκρατική Δεξιά, τι εξυπηρετούν;

Σήμερα, το μέγιστο εθνικό και επομένως παλλαϊκό συμφέρον συνδέεται με τη διατήρηση της Δημοκρατίας. Ποια είναι τα εμπόδια; Βασικό εμπόδιο είναι η ύπαρξη μιας έντοπλης μειοψηφίας με δι-άρθρωση και αντίληψη πολιτική. Αυτή είναι οι οργανωμένοι αξιωματικοί και άλλα στελέχη του δυναμικού, κρατικού ερείσματος σε συνδυασμό με τον έλεγχο του κρατικού μηχανισμού από οικονομικές, πολιτικές και κρατικές δυνάμεις που ανήκουν στη Δεξιά και Ακρα Δεξιά.

Ας υποθέσουμε ότι είναι δυνατόν να

Ο Σεπτέμβριος, «κλειδί» για τις εξελίξεις

Καθοριστικές οι επόμενες εβδομάδες για οικονομία και πανδημία – Στην παρουσία Μητσοτάκη στη ΔΕΘ επενδύει το Μαξίμου

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Καθοριστικός για τη συνολικότερη πορεία της κυβέρνησης θα είναι ο Σεπτέμβριος, που σηματοδοτεί την έναρξη της νέας πολιτικής περιόδου, καθώς θα καταστεί σαφής η δυναμική της πανδημίας και συνακόλουθα οι επιπτώσεις της στην οικονομία, ενώ θα πρέπει να ανακτηθεί και το χαμένο έδαφος από τις «παρενέργειες» του πρόσφατου ανασχηματισμού με την άρνηση υπουργοποίησης του Ευάγγελου Αποστολάκη.

Το Μέγαρο Μαξίμου καταγράφει τη διαφαινόμενη σταθεροποίηση των κρουσμάτων στο μέτωπο του κορωνοϊού, καθώς και την αύξηση στους ρυθμούς των εμβολιασμών μετά τη θερινή «βουτιά», αλλά αντιλαμβάνεται πως τα στοιχεία που έχει μπροστά του είναι μεγάλα. Το άνοιγμα των σχολείων και των ΑΕΙ, ο επερχόμενος αποκλεισμός των ανεμβολίαστων από τους κλειστούς χώρους, η λειτουργία του ΕΣΥ μετά τις αναστολές και η σταδιακή επιδείνωση του καιρού που σηματοδοτεί την επιστροφή στους κλειστούς χώρους συνθέτουν ένα δύσκολο πάζλ. Και τούτο καθώς η μεγάλη, διπλή προτεραιότητα της κυβέρνησης είναι να αποφευχθεί η πίεση στο ΕΣΥ και ένα ενδεχόμενο συνακόλουθο lockdown στην οικονομία, που όχι μόνο θα είχε μεγάλο δημοσιονομικό κόστος αλλά και θα ανέκοπτε τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης των τελευταίων μηνών.

Στο κυβερνητικό επιτελείο εκτιμάται πως ο ρυθμός εμβολιασμών που ήδη αυξάνεται θα επιταχυνθεί περαιτέρω από τα μέσα του μήνα. Όπως λέγεται, μέχρι τώρα οι ανεμβολίαστοι κινούνται επί της ουσίας χωρίς «συνέπειες», καθώς σε πολύ μεγάλο βαθμό οι δραστηριότητες ψυχαγωγίας λαμβάνουν χώρα σε ανοικτούς χώρους. Όμως θα αρχίσουν να νιώθουν «πίεση» όταν διαπιστώσουν πως τον χειμώνα θα πρέπει να παραμείνουν στα σπίτια τους χωρίς ψυχαγωγία ή ότι ως εργαζόμενοι θα πρέπει να σκκώνουν το οικονομικό κόστος διαδοχικών μοριακών τεστ. Ηδη, εξάλλου, χαρακτηρίζεται ενθαρρυντικό το γεγονός ότι από τις 15 Αυγούστου έως και το πρωί της περασμένης Παρασκευής 296.364 πολίτες είχαν κλείσει ραντεβού για την πρώτη δόση του εμβολίου.

Παράλληλα εκτιμάται πως η κατάσταση θα είναι περισσότερο «ελεγχόμενη» στα σχολεία, καθώς οι εκπαιδευτικοί είναι εμβολιασμένοι σε υψηλό ποσοστό, ενώ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ / ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΑΛΑΜΠΙΣΣΕΣ

Η παρέμβαση του πρωθυπουργού στη ΔΕΘ (φωτ. από την περυσινή ομιλία του) θα κινείται σε τρεις άξονες: στη νέα γενιά, στην αντιμετώπιση της πίεσης που θα προκαλέσουν στα νοικοκυριά τυχόν ανατιμήσεις, με προπομπό την αύξηση στην τιμή του ρεύματος, και στον οδικό χάρτη για την οικονομική πολιτική της επόμενης διετίας.

Υπό εξέταση το voucher στους νέους για την επιδότηση δραστηριοτήτων, αλλά και περαιτέρω μείωση των εισφορών ως αντιστάθμισμα στις αναμενόμενες ανατιμήσεις.

η μάχη του ελέγχου για πιθανά κρούσματα μεταξύ των μαθητών θα ενισχυθεί, αφού εκτός των self tests σε περιπτώσεις μεμονωμένων περιστατικών θα αξιοποιείται στο σύνολο της τάξης και το εργαλείο των rapid tests.

Αντιθέτως, σαφώς μεγαλύτερος είναι ο προβληματισμός για το τι θα προκύψει στα ΑΕΙ. Εκεί οι μη εμβολιασμένοι φοιτητές θα πρέπει να προσκομίζουν αρνητικά μοριακά τεστ, ο έλεγχος των οποίων θα αποτελεί, θεωρητικά, αρμοδιότητα των πρυτανικών αρχών. Υψηλόβαθμα κυβερνητικά στελέχη σε κατ' ιδίαν συζητήσεις τους εκφράζουν έντονες αμφιβολίες για το κατά πόσον το ανώτερο σύστημα είναι δυνατόν να λειτουργήσει. Πόσω μάλλον που στις νεαρές ηλικίες επικρατεί ιδι-

αίτερα φορτισμένο κλίμα, ύστερα από σχεδόν δύο χρόνια αναστολής λειτουργίας της πανεπιστημιακής κοινότητας και πολλαπλούς περιορισμούς κατά τη διάρκεια των διαδοχικών lockdowns.

Σε κάθε περίπτωση, οι ειδικοί αναφέρουν πως σαφής εικόνα για το τέταρτο κύμα θα υπάρχει σε είκοσι ημέρες από την έναρξη λειτουργίας των σχολείων – περί τις αρχές Οκτωβρίου δηλαδή. Την περσόδο εκείνη αναμένεται αύξηση των κρουσμάτων, που όμως λόγω των εμβολιασμών εκτιμάται πως δεν θα πιέσει με ιδιαίτερη ένταση το ΕΣΥ.

Όπως προαναφέρθηκε, ο περιορισμός του τέταρτου κύματος της πανδημίας αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για την κυβέρνηση, η οποία έχει καταστήσει σαφές ότι το σενάριο ενός νέου καθολικού lockdown έχει βγει από το τραπέζι, καθώς οι οικονομικές συνέπειες θα είναι δυσβάστακτες. Η κυβέρνηση έχει ως πρόταγμα η οικονομία να συνεχίσει τη θετική της πορεία, καθώς πλέον θεωρεί βέβαιο πως η αύξηση του ΑΕΠ θα υπερβεί τον καταγεγραμμένο στόχο του 3,6% (υπάρχουν εκτιμήσεις για αύξηση περί το 5%, ενώ έκθεση της Εθνικής Τράπεζας

κάνει λόγο για ρυθμό ανάπτυξης της τάξης του 5,5%).

Η πολιτική σκηνή

Παράλληλα, ο Σεπτέμβριος είναι κρίσιμος σε πολιτικό επίπεδο καθώς η κυβέρνηση καλείται να ανακτήσει το μομέντουμ που έχασε εξαιτίας των καταστροφικών πυρκαγιών και της εμπλοκής στην υπουργοποίηση Αποστολάκη. Σύμφωνα με πληροφορίες, η νέα ηγεσία του υπουργείου Πολιτικής Προστασίας θα ανακοινωθεί αύριο. Μέχρι την Παρασκευή το απόγευμα εξετάζονταν δύο σενάρια: Το ισχυρότερο προέβλεπε την τοποθέτηση δύο προσώπων – πολιτικός ο υπουργός και επιχειρησιακός ο υφυπουργός. Το δεύτερο, την τοποθέτηση μόνο υπουργού με έντονα επιχειρησιακά χαρακτηριστικά. Σε κάθε περίπτωση, στενοί συνεργάτες του πρωθυπουργού έκαναν λόγο για ιδιαίτερα επιτυχή επιλογή «μέσω της οποίας θα ξεχαστεί άμεσα ο Αποστολάκης». Οι ίδιες πηγές καυτηρίαζαν τη στάση που τήρησε στην υπόθεση ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ Αλέξης Τσίπρας, υποστηρίζοντας πως «εκβίασε» τον πρόωπο υπουργό Αμυνας. Πρόσθεταν, δε, πως μετά τα όσα διαδραματί-

στηκαν την περασμένη εβδομάδα, τα περιθώρια συναίνεσης με τον ΣΥΡΙΖΑ έχουν εκλείψει και η όποια συνεννόηση μεταξύ των δύο μεγάλων κομμάτων θα αφορά «μόνο το θεσμικό επίπεδο». Το δεύτερο και κρίσιμότερο «χαρτί» του κ. Μητσοτάκη είναι, βεβαίως, η παρουσία του στη ΔΕΘ. Σύμφωνα με πληροφορίες, η παρέμβαση του πρωθυπουργού θα κινείται σε τρεις άξονες: Ο πρώτος θα αφορά τη νέα γενιά. Ο δεύτερος, την αντιμετώπιση της πίεσης που θα προκαλέσουν στα νοικοκυριά τυχόν ανατιμήσεις, με προπομπό την αύξηση στην τιμή του ρεύματος. Και ο τρίτος, τον οδικό χάρτη για την οικονομική πολιτική της επόμενης διετίας, με την οποία ολοκληρώνεται η τρέχουσα κυβερνητική θητεία. Αναφορικά με τους νέους θα ανακοινωθεί ένα πλέγμα πολιτικών με τη συνεργασία διαφόρων υπουργείων και επίκεντρο την απασχόληση. Στο τραπέζι, όμως, βρίσκεται και η χορήγηση ενός voucher επιδότησης δραστηριοτήτων, κατά τα πρότυπα που freedom pass που δόθηκε το καλοκαίρι στους νέους 18-24 ετών οι οποίοι έσπευσαν να εμβολιαστούν. Επίσης, στην προσπάθεια ανάσχεσης ενός πι-

θανού κύματος ακρίβειας το επόμενο δίμηνο εξετάζονται τρόποι ενίσχυσης του εισοδήματος των νοικοκυριών. Στη συγκεκριμένη κατεύθυνση –παρότι δεν έχουν ληφθεί τελικές αποφάσεις– συζητείται νέα μείωση των εισφορών από τις αρχές του 2022. Εάν το μέτρο υιοθετηθεί θα αφορά και τους εργοδότες, με στόχο την περαιτέρω τόνωση της απασχόλησης. Τέλος, όπως προαναφέρθηκε, ο κ. Μητσοτάκης θα παρουσιάσει τους βασικούς άξονες-στόχους της οικονομικής πολιτικής μέχρι το τέλος της τετραετίας. Συγκεκριμένα θα αναφερθεί σε:

- Περαιτέρω μειώσεις φόρων, με αιχμή τον ΕΝΦΙΑ.
- Διατήρηση και αύξηση των ρυθμών ανάπτυξης.
- Βελτίωση της «σύνθεσης» της ανάπτυξης με ενίσχυση εξαγωγών και επενδύσεων, ώστε να μη στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην κατανάλωση.
- Εξοδό από την αυξημένη ευρωπαϊκή εποπτεία.
- Μονοψήφιο ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων.
- Διαμόρφωση συνθηκών δημοσιονομικής ισορροπίας το επόμενο έτος και επιστροφή το 2023 στα πρωτογενή πλεονάσματα.

ΑΠΟΨΗ

Αλλάξαμε πολλά υπέρ των πολλών και συνεχίζουμε

Του **ΑΚΗ ΣΚΕΡΤΣΟΥ***

Παράλληλα με την αντιμετώπιση της πανδημίας και των επιπτώσεών της σε επίπεδο κοινωνίας και οικονομίας, η κυβέρνηση παραμένει προσπληγμένη στο μεταρρυθμιστικό της πρόγραμμα, το οποίο υλοποιεί εντός χρονοδιαγράμματος με τις ελάχιστες δυνατότες αποκλίσεις.

Το μεστό μεταρρυθμίσων σχέδιο της χώρας «Ελλάδα 2.0» που εγκρίθηκε από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προσδίδει νέο περιεχόμενο και κυρίως πολλαπλάσια δυναμική στο ήδη υπάρχον πρόγραμμα, συναρμολόγοντας –πρώτη φορά– τις δημόσιες επενδύσεις με συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις.

Κοιτάζοντας προς τα πίσω. Η προηγούμενη διετία –παρά τις εξωγενείς κρίσεις που τη σημάδεψαν– υπήρξε ιδιαίτερα πυκνή τόσο ως προς τη νομοθέτηση όσο και ως προς την υλοποίηση μεταρρυθμιστικών πολιτικών.

Πιο πρόσφατο παράδειγμα, η καθι-

Θα προχωρήσουμε στον ανασχεδιασμό του υγειονομικού χάρτη με αιχμή την πρωτοβάθμια φροντίδα και την καθιέρωση ατομικού φακέλου ασθενούς.

έρωση (από τις ίδιες τις σχολές) Ελάχιστης Βάσης Εισαγωγής στα ΑΕΙ, μια ριζική μεταρρύθμιση στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση, μια σημαντική επένδυση για πτυχία με αξία και αντίκρισμα στην αγορά εργασίας.

Στην αναδιανομή πραγματικών ευκαιριών κοινωνικής και οικονομικής ανόδου υπέρ των νέων στοχεύουν επίσης η αναβάθμιση του δημόσιου σχολείου με τα νέα Πρότυπα και Πειραματικά Σχολεία, τα νέα προγράμματα σπουδών, αλλά και της δημόσιας επαγγελματικής εκπαίδευσης, που πρώτη φο-

ρά στην Ελλάδα αναγνωρίζεται η σημασία της ως εφοδίου των νέων για καλές δουλειές και υψηλά εισοδήματα.

Καιρίες υπήρξαν και οι αλλαγές στην αγορά εργασίας που πραγματικά προστατεύουν και ενδυναμώνουν τους εργαζομένους, επιτρέποντάς τους ταυτόχρονα να έχουν περισσότερο διαθέσιμο εισόδημα, καλύτερη ισορροπία μεταξύ προσωπικών και επαγγελματικών ζωής. Στις σημαντικές παρεμβάσεις να αθροίσουμε και τους νέους κανόνες για τη δημοκρατικότερη λειτουργία του συνδικαλισμού.

Ο ενιαίος πτωχευτικός κώδικας έδωσε για πρώτη φορά πραγματική «Δεύτερη Ευκαιρία» σε φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις, απελευθερώνοντάς τους από τον βρόχο της υπερχρέωσης και επιτρέποντάς στο τραπεζικό σύστημα να επαναλειτούργήσει ως χρηματοδότης της οικονομίας.

Η ενιαία Ψηφιακή Πύλη Δημόσιας Διοίκησης gov.gr κατέστη βασικό εργαλείο για την αποτελεσματικότερη και ταχύτερη εξυπηρέτηση

πολιτών και επιχειρήσεων, το καταβαλίνει αμέσως όποιος κάνει χρήση των μέχρι στιγμής 1.256 υπηρεσιών της, με πιο νευραλγικές σημασίας την άυλη καταγογράφηση και το άυλο παραπεμπτικό για διαγνωστικές εξετάσεις.

Η μεγάλη καταστροφή από τις πυρκαγιές του Αυγούστου κατέδειξε τη σοβαρότητα της απειλής από την κλιματική κρίση και επιβεβαίωσε την ορθότητα των προτεραιοτήτων μας: τη δημιουργία Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων και νέου πλαισίου κρατικής αρωγής έπειτα από φυσικές καταστροφές, την επίτευξη της απολιγνιτοποίησης και τη στροφή στις «καθαρές» ανανεώσιμες πηγές ενέργειας με απλούστευση της αδειοδότησής τους.

Γενικά, αυτή η διετία δεν υπήρχει τομέας πολιτικής –από την οικονομία μέχρι την υγεία, από την ασφάλεια και την απασχόληση μέχρι την εκπαίδευση και το περιβάλλον– που να μην προχωρήσαμε σε μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις με πλήρη διαφάνεια και συνεχή δημοσία λογοδοσία.

Το αναπτυξιακό αποτύπωμα των αλλαγών που κάναμε είναι ήδη αδρό, καταγράφεται στους οικονομικούς δείκτες και στις εκθέσεις διεθνών οργανισμών.

Η κυβέρνηση κοιτάζει το επόμενο δωδεκάμηνο με αισιοδοξία αλλά και με απόλυτη επιγνώση της αυξημένης ευθύνης της –που επιτείνεται από τη χρονική συγκυρία– για τον σχεδιασμό της επόμενης μέρας για τη χώρα.

Με μεγαλύτερη αποφασιστικότητα, λοιπόν, θα προχωρήσουμε μεταξύ άλλων στον ριζικό εκσυγχρονισμό του πλαισίου δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού για να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις της 4ης βιομηχανικής επανάστασης και της οικονομίας της γνώσης, στην αναδιοργάνωση της διοίκησης των πανεπιστημίων, στην ψηφιοποίηση και επιτάχυνση της Δικαιοσύνης, στον ανασχεδιασμό του υγειονομικού χάρτη με αιχμή την πρωτοβάθμια φροντίδα και την καθιέρωση ατομικού φακέλου ασθενούς, στη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής που θα στοχεύει στην αναδιανομή ευ-

καιριών και πόρων προς τη νεότερη γενιά και σε όλες εκείνες τις αναγκαίες παρεμβάσεις προκειμένου να επιτύχουμε μια ισορροπημένη κλιματική μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικών εκπομπών ρύπων.

Το αναθεωρημένο σχέδιο μεταρρυθμίσεων «Ελλάδα Μπροστά 2.0», που τέθηκε προς έγκριση από το υπουργικό συμβούλιο της Πέμπτης, περιλαμβάνει αυτές και πολλές ακόμη μεταρρυθμίσεις που έχουμε συμφωνήσει με το κάθε υπουργείο ξεχωριστά.

Είναι ο οδικός χάρτης των εμβληματικών παρεμβάσεων για το δεύτερο μισό της θητείας αυτής της κυβέρνησης, που πορεύεται με γνώμονα την πεποίθηση ότι οι μεταρρυθμίσεις δεν γίνονται υπέρ των λίγων αλλά υπέρ των πολλών, έχουν σαν πίκχη τις προκλήσεις του μέλλοντος και όχι τις «δουλειές» του εκλογικού κύκλου ή τις φτωχές επιδόσεις του πολιτικού αντιπάλου. Έτσι θα συνεχίσουμε.

* Ο κ. Ακης Σκέρτσος είναι υπουργός Επικρατείας.

Η απειλή μιας νέας... 11ης Σεπτεμβρίου

Είκοσι χρόνια και τέσσερις προέδρους μετά, ο πόλεμος των ΗΠΑ κατά της τρομοκρατίας δεν έχει τελειώσει ακόμη

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Στις 11 Σεπτεμβρίου 2001 ο πρόεδρος των ΗΠΑ Τζορτζ Μπους πραγματοποιούσε επίσκεψη σε δημοτικό σχολείο της Φλόριντα. Ενώπιον φωτογράφων, συμμετείχε μαζί με τα πρωτόκια της τάξης σε ασκήσεις ανάγνωσης. Προτού μπει στην τάξη, είχε ενημερωθεί ότι ένα αεροπλάνο συνετρίβη στους Δίδυμους Πύργους, αλλά μέχρι εκείνη τη στιγμή πίστευε ότι επρόκειτο για ατύχημα. Κι ενώ άκουγε τα παιδιά να διαβάζουν φωναχτά από το βιβλίο τους, ένας σύμβουλός του τού ψιθύρισε στο αυτί ότι δέχθηκε επίθεση και ο δεύτερος πύργος. Ο Μπους παρέμεινε αποσβολωμένος στη θέση του και συνέχισε το μάθημα για επτά ολόκληρα λεπτά, απόφαση που εκ των υστέρων προκάλεσε αλγεινή εντύπωση στη διεθνή και στην αμερικανική κοινή γνώμη. Ο ίδιος ισχυρίστηκε ότι το έκανε για να μην ταραξεί τα μικρά παιδιά και να δώσει μια αίσθηση ψυχραιμίας από τον ηγέτη της υπερδύναμης που δέχεται κατά μέτωπον επίθεση.

Οι Δίδυμοι Πύργοι κατέρρευσαν έπειτα από μία ώρα και σαράντα λεπτά, ενώ ένα τρίτο αεροσκάφος συνετρίβη στο Πεντάγωνο και ένα τέταρτο, το μοναδικό που δεν βρήκε τον στόχο του, κατέπεσε στην Πενσιλβάνια. Συνολικά σχεδόν 3.000 άνθρωποι, συμπεριλαμβανομένων των 19 τρομοκρατών, σκοτώθηκαν στις συντονισμένες επιθέσεις που σχεδιάστηκαν και πραγματοποιήθηκαν από την Αλ Κάιντα, εξωθώντας τις ΗΠΑ να εγκαταλείψουν τον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας και να εισβάλουν στο Αφγανιστάν για να εκδιώξουν τους Ταλιμπάν, που δεν συμμορφώθηκαν με το αίτημα των ΗΠΑ για αποκοπή της οργάνωσης από τη χώρα και έκδοση του Οσάμα μπιν Λάντεν στις ΗΠΑ.

Δύο δεκαετίες αργότερα, στην έναρξη της θητείας του τέταρτου κατά σειρά προέδρου, του Τζο Μπάιντεν, ο οποίος είχε διαμνύσει ότι δεν έχει καμία πρόθεση να παραδώσει στον διάδοχό του έναν πόλεμο σε διαρκή εκκρεμότητα, οι αμερικανικές δυνάμεις αποφάσισαν τελικά να αποσυρθούν με έναν ταπεινωτικό τρόπο και στιγμήτυπα εξίσου εμβληματικά για το γόπτρο των ΗΠΑ με αυτά της κατάρρευσης των Δίδυμων Πύργων.

Όταν ο Μπους κήρυξε την έναρξη της επιχείρησης «Διαρκής Ειρήνη» τον Οκτώβριο του 2001, κατά

Αμερικανοί πεζοναύτες, στις 2 Ιανουαρίου 2002, μόλις έχουν επιστρέψει στο αεροδρόμιο της Κανταχάρ έπειτα από αποστολή κατά των Ταλιμπάν.

Φεύγοντας από το Αφγανιστάν οι Αμερικανοί άφησαν πίσω ένα αποτυχημένο κράτος και τους Ταλιμπάν, οι οποίοι εξακολουθούν να έχουν σχέσεις με την Αλ Κάιντα, στην εξουσία.

την πρώτη φάση οι ΗΠΑ επικεντρώθηκαν σε επιδρομές εναντίον στόχων της Αλ Κάιντα και των Ταλιμπάν. Ένα μήνα αργότερα, όμως, διέθεταν ήδη 1.300 στρατιώτες στη χώρα, ενώ όταν ολοκληρώθηκε η θητεία Μπους, το 2009, ο αριθμός είχε εκτοξευτεί στις 30.000 και οι Ταλιμπάν διενεργούσαν μια σφοδρή εξέγερση εναντίον των αμερικανικών δυνάμεων.

Ο διάδοχος του Μπους, Μπαράκ Ομπάμα, παρέλαβε την «καυτή πατάτα» του Αφγανιστάν κα-

θώς και τη σύσταση για σημαντική αύξηση των στρατευμάτων στη χώρα, στην οποία, σημειωτέον, ο Μπάιντεν ως αντιπρόεδρος είχε αντιταχθεί. Τον Αύγουστο του 2010 τα αμερικανικά στρατεύματα είχαν αγγίξει τις 100.000, ενώ ένα χρόνο αργότερα ο Οσάμα μπιν Λάντεν εντοπίστηκε από τις μυστικές υπηρεσίες στο Πακιστάν και δολοφονήθηκε. Κατόπιν τούτου ο Ομπάμα υποσχέθηκε ότι θα αρχίσει να αποσύρει σταδιακά τις αμερικανικές δυνάμεις και θα παραδώσει στους Αφγανούς την ευθύνη για την ασφάλεια της χώρας έως το 2014. Συνειδητοποιώντας ότι ο στόχος της εγκαθίδρυσης μιας δυτικού τύπου δημοκρατίας στη χώρα είναι μάλλον αδύνατος, περιορίστηκε στην εκπαίδευση των αφγανικών δυνάμεων. Μετά το πέρας της θητείας του, όμως, και ο ίδιος με τη σειρά του κατάλαβε ότι δεν είναι εφικτή η πλήρης απόσυρση των αμερικανικών δυνάμεων και μετέθεσε στον Ντόναλντ Τραμπ την απόφαση για τους 10.000 εν απομεινάντες στρατιώτες.

Ως υποψήφιος ο Ρεπουμπλικανός πρόεδρος, που είχε εξ αρχής διακηρύξει ότι βάζει την Αμερική σε άμεση προτεραιότητα και όχι το διεθνές κύρος της χώρας, υποσχέθηκε ότι θα φέρει πίσω και τον τελευταίο Αμερικανό στρατιώτη. Εγκαίνιασε διαπραγματεύσεις με τους Ταλιμπάν, παρά τις συνεχιζόμενες επιθέσεις και τελικά συνήψε συμφωνία τον Φεβρουάριο του 2020 για πλήρη αμερικανική απόσυρση με αντάλλαγμα εγγυήσεις εκ μέρους των Ταλιμπάν για περιορισμό της βίας και διάρρηξη των σχέσεών τους με τρομοκρατικές οργανώσεις. Η προθεσμία του Μαΐου 2021 πέρασε στα χέρια του Μπάιντεν, ο οποίος τη μετέθεσε τελικά για την 31η Αυγούστου.

Το ISIS-K

Πέρα από την αποκατάσταση των Ταλιμπάν στην εξουσία, που αποδεικνύει πόσο ατελέσφορη ήταν η εικοσαετής παρουσία των αμερικανικών δυνάμεων, έχει ενδιαφέρον να παρακολουθήσει κανείς τι συμβαίνει σε επίπεδο

τρομοκρατικών ομάδων. Το ISIS-K, που ανέλαβε την ευθύνη για την πρόσφατη επίθεση στο αεροδρόμιο της Καμπούλ, συνιστά απάντηση στον... ενδοτισμό και στη μετριοπάθεια των Ταλιμπάν. Τους θεωρεί εθνικιστές με φιλοδοξίες που περιορίζονται μόνο στην αφγανική επικράτεια, ενώ το ISIS-K συμμερίζεται τον αρχικό στόχο του Ισλαμικού Κράτους για την εγκαθίδρυση παγκόσμιου χαλιφάτου. Αντίθετα, οι σχέσεις των Ταλιμπάν με την Αλ Κάιντα παραμένουν στενές, κάποιοι λένε στενότερες από τη δεκαετία του '90, και δεν αποκλείεται το αποτυχημένο κράτος που αφήνουν πίσω τους οι Αμερικανοί να αποτελέσει έναν ασφαλή παράδεισο για τρομοκράτες. Η απειλή μιας νέας 11ης Σεπτεμβρίου δεν μοιάζει καθόλου απίθανη. Δεν είναι τυχαίο ότι η Δύση έχει αρχίσει ήδη να εξετάζει το ενδεχόμενο ενός διαλόγου –υπό προϋποθέσεις– με τους Ταλιμπάν ως τη... συγγενέστερη δύναμη αυτή τη στιγμή στο Αφγανιστάν.

Σε επιφυλακή για την επέτειο

Η επικείμενη 20ή επέτειος της 11ης Σεπτεμβρίου το Σάββατο, οπότε θα διαβαστούν τα ονόματα των νεκρών και θα τηρηθεί ενός λεπτού σιγή στη μνήμη των θυμάτων, ενώ θα φωταγωγηθούν πολλά κτίρια, θα μπορούσε να εμπνεύσει επίδοξους τρομοκράτες για νέες επιθέσεις. Η σχετική προειδοποίηση προήλθε από το αμερικανικό υπουργείο Εσωτερικής Ασφαλείας, το οποίο πάντως δεν έχει επικαλεστεί συγκεκριμένες απειλές. Οι αμερικανικές αρχές βρίσκονται σε επιφυλακή επειδή φοβούνται τη δράση εξτρεμιστών που ενθαρρύνονται από τον συνδυασμό θρησκευτικών ή φυλετικών συγκρούσεων και την αγανάκτηση για τα περιοριστικά μέτρα λόγω πανδημίας. Ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν σκοπεύει να επισκεφθεί το World Trade Center στη Νέα Υόρκη το Σάββατο, παρά τις προειδοποιήσεις 1.800 Αμερικανών, που επηρεάστηκαν άμεσα από τα γεγονότα, να μην παρευρίσκονται στις εκδηλώσεις προτού υλοποιήσει την υπόσχεσή του να παράσχει στοιχεία που δείχνουν τη σχέση μεταξύ ηγετών της Σαουδικής Αραβίας και της επίθεσης στους Δίδυμους Πύργους. «Κατανοούμε την επιθυμία του να τιμήσει την 20ή επέτειο στο Σημείο Μηδέν (Ground Zero). Ωστόσο δεν μπορούμε καλόπιστα και από σεβασμό σε όσους χάθηκαν, αρρώστησαν και τραυματίστηκαν να υποδεχθούμε τον πρόεδρό μας προτού πραγματοποιήσει τη δέσμευσή του», ανέφεραν οι 1.800 στην ανοικτή επιστολή τους προς τον Μπάιντεν.

Δύσκολα διλήμματα για τη Δύση στο Αφγανιστάν

Τρεις εβδομάδες μετά την κεραυνόβολο επάνοδο των Ταλιμπάν στην εξουσία και λίγες ημέρες μετά την αποχώρηση και των τελευταίων Αμερικανών στρατιωτών, το Αφγανιστάν συνεχίζει να περιβάλλεται από ατμόσφαιρα επικίνδυνης πολιτικής αβεβαιότητας, με την οικονομία του στα πρόθυρα της ολοκληρωτικής κατάρρευσης. Παρότι η ηγεσία του φονταμενταλιστικού κινήματος έχει εγκατασταθεί από μέρες στο προεδρικό μέγαρο της Καμπούλ, οι διαρκείς αναβολές του σχηματισμού κυβέρνησης επέτειναν τις αμφιβολίες για τις δυνατότητες των μέχρι χθες ανταρτών να διαχειριστούν τις τύχες μιας πολυφυλετικής χώρας 40 εκατομμυρίων, που μαστίζεται επί δεκαετίες από εμφύλιο πόλεμο και ξένες επεμβάσεις.

Ο σχηματισμός κυβέρνησης θεωρείται το πρώτο κρίσιμο τεστ για τους Ταλιμπάν, που επιμένουν να εξασφαλίσουν δύο ζωτικές σημασίας και αλληλένδετους στόχους: ένα ελάττωτο διεθνούς νομιμοποίησης και χρηματικές ροές που να επιτρέπουν στο κράτος να καλύψει τις πιο πιεστικές του ανάγκες. Η Κεντρική Τράπεζα ελέγχει μόλις το ένα χιλιοστό των συναλλαγματικών αποθεμάτων της χώρας, ο μεγάλος όγκος των οποίων είναι δεσμευμένος στο εξωτερικό, κυρίως στις ΗΠΑ. Οι Αφγανοί έχουν, θεωρητικά, δικαίωμα να σκώσουν από τους λογαριασμούς τους

μέχρι 200 δολάρια την εβδομάδα και οι μακρές ουρές στα ΑΤΜ των λιγοστών τραπεζών που λειτουργούν μαρτυρούν τον εκρηκτικό χαρακτήρα του προβλήματος. Η εικόνα άρχισε να γίνεται κατά τι περισσότερο ευδιάκριτη την Πα-

Πώς να αποφευχθεί μια επικίνδυνη αποσταθεροποίηση, που θα εννοήσει τη διεθνή τρομοκρατία, χωρίς να δοθεί νομιμοποίηση σε ένα θεοκρατικό, καταπιεστικό καθεστώς.

ρασκευή, όταν έγινε γνωστό ότι επικεφαλής της νέας κυβέρνησης θα είναι ο επικεφαλής του πολιτικού τμήματος των Ταλιμπάν, Αμπντούλ Γάνι Μπαραντάρ. Η είδηση θα πρέπει να έγινε δεκτή με συγκρατημένη ικανοποίηση από την Ουάσινγκτον, καθώς ο Μπαραντάρ θεωρείται επικεφαλής της πιο πραγματιστικής πτέρυγας των Ταλιμπάν. Εκπροσωπούσε το κίνημα στις διαπραγματεύσεις της Ντόχα με τους Αμερικανούς, καρπός των οποίων υπήρξε η συμφωνία για την αποχώρηση των αμερικανικών στρατευμάτων. Όπως ανακοινώθηκε, ο ανώτατος ηγέτης των Ταλι-

Τα ντία της νέας κυβέρνησης στην Καμπούλ θα αναλάβει ο επικεφαλής του πολιτικού τμήματος των Ταλιμπάν, Αμπντούλ Γάνι Μπαραντάρ (κέντρο), ο οποίος ηγείται της πιο πραγματιστικής πτέρυγας των Ταλιμπάν.

μπάν, Χαϊμπατουλάχ Αχουντζάντα, θα περιοριστεί στα θρησκευτικά ζητήματα και στην εναρμόνιση των κυβερνητικών αποφάσεων με το Ισλάμ. Η ανακοίνωση εγείρει πλήθος προφανών ερωτημάτων για το κατά πόσο το συννιτηκό Αφγανιστάν οδεύει προς ένα καθεστώς παρόμοιο με εκείνο του σιιτικού Ιράν, όπου ο πρόεδρος και η κυβέρνηση βρίσκονται στο έλεος του ανώτατου ηγέτη. Πηγές του ΟΗΕ που μίλησαν στη γαλλική Le Monde εκτιμούσαν ότι η νέα κυβέρνηση θα διαπερνάται από τις αντιθέσεις μεταξύ τριών ανταγωνιστικών ρευμάτων. Το ρεύμα της

Κανταχάρ, ιστορικού οχυρού του κινήματος, εκφράζει την πιο σκληρή γραμμή και πασχιζει να περιορίσει τα ανοίγματα προς στελέχη του προηγούμενου, φιλοδυτικού καθεστώτος. Κύριος εκπρόσωπός του είναι ο Μοχάμεντ Γιακούμπ, γιος του ιδρυτή των Ταλιμπάν, μουλά Ομάρ. Το δεύτερο ρεύμα, εκείνο του Μπαραντάρ, ευνοεί τη συνεννόηση με στελέχη του παλιού καθεστώτος, όπως ο πρώην πρόεδρος Χαμίντ Καρζάι και ο πρώην αντιπρόεδρος Αμπντουλάχ Αμπντουλάχ για την εξασφάλιση διεθνούς νομιμοποίησης. Τέλος, το τρίτο ρεύμα, εδραιωμένο κυ-

ρίως στο ανατολικό Αφγανιστάν, στα σύνορα με το Πακιστάν, είναι το διαβόητο Δίκτυο Χακάνι, που διατηρεί στενούς δεσμούς με την πακιστανική μυστική υπηρεσία ISI. Το 2012, οι Αμερικανοί χαρακτήρισαν το Δίκτυο τρομοκρατική οργάνωση και επικλήρυσαν αντί πέντε εκατομμυρίων δολαρίων τον σημερινό αρχηγό του Σιραζουττίν Χακάνι. Ο Γιακούμπ, ο Χακάνι και ο Μοχάμεντ Αμπάς Στακενζάι, στενός συνεργάτης του Μπαραντάρ, αναλαμβάνουν τις πιο επιτελικές θέσεις στη νέα κυβέρνηση, πράγμα που προσιονίζεται δύσκολες ισορροπίες στο εγγύς μέλλον.

Δύσκολα διλήμματα αντιμετωπίζει και η Δύση, καθώς ο βασικός μοχλός άσκησης πίεσης στους Ταλιμπάν (διεθνής αναγνώριση και οικονομική βοήθεια) είναι δικόπο μαχαίρι. Μια τιμωρητική στάση απομόνωσης των νέων αρχόντων της Καμπούλ απειλεί να βυθίσει το Αφγανιστάν στο χάος και τις εμφύλιες συγκρούσεις – ιδεώδες σκηνικό για τις οργανώσεις της διεθνούς τρομοκρατίας, όπως το ISIS και η Αλ Κάιντα. Από την άλλη, μια βιαστική αναγνώριση των Ταλιμπάν θα εμφανίσει τη Δύση να προτιμά τη «σταθερότητα» ενός θεοκρατικού, καταπιεστικού καθεστώτος, αδιαφορώντας για στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα. Πάντως, κάποια πρώτα βήματα διαχείρισης της ανθρωπιστικής κρίσης έγιναν τις τελευταίες ημέρες: η Western

Union αποκατέστησε τη λειτουργία της στο Αφγανιστάν, κάτι που σημαίνει ότι θα αποκατασταθεί η ροή των πολύτιμων εμβασμάτων από Αφγανούς της διαπορείας, ενώ η υπηρεσία Τροφίμων του ΟΗΕ επανήλθε στην παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας μέσω των αεροδρομίων του Μαζάρ Ι Σαρίφ και της Κανταχάρ. Στο μεταξύ, αποστολή της πολιτικής αεροπορίας του Κατάρ ανέλαβε το δύσκολο έργο για την αποκατάσταση της λειτουργίας του αεροδρομίου της Καμπούλ.

Από την πλευρά τους, οι Ταλιμπάν φρόντισαν να διαμνύσουν στη Δύση ότι... έχει κι άλλου πορτοκαλιές που κάνουν πορτοκάλια. Με συνέντευξη του στην ιταλική La Repubblica, την περασμένη Πέμπτη, ο εκπρόσωπος Τύπου των Ταλιμπάν Ζαμπιχουλάχ Μουτζαχίντ δήλωσε ότι το νέο καθεστώς προβλέπει κυρίως σε κινεζική βοήθεια για την ανοικοδόμηση της χώρας, προσφέροντας στο Πεκίνο δύο ισχυρά δέλεαρ: τη συμμετοχή του Αφγανιστάν στο μεγαλεπβολό σχέδιο του Σι Τζινπίνγκ για τον «Νέο δρόμο του μεταξιού» και προνομιακές συμβάσεις για την εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου της χώρας (λίθιο, χαλκός, σπάνιες γαίες), η αξία του οποίου εκτιμάται σε ένα τρις. δολάρια και έχει μεγάλη σημασία για την κινεζική βιομηχανία.

Ο δύσκολος δρόμος για το υπερεμβόλιο

Επιστήμονες προσπαθούν να δημιουργήσουν ένα σκεύασμα που θα αντιμετωπίζει τις πιθανές μεταλλάξεις του κορωνοϊού

Του **ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

Η πανδημία της COVID-19 φαντάζει σαν εφιάλτης δίχως τέλος. Οι ειδικοί προβλέπουν πως ενδέχεται να πάρει τη ζωή μέχρι και 18 εκατομμυρίων ανθρώπων παγκοσμίως. Ο αντίκτυπός της στην ψυχική υγεία, την ποιότητα της εκπαίδευσης και σε δεκάδες οικονομικές δραστηριότητες είναι ήδη ανυπολόγιστος. Και η εμφάνιση νέων στελεχών του ιού απειλεί την αποτελεσματικότητα του εμβολιασμού και των πολλά υποσχόμενων επερχόμενων θεραπειών. Η μελλοντική πορεία του SARS-CoV-2 παραμένει αβέβαιη, με τους επιστήμονες να προβλέπουν πως θα συνεχίσει να κυκλοφορεί επ' αόριστον και θα εξελιχθεί σε μια ενδημική ετήσια ασθένεια, ακολουθώντας την τροπή της εποχικής γρίπης.

Μακροπρόθεσμα, ωστόσο, υπάρχει μια βέλτιστη λύση, που ήδη αρχίζει να διαφαίνεται στον ορίζοντα. Πρόκειται για την ανάπτυξη ενός καθολικού υπερεμβολίου κατά της οικογένειας των κορωνοϊών, που θα βοηθούσε στην αντιμετώπιση τόσο των υφιστάμενων όσο και των πιθανώς επερχόμενων μεταλλάξεων που αδιαμφισβήτητα θα εμφανιστούν στο μέλλον.

Δεν είναι η πρώτη φορά που μια τέτοια προσέγγιση προτείνεται από την επιστημονική κοινότητα. Αντίστοιχες προσπάθειες δημιουργίας ενός καθολικού εμβολίου δοκιμάστηκαν τόσο για το εμβόλιο της γρίπης όσο και για τον HIV – σκοντάφτοντας ωστόσο σε μια σειρά από προκλήσεις και δυσκολίες που μέχρι στιγμής έχουν αποτρέψει το εγχείρημα. Παρ' όλα αυτά, ένας ολοένα αυξανόμενος αριθμός επιστημόνων πιστεύει πως το υπερ-εμβόλιο κατά του κορωνοϊού είναι εφικτό, με κυριότερη πηγή αισιοδοξίας την εντυπωσιακή και πρωτοφανή ταχύτητα ανάπτυξης των εμβολίων κατά του SARS-CoV-2.

«Το υπερεμβόλιο κατά του κορωνοϊού θα ήταν, πραγματικά, το άγιο δισκοπότηρο», αναφέρει χαρακτηριστικά στο «The Conversation» ο Ρίτσαρντ Χάτσετ,

Δεν είναι η πρώτη φορά που μια τέτοια προσέγγιση προτείνεται από την επιστημονική κοινότητα. Αντίστοιχες προσπάθειες δημιουργίας ενός καθολικού εμβολίου έγιναν τόσο για το εμβόλιο της γρίπης όσο και για τον HIV - ανεπιτυχώς μέχρι σήμερα. Στην περίπτωση του κορωνοϊού, τα πρώτα μηνύματα είναι θετικά.

Τρία υποψήφια εμβόλια δεν έχουν ακόμη δοκιμαστεί σε ανθρώπους, αλλά αυτό θα γίνει στο εγγύς μέλλον.

διευθύνων σύμβουλος του Συνσπισμού Καινοτομίας για Ετοιμότητα στις Επιδημίες (CEPI), που ιδρύθηκε το 2017 και έχει καταπιστεί με τη χρονική σύντμηση της ανάπτυξης εμβολίων ενάντια σε νέες μολυσματικές ασθένειες. Συμπληρώνει πως παρότι η δημιουργία ενός υπερεμβολίου είναι εφικτό σενάριο, ενδέχεται να χρειαστούν χρόνια εργασίας για την ανάπτυξή του. «Θα το θέσω ως εξής: εάν θέλεις να μεγαλώσει ένα δέντρο, το καλύτερο που μπο-

ρεις να κάνεις είναι να το έχεις φυτέψει πριν από 20 χρόνια. Αν δεν το έχεις κάνει, τότε το δεύτερο καλύτερο που μπορείς είναι να το φυτέψεις σήμερα», δηλώνει χαρακτηριστικά.

Ευτυχώς, τρεις «σπόροι» πιθανών υπερεμβολίων κατά του κορωνοϊού έχουν ήδη φυτευθεί, και τα πρώτα πειράματα αναμένεται να δείξουν σύντομα αν θα αποφέρουν καρπούς. Το πρώτο υποψήφιο εμβόλιο είναι αποτέλεσμα των προσπαθειών της ομάδας του Μπάρτον Χέινς, ανοσολόγου στο Πανεπιστήμιο Duke, και περιλαμβάνει την επισύναψη μικρών στοιχείων του υποδοχέα από διάφορους κορωνοϊούς σε νανοσωματίδιο πρωτεΐνης. Η μέθοδος δοκιμάστηκε ήδη σε μαϊμούδες με θαυμαστά αποτελέσματα, καθώς όχι μόνο εμπόδισε τον SARS-CoV-2 και όλες τις αντισυγκτικές παραλλαγές του, αλλά

και τον SARS-CoV-1, καθώς και μια οικογένεια κορωνοϊών που προς το παρόν εντοπίζεται σε νυχτερίδες, ωστόσο στο μέλλον θα μπορούσε να μεταπηδήσει στους ανθρώπους.

Το δεύτερο πιθανό εμβόλιο ετοιμάζεται από τη δρ Πάμελα Μπρόκμαν, ανοσολόγο στο Πανεπιστήμιο Caltech, η οποία ανέπτυξε μαζί με την ομάδα της ένα σκεύασμα βασισμένο σε πλατφόρμα σωματιδίων ιού που δημιουργήθηκε στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης το 2016. Τα πρώτα σημάδια είναι, και εκεί, ενθαρρυντικά. Αρχικές δοκιμές σε ποντίκια έδειξαν ότι μονάχα μία δόση του εμβολίου είναι ικανή να εξουδετερώσει πολλαπλούς κορωνοϊούς που προσβάλλουν τόσο ανθρώπους όσο και ζώα – συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δεν περιλαμβάνονται στον αρχικό σχεδιασμό του εμβολίου.

Τέλος, το τρίτο, πολλά υποσχόμενο εμβόλιο αναπτύχθηκε από ομάδα ερευνητών του Πανεπιστημίου του Κέιμπριτζ, υπό την καθοδήγηση του ειδικού στη συγκριτική παθολογία Δρος Τζόναθαν Χίνι.

Οι ερευνητές προχώρησαν σε εξονυχιστικό έλεγχο της δομής του νέου κορωνοϊού και συνθέσαν δομές DNA για σύνδεση σε συμβατικές πλατφόρμες εμβολίων αλλά και στην τελευταία τεχνολογία mRNA.

Το σκεύασμά τους έχει σχεδιαστεί ειδικά έτσι ώστε να μην προκαλεί ακούσιες υπερφλεγμονώδεις αντιδράσεις, οι οποίες ενδέχεται σπανίως να αποδεικθούν θανατηφόρες. Και σε αυτή την περίπτωση, οι πρώτες μελέτες σε ζώα έδειξαν πως το υποψήφιο εμβόλιο της ομάδας παρέχει προστασία έναντι μιας ποικιλίας ιών – από τον SARS-CoV-1 και τον SARS-CoV-2 μέχρι

πολλούς κορωνοϊούς νυχτερίδων. Παρότι, μέχρι στιγμής, κανένα από τα τρία υποψήφια εμβόλια δεν έχει δοκιμαστεί σε ανθρώπους, αυτό θα αλλάξει άμεσα. Το πειραματικό σκεύασμα που αναπτύσσεται στο Κέιμπριτζ αναμένεται να μπει στην πρώτη φάση των δοκιμών φέτος το φθινόπωρο, ενώ οι τελευταίες ενδείξεις από το Πανεπιστήμιο Duke φαίνεται να δείχνουν πως και εκείνο πλησιάζει σε αυτό το σημαντικό ορόσημο. Πέρα από την καθολική ισχύ τους, τα υποψήφια εμβόλια έχουν και επιπλέον πλεονεκτήματα, καθώς τα σκευάσματα του Κέιμπριτζ και του Caltech μπορούν να αποθηκευθούν σε συνθήκες δωματίου, αντίθετα από τα υπάρχοντα εμβόλια mRNA της Moderna και της Pfizer.

Ισως σημαντικότερο όλων είναι πως η τεχνολογία τους υπολογίζεται πως θα κάνει την παραγωγή τους πολύ φθηνότερη – απαραίτητο χαρακτηριστικό για να τεθεί υπό έλεγχο η πανδημία σε κάθε γωνιά του πλανήτη.

Η απειλή παραμένει

Ακόμα και η δημιουργία του φιλόδοξου υπερεμβολίου, ωστόσο, δεν θα σημαίνει το τέλος της απειλής νέων πανδημιών για τον πλανήτη. Ο υπερπληθυσμός, η αυξημένη κινητικότητα των ανθρώπων στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και οι οικολογικές αλλαγές συνθέτουν ένα ευνοϊκό τοπίο για την υπερμετάδοση νέων ιών. Εκείνο που μας διδάξε η εμπειρία της COVID-19, ωστόσο, είναι η κομβική σημασία της ανάλυσης της γονιδιωματικής αλληλουχίας των ιών – τόσο για τη δημιουργία φαρμάκων και εμβολίων όσο και για τη μόνιμη παρακολούθηση και τον εντοπισμό νέων αναδυόμενων απειλών.

Σύμφωνα με τον Χάτσετ, «κλειδιά» στην αντιμετώπιση είναι η ταχύτητα των αντιδράσεων και ο παγκόσμιος συντονισμός. «Η έγκαιρη ανίχνευση της απειλής, η έγκαιρη ανάλυση της γονιδιωματικής αλληλουχίας και η έγκαιρη εφαρμογή στοχευμένων μέτρων για τη δημόσια υγεία είναι η καλύτερη ομπρέλα προστασίας», αναφέρει χαρακτηριστικά.

Τυφώνες όπως η «Αϊντα» θα εξακολουθούν να μας νικούν, αν...

Το καταστροφικό πέρασμά της

Του **ROBERT S. YOUNG***
THE NEW YORK TIMES

Ο τυφώνας «Αϊντα», ο οποίος χτύπησε τις ακτές της Λουιζιάνα κοντά στο Πορτ Φουρσόν ως πολύ ισχυρή καταιγίδα κατηγορίας 4, μας έδωσε πολλά μαθήματα. Το πρώτο είναι το πιο δύσκολο που πρέπει να αποδεχτούμε: ανεξάρτητα από το τι ξοδεύουμε για τις ευάλωτες παράκτιες περιοχές, δεν μπορούμε να προστατέψουμε τα πάντα. Πολύ απλά, είναι αδύνατο να σταματήσουμε την απώλεια γης και να εγγυηθούμε την ασφάλεια των ανθρώπων όσο το κλίμα συνεχίζει να αλλάζει, η στάθμη της θάλασσας συνεχίζει να ανεβαίνει και η θέρμανση των θαλασσών δημιουργεί ενισχυμένες καταιγίδες. Είναι αδύνατο ακόμα κι αν ξοδέψουμε πολλά χρήματα και το κάνουμε με τον σωστό τρόπο, όπως ακριβώς έκανε και η Λουιζιάνα.

Η πολιτεία είναι πολύ μπροστά από την υπόλοιπη χώρα στον σχεδιασμό αντοχής, στις κατασκευές και τη χρηματοδότηση. Έχει ξοδέψει δεκάδες δισ. δολάρια και σχεδιάζει να ξοδέψει δεκάδες δισ. ακόμη για την οικοδόμηση φραγμάτων, φραγματικών νησίδων, υγροτόπων και θαλάσσιων τοιχών. Με διακομματική υποστήριξη, οι πολιτειακοί αξιωματούχοι επένδυσαν στην επίστημη και τη μηχανική που απαι-

τούνται για τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση πολλών έργων. Ανέπτυξαν ένα σχέδιο για τον προγραμματισμό τους με βάση παράγοντες όπως η μείωση των ζημιών στις περιοχές, η προστασία των οικοσυστημάτων και η διάσωση πολιτιστικών μνημείων. Ωστόσο, ακόμα κι αν χτίστηκαν πάνω από 97 χιλιόμετρα φραγμάτων, νησίδων και αναχωμάτων, η «Αϊντα» προκάλεσε φρικτές ζημιές στις περιοχές νότια της Νέας Ορλεάνης. Αυτές ακολούθησαν τις καταιγίδες που έπληξαν τη δυτική Λουιζιάνα το 2020 – τον τυφώνα «Λάουρα», μια άλλη καταιγίδα κατηγορίας 4 και τον τυφώνα «Δέλτα» δύο μήνες αργότερα.

Σε ομοσπονδιακό επίπεδο, η κυβέρνηση ξοδεύει τεράστια ποσά, κατασκευάζοντας παραλίες και αμμόλοφους, ανοικοδομώντας κοινοότητες μετά από καταιγίδες και χρηματοδοτώντας έργα μεγάλης ανθεκτικότητας. Ωστόσο δεν διαθέτει ένα ολοκληρωμένο εθνικό σχέδιο. Εκθεση του 2014 της Εθνικής Ακαδημίας Επιστημών, που εξέταζε τον ρόλο του σώματος μηχανικών στην προστασία των ακτών, κατέληξε στο ότι η υπηρεσία εκτελούσε έργα αποσπασματικά χωρίς καμία εθνική προοπτική σχετικά με το πού είναι καλύτερο να αναπτυχθεί το παράκτιο, προστατευτικό «τείχος». Δεν υπήρξε

Ακόμα κι αν χτίστηκαν πάνω από 97 χιλιόμετρα φραγμάτων, νησίδων και αναχωμάτων, ο τυφώνας «Αϊντα» προκάλεσε τεράστιες καταστροφές στις περιοχές νότια της Νέας Ορλεάνης.

Αποδεικνύεται ότι η λύτρωση δεν βρίσκεται στα φράγματα και τα άλλα τεχνικά έργα, αλλά στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

καμία καθοδήγηση για το πού σταματάει το όριο μεταξύ της ευθύνης του δημόσιου τομέα και του συμπορεύοντος του ιδιωτικού τομέα, σε ποιες περιοχές τα έργα θα είναι πιο αποτελεσματικά ή ακόμη και πού βρίσκονται τα μεγαλύτερα τρωτά σημεία. Πόσο πιο ασφαλείς όμως μπορούν να μας κάνουν όλα αυτά τα έργα υπό το πρίσμα του ραγδαία μεταβαλλόμενου κλίματος; Εκτός από την Αλάσκα, οι ΗΠΑ έχουν περίπου 61.000 μίλια ακτών και ποταμόκολλων. Είναι ασφαλές να πούμε ότι θα κοστίσει τρισεκα-

τομμύρια δολάρια μόνο για να προσταθούμε να συμβαδίσουμε με την τρέχουσα ευπάθεια αυτών των περιοχών και οικοσυστημάτων. Ακόμη όμως και τότε θα έχουμε καταιγίδες που μπορούν να κάνουν ακόμη και τα καλύτερα σχέδια να φαλινίσουν.

Δεν λέω να μην επικειρήσουμε πουθενά να προστατέψουμε τις ακτές. Απλώς ζητώ να αναγνωρίσουμε ότι δεν μπορούμε να παρέχουμε αυτή την προστασία παντού. Πρέπει να αποφασίσουμε πού είναι προς το εθνικό μας συμφέρον να ξοδεύουμε ομοσπονδιακά χρήματα και σε ποια περιοχή η ενίσχυση των ακτών έχει τις καλύτερες πιθανότητες να παρέχει ουσιαστική, μακροπρόθεσμη προστασία. Ο μόνος τρόπος για να εγγυηθούμε πραγματικά την ασφάλεια των πολιτών και των υποδομών μας στο εγγύς μέλλον είναι να ξεφύγουμε από τον κίνδυνο. Σε πολλά μέρη που δεν μπορούμε να προ-

στατεύσουμε, πρέπει να συζητήσουμε σοβαρά πώς μπορούμε να κάνουμε σταδιακά βήματα για να απομακρύνουμε τους ανθρώπους και τα σπίτια από τους φυσικούς κινδύνους.

Το κυριότερο, οφείλουμε να αποδεχθούμε ότι η παράκτια ζωή θα βρίσκεται σε ολοένα αυξανόμενο κίνδυνο μέχρι να αντιμετωπίσουμε το μεταβαλλόμενο κλίμα με ουσιαστικό τρόπο. Όλες αυτές οι δαπάνες ενίσχυσης της ανθεκτικότητας είναι απλώς ένα τοιρότο, όχι μια θεραπεία. Μπορούμε να πιστεύουμε όσα θαλάσσια τείχη, αμμόλοφους, παραλίες και έλη θέλουμε, αλλά μακροπρόθεσμα δεν θα λύσουμε με αυτόν τον τρόπο το πρόβλημά μας. Θα το αφήσουμε απλώς να πλανάται στον (μολυσμένο) αέρα.

* Ο Robert S. Young είναι καθηγητής Γεωλογίας στο Western Carolina University.

Η συσχέτιση με το κλίμα

Η «Αϊντα» έφτασε το πρωί της περασμένης Κυριακής στις ακτές του Κόλπου του Μεξικού και εκατομμύρια κάτοικοι ήρθαν αντιμέτωποι με τον ισχυρότερο τυφώνα που έπληξε τη Λουιζιάνα σε τουλάχιστον 165 χρόνια. Τα υπολείμματά της έπληξαν τις επόμενες ημέρες τη Νέα Υόρκη και το Νιου Τζέρσεϊ, αφήνοντας πίσω αρκετά θύματα και μεγάλες καταστροφές. Οι δεσμοί μεταξύ των ισχυρών τυφώνων και της κλιματικής αλλαγής γίνονται ολοένα και πιο εμφανείς. Ένας θερμάνομενος πλανήτης αναμένεται να δει ισχυρότερους τυφώνες με την πάροδο του χρόνου και υψηλότερη συχνότητα σφοδρών καταιγίδων. Οι τυφώνες γίνονται επίσης ολοένα και πιο υγροί λόγω των περισσότερων υδρατμών που υπάρχουν στη θερμότερη ατμόσφαιρα. Οι επιστήμονες πιστεύουν ότι καταιγίδες όπως ο τυφώνας «Χάρβεϊ» το 2017 προκάλεσαν πολύ περισσότερη βροχή από ό,τι θα είχαν προκαλέσει χωρίς τις ανθρωπογενείς επιπτώσεις στο κλίμα. Επίσης, η άνοδος της στάθμης της θάλασσας συμβάλλει σε μεγαλύτερες πλημμύρες – κι αυτό είναι, ίσως, το πιο καταστροφικό και επικίνδυνο στοιχείο των τροπικών κυκλώνων.

Η Μόστρα δίνει ξανά ζωή στη Βενετία

Μπορεί η φετινή διοργάνωση να μην έχει την αίγλη των παλαιότερων χρόνων, αλλά κηρύττει την πολυπόθητη ανάκαμψη

Αποστολή **ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΧΑΡΜΠΗΣ**

Η τελευταία φορά που βρεθήκαμε στη Βενετία για το φημισμένο κινηματογραφικό φεστιβάλ της ήταν τον Σεπτέμβριο του 2019. Τότε φυσικά ο κορωνοϊός δεν υπήρχε ούτε καν σαν ανησυχία, ενώ ο Μπραντ Πιτ προκάλούσε με την παρουσία του μαζικές μετακινήσεις πληθυσμού στο νησάκι Λίντο, από τις χιλιάδες κόρμου που στριμωχνόταν για να του ρίξει μια ματιά πάνω στο κόκκινο χαλί. Φέτος και μόνο αυτό το τελευταίο θα ήταν αδύνατο· ένας ψηλός τοίχος ορθώνεται ανάμεσα στους περαστικούς και την παρέλαση των σtar μπροστά από το Palazzo del Cinema και ο μόνος τρόπος να τους δει ο κοινός θνητός είναι από τις γειτονικές γιγαντοοθόνες ή τις χαραμάδες όπου «κατασκηνώνουν» κυρίως οι πιτσιρικάδες.

Οχι βέβαια πως η φετινή διοργάνωση έχει σχέση με το —κάτι σαν— φεστιβάλ που διεξήχθη πέρυσι, με την απουσία τόσο του περισσότερου κόσμου όσο και των πραγματικά μεγάλων ταινιών που συνήθως φιλοξενεί η Μόστρα. Αυτές τις λίγες μέρες που βρισκόμαστε εδώ, αντιθέτως, αναπνέουμε ξανά κινηματογραφικό και φεστιβαλικό αέρα, από αυτόν που μας έχει λείψει εδώ και περίπου δύο χρόνια. Ακόμα κι αν σε αρκετές περιπτώσεις αυτός ο αέρας φίλτρεται αναγκαστικά μέσα από τη μάσκα.

Διότι η πανδημία προφανώς δεν έχει εξαφανιστεί από την ιταλική πόλη, η οποία μάλιστα ήταν

Ένας ψηλός τοίχος ορθώνεται ανάμεσα στους περαστικούς και στην παρέλαση των σtar και ο μόνος τρόπος να τους δει ο κοινός θνητός είναι από τις γειτονικές γιγαντοοθόνες.

από αυτές που πέρασε αρκετά δύσκολα, κυρίως στο δεύτερο κύμα του ιού. Στο φεστιβάλ το βλέπουμε με τις συχνές θερμομετρήσεις, τις μάσκες που είναι υποχρεωτικές σε όλους τους κλειστούς χώρους, φυσικά και στις προβολές, και στα green pass που είναι απαραίτητα επίσης —ή εναλλακτικά το αρνητικό τεστ 48 ωρών— για να κινηθείς στο Λίντο. Επειδή βέβαια πρόκειται για Ιταλία και όχι για... Γερμανία, όλα τα παραπάνω ελέγχονται κατά συνθήκη και ανάλο-

Η Ιταλία τοπ μόντελ Μπιάνκα Μπάλτι, αναμφισβήτητη εντυπωσιακή με το κίτρινο φόρεμά της στην πρεμιέρα του «Παράλληλες μητέρες» του Πέδρο Αλμοδόबार.

Με τα χέρια υψωμένα για μια φωτογραφία στα τυφλά από το κόκκινο χαλί. Λίγο παραπέρα οι ρυθμοί κυλούν με λιγότερο άγχος (δεξιά), ενώ η Βενετία υποδέχεται (μικρότερα) κύματα τουριστών.

γα με την πίεση του χρόνου, πριν π.χ. ξεκινήσει μια προβολή. Από την άλλη, η πανδημία έχει επηρεάσει την τουριστική κίνηση της Βενετίας, ακόμα και έξω από τα όρια του φεστιβάλ. «Σίγουρα τα πράγματα είναι πολύ καλύτερα από πέρυσι, αλλά όχι στα ίδια επίπεδα με πριν από τον ιό. Για εμένα βέβαια η πόλη είναι πιο όμορφη έτσι, όμως σε όσους ασχολούμαστε με τον τουρισμό η διαφορά μάς κοστίζει», μας είπε η σπιτονοικοκυρά μας στο Airbnb που

νοικιάζουμε. Πράγματι, ο απίθανος συνωστισμός προηγούμενων ετών μέσα στα στενά και πάνω στα γραφικά γεφυράκια της Βενετίας φέτος είναι αισθητά μειωμένος, και ακόμα πιο αλήθεια είναι το πόσο ευπρόσδεκτο μοιάζει κάτι τέτοιο για τον επισκέπτη. Ειδικά όταν αυτός πρέπει, όπως εμείς, να μετακινείται καθημερινά με τα μικρά φέρι που πηγαиноέρχονται από την κυρίως πόλη στο Λίντο. Στα τελευταία, πάντως, το μειωμένο όριο στον αριθμό επιβατών

είναι μάλλον συμβολικό και ανάλογο των δικών μας λεωφορείων, αφού το στριμωξίδι είναι συνήθως απερίγραπτο. Αντιθέτως, συνωστισμός δεν υπάρχει μέσα στις κινηματογραφικές αίθουσες, με το φεστιβάλ να τηρεί αυστηρά τον κανόνα του 50% ως προς τη χωρητικότητά τους. Ταυτόχρονα φροντίζει να ταλαιπωρεί όλους εμάς με το ανεκδιήγητο σύστημα που έχει υιοθετήσει στις προκρατήσεις των προβολών του και αποτελεί τον μόνο τρόπο

για να δεις οποιαδήποτε ταινία. «Είναι απίστευτη η προετοιμασία που απαιτήθηκε για να στηθεί όλο αυτό το σύστημα και να λειτουργήσει με ακρίβεια και ασφάλεια», μας λένε —από την άλλη— κάπως απολογητικά στο γραφείο που ασχολείται με τις διαπιστεύσεις. «Γενικώς, το να καταφέρει να διεξαχθεί ολοκληρωτικά διά ζωής ένα φεστιβάλ αυτών των διαστάσεων υπό τις παρούσες συνθήκες αποτελεί τουλάχιστον κατόρθωμα».

Ένα κατόρθωμα που ίσως να ήταν και «απαραίτητο», αν σκεφτεί κανείς τα εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ που συνεισφέρει η διοργάνωση στον τζίρο της πόλης ετησίως. Πολύ θετικό ωστόσο και από άποψη πρεστιτζ, αφού το πιο παλιό από τα κινηματογραφικά φεστιβάλ είναι και αυτό που επί της ουσίας υψώνει ξανά τη σημαία της Εβδομης Τέχνης και κηρύττει, μέσω και των σπουδαίων ταινιών που παρουσιάζει, την πολυπόθητη ανάκαμψη.

Χιούμορ, δράμα, φαντασία και άρωμα από Σπέτσες στο μενού

Για να περάσουμε λοιπόν και στις ταινίες, τις οποίες έχουμε αρχίσει και βλέπουμε με ταχύτατους πια ρυθμούς εδώ στη Βενετία, θα σταθούμε σε αυτές που ξεχώρισαν μέσα στο πρώτο δώμηρο. Αρχικά οι «Παράλληλες μητέρες», με τις οποίες ο Πέδρο Αλμοδόबार άνοιξε τη διοργάνωση και μαζί τον συναγωνισμό για τον φετινό Χρυσό Λέοντα, που θα απονεμίσει η επιτροπή του Κορεάτη Μπόγκ Τζουν-χο.

Όπως υποδεικνύει και ο τίτλος, το φιλμ αφηγείται την ιστορία δύο γυναικών (Πενέλοπε Κρουζ - Μιλένα Σμιτ) οι οποίες γίνονται ταυτόχρονα μητέρες στο ίδιο μαιευτήριο. Οι δυο τους θα γίνουν τελικά και φίλες, ενώ ένα τραγικό γεγονός θα σηματοδέψει τις ζωές τους για πάντα και θα τις φέρει ακόμα πιο κοντά. Ο Αλμοδόबार κρατά, ως συνήθως, τη χρυσή ισορροπία μεταξύ χιούμορ και δράματος, «φορτώνει» όμως αρκετά την ταινία με όλα τα αγαπημένα του θέματα, προκαλώντας κάποια σύγ-

χυση· για το κοινό της Βενετίας φυσικά δεν έχει καμιά σημασία, διότι απλώς τον λατρεύει. Συνέχεια με μια ταινία που είναι και λίγο «δική μας». Το «The Lost Daughter» της Μάγκι Τζίλενχαλ είναι εξ ολοκλήρου γυρισμένο στις Σπέτσες, τις οποίες βλέπουμε στο φόντο ακόμα μιας ιστορίας γύρω από μαμάδες.

Η Ολίβια Κόλμαν είναι για άλλη μια φορά απίθανη στον ρόλο μιας μοναχικής γυναίκας, η οποία κάνει διακοπές στο νησί, όταν την ηρεμία της θα ταράξει η έλευση μιας νεαρής μητέρας με την κόρη της. Πλέον το παρελθόν με τις δικές της κόρες, το οποίο εμείς βλέπουμε σε σποραδικά φλας μπακ, θα εισβάλει στη σκέψη της για τα καλά.

Πέρα από το όμορφο νησί, η Τζίλενχαλ ξέρει πως έχει στο «οπλοστάσιό» της πολύ καλούς ηθοποιούς και τους αξιοποιεί στο έπακρο: εκτός της Κόλμαν, υπάρχει ακόμα η Ντακότα Τζόνσον για να δώσει έξτρα χολιγουντιανή

Από αριστερά προς τα δεξιά: ο Τιμοτέ Σαλαμέ και η Ρεμπέκα Φέργκιουσον πρωταγωνιστούν στο επικίνδυνο διαστάσεων «Dune». Ο Πέδρο Αλμοδόबार μας συστήνει δύο ξεχωριστές μαμάδες και η Ολίβια Κόλμαν παροδίζει άλλη μία οσκαρικών προδιαγραφών ερμηνεία.

Εξαιρετικές ταινίες, που «φλερτάρουν» με τον φετινό Χρυσό Λέοντα.

χρυσόσκονη και μαζί ο Εντ Χάρις, η ανερχόμενη Τζέσι Μπάκκλι και η εξαιρετική Ιταλίδα Αλμπα Ρορβάκερ. Όλοι τους κάνουν υποδειγματική δουλειά και βοηθούν να αναδειχθεί ένα καλοστημένο

ψυχολογικό θρίλερ, που ως τώρα αποτελεί και την ευχάριστη έκπληξη του Φεστιβάλ. Για το τέλος αφήσαμε το «φιλέτο». Οι πάντες εδώ στη Μόστρα μιλούν, προφανώς από την πρώτη μέρα, για το «Dune», την κινηματογραφική μεταφορά του λογοτεχνικού έπους φαντασίας του Φρανκ Χέρμπερτ που —ένεκα του κορωνοϊού— περιμένουμε εδώ και σχεδόν δύο χρόνια να κυκλοφορήσει. Ο Ντενίς Βιλνέβ από την πλευρά του δεν απογοήτευσε, έχοντας

φτιάξει ένα φιλμ που εντυπωσιάζει τόσο με το μέγεθος της παραγωγής του όσο και με τη συνοχή που καταφέρνει να διατηρήσει, παρά τη μεγάλη του διάρκεια. Επιπλέον αποτελεί σπάνιο παράσημο και ελπιδοφόρο μήνυμα για την παραγωγή Warner Bros, η οποία αποφάσισε να επενδύσει πελώρια ποσά σε ένα πρότζεκτ, που μπορεί να πλασάρεται ως μπλοκμπάστερ, ωστόσο δεν αποτελεί σε καμιά περίπτωση την εγγυημένη επιτυχία των ταινιών κόμικς.

Ο δε πρωταγωνιστής του, Τιμοτέ Σαλαμέ, έπειτα από τους δραματικούς ρόλους που τον έκαναν γνωστό και αγαπητό, εδώ αναλαμβάνει πλέον και αυτόν του action hero (περίπου), υποδύομενος τον περίφημο Πολ Ατρείδην. Γύρω του έχει μια πλειάδα σύγχρονων αστέρων, όπως η Ρεμπέκα Φέργκιουσον, η Ζεντάγια, ο Τζέισον Μομόα, ο Ντέιβ Μπαουτίστα, ο Οσκαρ Αϊζακ, ο Χαβιέ Μπαρδέμ, ο Τζος Μπρόλιν και πολλοί άλλοι.

Στη σέντρα με... αγκάθια

Οριστικά πρεμιέρα της Σούπερ Λιγκ 1 στις 11/9 – Δεν θέλουν κεντρική διαχείριση οι «αιώνιοι»

Του **ΑΚΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ**

Υστερα από άλλο ένα «θερμό» καλοκαίρι με διαφωνίες, αναβολές και εκκρεμότητες, η πολυπόθητη... αναγκωή συμφωνήθηκε και επιτέλους η μπάλα στήνεται στη σέντρα. Το Σάββατο 11 Σεπτεμβρίου, το νέο πρωτάθλημα της Σούπερ Λιγκ 1 κάνει πρεμιέρα, τουλάχιστον με την ευχή η καθυστέρημένη έναρξη των 20 ημερών να βρει τις ομάδες πιο έτοιμες από αγωνιστικής πλευράς.

Στη Γ.Σ. της Λίγκας υπογράφηκε ομόφωνα η προκήρυξη του πρωταθλήματος, ενώ με ψήφους 12-2 πέρασε η καταστατική αλλαγή για υποχρεωτική κεντρική διαχείριση των τηλεοπτικών δικαιωμάτων από την περίοδο 2023-2024. Το γεγονός πως σε αυτό το ζήτημα δεν υπάρχει ομοφωνία, σημαίνει στην πράξη πως το μέ-

Με ψήφους 12-2 πέρασε η αλλαγή στα τηλεοπτικά από το 2023-2024. Τη νομική οδό παίρνουν Ολυμπιακός και Παναθηναϊκός.

τωπο των τηλεοπτικών έκλεισε, από ό,τι φαίνεται όμως προσωρινά...

Ολυμπιακός και Παναθηναϊκός μειοψήφησαν, ενώ ο Αρπς, παρά το γεγονός πως αρχικά είχε ταχθεί εναντίον της κεντρικής διαχείρισης, ψήφισε υπέρ.

Οι δύο «αιώνιοι» αντέδρασαν όταν αποφασίστηκε διά βοής να μην τοποθετηθεί η νομική υπηρεσία της διοργανώτριας για το τι προβλέπει ο νόμος σε σχέση με τη διαχείριση των τηλεοπτικών δικαιωμάτων και αν υπάρχει υποχρέωση κεντρικής διαχείρισης, προαναγγέλλοντας κινήσεις κατά της απόφασης. «Έγινε φήμωση της νομικής υπηρεσίας. Θεωρώ ότι όλη αυτή η διαδικασία ήταν καταχρηστική και εκβιαστική. Ένα γκρουπ ομάδων εκβίασε με την έναρξη του

Πανατιωλικός και Αστέρας Τρίπολης θα ανοίξουν πρώτοι την αυλαία του πρωταθλήματος το επόμενο Σάββατο στις 18.15. Θα ακολουθήσει ο Παναθηναϊκός την ίδια μέρα, που θα υποδεχθεί τον Απόλλωνα Σμύρνης στις 20.30.

πρωταθλήματος προκειμένου να εξυπηρετήσει ιδιοτελή συμφέροντα. Ο Παναθηναϊκός είναι κάθετα αντίθετος σε ό,τι έγινε και θα κινηθεί νομικά κατά της απόφασης», ανέφερε, σύμφωνα με πληροφορίες, ο ιδιοκτήτης της ΠΑΕ Παναθηναϊκός Γιάννης Αλαφούζος. Από την πλευρά του και ο Ολυμπιακός επιφυλάχθηκε για όλες τις νομικές ενέργειες του στο μέλλον, ενώ ο νομικός σύμβουλος της Λίγκας, Γιάννης Οικονομάκης, επιβεβαίωσε πως υπάρχει δυνατότητα προσφυγής στα δικαστήρια. «Απόφαση της γενικής συνέλευσης που είναι αντίθετη προς τον νόμο και το καταστατικό είναι άκυρη και υπάρχει δυνατότητα προσφυγής στα δικαστήρια», όπως ανέφερε.

Η εξέλιξη αυτή χαρακτηρίστηκε

μία νίκη των «μικρών», προκειμένου να εφαρμοστεί η κεντρική διαχείριση, έστω και από τη σεζόν 2023-24, ωστόσο μέχρι τότε θεωρείται σίγουρο πως θα υπάρξουν νέα επεισόδια, ειδικά στην περίπτωση που Παναθηναϊκός και Ολυμπιακός αναζητήσουν τη νομική δικαίωση.

Πάντως, όπως ανακοίνωσε η Λίγκα, η συζήτηση για το θέμα θα συνεχιστεί την ερχόμενη Πέμπτη. Τα βασικά κριτήρια με τα οποία θα μοιράζονται τα χρήματα στις ομάδες, εφόσον εφαρμοστεί η κεντρική διαχείριση, θα είναι η βαθμολογία, η ισομέρεια και η εμπορικότητα των ομάδων.

Σε ό,τι αφορά το τηλεοπτικό μέτωπο, ο ΠΑΟΚ είναι η μοναδική ΠΑΕ που παραμένει τηλεοπτικά «άστεγη» και δεν αποκλείεται μέχρι να υπάρξει

συμφωνία να μεταδοθούν τα παιχνίδια του μέσα από το OPEN TV. Σύμφωνα με πληροφορίες ο «Δικέφαλος του Βορρά» είπε «όχι» στην πρόταση της Nova ύψους 8 εκατ. ευρώ, ζητώντας τουλάχιστον 9 εκατ., όσα εισέπραξε και ο Παναθηναϊκός από την Cosmote TV.

Το πρόγραμμα της 1ης αγωνιστικής της Σούπερ Λιγκ 1:

Σάββατο 11 Σεπτεμβρίου: Πανατιωλικός - Αστέρας Τρίπολης (18.15 - Cosmote TV), Παναθηναϊκός - Απόλλων Σμ. (20.30 - Cosmote TV). Κυριακή 12 Σεπτεμβρίου: Βόλος - Λαμία (18.15 - Cosmote TV), ΠΑΟΚ - ΠΑΣ Γιάννινα (19.00), ΑΕΚ - Ιωνικός (20.30 - Cosmote TV), Ολυμπιακός - Ατρόμητος (20.30 - Nova). Δευτέρα 13 Σεπτεμβρίου: Αρπς - ΟΦΗ (19.30 - Nova).

Δύο αγώνες που θα κρίνουν πολλά για την εθνική Ελλάδα

Η ήττα της Εθνικής στο φιλικό από την Ελβετία, την περασμένη Τετάρτη το βράδυ, δεν προβληματίσε τον Τζον Φαντ Σιπ. Αντίθετα μάλιστα ο Ολλανδός ομοσπονδιακός τεχνικός έμεινε ικανοποιημένος από την εικόνα των διεθνών στον αγώνα της Βασιλείας.

Πλέον η προσοχή στρέφεται στους δύο «τελικούς», με το Κόσοβο απόψε εκτός έδρας και τη Σουηδία την ερχόμενη Τετάρτη στο ΟΑΚΑ, οι οποίοι και θα κρίνουν σε μεγάλο βαθμό το μέχρι πού μπορεί να φτάσει η Ελλάδα στον Β' όμιλο των προκριματικών του Παγκοσμίου Κυπέλλου. Αλλιώςτε

Ο Τζον Φαντ Σιπ θέλησε στην Ελβετία να θωλήσει λίγο τα νερά όσον αφορά τις σκέψεις του ενόψει του αγώνα στην Πρίστινα.

προκθές ο Τζον Φαντ Σιπ θέλησε να θωλήσει και λίγο τα νερά όσον αφορά τις σκέψεις του ενόψει του αγώνα στην Πρίστινα, καθώς στο αρχικό σχήμα κόντρα στους Ελβετούς είχε και παίκτες που δεν υπολογίζει, όπως για παράδειγμα ο Ζέκα που είναι τιμωρημένος και τη θέση του μεθαύριο διεκδικεί ο Σιώπης.

Επίσης στο κέντρο της άμυνας ήταν οι Χατζηδιάκος - Μαυροπάνος, αντί των Τζαβέλα και Παπαδόπουλου που θα παίξουν λογικά την Κυριακή, ενώ είναι δύσκολο να δούμε ξανά το δίδυμο Τομίκια και Κούτρη στην αρι-

στερή πλευρά. Ακόμα και έτσι πάντως η Εθνική είχε και τις καλές στιγμές της, αν και δεν έλειψαν τα εύκολα λάθη από τα οποία ξεκίνησαν και τα δύο γκολ των Ελβετών. Η αποστολή της Εθνικής παραμένει στην Ελβετία, ενώ για το Κόσοβο θα αναχωρήσει αύριο, παραμονή της αναμέτρησης. Ερωτηματικό παραμένει ο Χρήστος Τζόλης που ακολούθησε ξανά ατομικό πρόγραμμα, με τον παίκτη και το ιατρικό επιτελείο να καταβάλουν προσπάθεια ώστε να προλάβει τουλάχιστον τον αγώνα με τη Σουηδία.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΑΠΟΕΛ - ΜΜΕ

«Εσείς δίνωτε τους προπονητές» ήταν η απάντηση του Πρόδρομου Πετρίδη στην τελευταία του συνέντευξη τύπου, πριν από τρεις περίπου μήνες και απαντώντας σε σχετική ερώτηση για τις συχνές αλλαγές προπονητών. Θα είχε μεγάλο ενδιαφέρον, ανάλογη απάντηση του σήμερα, με δεδομένη ήδη μια πρώτη αλλαγή προπονητή, μετά από ένα μόλις επίσημο παιχνίδι στη φετινή περίοδο και αφού ο ίδιος και η διοίκηση του εμπιστεύθηκε το Σάββα Πουρσαϊτίδη, στην κρίσιμη περίοδο που προηγήθηκε, του σχεδιασμού και του προγραμματισμού...

* * * * *

Φράνσις Ουζόχο

Αδιαμφισβήτητο γεγονός πως ο Φράνσις Ουζόχο απέχει πολύ και λόγω του σοβαρού τραυματισμού του, από τον τερματοφύλακα των πρώτων

αγωνιστικών της περιόδου 2019-2020. Σε μεγάλο βαθμό φυσιολογική η απορία για την κίνηση της Ομόνοιας να τον επανεντάξει στο ρόστερ της. Εύκολη όμως και η απάντηση. Λόγω Φαμπιάνο, η Ομόνοια μπορεί να περιμένει τον Ουζόχο να επανέλθει σε καλή αγωνιστική ετοιμότητα. Αντίθετα, στο ΑΠΟΕΛ και με το νιγηριανό τερματοφύλακα στην τωρινή του αγωνιστική κατάσταση, περιθώρια και πίστωση χρόνου δεν υπήρχαν, στην απουσία άλλης έμπειρης επιλογής στη συγκεκριμένη θέση, ικανής να δραματίσει καθοριστικό ρόλο στην προσπάθεια υλοποίησης πολύ ψηλών στόχων...

* * * * *

Χειρότερα δεν γίνεται

Μπόλικη γκρίνια για την εμφάνιση αλλά κυρίως την βαριά και αναπάντεχη ήττα του αντιπροσωπευτικού μας

συγκροτήματος από τη Μάλτα. Επειδή πριν από αυτό το ματς η εικόνα ήταν θετική, ας περιμένουμε να κρίνουμε τα πράγματα συνολικά. Εννοείται ότι η εμφάνιση ήταν αυτό που λέμε... χειρότερα δε γίνεται.

* * * * *

Λοΐζος Λοΐζου

Τελικά ο Λοΐζος Λοΐζου παρέμεινε παρά το ότι υπήρχε ενώπιον της Ομόνοιας μια κάθε άλλο παρά ευκαταφρόνητη πρόταση από τη Βελγική Μπρυζ. Δεν ήταν άσχημο το timing αλλά φαίνεται ότι στην Ομόνοια έκριναν ότι θα υπάρξει καλύτερο. Βεβαίως εγγύηση για καλύτερο timing δεν δίνεται ποτέ από κανένα.

* * * * *

Δεν είναι απλό το θέμα

Συνολικά, 16 ποδοσφαιριστές της

ΑΠΟΨΕΙΣ

Η «κάρτα οπαδού»... δεν είναι το πρόβλημα

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Λειτουργήσει και εξακολουθεί να λειτουργεί παραπλανητικά στο μυαλό των περισσότερων, η διαφάνεια που υπήρχε, υπάρχει και θα εξακολουθεί να υπάρχει σχετικά με την «κάρτα οπαδού».

Ακριβώς αυτό το μπέρδεμα προκάλεσε ακόμη περισσότερη σύγχυση στην έτσι και αλλιώς αμάθητη κυπριακή κοινωνία να συζητεί, να επικερηματολογεί και να καταλήγει σε χρήσιμα συμπεράσματα.

Ανεξαρτήτως του τρόπου σκέψης του ατόμου, τα πολιτικά του πιστεύω και πολύ περισσότερο την αντίληψή του για το μέχρι πού μπορεί να φτάσει ο έλεγχος σε σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα του καθενός, η συζήτηση που έγινε γύρω από τη χρησιμότητα ή καλύτερα τη νομιμότητα της «κάρτας οπαδού» μόνο εποικοδομητική δεν ήταν.

Αντιθέτως, επιχειρήματα του τύπου «μα μέχρι και στους φούρνους βγάζουμε κάρτα» ή «εγώ δεν πάω γήπεδο για να μην φακελωθώ», υποβίβαζαν την ποιότητα της κουβέντας που επί της ουσίας ξεφεύγει κατά πολύ από τα αθλητικά στεγανά.

Το θέμα με την «κάρτα οπαδού» δεν ήταν και δεν πρέπει να είναι η κάρτα, το φακέλωμα, ο Bill Gates ή ο Big Brother του Όργουελ, αλλά το νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο εμπίπτει η ανάγκη έκδοσης της κάρτας και το οποίο εμπνεύστηκε, συντάξε και πέρασε στη Βουλή ο τότε Υπουργός Δικαιοσύνης Ιωνάς Νικολάου.

Ο νόμος περί της πρόληψης και καταστολής της βίας στους αθλητικούς χώρους, περιλαμβάνει διατάξεις που ενδεχομένως να αποτελούν απειλή για την παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η δε υπερεξουσία που παραχωρείται στα εποπτικά όργανα παραπέμπει σε καταστάσεις «λειψής» δημοκρατίας, που λειτουργούν απειλητικά για τον καθένα ξεχωριστά και ενδεχομένως να υποβιβάζει το νομικό πολιτισμό... αν διαθέτουμε ως κοινωνία.

Με αφορμή τη συζήτηση, που διεξάγεται κυρίως παρασκηνιακά, ενόψει του ξεκινήματος της ποδοσφαιρικής σεζόν για πιθανότητα άρσης του μέτρου, καλό θα ήταν έστω και καθυστερημένα να επανεξεταστεί το όλο ζήτημα, και επιτέλους να τεθεί στην σωστή βάση του.

Ο Σωφρόνης του ΑΠΟΕΛ

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΝ**

Ποιος θα το περίμενε, πως ο Σωφρόνης Αυγουστή θα αναλάμβανε την τεχνική ηγεσία του ΑΠΟΕΛ. Πόσοι όμως θεωρούσαν εφικτό στον πάγκο του ΑΠΟΕΛ να βρεθεί κάποτε ο Τιμούρ Κετσπάγια; Και όμως έγινε και αυτό. Γιατί στο ποδόσφαιρο όλα γίνονται, και στο ποδοσφαιρικό ΑΠΟΕΛ η πιθανότητα εκπλήξεων ή απρόσμενων εξελίξεων είναι ακόμη μεγαλύτερη.

Το ερώτημα των προηγούμενων μηνών, αν δηλαδή ο Σάββας Πουρσαϊτίδης, με μικρή προπονητική εμπειρία, μπορούσε να φέρει εις πέρας την αποστολή του, μετατράπηκε πλέον στο κατά πόσο ο Σωφρόνης Αυγουστή είναι ο κατάλληλος για να οδηγήσει το ΑΠΟΕΛ ξανά στην κορυφή, πετυχαίνοντας ό,τι δεν μπόρεσε, αν και πλσίασε σε τρεις περιπτώσεις, φορώντας την προπονητική φόρμα του Απόλλωνα.

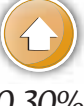
Μπορεί λοιπόν ο Σωφρόνης Αυγουστή να αποδειχθεί πετυχημένος προπονητής στο ΑΠΟΕΛ; Αυτή μάλλον είναι η πιο σωστή διατύπωση της ερώτησης. Και πάλι όμως, η απάντηση εύκολη δεν είναι. Γιατί, επιχειρώντας κάποιος να απαντήσει, θα πρέπει πρώτα να καθορίσει το κριτήριο αξιολόγησης για ένα προπονητή στο ΑΠΟΕΛ. Η κατάρτηση του τίτλου θα μπορούσε να ήταν το πιο σημαντικό κριτήριο.

Από το ΑΠΟΕΛ, ωστόσο, έφυγαν προπονητές πρωταθλητές ή πρωταθλητές στο παρά κάτι, δύο ή τρεις αγωνιστικές πριν το τέλος. Δικαιούται (εντός ή εκτός εισαγωγικών η λέξη) ένας προπονητής στο ΑΠΟΕΛ να χάσει ένα παιχνίδι, θεωρείται φυσιολογικό στην ομάδα της Λευκωσίας να προκύψει μια περίοδος κάμψης ως φυσιολογική εξέλιξη στο ποδόσφαιρο; Λογικά η απάντηση είναι ναι, στο ΑΠΟΕΛ όμως, τα δεδομένα πολλές φορές αποδείχθηκαν διαφορετικά.

Θα λειτουργήσουν αλλιώς τα πράγματα αυτή τη φορά; Θα υπάρξει μεγαλύτερη υπομονή ή και εμπιστοσύνη στη νέα τεχνική ηγεσία. Έχοντας ήδη η διοίκηση καταγράψει μία αλλαγή προπονητή, θα μπορούσε κάποιος να υποστηρίξει τα πιο πάνω, η εμπειρία, ωστόσο, των τελευταίων χρόνων άλλα λέει και λίγες πιθανότητες αφήνει για αλλαγή του σκηνικού...

Ίσως τελικά να υπάρχει απάντηση στο ερώτημα περί των πιθανοτήτων επιτυχίας του Σωφρόνη Αυγουστή στο ΑΠΟΕΛ. Με τα ίδια κριτήρια που τα τελευταία χρόνια η διοίκηση αξιολογεί τους προπονητές, πολύ δύσκολα επιβιώνει κάποιος, είτε Αυγουστή λέγεται, είτε Ίβιτς, Κρίστιανσεν, Δώνης και πάει λέγοντας. Εκτός και αν ο απολογισμός για τον κύριο τεχνικό αγγίζει το τέλειο, εκτός και αν αποδειχθεί πως πιο έμπειρος πλέον, θα βρει όλα όσα του έλειψαν και του στοιχίσαν τα προηγούμενα χρόνια. Διαφορετικά, εκπτώσεις στις απαιτήσεις της διοίκησης δεν αναμένονται!

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
0,46%Χ.Α.
0,07%Dow Jones
-0,26%Nasdaq
1,47%Nikkei
5,38%Dax
0,30%FTSE 100
0,19%ΔΙΕΘΝΗ
Αύξηση 50%
καταγράφει
η τιμή πολλών
ειδών καφέ
Σελ. 9Πετρέλαιο
1,75%€/€
0,68%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΜΕΤΑΞΥ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

Ουραγός η Ελλάδα
στην ηλεκτροκίνηση

Ακαρπες αποβαίνουν προς το παρόν, οι προσπάθειες ενίσχυσης της ηλεκτροκίνησης στην Ελλάδα, με πρωταρχικό εμπόδιο το υψηλό κόστος κτήσης των ηλεκτροκίνητων οχημάτων. Τα στοιχεία επιβεβαιώνουν ότι η ψαλίδα της ηλεκτροκίνησης μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών παραμένει μεγάλη. **Σελ. 8**

ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Επενδυτές γίνονται τώρα
οι Έλληνες αποταμιευτές

Τα μηδενικά επιτόκια ωθούν τους αποταμιευτές να γίνουν επενδυτές, αναζητώντας καλύτερες αποδόσεις. Από την αρχή του έτους καταγράφονται εισροές-ρεκόρ στα αμοιβαία κεφάλαια, ύψους 10 δισ. ευρώ. Σταθερές εισροές καταγράφουν και οι τοποθετήσεις σε ασφαλιστικά προϊόντα. **Σελ. 6**

ΕΛΛΑΔΑ

Στα ύψη τα ενοίκια
της φοιτητικής κατοικίας

Ιδιαίτερα τσουκερό είναι το κόστος διαμονής για φοιτητές που θα χρειαστεί να νοικιάσουν διαμέρισμα στην πόλη που πρόκειται να φοιτήσουν, ιδίως αν πρόκειται για μεγάλο αστικό κέντρο. Στο κέντρο της Αθήνας, η μέση τιμή για διαμέρισμα 65τ.μ. αγγίζει τα 600 ευρώ το μήνα. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών
ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,16%	0,01%
Γερμανία	-0,39%	0,03%
Γαλλία	-0,01%	0,04%
Ιταλία	0,67%	0,02%
Ισπανία	0,31%	0,01%
Ιρλανδία	0,00%	0,03%
Ελλάδα	0,72%	0,05%
Ην. Βασίλειο	0,68%	0,08%

Βαθμολογία
από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο- πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ- πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba1	NP
S&P	BBB-	A-3

Επεκτατικός ο προϋπολογισμός 2022

Κωνσταντίνος Πετρίδης: Περνάμε δυναμικά στην εποχή της ανάπτυξης και των μεταρρυθμίσεων

Πυρετωδώς εργάζεται το υπουργείο Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης, οι προϋπολογισμοί το 2020 και 2021 αποτέλεσαν το πιο αποτελεσματικό όπλο της κυβέρνησης για αντιμετώπιση της πανδημίας. «Το 2022 ο προϋπολογισμός, ο οποίος διέπεται

από μια ιδιαίτερα αναπτυξιακή πνοή, σηματοδοτεί το ότι περνάμε δυνατά στην εποχή της ανάπτυξης. Είναι ένας επεκτατικός προϋπολογισμός, ο οποίος θα χαρακτηρίζεται από τη σταδιακή άρση των σχεδίων στήριξης, σε αναπτυξιακά έργα και

μεταρρυθμίσεις που θα έχουν μεσοπρόθεσμο αλλά και μακροπρόθεσμο όφελος για τη χώρα», σημείωσε χαρακτηριστικά. Την ίδια ώρα, όμως, θεώρησε σημαντικό να διευκρινίσει ότι «ο προϋπολογισμός δεν θα θέτει σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα των

δημοσίων οικονομικών, αλλά θα αποτελεί κι αυτός μια μεταβατική περίοδο, αν και ελλειματικός, προς τους ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς τους οποίους οφείλουμε να έχουμε, και να καταφέρουμε την επόμενη τριετία». **Σελ. 3**

Μεγάλα funds επενδύουν σε κινεζικούς τίτλους

Παρά τις μεγάλες απώλειες που προκάλεσε στον επιχειρηματικό κόσμο η εκστρατεία του Πεκίνου κατά των τεχνολογικών κολοσσών και γενικότερα κατά όσων αναρριχήθηκαν ραγδαία και απέκτησαν δυσανάλογα μεγάλη επιρροή, οι μεγάλοι επενδυτές εξακολουθούν να προτιμούν την Κίνα. Τα ηχηρότερα ονόματα του κόσμου των επενδύσεων επιμένουν πως είναι ο κατάλληλος καιρός για να τοποθετηθούν σε κινεζικούς τίτλους. **Σελ. 10**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του SALOMON FIEDLER*

Η αύξηση του πληθωρισμού δεν θα είναι παροδική

Δημογραφικό και
πράσινη μετάβαση
συνηγορούν υπέρ της
αύξησης των τιμών
τα επόμενα χρόνια.

Ο πληθωρισμός στην Ευρώζων έχει τώρα υπερβεί κατά πολύ το ανώτατο όριο του 2,6%, το οποίο είχε προβλέψει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αναφορικά με το τελευταίο τρίμηνο του 2021. Με μια πιθανολογούμενη περαιτέρω άνοδο του δείκτη έως τον Νοέμβριο, η ΕΚΤ είναι σχεδόν βέβαιο πως θα αναθεωρήσει προς τα πάνω τις προβλέψεις περί πληθωρισμού στη συνεδρίασή της στις 9 Σεπτεμβρίου. Συνδυάζοντας τις με μια σχετικά βελτιωμένη πρόβλεψη για το πραγματικό ΑΕΠ από το 4,6% στο 4,9% για το 2021 (όπως το προβλέπουμε εμείς), θα μπορούσε να δημιουργήσει το υπόβαθρο για να ανακόψει κατά το τέταρτο τρίμηνο τον ρυθμό αγοράς ομολόγων στο πλαίσιο του επείγοντος προγράμματος της πανδημίας – και θα μπορούσε να επιβραδύνει τον ρυθμό κάπου ανάμεσα σε εκείνον του πρώτου τριμήνου και τον πιο γρήγορο στη συνέχεια.

Οι δε χαμηλές αποδόσεις των κρατικών ομολόγων θα συνηγορούν υπέρ μιας τέτοιας κίνησης παρά τη διογκούμενη αβεβαιότητα για τις επιπτώσεις των

μολύνσεων από τη μετάλλαξη «Δέλτα» στο κλίμα και στην οικονομική δραστηριότητα. Το πρόγραμμα επείγουσών αγορών τίτλων αναμένεται να διαρκέσει έως τουλάχιστον τον Μάρτιο του 2022. Ωστόσο, κρίνοντας από τον περιορισμένο αντίκτυπο, που ακόμα και ο πολύ μεγάλος όγκος αγορών είχε στο παρελθόν στον πληθωρισμό, ο σχετικός δείκτης δεν αναμένεται να μεταβληθεί πολύ ως απάντηση σε μερικά δεκάδες δισεκατομμύρια ευρώ περισσότερα ή λιγότερα υπό τη μορφή αγοράς τίτλων, ειδικά τώρα που παρήλθε η οξεία φάση της κρίσης της πανδημίας.

* Ο κ. Salomon Fiedler είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

pwc

Presents

The 9th Invest Cyprus

International Investment Awards

September 2021 - Presidential Palace

ΑΝΑΛΥΣΗ Του ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΛΙΤΣΗ

Μετά τις πυρκαγιές, ορατή απειλή η ραθυμία

Αν -χτύπα ξύλο— σε έναν μίνα ξεσπάσει πυρκαγιά στο υπόλοιπο, άκαυτο, κομμάτι της Αττικής θα είμαστε έτοιμοι να την αντιμετωπίσουμε καλύτερα; Είδατε να έχει καθάρσει η αυτοδιοίκηση τις ντάνες ξεραμένα κλαδιά από τη Μήδεια; Να τρέχουν ν' ανοίξουν αντιπυρικές ζώνες και δασικούς δρόμους τα δασαρχεία; Μήπως επέτρεψαν τον καθαρισμό των οικοπέδων από επικίνδυνα πεύκα ή μήπως άρchiσαν να αραιώνουν τα δάση, όπου είναι 300 ή 500 πεύκα ανά στρέμμα αντί για 30 που θα 'πρεπε να είναι η μέγιστη πυκνότητα; Μήπως η ΔΕΗ αντικατέστησε κάποιον απ' τους επικινδύνους μετασχηματιστές; Μήπως, έστω, βγάκε στη σέντρα κάποιος από αυτούς που συνεχίζουν

Πολλά μπορούν και πρέπει να γίνουν, αν μετά την υπερένταση της καταστροφής επέλθη χαλάρωση όλων των μηχανισμών.

να πετάνε μπάζα στο δάσος; Ή μήπως έγινε υποχρεωτική η ασφάλιση των κτιρίων, για να μην πληρώνει ο φορολογούμενος τα καμένα σπίτια; Τίποτα από αυτά. Υπάρχουν προβλήματα που δεν μπορούν να λυθούν και θέματα που δεν μπορούν να ρυθμιστούν άμεσα —θέλουν μελέτη και χρόνο. Υπάρχει όμως και μια κακή συνήθεια, η αμεριμνσία, η ραθυμία σε πολλά που είναι γνωστά και μπορούν να γίνουν «εδώ και τώρα», επειδή αυτό είναι εφικτό. Βεβαίως υπάρχει κλιματική κρίση εδώ, δεν πρόκειται για κάποιο μελλοντικό ενδεχόμενο, και η αντιμετώπισή της είναι το μείζον θέμα. Σύνθετο θέμα, επιτάσσει επαναστατικές αλλαγές στον τρόπο που παράγουμε και ζούμε σε όλη την γκάμα λειτουργιών, προτεραιοτήτων και, πριν απ' όλα, αξιών. Δύσκολο θέμα, προϋποθέτει συγκρούσεις με κατεστημένα συμφέροντα που εμποδίζουν την ανάπτυξη νέων αγο-

ρών. Συναφές θέμα είναι η προσαρμογή όλων των υποδομών, ώστε να καταστούν ανθεκτικές στα ακραία καιρικά φαινόμενα.

Η Ευρώπη θα μπορούσε να κάνει πολλά. Έχει διατυπωθεί η σκέψη για τη δημιουργία ενός Ταμείου ενίσχυσης της ανθεκτικότητας των ευρωπαϊκών υποδομών, που ούτε νέες είναι ούτε ανθεκτικές στα ακραία καιρικά φαινόμενα. Το Ταμείο θα μπορούσε να δανείζεται από τις διεθνείς αγορές σε ευρώ, αξιοποιώντας την υψηλή αξιοπιστία της Κομισιόν και τη διόλου αμελητέα σε καιρούς μηδενικών επιτοκίων απόδοση των έργων υποδομής, ώστε να χρηματοδοτήσει διευρωπαϊκές υποδομές μεταφορών, επικοινωνιών και ενέργειας.

Πολλά πρέπει να γίνουν (κι ίσως γίνουν...) με ευρωπαϊκά πρωτοβουλία και αλληλεγγύη. Αλλά η κλιματική κρίση και η ανάγκη ευρωπαϊκής δράσης δεν μπορούν να γίνονται άλλοθι ούτε για τις παραλείψεις που χαρακτήριζαν τις δημόσιες πολιτικές επί 10ετίες, παρότι ήταν γνωστοί οι κίνδυνοι και επανειλημμένες οι καταστροφικές πυρκαγιές: 1,5 εκατ. στρέμματα κάπκαν το 1988, 1,6 εκατ. στρέμματα το 2000, περίπου 2,7 εκατ. στρέμματα το 2007. Ούτε μπορούν να γίνονται άλλοθι για την καθ' ημάς αδράνεια σε όλη τη γραμμή — να αναβάλλονται για μεθαύριο αυτά που θα έπρεπε να είχαν γίνει χθες. Εδώ που τα λέμε, τα μόνα που γίνονται με ταχύτητα είναι οι καταβολές των αποζημιώσεων σε όσους επλήγησαν από τις πυρκαγιές και κάποιες απευθείας αναθέσεις μελετών και έργων για πρόληψη πλημμυρών. Πάλι καλά! — θα πει κανείς. Θυμάμαι, πριν από 31 χρόνια, στις 23 Αυγούστου 1990, στο Ψαροπούλι Ευβοίας, από μια καταιγίδα τα νερά όρμησαν σαν καταρράκτες από τα γυμνά βουνά που είχαν καεί και μέσα σε μια άγρια νύχτα έπνιξαν 8 ανθρώπους. Πρέπει να προλάβουμε ανάλογα φαινόμενα. Και για να γίνει αυτό αποτελεσματικά, χρειάζεται κάτι παραπάνω από τη μέριμνα για το άμεσο πολιτικό κόστος.

kallitsiskostas@yahoo.com

ΔΗΚΤΗΣ

Καταδίκη

Τη δεύτερη μεγαλύτερη ποινή για παραβίαση των αναθεωρημένων κανονισμών για την προστασία της ιδιωτικότητας, θα κληθεί να καταβάλει η εταιρεία WhatsApp, για το ποσό των 225 εκ. ευρώ. Η αναθεωρημένη νομική βάση στην οποία έχει στηριχθεί ο Ιρλανδός ρυθμιστής για την καταδίκη, έχει εισαχθεί το 2018 και αφορά στον γενικό κανονισμό περί προστασίας των δεδομένων (GDPR). Η μεγαλύτερη ποινή μέχρι στιγμής με τον ίδιο νόμο επιβλήθηκε στην Amazon, τον περασμένο Ιούλιο από τις αρχές του Λουξεμβούργου, για το ποσό των 746 εκ. ευρώ. Η WhatsApp, που είναι εφαρμογή ανταλλαγής μηνυμάτων και βρίσκεται στην ιδιοκτησία της Facebook, έχει αποτύχει, σύμφωνα με το κατηγορητήριο, να εφαρμόσει τους κανόνες διαφάνειας για τον τρόπο που χρησιμοποιεί τα προσωπικά δεδομένων των συνδρομητών της. Πέραν της χρηματικής καταδίκης, η WhatsApp υποχρεούται να διαφοροποιήσει τις διαδικασίες χειρισμού των προσωπικών δεδομένων των χρηστών της για να είναι συμβατές με τις πρόνοιες του αναθεωρημένου GDPR.

• • • • •

Γενναιοδωρία

Σταθεροποιημένες και σε πορεία ανάκαμψης βρίσκονται οι εθνικές οικονομίες της ευρωζώνης, εκτιμά η Κριστίν Λαγκάρντ, ως αποτέλεσμα της έγκαιρης παρέμβασης της ΕΚΤ. Δεν παραλείπει, όμως, να σημειώσει ότι μεγαλύτερη έμφραση αυτήν την περίοδο πρέπει να δοθεί στους κλάδους που έχουν κτυπηθεί περισσότερο από την πανδημία. Όσον αφορά στους εμβολιασμούς, σημειώνει ότι θα πρέπει ο αναπτυσσόμενος κόσμος να γίνει πιο γενναιοδωρος και να προσφέρει στις χώρες με χαμηλά εισοδήματα τους πόρους για να πετύχουν την απαραίτητη εμβολιαστική κάλυψη. Είναι οξύμωρο, δήλωσε, ότι δαπανήθηκαν στην πανδημία συνολικά 6 τρις. δολάρια για στήριξη της οικονομίας, ενώ θα μπορούσε με το 1% αυτού του ποσού να εμβολιαστεί όλος ο πλανήτης.

• • • • •

Απειλή

Η αναφορά της επικεφαλής της ΕΚΤ στους κλάδους που «πλήρως» βαρύ τίμημα στην πανδημία αποτελεί σημείο προβληματισμού για το άμεσο μέλλον, καθώς η κατάσταση παραμένει οριακή. Η πανδημία έχει δοκιμάσει τις αντοχές όλων των οικονομικών κλάδων σε σχέση με τις εφοδιαστικές αλυσίδες και τις «ψηφιακές» δεξιότητες των εργαζομένων. Δυο σχεδόν χρόνια μετά την παγκόσμια κατάσταση πανδημίας, επιβάλλεται η προσαρμογή για απορρόφηση των κραδασμών. Σύμφωνα με τελευταία στοιχεία του ΟΟΣΑ, οι τρεις κλάδοι που

diktis@kathimerini.com.cy

Λεζάντα: Η αγορά εργασίας βελτιώνεται, σηματοδοτώντας την έναρξη της μεγάλης αντεπίθεσης για επανανομή της οικονομίας στα προ πανδημίας επίπεδα

«απειλούνται» με οικονομική δυσχέρεια στο άμεσο μέλλον με την παρούσα συνθήκη είναι με σειρά κατάταξης, τα ξενοδοχεία και η εστίαση, ο πολιτισμός και η ψυχαγωγία και οι μεταφορές και η αποθήκευση.

• • • • •

Μάσκες

Σε μια πρωτοποριακή έρευνα, όπου συμμετεί-

χαν 340.000 ενήλικες από 600 χωριά του Μπαγκλαντές, δοκιμάστηκε η αποτελεσματικότητα της χρήσης μάσκας για προστασία από την covid-19. Μετά το πέρας 8 εβδομάδων οι μονάδες που χρησιμοποίησαν μάσκα προστασίας παρουσίασαν βελτιωμένα αποτελέσματα κατά 9%, η δωρεάν διανομή μασκών σε μια περιοχή μαζί με την ενημέρωση για τη χρήση τους είχε βελτιωμένα αποτελέσματα κατά 29%, ενώ οι χειρουργικές μάσκες αποδείχθηκαν αποτελεσματικότερες από τις υφανσμένες. Το γενικό συμπέρασμα της έρευνας είναι ότι η χρήση μάσκας προσφέρει αποτελεσματική προστασία και μένει να δούμε πώς θα αξιοποιηθεί αυτή η έρευνα και θα επηρεάσει τις οδηγίες που εκδίδουν οι αρμόδιοι οργανισμοί.

• • • • •

Εργασία

Οι μεγάλοι οργανισμοί προβληματίζονται για την προοπτική πλήρους επιστροφής των εργαζομένων τους στις θέσεις εργασίας μετά από σημαντική περίοδο εργασίας από το σπίτι. Στην προκειμένη περίπτωση, η Google έχει καθυστερήσει με δυο αναβολές την ημερομηνία για πλήρη επιστροφή των εργαζομένων της, ενώ στο ίδιο μήκος κύματος κινούνται οι Apple, Amazon και Facebook. Σύμφωνα με έρευνα, το 66% των εταιρειών που ανήκουν στη λίστα Fortune500 καθυστερούν την πλήρη επιστροφή των εργαζομένων με αποτέλεσμα να δημιουργούνται νέα δεδομένα στην εργασία, που ίσως να αλλάξουν για πάντα τη μέχρι σήμερα πρακτική διατήρησης μόνιμων χώρων εργασίας για το σύνολο των εργαζομένων.

Μετά τις πυρκαγιές έρχονται οι πλημμύρες

Ομάδα 46 επιστημόνων προειδοποιεί για το ενδεχόμενο κατολισθήσεων και διάβρωσης του εδάφους στις πληγείσες περιοχές

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ

Αυξημένο κίνδυνο κατολισθήσεων, διάβρωσης του εδάφους και πλημμυρών θα έχουν η βόρεια Εύβοια, η λεκάνη απορροής του Κιφισού και η περιοχή της Βαρυμύτης. Σε αυτό το συμπέρασμα καταλήγει ομάδα 46 επιστημόνων από το Πανεπιστήμιο Αθηνών και το Χαροκόπειο, που μελέτησαν τις πυρκαγιές του φετινού καλοκαιριού. Οι επιστήμονες επισημαίνουν ότι πρέπει να δοθεί προσοχή στις υποδομές των πυρόπληκτων περιοχών, καθώς οι βροχοπτώσεις

Στη μελέτη επισημαίνουν ότι ο κίνδυνος είναι ιδιαίτερα υψηλός στη βόρεια Εύβοια λόγω της γεωμορφολογίας της.

μπορεί να οδηγήσουν στη μεταφορά μεγάλων ποσοτήτων φερτών υλικών.

Η αναλυτική αποτίμηση των φετινών πυρκαγιών σε όλη την Ελλάδα δημοσιεύθηκε στο περιοδικό του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών «Στρατηγικές διαχείρισης περιβάλλοντος, καταστροφών και κρίσεων» του τμήματος Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος του Πανεπιστημίου Αθηνών. Όπως επισημαίνεται, οι πυρκαγιές του Αυγούστου ήταν από τις πιο καταστροφικές των

ΠΗΓΗ: Πανεπιστήμιο Αθηνών, τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

τελευταίων δεκαετιών, καθώς προκάλεσαν σημαντικές καταστροφές σε πολλαπλά δασικά οικοσυστήματα αλλά και εκατοντάδες ιδιωτικές περιουσίες, επηρεάζοντας έτσι την κοινωνικοοικονομική ζωή στις περιοχές που επλήγησαν. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα συμπεράσματα των επιστημόνων σχετικά με την «επόμενη μέρα» των καταστροφών, ιδίως στη βόρεια Εύβοια, την Αττική (Βαρυμύμη, Βίλια και Σούνιο) και την Πελοπόννησο (Ηλεία, Λακωνία, Αρκαδία), όπου

κάπκαν και οι μεγαλύτερες εκτάσεις. «Οι πυρκαγιές αναμένεται να επηρεάσουν σε διαφορετικό βαθμό (ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες και την ένταση του γεγονότος) τις υδρο-γεωμορφολογικές διαδικασίες στις καμένες περιοχές. Θα πρέπει να αναμενεται αύξηση της διάβρωσης και των ρυθμών μεταφοράς φερτών υλικών, που με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε αύξηση της συχνότητας των πλημμυρών, της μεταφοράς υλικών και των κατολισθήσεων, για μια περίοδο

που δεν μπορεί να εκτιμηθεί σαφώς, αλλά κυμαίνεται από 2 έως 15 χρόνια», αναφέρει η ομάδα. Συγκεκριμένα:

— Στη βόρεια Εύβοια, το μεγαλύτερο μέρος της πληγείσας περιοχής χαρακτηρίζεται από υψηλό και πολύ υψηλό κίνδυνο κατολισθήσεων. Επομένως κρίνεται ως επιτακτική μια πολυπαραμετρική διερεύνηση του φαινομένου, με σκοπό τον μετριασμό των πιθανών επιπτώσεων.

— Στη βόρεια Αττική, οι περιοχές που είναι πιο ευαίσθητες στο

ενδεχόμενο κατολισθήσεων βρίσκονται στο βόρειο κομμάτι της πληγείσας περιοχής και ειδικά βόρεια της περιοχής της Αγίας Τριάδας και στη δυτική πλευρά της πυρόπληκτης ζώνης, κατά μήκος της Πάρνηθας.

— Στα Βίλια, το μεγαλύτερο μέρος της πληγείσας περιοχής θεωρείται ότι έχει από μέσο έως υψηλό κίνδυνο κατολισθήσεων, ενώ στη Λαυρεωτική το βόρειο τμήμα της πληγείσας ζώνης.

— Στην Αιγιάλεια, ο κίνδυνος κατολισθήσεων είναι χαμηλός στις περιοχές των Πεύκων και του Λαμπριού και υψηλότερος στη δυτική πλευρά της πληγείσας περιοχής, όπου το ανάγλυφο είναι απότομο και υπάρχουν ενεργά ρήγματα.

— Υψηλός είναι ο κίνδυνος κατολισθήσεων και στην Αρχαία Ολυμπία και τη Γορτυνία, στην περιοχή βόρεια του Αλφειού. Τα σοβαρότερα ζητήματα εντοπίζονται στην περιοχή των χωριών Δάφνη και Λιβαδάκι στη Γορτυνία, Λάλας και Χελιδόνι στην Ηλεία, όπου η γεωλογία ευνοεί ανάλογα φαινόμενα. Οι ειδικοί επισημαίνουν την ανάγκη να υπάρξει λεπτομερέστερη μελέτη της πληγείσας ζώνης.

— Στη Λακωνία, τέλος, το πρόβλημα εστιάζεται στο δυτικό κομμάτι της πυρόπληκτης περιοχής, στην περιοχή νότια του Ταυγέτου.

Η αποτίμηση των πυρκαγιών έγινε από μεγάλη ομάδα επιστημόνων, υπό τους καθηγητές Ευθύμιο Λέκκα, Νικόλαο Βούλγαρη και Στέλιο Λοΐζο.

Τα καμένα μπορεί να καταλήξουν στο Αιγαίο

Στην πυρόπληκτη περιοχή της βόρειας Εύβοιας υψηλός είναι και ο κίνδυνος πλημμυρών. Οι επιστήμονες εκτιμούν ότι η προσοχή πρέπει να εστιαστεί στις περιοχές ανατολικά της Ιστιαίας, στα Βασιλικά, ανατολικά και δυτικά του Μαντουδίου και στην περιοχή της Λίμνης. Το χαρακτηριστικό των πιο ευαίσθητων σε πλημμύρες περιοχών είναι οι απότομες κλίσεις και οι μικρές πλημμυρικές ζώνες κοντά στην ακτογραμμή. Μάλιστα επισημαίνεται ο κίνδυνος ρύπανσης της θάλασσας από τη μεταφορά καμένης βλάστησης και άλλων αντικειμένων τόσο στον βόρειο Ευβοϊκό όσο και στο Αιγαίο, καθώς και ο κίνδυνος να επηρεαστούν οι θαλάσσιες μεταφορές από κορμούς και άλλα ογκώδη αντικείμενα που θα παρασυρθούν στη θάλασσα. Υψηλό κίνδυνο πλημμύρας εντοπίζουν οι επιστήμονες και στις περιοχές που κάπκαν στην Κεντρική Ρόδο. Ιδιαίτερο πρόβλημα αναμένεται να έχει η ευρύτερη περιοχή του χωριού Θεολόγος, που παρουσιάζει πλούσιο ιστορικό ανέλογων γεγονότων τα τελευταία χρόνια. Τέλος, στην Αττική εκτιμάται ότι πρέπει να δοθεί προσοχή στις λεκάνες του Κηφισού και της Λίμνης Μαραθώνα. Ειδικά για τον Κηφισό επισημαίνεται η ανάγκη προστασίας του σημείου όπου το ποτάμι μετατρέπεται σε κλειστό αγωγό, καθώς η φραγή του από μεταφερόμενα υλικά μπορεί να οδηγήσει στην πλημμύρα της συγκεκριμένης περιοχής. Οι επιστήμονες εκτιμούν ότι πρέπει να πραγματοποιηθούν άμεσα αντιπλημμυρικές παρεμβάσεις σε αυτές τις περιοχές.

Με αναπτυξιακή πνοή ο προϋπολογισμός

Κωνσταντίνος Πετρίδης: Περνάμε δυνατά στην εποχή της ανάπτυξης χωρίς να θέτουμε σε κίνδυνο τα δημόσια οικονομικά

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Το Υπουργείο Οικονομικών εργάζεται πυρετωδώς προκειμένου να καταθέσει ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου για συζήτηση εντός Σεπτεμβρίου τον κρατικό προϋπολογισμό για το 2022 και έπειτα για να οδηγηθεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων για να εξεταστεί έως ότου φτάσει η κρίσιμη ώρα της ψήφισής του. Ο προϋπολογισμός του 2022 είναι ένας προϋπολογισμός που θα είναι σημαντικός κατά την έξοδο της χώρας από την πανδημική κρίση.

Είναι ένας προϋπολογισμός που ακολουθεί τον επεισοδιακό του 2021, που για πρώτη φορά στην ιστορία της Βουλής καταψηφίστηκε.

ση, ενώ θα είναι και ο πρώτος ο οποίος θα έχει και –χρονική– ταύτιση με την αρχή των τομών του Ταμείου Ανάκαμψης και των εκταμιεύσεων που είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τις μεταρρυθμίσεις. Είναι ένας προϋπολογισμός που ακολουθεί τον επεισοδιακό του 2021, που για πρώτη φορά στην ιστορία της Βουλής καταψηφίστηκε. Η νέα σύνθεση της Βουλής, ωστόσο, μετά τις βουλευτικές εκλογές προ λίγων μηνών έχει δημιουργήσει νέες προσδοκίες και δυναμικές αναφορικά με την ψήφιση του προϋπολογισμού και σίγουρα δεν θα θέλει το κυβερνητικό σχήμα να επαναληφθούν τα περσινά του προϋπολογισμού του 2021. Από πλευράς πραγματικής οικονομίας, σύμφωνα με το βασικό μακροοικονομικό σενάριο που έχει παρουσιάσει στο στρατηγικό πλαίσιο του υπουργείου Οικονομικών για το 2022-2024, το 2022 ο ρυθμός ανάπτυξης προβλέπεται να κυμανθεί γύρω στο 3,8%, ενώ για τα έτη 2023 και 2024 υπολογίζεται στο 3,2% και 2,8% αντίστοιχα. Για το 2021, πάντως, με βάση το μακροοικονομικό σενάριο που ετοιμάστηκε από το Υπουργείο Οικονομικών, η κυπριακή οικονομία αναμένεται να παρουσιάσει ανάπτυξη γύρω στο 3,6%.

Οι προϋπολογισμοί το 2020 και 2021 αποτέλεσαν το πιο αποτελεσματικό όπλο της κυβέρνησης για αντιμετώπιση της πανδημίας, τονίζει ο Υπουργός Οικονομικών.

Οπως δήλωσε στην «Κ» ο υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης, οι προϋπολογισμοί το 2020 και 2021 αποτέλεσαν το πιο αποτελεσματικό όπλο της κυβέρνησης για αντιμετώπιση της πανδημίας. Όπως τόνισε, τα αποτελέσματα φαίνονται από μόνα τους σε όλους τους μακροοικονομικούς δείκτες, περιλαμβανομένων του ΑΕΠ, του διαθέσιμου εισοδήματος και της ανεργίας. «Το 2022 ο προϋπολογισμός, για τον οποίο πυρετωδώς προετοιμαζόμαστε, διέπεται από μια ιδιαίτερα αναπτυξιακή πνοή, που σηματοδοτεί το ότι περνάμε δυνατά στην εποχή της ανάπτυξης. Είναι ένας επεκτατικός προϋπολογισμός, ο οποίος θα χαρακτηρίζεται από τη σταδιακή άρση των σχεδίων στήριξης, σε αναπτυξιακά έργα και μεταρρυθμίσεις που θα έχουν μεσοπρόθεσμο αλλά και μακροπρόθεσμο όφελος για τη χώρα», σημείωσε χαρακτηριστικά. Την ίδια ώρα, όμως, ο Υπουργός Οικονομικών θεωρήσε σημαντικό να διευκρινίσει

στην «Κ» ότι «ο προϋπολογισμός δεν θα θέτει σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών, αλλά θα αποτελεί κι αυτός μια μεταβατική περίοδο, αν και ελλειματικός, προς τους ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς τους οποίους οφείλουμε να έχουμε, και να καταφέρουμε την επόμενη τριετία».

στην «Κ» ότι «ο προϋπολογισμός δεν θα θέτει σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών, αλλά θα αποτελεί κι αυτός μια μεταβατική περίοδο, αν και ελλειματικός, προς τους ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς τους οποίους οφείλουμε να έχουμε, και να καταφέρουμε την επόμενη τριετία».

Οι εμβολιασμοί

Σύμφωνα με το στρατηγικό πλαίσιο του Υπουργείου για το 2022 – 2024, από το 2021 και μετέπειτα, η οικονομία αναμένεται να εισέλθει σε τροχιά ανάκαμψης, παρότι οι προβλέψεις πραγματοποιούνται σε σημαντικά αβέβαιο περιβάλλον, το οποίο εξαρτάται κυρίως από την εξέλιξη της πανδημίας και το πόσο

αποτελεσματικό θα εξελιχτεί το πρόγραμμα εμβολιασμού. Επιπλέον, βασικός καθοριστικός παράγοντας για τη διαμόρφωση της ανάπτυξης είναι και ο τουριστικός τομέας, δεδομένου της μεγάλης συρρίκνωσης που υπέστη λόγω της πανδημικής κρίσης καθώς και η ταχύτητα με την οποία ο τομέας αυτός θα ανακάμψει. Για το 2021, ο πληθωρισμός (ΕΔΤΚ) αναμένεται να επιστρέψει σε θετικά επίπεδα, περίπου στο 1,2%, κυρίως λόγω της αύξησης στις διεθνείς τιμές του πετρελαίου αλλά και της ανάκαμψης της οικονομίας, ενώ το ποσοστό ανεργίας το 2021 αναμένεται να σημειώσει μείωση και να κυμανθεί γύρω στο 7,2% του εργατικού δυναμικού από το 7,6% του προηγούμενου χρόνου. Μεσοπρόθεσμα, οι προοπτικές της οικονομίας αναμένονται θετικές, δεδομένου ότι η διαδικασία εμβολιασμού θα προχωρήσει με ταχείς ρυθμούς, της σταδιακής επιστροφής του τουρισμού στα επίπεδα του 2019, της σημαντικής προόδου που έχει σημειωθεί στην αναδιάρθρωση του τραπεζικού τομέα και μείωσης της αγοράς εργασίας αναμένεται να βελτιωθεί σημαντικά. Οι επενδύσεις και η κατανάλωση αναμένεται να αποτελέσουν τους κύριους μοχλούς οικονομικής ανάπτυξης, υποστηριζόμενοι από την εξωτερική ζήτηση από το 2022 και μετέπειτα. Στα πλαίσια της ανάπτυξης της οικονομίας, ο πληθωρισμός (ΕΔΤΚ) για το 2022 προβλέπεται να κυμανθεί στο 1,5%, ενώ για τα έτη 2023 και 2024 υπολογίζεται στο 1,5% και 2% αντίστοιχα. Το ποσοστό ανεργίας αναμένεται να μειωθεί γύρω στο 6,7% το 2022, ακολούθως το 2023 να περιορισθεί στο 6% και το 2024 να μειωθεί περαιτέρω στο 5,5%.

Το δημόσιο χρέος

Το δημόσιο χρέος της Γενικής Κυβέρνησης κατά το τέλος του 2020 αυξήθηκε στα €24,8 δισ. ή 118% του ΑΕΠ σε σύγκριση με €20,9 δισ. ή 94% του ΑΕΠ κατά το τέλος του προηγούμενου χρόνου. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στην ενίσχυση των ρευστών διαθεσίμων του κράτους λόγω της συνεχιζόμενης αβεβαιότητας για τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού και σε λιγότερο βαθμό στην αύξηση του ταμειακού ελλείμματος και στην μείωση του ΑΕΠ (επίδραση παρονομαστική). Σε ποσοστιαίους όρους, η αύξηση του ΑΕΠ κατά 24 ποσοστιαίες μονάδες αποδίδεται στην ενίσχυση των ρευστών διαθεσίμων κατά 13 ποσοστιαίες μονάδες, στη μείωση του ΑΕΠ κατά 6 ποσοστιαίες μονάδες και στην αύξηση του ταμειακού ελλείμματος κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες. Όπως καταγράφεται στην έκθεση, με βάση το μακροοικονομικό σενάριο για το 2021 και λαμβάνοντας υπόψη το δημοσιονομικό κόστος από τα μέτρα για αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας, το οποίο εκτιμάται να ανέλθει στο 3,4% του ΑΕΠ, το δημοσιονομικό ισοζύγιο αναμένεται να είναι ελλειμματικό ύψους €1.041 εκ. και να ανέλθει σε -4,7% ως ποσοστό του ΑΕΠ σε σύγκριση με έλλειμμα €1.213 εκ. (-5,8% του ΑΕΠ) τον προηγούμενο χρόνο. Το πρωτογενές ισοζύγιο εκτιμάται να είναι επίσης αρνητικό ύψους €594 εκ. (-2,7% του ΑΕΠ) το 2021 σε σύγκριση με ελλειμματικό πρωτογενές ισοζύγιο ύψους €762 εκ. (-3,6% του ΑΕΠ) το 2020.

στη μάχη

ενάντια στον καρκίνο

Αυτή είναι η αληθινή μαχήτριά της ζωής

Οι ασθενείς, οι οικογένειές τους, οι επαγγελματίες Υγείας, οι εθελοντές και όλοι όσοι μάχονται ενάντια στον καρκίνο, σε χρειάζονται. Γίνε η δύναμή τους.

Στήριξε τον Αντικαρκινικό Σύνδεσμο Κύπρου για να συνεχίσει να προσφέρει δωρεάν τις ανακουφιστικές του υπηρεσίες σε όλους τους ασθενείς με καρκίνο. **Γίνε κι εσύ αληθινός μαχητής της ζωής.**

Μάθε περισσότερα και κάνε την εισφορά σου στο **www.stimaxi.com.cy**

Υποστηρικτές

ανταμοιβή

ΑΝΤΙΚΑΡΚΙΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

Το 47% των ταξιδιωτών στην Κύπρο επέλεξαν να διαμείνουν στην Αμμόχωστο, το 27% στην Πάφο, από 12% μοιράστηκαν σε Λάρνακα και Λεμεσό και μόλις 1% στην Λευκωσία.

Διακοπές πολυτελείας για ένα στους δύο ξένους

Ρώσοι στην Αμμόχωστο και Βρετανοί στην Πάφο, οι προτιμήσεις σε πεντάστερα και καταλύματα Airbnb

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

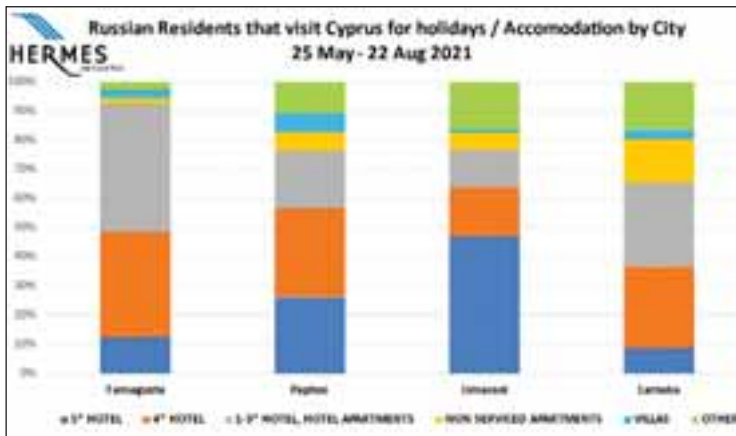
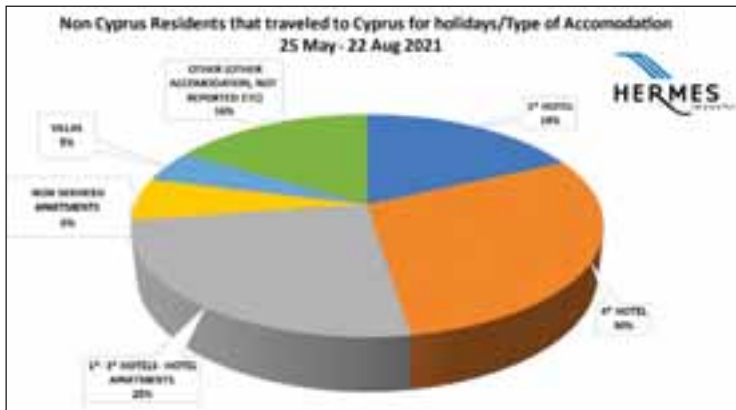
Ξενοδοχεία τεσσάρων και πέντε αστέρων προτίμησε ένας στους δύο τουρίστες, τέσσερις στους δέκα τουρίστες ήταν Ρώσοι, έξι στους δέκα Ρώσους επέλεξαν Αμμόχωστο, ενώ ένας στους δύο Βρετανούς διανυκτέρευσε στην Πάφο. Ενισχύθηκε παράλληλα η αγορά της Πολωνίας, ενώ ποσοστά έχουν εν μέσω πανδημίας οι Ιταλοί και οι Γάλλοι τουρίστες.

Πρόκειται για στοιχεία που αφορούν τις τουριστικές αφίξεις στην Κύπρο το διάστημα από τις 22 Μαΐου μέχρι τις 22 Αυγούστου και που προκύπτουν μετά από ανάλυση των στοιχείων των Cyprus Flight Pass από πλευράς της εταιρείας Hermes Airports. Διευκρινίζεται ότι τα στοιχεία δεν περιέχουν οποιαδήποτε προσωπικά δεδομένα.

Επιγραμματικά, για την κυρίως καλοκαιρινή περίοδο, ανάσα στον τουρισμό έδωσαν οι Ρώσοι με ποσοστό 39%. Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι η τουριστική πίτα σημαντικά συρρικνωμένη- μοιράζεται σε διάφορες και νέες αγορές, παρά το γεγονός ότι οι συνθήκες δεν είναι και οι πλέον ευσίωνες για κάτι τέτοιο. Συγκεκριμένα, η υπόλοιπη πίτα μοιράζεται σε πολύ μικρά κομμάτια σε Ηνωμένο Βασίλειο (10%), Πολωνία (8%), Ουκρανία (6%), Ισραήλ (4%), Γερμανία και Ουγγαρία από 3%, Σουηδία και Δανία από 2%. Όπως αναφέρει σχετικά η Hermes Airports, «υπάρχει επιπλοή στην Κύπρο ως προορισμός και μάλιστα δίνεται η δυνατότητα διεισδύσης σε υφιστάμενες και νέες αγορές, αφού παρά τους μειωμένους αριθμούς επισκεπτών τους τελευταίους 12 μήνες έχουν προστεθεί πέραν των 30 νέων δρομολογίων στα δύο αεροδρόμια».

Πως μοιράστηκε η πίτα

Το 47% των ταξιδιωτών στην Κύπρο επέλεξαν να διαμείνουν στην Αμμόχωστο, το 27% στην Πάφο, από 12% μοιράστηκαν σε Λάρνακα και Λεμεσό και μόλις 1% στην Λευκωσία. Γύρω στο 15% των τουριστών σε Αγία Νάπα και Πρωταρά, επέλεξαν ξενοδοχεία πέντε αστέ-

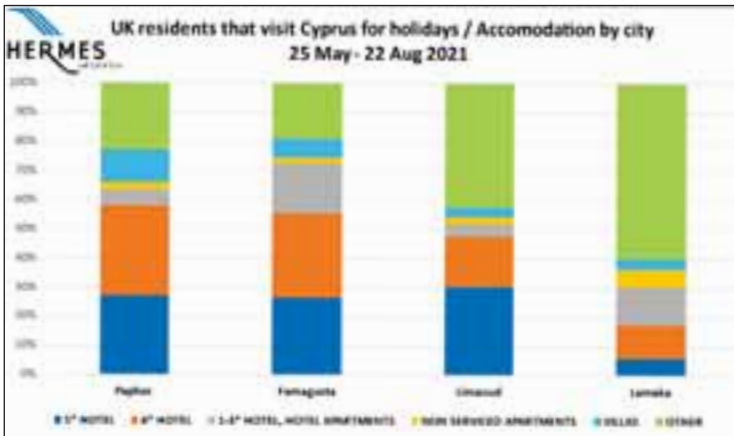
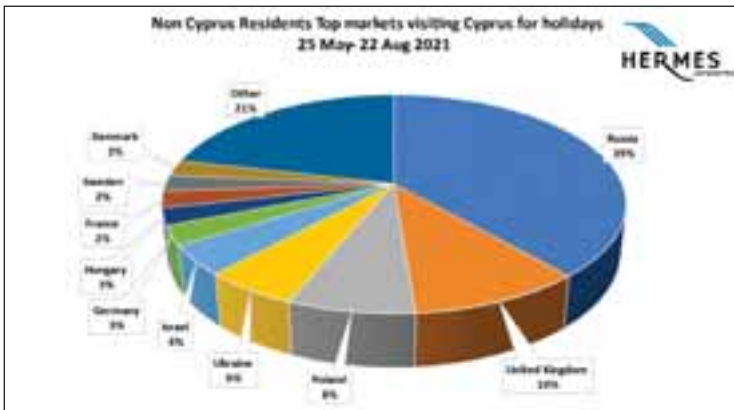
ρων, περίπου 35% επέλεξαν ξενοδοχεία τεσσάρων αστέρων, 35% έκαναν διακοπές σε hotel apartments ή μικρότερα ξενοδοχεία 1-3 αστέρων, ενώ μονοψήφια νούμερα συγκέντρωσαν οι διαμονές τουριστών σε τουριστικές επαύλεις και non serviced apartments.

Εξάλλου, περίπου 7% συγκεντρώνει η κατηγορία other, στην οποία περιλαμβάνονται τα καταλύματα τύπου Airbnb. Από τους τουρίστες που επέλεξαν να μείνουν Λεμεσό, γύρω στο 37% επέλεξε να διανυκτερεύσει σε ξενοδοχείο πέντε αστέρων, ενώ το 50% των τουριστών της Πάφου έμεινε σε ξενοδοχεία τεσσάρων και πέντε αστέρων (με ποσοστά 20% και 30% αντίστοιχα). Το υψηλότερο ποσοστό σε πολυτελή ξενοδοχεία συγκεντρώνει η Λεμεσός, στο 50% είναι Πάφος και Αμμόχωστος, ενώ η Λάρνακα έχει ποσοστό μόλις 27%. Στη Λάρνακα, μόλις 6% έμειναν σε πεντάστερα καταλύματα (λόγω και του περιορισμένου αριθμού πεντάστερων

ξενοδοχείων) και περίπου 20% σε τετράστερα, ενώ η πλειοψηφία των τουριστών της Λάρνακας επέλεξε την κατηγορία others, στην οποία περιλαμβάνονται τα καταλύματα Airbnb, με ποσοστό γύρω στο 32%.

Ρώσοι στην Αμμόχωστο

Σύμφωνα με τις καταχωρήσεις στα Cyprus Flight Pass, η Αμμόχωστος ξεχωρίζει στις επιλογές των Ρώσων τουριστών, αφού συγκεντρώνει ποσοστό 61%. Πολύ λιγότεροι ήταν οι Ρώσοι που διανυκτέρευσαν σε Πάφο και Λεμεσό με τα ποσοστά να ανέρχονται σε 17% και 15% αντίστοιχα, ενώ μόλις το 7% των Ρώσων τουριστών έκανε διακοπές στην Λάρνακα. Τα στοιχεία επιβεβαιώνουν αυτά που έχουν καταγραφεί ως εκτιμήσεις της αγοράς, ότι η πλειοψηφία των Ρώσων αναζητούν στις διακοπές τους την πολυτέλεια. Προκύπτει λοιπόν ότι σχεδόν ένας στους δύο, προτίμησε σε όλες τις επαρχίες να διανυκτερεύσει σε ξενοδοχεία τεσσάρων

Το 3% των Βρετανών τουριστών έφτασαν στα κυπριακά αεροδρόμια και μετέβησαν για διακοπές στις κατεχόμενες περιοχές. Μικρές ροές στα κατεχόμενα υπήρξαν και από Γερμανούς (2%) και Γάλλους (1%).

και πέντε αστέρων. Συγκεκριμένα, γύρω στο 35% των Ρώσων που έμειναν Αγία Νάπα και Πρωταρά, επέλεξαν ξενοδοχεία τεσσάρων αστέρων, ενώ ποσοστό 12% πεντάστερα. Ρώσους πελάτες ωστόσο είχαν και τα φθηνότερα ξενοδοχεία της περιοχής, αφού ποσοστό περίπου 40% προτίμησε ξενοδοχεία μεταξύ 1-3

αστέρων ή hotel apartments. Από το 17% των Ρώσων που έμειναν στην Πάφο, γύρω στο 55% επέλεξε πεντάστερα και τετράστερα ξενοδοχεία. Από τα στοιχεία προκύπτει ότι τα πεντάστερα της Λεμεσού, είχαν σημαντική παρουσία Ρώσων τουριστών, αφού ποσοστό περίπου 50% έκανε κράτηση σε πολυτελές πεντάστερο. Σημειώνεται εδώ ότι πέρα από τους Ρώσους, την Αμμόχωστο επέλεξαν και οι Ουκρανοί τουρίστες (48%), με την πλειοψηφία τα οποία πολλές φορές δεν υπολογίζουν σωστά ή μπορεί να μην τα υπολογίσουν καν. Δεν αρκεί με το υφιστάμενο κεφάλαιο που διαθέτετε και το δάνειο που θα λάβετε από την τράπεζα να καλύψετε όλα τα έξοδα. Απλό παράδειγμα, τα μεταβιβαστικά τέλη τα οποία επιβαρύνεται ο αγοραστής, έξοδα συμβούλων, έξοδα μετακόμισης, κ.τ.λ. Η αγορά επιπλών ή συσκευών. Ακόμα κι αν το διαμέρισμα είναι επιπλωμένο, κάτι θα χρειαστεί να αγοράσετε, το πιο απλό, πακέτο τηλεπικοινωνίας.

Στην Πάφο οι Βρετανοί

Ένας στους δύο Βρετανούς τουρίστες, προτίμησε την Πάφο για τις διακοπές του. Δεύτερη επαρχία προτίμησης ήταν φυσικά η ελεύθερη Αμμόχωστος, ενώ μονοψήφια νούμερα συγκεντρώνουν Λεμεσός, Λάρνακα και Λευκωσία. Αξιοσημείωτο είναι πάντως ότι το 3% των

Βρετανών τουριστών δήλωσε καταλύματα στις κατεχόμενες περιοχές. Μικρές ροές στα κατεχόμενα υπήρξαν και από Γερμανούς (2%) και Γάλλους (1%). Πάντως όσοι Βρετανοί επέλεξαν την Πάφο και την Αμμόχωστο, διοικητήθηκαν σε πολυτελή ξενοδοχεία τεσσάρων και πέντε αστέρων (γύρω στο 55%). Ψηλά ποσοστά είχε σε Λεμεσό και Λάρνακα η κατηγορία στην οποία περιλαμβάνονται τα καταλύματα Airbnb.

Και οι Πολωνοί

Στην Πάφο διανυκτέρευσε και το 50% των Πολωνών τουριστών. Το 37% της συγκεκριμένης αγοράς επέλεξε διακοπές σε Αγία Νάπα και Πρωταρά, ενώ μικρότερα ποσοστά επέλεξαν Λεμεσό και Λάρνακα. Οι κρατήσεις των επισκεπτών από την Πολωνία σε Πάφο και Αμμόχωστο, ήταν κυρίως σε ξενοδοχεία τεσσάρων αστέρων, ενώ ψηλά στις προτιμήσεις τους ήταν τα hotel apartments και τα ξενοδοχεία 1-3 αστέρων στις επαρχίες Λάρνακας και Λεμεσού. Σημειώνεται ότι οι Πολωνοί ήταν η τρίτη μεγαλύτερη ομάδα τουριστών για την Κύπρο. Ενδεικτικά, το 2019 αποτελούσαν μόνο το 2% του συνόλου των τουριστικών αφίξεων, ενώ τώρα είναι στο 8%. Παρά το γεγονός ότι η τουριστική κίνηση είναι σαφώς μειωμένη σε σχέση με το 2019, έχει αυξηθεί η συνδεσιμότητα από και προς την Πολωνία με πέραν των 10 διαφορετικών δρομολογίων.

Ιταλία και Γαλλία

Κυρίως μεταξύ Πάφου και Αμμοχώστου ήταν και οι ροές των Ιταλών και Γάλλων τουριστών, οι οποίοι φέτος έκαναν την εμφάνισή τους στην Κύπρο, μετά την αύξηση στις πτήσεις που συνδέουν τις χώρες με τα κυπριακά αεροδρόμια. Σύμφωνα με την ανάλυση των στοιχείων, προκύπτει ότι πρόκειται για αγορές με διαφορετικό δημογραφικό προφίλ και τάση για πιο οικονομικά καταλύματα. Τέλος, οι Γερμανοί τουρίστες (μόλις στο 3% παρά τις προσδοκίες) μοιράστηκαν στα τρία, μεταξύ Αμμοχώστου (30%), Πάφου (30%) και Λάρνακας (25%).

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΑΝΑΓΟΥ ΛΟΪΖΟΥ***

Εφτά πράγματα που πρέπει να έχετε κατά νου όταν αγοράζετε ακίνητο

Η απόφαση για αγορά κατοικίας είναι από τις σημαντικότερες που καλείται να λάβει ένας καταναλωτής ή μία οικογένεια. Αν και το βασικό κριτήριο για τη συγκεκριμένη απόφαση είναι το οικονομικό, αφού αν δεν έχετε τα απαιτούμενα χρήματα οτιδήποτε άλλο είναι άνευ αντικειμένου, εντούτοις υπάρχουν και αρκετοί άλλοι παράγοντες που θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους οι επιδοχοί αγοραστές ακινήτων.

Πιο κάτω παραθέτουμε μερικούς από αυτούς με στόχο να βοηθήσουμε όσους ενδιαφέρονται για απόκτηση κατοικίας να κάνουν τη βέλτιστη επιλογή.

Τοποθεσία

Η τοποθεσία ενός ακινήτου είναι ιδιαίτερα σημαντική και δεν εννοούμε απλώς να έχει ωραία θέα. Θα πρέπει να μάθετε πώς είναι η γειτονιά στην οποία βρίσκειται το ακίνητο. Είναι κοντά σε υπηρεσίες και ανέσεις; Είναι ανεπτυγμένη πλήρως ή μπορεί μετά από λίγο διάστημα να δείτε να

κτίζετε μία πολυώροφη πολυκατοικία και σύντομα η θέα σας να είναι η μπορούάδα του απέναντι; Επίσης, δεν θέλετε να ξέρετε ποιοι θα είναι οι μελλοντικοί και ενδεχομένως εφ' όρου ζωής γείτονές σας; Επιπρόσθετα, προσπαθήστε να επισκεφθείτε το ακίνητο σε διαφορετικές μέρες και ώρες της εβδομάδας. Να δείτε τα επίπεδα θορύβου, την κίνηση που έχει η περιοχή, την ευκολία πρόσβασης και ούτω καθ' εξής.

Ελέγξτε τα έγγραφα

Ζητήστε πιστοποιημένα έγγραφα τα οποία σχετίζονται με το ακίνητο: τίτλο ιδιοκτησίας (αν υπάρχει), σχετικές άδειες (πολεοδομική, άδεια οικοδομής) και αρχιτεκτονικά σχέδια. Βεβαιωθείτε ότι το ακίνητο χτίστηκε με βάση τα σχέδια. Αν σκοπεύετε να κάνετε αλλαγές, είναι καλά να ξέρετε εκ των προτέρων ότι μπορεί νόμιμα να γίνουν. Ένας εκ των προτέρων έλεγχος από εξειδικευμένο άτομο σε ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις πάντα είναι χρήσιμος,

Υπάρχουν παγίδες και κρυφά κόστη τα οποία ίσως δεν έχετε υπολογίσει: η τοποθεσία, τα επίπεδα θορύβου, το κόστος ανακαίνισης και άλλα.

ιδιαίτερα αν το κτίσμα είναι κάποιας ηλικίας. Του συγκεκριμένου είδους προβλήματα (καλωδίωση, κεντρική θέρμανση, ηλιακός κ.τ.λ.) συνήθως απαιτούν και χρόνο και πολλά χρήματα για να διορθωθούν και μπορεί να σας βγάλουν από τη μία στιγμή στην άλλη εκτός προϋπολογισμού.

Ειδικά τη σημερινή εποχή που η τάση στρέφεται στην αγορά διαμερισμάτων, είναι καλά να έχετε εκ των προτέρων εικόνα σε σχέση με το αν οι νέοι σας γείτονες καταβάλουν τα κοινόχρηστα τους. Ειδικά

για πολυκατοικίες ορισμένων ηλικίας, οι οποίες θα ξεκινήσουν να χρήζουν συντηρήσης είναι βασικό όλοι οι ιδιοκτήτες ή ένοικοι διαμερισμάτων να καταβάλλουν το ποσό που τους αναλογεί, ώστε να μπορούν να γίνουν και οι κατάλληλες αναβαθμίσεις ή επιδιορθώσεις όταν χρειαστεί.

Μην ξεχνάτε την ανακαίνιση

Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις αγοραστών ακινήτων, οι οποίοι θεωρούν ότι έκαναν την τέλεια αγορά και με μερικές επιπλέον δαπάνες, θα μετατρέψουν το νέο τους ακίνητο στην ιδανική κατοικία. Το πρόβλημα είναι ότι πολλές φορές δεν κάνουν καλούς υπολογισμούς και το κόστος της ανακαίνισης είναι πολύ μεγαλύτερο από αυτό που υπολογίζουν, π.χ. επειδή η οικοδομή δεν επιτρέπει την κατασκευή επιπρόσθετου ορόφου. Γι' αυτό και σε τέτοιες περιπτώσεις είναι απαραίτητος ο σωστός υπολογισμός του κόστους, από προηγουμένως, για να μην βρεθείτε προ εκπλήξεως.

Το συνολικό κόστος

Όπως αναφέραμε και πιο πάνω, πολλές φορές οι αγοραστές ακινήτων πέφτουν έξω στους υπολογισμούς τους. Ακόμα κι αν δεν πρόκειται να ανακαινίσουν, υπάρχουν άλλα κόστη τα οποία πολλές φορές δεν υπολογίζουν σωστά ή μπορεί να μην τα υπολογίσουν καν. Δεν αρκεί με το υφιστάμενο κεφάλαιο που διαθέτετε και το δάνειο που θα λάβετε από την τράπεζα να καλύψετε όλα τα έξοδα. Απλό παράδειγμα, τα μεταβιβαστικά τέλη τα οποία επιβαρύνεται ο αγοραστής, έξοδα συμβούλων, έξοδα μετακόμισης, κ.τ.λ. Η αγορά επιπλών ή συσκευών. Ακόμα κι αν το διαμέρισμα είναι επιπλωμένο, κάτι θα χρειαστεί να αγοράσετε, το πιο απλό, πακέτο τηλεπικοινωνίας.

Προσλάβετε επαγγελματίες

Γνωρίζουμε πως ό,τι επιμεριάζει επιπρόσθετο κόστος θα προτιμούσατε να το αποφύγετε, αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση αποτε-

λεί... αναγκαίο κακό. Στη δική μας περίπτωση, μία εκτίμηση του ακινήτου που σας ενδιαφέρει από σοβαρό και ανεξάρτητο εκτιμητή, είναι αναγκαία. Και για να ξέρετε τι αγοράζετε και για να μην σας ξεγελάσουν. Αντίστοιχα, ο διορισμός ενός δικηγόρου για να διαχειριστεί τη συναλλαγή θα σας δώσει τη διαβεβαίωση ότι όλα έγιναν νομότυπα και όπως πρέπει και θα σας βγάλει από πολλές πιθανές σκοτούρες μελλοντικά.

Καταληκτικά, ένα στεγαστικό ακίνητο δεν είναι μόνο επένδυση ζωής αλλά είναι και δέσμευση ζωής. Η απόκτησή του θα επιπράξει για πολλά χρόνια τον οικονομικό σας προγραμματισμό, είτε έχετε κάνει δάνειο είτε ξοδεύσατε κεφάλαιο που είχατε διαθέσιμο. Φροντίστε τουλάχιστον να αξίζει τον κόπο και να μην το μετανιώσετε επειδή δεν κάνατε κάποια πράγματα που έπρεπε να είχατε κάνει εκ των προτέρων.

*Διευθύνων Σύμβουλος, WIREFS

Χαμηλά η Κύπρος στην ηλιακή ενέργεια

Οι χαμηλοί δείκτες σε ανανεώσιμες πηγές που εκτοξεύουν την τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Ηαυξημένη ηλιοφάνεια στην Κύπρο αποτελούσε, για δεκαετίες και μέχρι πρότινος, την βάση για την ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος του νησιού, αφού επρόκειτο για πλεονέκτημα της χώρας σε σχέση με άλλους προορισμούς. Στην προκειμένη περίπτωση και χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια, τα αντανakλαστικά των αρμόδιων φορέων και των επιχειρηματιών του κλάδου, εκμεταλλεύτηκαν αυτό το πλεονέκτημα. Κάτι που δεν ισχύει για την δυνατότητα αξιοποίησης της ηλιοφάνειας για κάλυψη άλλων βασικών αναγκών όπως για παράδειγμα, τις ανάγκες σε ηλεκτρική ενέργεια. Ναι μεν τα τελευταία χρόνια καταγράφεται αύξηση των φωτοβολταϊκών συστη-

Στο 15% τους μήνες Ιανουάριο- Μάιο ανέρχεται το ποσοστό παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ επί της συνολικής παραγόμενης ενέργειας.

μάτων στην ιδιοκατοίκηση, ωστόσο ο δρόμος για ουσιαστική συνεισφορά της ηλιακής ενέργειας στην τελική παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος είναι μακρύς. Τα δεδομένα του EMBER, ανεξάρτητου οργανισμού για την ενέργεια και το κλίμα, δείχνουν ότι ελάχιστη πρόοδος έχει γίνει από το 2018 στην παραγωγή αιολικής και ηλιακής ενέργειας στην Κύπρο. Βάσει των στοιχείων, περισσότερη παραγωγή και χρήση ΑΠΕ και δη ηλιακής ενέργειας, έχουν κώρες βορειότερα στον ευρωπαϊκό χάρτη και με λιγότερη ηλιοφάνεια, όπως για παράδειγμα η Γερμανία, η οποία παρήγαγε σύμφωνα με τις τελευταίες μετρήσεις 1832 GWh ηλιακή ενέργεια. Παραγωγή ηλιακής ενέργειας καταγράφει και το Ηνωμένο Βασίλειο, η Αυστρία, το Βέλγιο και η Τσεχία. Την ίδια ώρα, ο πίνακας δεδομένων δεν καταγράφει παραγωγή ηλιακής ενέργειας στην Κύπρο. Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία κατά τον τελευταίο μήνα, το μερίδιο σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (αιολική και ηλιακή) στην Κύπρο ήταν στο 3%. Επιπλέον

Οι φουσκωμένοι λογαριασμοί ηλεκτρικού ρεύματος, καταδεικνύουν ότι η χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας αποτελεί ζητούμενο και μονόδρομο, όχι μόνο για περιβαλλοντικούς λόγους, αλλά και από πλευράς κόστους για επιχειρήσεις και καταναλωτές.

το μέγιστο μερίδιο της ηλιακής και της αιολικής ενέργειας καταγράφηκε τον Μάρτιο του 2021.

Στο 15%

Η «Κ» έχει στη διάθεσή της και τα τελευταία στοιχεία του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ενέργειας για το 2021, τα οποία ωστόσο δίνουν διαφορετική εικόνα. Όπως καταγράφεται από τα προκαταρκτικά δεδομένα για την περίοδο Ιανουαρίου-Μαΐου, η μέση παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, επί της συνολικής παραγόμενης ενέργειας, ανήλθε στο 15%. Αναφέρουμε ενδεικτικά τα ποσοστά. Ο Ιανουάριος ξεκίνησε με 12,8%, αυξήθηκε στο 14% τον Φεβρουάριο, κινήθηκε σε επίπεδα 17% Μάρτιο και Απρίλιο ενώ έπεσε στο 16,7% τον Μάη.

Εθνικοί στόχοι

Είναι γεγονός πάντως ότι καταγράφηκε κάποια αύξηση σε σχέση με το 2020. Σύμφωνα με τα στοιχεία του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ενέργειας, το μέσο ποσοστό διείσδυσης από ΑΠΕ ετησίως ήταν

11,7%. Ποσοστό 5,8% (αύξηση 1,9% σε σχέση με το 2019) αφορούσε την παραγωγή από φωτοβολταϊκά συστήματα επί της συνολικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και 5% (αύξηση 0,7% σε σχέση με το 2019) ήταν το ποσοστό παραγωγή αιολικών πάρκων στο σύστημα μεταφοράς. Επιπλέον, ποσοστό 0,04% αντιστοιχούσε στην παραγωγή αιολικών πάρκων στο σύστημα διανομής και 0,9% το ποσοστό παραγωγής των συστημάτων βιομάζας. Υπεν-

θυμίζεται ότι οι εθνικοί στόχοι της Κύπρου για την πράσινη μετάβαση μέχρι το 2030 αφορούν ποσοστό 23% Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στην τελική κατανάλωση ενέργειας, 1,1% αύξηση των ΑΠΕ στην θέρμανση και την ψύξη και 14% χρήση των ΑΠΕ στις μεταφορές. Πάντως οι συζητήσεις των τελευταίων ημερών για τους φουσκωμένους λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος, καταδεικνύουν ότι η χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας

αποτελεί ζητούμενο και μονόδρομο, όχι μόνο για περιβαλλοντικούς λόγους, αλλά και από πλευράς κόστους για επιχειρήσεις και καταναλωτές.

Αλλαγή θεσμικού πλαισίου

«Η τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος θα αρχίσει να μειώνεται μόνο αν εγκαταλείψουμε το πετρέλαιο. Επίσης, εκτιμώ ότι ακόμα και να έρθει το φυσικό αέριο, δεν πρόκειται να πέσει η τιμή», σημειώνει ο πρώην πρόεδρος του Πανεπιστημίου Κύπρου, Κωνσταντίνος Χριστοφίδης, ο οποίος εστιάζει στα πεδία ενδιαφέροντος του σε θέματα πράσινης ενέργειας. Ο δρ Χριστοφίδης εισφέρει, μεταξύ άλλων, την αλλαγή στο θεσμικό πλαίσιο για την εγκατάσταση των φωτοβολταϊκών πάρκων κατά τρόπο που να επιτευχθεί όσο το δυνατό μεγαλύτερη ανάπτυξη των ΑΠΕ. Ένα σημαντικό θέμα είναι φυσικά και το κόστος. Πηγές αναφέρουν στην «Κ» ότι θα πρέπει το κράτος να ενισχύσει τα κίνητρα και να ξεπεράσει εμπόδια που αφορούν το κεφαλαιουχικό κόστος. Για παράδειγμα, ένα χρηματοοικονομικό

εργαλείο, ίσως με την μορφή δανείου, να έλυσε τα χέρια σε πολλούς ιδιώτες που θέλουν αλλά δεν μπορούν λόγω κόστους, να βάλουν φωτοβολταϊκά στο σπίτι. Μείζον θέμα είναι και αυτό της αποθήκευσης της ενέργειας. Διότι μπορεί η Κύπρος να σημείωσε μικρή πρόοδο στην παραγωγή, ωστόσο στο θέμα της αποθήκευσης της ενέργειας είναι ακόμη πιο πίσω. Ως αποτέλεσμα, ακόμα και να παραχθεί ενέργεια από ΑΠΕ, αν δεν καταναλωθεί κατά την διάρκεια της ηλιοφάνειας, ή των ψηλών μοφφφφ (στην περίπτωση της αιολικής), τότε πρόκειται ουσιαστικά για χαμένη ενέργεια.

Μέχρι χίλια ευρώ

Σημειώνεται ότι από τον Απρίλιο και μέχρι τέλος του 2021 τρέχει

Μεγάλο ζήτημα αποτελεί το κεφαλαιουχικό κόστος για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων στο σπίτι, παρά τις χορηγίες του κράτους.

το σχέδιο χορηγιών για ενθάρρυνση της χρήσης ΑΠΕ και εξοικονόμησης ενέργειας σε κατοικίες. Στο πλαίσιο του σχεδίου, δίνεται ποσό 25 ευρώ/ KW με μέγιστο ποσό τα χίλια ευρώ για εγκατάσταση φωτοβολταϊκού συστήματος με τη μέθοδο του net metering σε οικιακούς καταναλωτές. Για ευάλωτους καταναλωτές το ποσό ανέρχεται στα 750 ευρώ/ KW με μέγιστο ποσό τα 3.750 ευρώ. Ωστόσο, είναι σαφές ότι χωρίς αρχικό κεφάλαιο, δύσκολα κάποιος, και δη ευάλωτος καταναλωτής, θα κάνει τέτοιο άνοιγμα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας έχει εξασφαλίσει χρηματοδότηση μέχρι το 2027 για προώθηση των ΑΠΕ και μέτρων ενεργειακής απόδοσης σε κατοικίες ύψους 20,5 εκατ. ευρώ, για ενεργειακή αναβάθμιση ΜμΕ, δημόνων και κοινοτήτων ποσό 40 εκατ. ευρώ και 5,4 εκατ. ευρώ για την διευκόλυνση του ανοίγματος αναγοιστικής αγοράς ηλεκτρι-

Πολύ υψηλό το δημοσιονομικό κόστος της πράσινης μετάβασης

Πρόκληση για το υπουργείο Οικονομικών της Ελλάδας οι δαπάνες συμμόρφωσης με τους νέους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Το κόστος της συμμόρφωσης με τους νέους ευρωπαϊκούς κανόνες για την κλιματική αλλαγή, αλλά και η πρόληψη και η αποκατάσταση ζημιών, που προκαλούν οι φυσικές καταστροφές, είναι το επόμενο μεγάλο θέμα που θα απασχολήσει το οικονομικό επιτελείο, όπως μεταδίδουν στελέχη του, ενόψει και των προτεραιοτήτων που θα θέσει ο πρωθυπουργός στη ΔΕΘ. Οι νέες προτάσεις της Επιτροπής στο πλαίσιο του Fit for 55 για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στα μέσα Ιουλίου και οι μεγάλες πυρκαγιές του Αυγούστου

Μόνο από τη βενζίνη, που σταδιακά θα αντικατασταθεί από την ηλεκτροκίνηση, τα ετήσια κρατικά έσοδα είναι 6 δισ. ευρώ.

έφεραν στο προσκήνιο το θέμα. Οι οικονομικές και δημοσιονομικές διαστάσεις του είναι τεράστιες, όπως σημειώνουν τα στελέχη του οικονομικού επιτελείου. Επισημαίνουν χαρακτηριστικά ότι η βενζίνη,

Οι νέες προτάσεις της επιτροπής στο πλαίσιο του Fit for 55 για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στα μέσα Ιουλίου και οι μεγάλες πυρκαγιές του Αυγούστου έφεραν στο προσκήνιο τους κινδύνους της κλιματικής αλλαγής, αλλά και το κόστος της πράσινης μετάβασης.

που θα αντικατασταθεί σταδιακά από την ηλεκτροκίνηση των οχημάτων, αποδίδει αυτήν τη στιγμή στο κράτος έσοδα της τάξης των 6 δισ. ευρώ ετησίως.

Είναι προφανές ότι το ποσό αυτό

πρέπει να υποκατασταθεί με κάποια άλλη πηγή εσόδων, ένα κόστος που θα προστεθεί στην πρωτοδότηση της μετάβασης σε εναλλακτικές πηγές ενέργειας. Όπως επισημαίνουν χαρακτηριστικά οι πηγές του

οικονομικού επιτελείου, «το κόστος μετάβασης στο νέο πλαίσιο θα είναι πολύ μεγαλύτερο» από την προβλεπόμενη στήριξη, μέσω των δύο ταμείων για το κλίμα που έχει ανακοινώσει η Επιτροπή. Πρόκειται

για το Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Εξουχρονισμού, από τα οποία η Ελλάδα προβλέπεται να εισπράξει 5,5 δισ. ευρώ συνολικά, για την περίοδο 2025-2032, προκειμένου να στηριχθούν τα πιο ευάλωτα τμήματα του πληθυσμού (4 δισ. ευρώ) και να εκσυγχρονισθεί ο ενεργειακός τομέας της (1,5 δισ. ευρώ).

Πέρα από το μεσοπρόθεσμο, δημοσιονομικό κόστος, εξάλλου, υπάρχει και το άμεσο ζήτημα της αποκατάστασης των ζημιών και της πρόληψης νέων καταστροφών, που πιθανότατα συνδέονται με την κλιματική αλλαγή. Όπως χαρακτηριστικά επισημαίνουν στο οικονομικό επιτελείο, τον τελευταίο χρόνο είχαμε τέσσερα τέτοια γεγονότα, πλημμύρες, φωτιές, καύσινα και παγετό. Αυτό, σημειώνουν, βάζει σε σκέψη ότι ίσως οι εξελίξεις προκαρούν ταχύτερα απ' ό,τι είχε προβλεφθεί και επομένως πρέπει να γίνει ένας προγραμματισμός για την προσαρμογή στα νέα αυτά δεδομένα.

Στο πλαίσιο αυτό, σημειώνουν, μπορούν και πρέπει να γίνουν άμεσα προσαρμογές στα προγράμματα που χρηματοδοτεί το Ταμείο Ανάκαμψης, στον βαθμό που υπάρχει το περιθώριο. Πολλά από τα προγράμματα αυτά είναι ήδη προανατολισμένα στην πράσινη μετάβαση, αλλά ίσως πρέπει να γίνουν και άλλες προσαρμογές, υπό το

φως των πρόσφατων γεγονότων. Χαρακτηριστικά αναφέρουν τα προγράμματα για τα δάση, πολιτικής προστασίας, τα αντιπλημμυρικά, τις υπογειοποιήσεις των καλωδίων της ΔΕΗ, αλλά και την προστασία των μνημείων από την κλιματική αλλαγή, επικαλούμενοι το Τατόι. Στο υπουργείο Οικονομικών υποστηρίζουν ότι vai μεν το φυσικό αντικείμενο των προγραμμάτων του Ταμείου Ανάκαμψης έχει κοστολογηθεί, αλλά εκτιμούν ότι μπορούν να γίνουν τροποποιήσεις, στον βαθμό που δεν αλλάζουν τα ορόσημα και οι στόχοι. Ηδη έχουν ξεκινήσει να συζητούνται κάποιες τέτοιου είδους προσαρμογές.

Σημειώνεται ότι το πρόγραμμα «Αιγίς», που χρηματοδοτείται από το ΕΣΠΑ, το Ταμείο Ανάκαμψης και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, προβλέπει 1,76 δισ. ευρώ για την πολιτική προστασία, ενώ πρόσθετους πόρους διαθέτει γι' αυτόν τον σκοπό και το ΕΣΠΑ.

Το πρόγραμμα Fit for 55 σκοπεύει στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 55%, σε σύγκριση με το 1990, έως το 2030. Βασικό στοιχείο των προτάσεων αυτών είναι η επέκταση της εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών, στις οδικές μεταφορές και στα κτίρια, κάτι που θα έχει απευθείας επίπτωση στους καταναλωτές και στα νοικοκυριά.

Οκτάμηνο πρόγραμμα κοινωφελούς εργασίας για 25.000 ανέργους

Εντός του Σεπτεμβρίου αναμένεται να υπογραφεί η σχετική Κοινή Υπουργική Απόφαση και να δημοσιοποιηθεί η προκήρυξη για την πρόσληψη 25.000 ανέργων, για οκτώ μήνες, σε δήμους και περιφέρειες της χώρας, κέντρα κοινωνικής πρόνοιας και υπηρεσίες των υπουργείων, στο πλαίσιο του νέου προγράμματος κοινωφελούς εργασίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το νέο αυτό πρόγραμμα, πιθανότατα το τελευταίο, στα τέλη Ιουλίου, ενώ λόγω των πρόσφατων καταστροφικών πυρκαγιών το υπουργείο Εργασίας μετά και τις εισηγήσεις των δήμων και των περιφερειών βρίσκεται στην τελική ευθεία για την κατανομή των θέσεων, λαμβάνοντας όμως ειδική μέριμνα για τους δήμους που επλήγησαν από τις πυρκαγιές αλλά και για αυτούς που σπκκόνουν το βάρος του προσφυγικού. Αλλωστε, οι θέσεις του νέου προγράμματος θα είναι μειωμένες κατά 32% σε σχέση με το προηγούμενο, που αφορούσε 36.500 και έληξε το καλοκαίρι, αφού μάλιστα έλαβε από την Κομισιόν την άδεια για διήμνη παράταση λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού.

Ο στόχος του υπουργείου Εργασίας και της διοίκησης του ΟΑΕΔ είναι η έναρξη υποβολής αιτήσεων να πραγματοποιηθεί εντός του Οκτωβρίου, έτσι ώστε στα τέλη Νοεμβρίου με αρχές Δεκεμβρίου να έχει ολοκληρωθεί και η διαδικασία ελέγχου των όποιων ενστάσεων, να δημοσιευθούν οι οριστικοί πίνακες ωφελουμένων και να τοποθετηθούν οι άνεργοι στις θέσεις τους.

Ο προϋπολογισμός του φετινού προγράμματος ανέρχεται σε 188.645.000 ευρώ, εκ των οποίων τα 150 εκατ. ευρώ αφορούν συγχρηματοδότηση μέσω ΕΣΠΑ και τα υπόλοιπα 38 εκατ. ευρώ εθνικούς πόρους.

Όπως και στο προηγούμενο αντίστοιχο πρόγραμμα, έτσι και σε αυτό θα υπάρξει πρόβλεψη σύνδεσης της απασχόλησης των ανέργων με την αναβάθμιση γνώσεων και δεξιοτήτων, ώστε οι συμμετέχοντες να αποκτήσουν πρόσθετα εφόδια για να επιστρέψουν στην αγορά εργασίας. Η διαδικασία κατάρτισης θα πραγματοποιηθεί σε αδειοδοτημένα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης με χρήση των γνωστών επιταγών (voucher). Το πρόγραμμα θεωρητικής κατάρτισης θα έχει συνολική διάρκεια 150 ώρες. Με την ολοκλήρωσή του θα παρέχεται και η σχετική πιστοποίηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν.

Αυτή άλλωστε φαίνεται πως ήταν και η προϋπόθεση για να αποδεχθεί η Κομισιόν το νέο πρόγραμμα, καθώς είναι διακηρυγμένη η θέση της για διασύνδεση των δράσεων του ΕΣΠΑ με την ανάπτυξη, και κατά συνέπεια στην περίπτωση των δράσεων του ΟΑΕΔ για ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης. Παράλληλα, το πρόγραμμα, ιδιαίτερα στον τομέα της κατάρτισης, θα περιλαμβάνει θεματικά αντικείμενα που θα είναι πλέον συνδεδεμένα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Η απασχόληση για τους ωφελούμενους θα είναι οκτάμηνης διάρκειας και αυτοί που θα προκύψουν θα λάβουν αποδοχές που θα είναι ίσες με τον κατώτατο μισθό (650 ευρώ μερικά για το τρέχον έτος).

Οι ωφελούμενοι άνεργοι θα πρέπει να μην έχουν συμμετάσχει σε αντίστοιχο πρόγραμμα τα τελευταία δύο χρόνια, ενώ υποχρεωτικά θα πρέπει να έχουν εγγραφεί στο σχετικό μητρώο του ΟΑΕΔ και να ανήκουν σε τουλάχιστον μία από τις εξής κατηγορίες:

α) Μέλη μονογονεϊκών οικογενειών στις οποίες δεν εργάζεται κανείς.

β) Μακροχρόνια άνεργοι.

γ) Πτυχιούχοι πανεπιστημιακού και τεχνολογικού τομέα για την κάλυψη θέσεων με βάση τα τυπικά προσόντα.

δ) Είναι ηλικίας άνω των 29 ετών.

ε) Εγγεγραμμένοι στο μητρώο ανέργων ΑμεΑ του ΟΑΕΔ.

ζ) Δικαιούχοι του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος.

Για την τελική επιλογή των ωφελουμένων θα υπάρχει μοριοδότηση ανάλογα με το χρονικό διάστημα της ανεργίας του ίδιου του ανέργου ή της συζύγου του, το ποσοστό αναπηρίας, αν υπάρχει, και το δηλωθέν ετήσιο εισόδημα, οικογενειακό ή ατομικό.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Ο στόχος του υπουργείου Εργασίας και της διοίκησης του ΟΑΕΔ είναι η έναρξη υποβολής αιτήσεων να πραγματοποιηθεί εντός του Οκτωβρίου, έτσι ώστε στα τέλη Νοεμβρίου να τοποθετηθούν οι άνεργοι στις θέσεις τους.

Κάθε μέρα, κάθε λεπτό

kathimerini.com.cy

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ONLINE

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

SHOWBIZ - GOOD LIFE - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Οι καταθέσεις γίνονται αμοιβαία και ασφαλιστικά προϊόντα

Στροφή σε εναλλακτικές τοποθετήσεις λόγω καθίζησης των επιτοκίων

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Σε επίπεδα -ρεκόρ φτάνουν οι εισροές σε αμοιβαία κεφάλαια τους τελευταίους μήνες φλερτάροντας με υψηλά δεκαετίας, καθώς η καθίζηση των επιτοκίων στις προθεσμιακές καταθέσεις στρέφει όλο και μεγαλύτερο μέρος των αποταμιευτών στην αναζήτηση εναλλακτικών τοποθετήσεων για την προστασία του κεφαλαίου τους και την επίτευξη ικανοποιητικών αποδόσεων.

Το ενεργητικό των αμοιβαίων κεφαλαίων για πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια ξεπέρασε τα 10 δισ. ευρώ (στοιχεία Ιουλίου 2021) έναντι 8 δισ. ευρώ στα τέλη του 2020 και 6 δισ. ευρώ πριν από δύο χρόνια.

Όπως εκτιμά ο πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Eurobank Asset Management Φάνης Μυλωνάς, «η τάση αυτή αναμένεται να συνεχιστεί, ανεβάζοντας την αγορά των αμοιβαίων κεφαλαίων κοντά στα 11,5 δισ. ευρώ στα τέλη του έτους με προοπτική διπλασιασμού της τα προσεχή δύο χρόνια». Όπως εξηγεί: «Εξίσου σημαντικό με την ανάπτυξη της αγοράς είναι το γεγονός ότι βλέπουμε εισροές σε όλες τις κατηγορίες αμοιβαίων κεφαλαίων και ότι οι επενδυτές έχουν μεσομακροπρόθεσμο ορίζοντα».

Την ίδια στιγμή, εκτός από τα αμοιβαία κεφάλαια σταθερές εισροές καταγράφουν και οι τοποθετήσεις σε ασφαλιστικά προϊόντα, αιμιγώς επενδυτικού τύπου ή μη, που συνδυάζουν την ασφάλιση με την αποταμίευση ακόμη και για μικρά εισοδήματα.

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι τοποθετήσεις σε επενδυτικά ασφαλιστικά προγράμματα αυξήθηκαν κατά 56,2% το α' εξάμηνο του 2021, προσελκύοντας τοποθετήσεις 284,3 εκατ. ευρώ, ενώ την ίδια στιγμή αύξησαν κατά 6,4% στα 637 εκατ. ευρώ κατέγραψαν και τα παραδοσιακά ασφαλιστήρια συμβόλαια, που συνδυάζουν την ασφάλιση ζωής με τη μακροπρόθεσμη αποταμίευση. Η στροφή προς εναλλακτικές επενδύσεις ερμηνεύεται από την αυξημένη ρευστότητα που υπάρχει στο σύστημα, υποστηρίζουμε από τα κυβερνητικά μέτρα στήριξης της οικονομίας και την ανάκαμψη κρίσιμων κλάδων, σε συνδυασμό με την παγίωση των μηδενικών επιτοκίων στις καταθέσεις. Σημάδι ωρίμανσης της αγοράς, σύμφωνα με τους ειδικούς, είναι το ενδιαφέρον που καταγράφεται τόσο σε αμοιβαία κεφάλαια εσωτερικού όσο και εξωτερικού, ενώ έντονο ενδιαφέρον υπάρχει και σε αμοιβαία που επενδύουν σε εταιρικά ομό

Οι τοποθετήσεις σε επενδυτικά ασφαλιστικά προγράμματα αυξήθηκαν κατά 56,2% το α' εξάμηνο του 2021.

Το ενεργητικό των αμοιβαίων κεφαλαίων για πρώ- τη φορά τα τελευταία χρόνια ξεπέρασε τα 10 δισ. ευρώ.

λογα και τα οποία εξασφαλίζουν υψηλότερες αποδόσεις σε σχέση με τα αμοιβαία σταθερού εισοδήματος. «Διαπιστώνουμε ισορροπημένες εισροές σε προϊόντα ευρωπαϊκής και παγκόσμιας έκθεσης και στόχος είναι οι επενδυτές να μπαίνουν σε συνολικά χαρτοφυλάκια, αναλαμβάνοντας ρίσκο που ταιριάζει με το επενδυτικό τους προφίλ», επισημαίνει ο κ. Μυλωνάς.

Η τάση αυτή παρατηρείται παράλληλα με την ενίσχυση των καταθέσεων που συνεχίζουν να αυξάνονται, με σαφή όμως απεμπλοκή από τις προθεσμιακές καταθέσεις που λόγω του μηδενισμού των επιτοκίων φθίνουν διαρκώς. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι καταθέσεις των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών ανήλθαν με βάση τα στοιχεία Ιουλίου της Τράπεζας της Ελλάδος στο επίπεδο του 2011, φθάνοντας τα 171,6 δισ. ευρώ. Από αυτά τα 131,4 δισ. ευρώ είναι οι αποταμιεύσεις των νοικοκυριών, που τείνουν πλέον να ανακτίσουν

το χαμένο έδαφος της τελευταίας δεκαετίας. Την ίδια στιγμή, όμως, οι προθεσμιακές καταθέσεις των νοικοκυριών μόλις που φθάνουν τα 31,6 δισ. ευρώ, όταν κατά το παρελθόν αντιπροσώπευαν πάνω από τα δύο τρίτα των καταθέσεων που είχαν τα νοικοκυριά στις τράπεζες.

Κυρίαρχο ρόλο στη στροφή προς εναλλακτικές μορφές τοποθετήσεων που εξασφαλίζουν για τους πελάτες τους ικανοποιητικότερες αποδόσεις έχουν αναλάβει οι τράπεζες, οι εταιρείες ΑΕΔΑΚ αλλά και οι ασφαλιστικές που συνεργάζονται με τις τράπεζες, στον βαθμό που το φαινόμενο των καταθέσεων που λιμνάζουν συνιστά κόστος ακόμη και για τις ίδιες τις τράπεζες. Αυτό γιατί το τμήμα των καταθέσεων που δεν γίνεται δάνεια συνιστά υπερβάλλουσα ρευστότητα και θα πρέπει να επιστρέφεται στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα με τη μορφή καταθέσεων, για το οποίο οι τράπεζες επιβαρύνονται με αρνητικό επιτόκιο.

Πρόωρη αποπληρωμή διμερών δανείων εξετάζει το ΥΠΟΙΚ

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Μέρος των διμερών δανείων, που είχε πάρει η Ελλάδα από τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. στο πλαίσιο του πρώτου μνημονίου, εξετάζει, σύμφωνα με πληροφορίες, να αποπληρώσει πρόωρα το υπουργείο Οικονομικών.

Το σχέδιο βρίσκεται ακόμη σε πρόωρο στάδιο, αλλά επανήλθε στο προσκήνιο μετά τη νέα, επιτυχημένη, διπλή έξοδο στις αγορές, προχθές, με το 5ετές και το 30ετές ομόλογο.

Στο πλαίσιο της προσπάθειας να μειώσει το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους της αλλά και να βελτιώσει το προφίλ της, η Ελλάδα έχει ήδη αποπληρώσει μεγάλο μέρος των δανείων του ΔΝΤ, που ήταν και τα πιο ακριβά.

Τώρα, όμως, στρέφεται στα διμερή δάνεια, τα GLF, για μια ανάλογη κίνηση, καθώς το ΔΝΤ θεωρείται ότι πρέπει να παραμείνει ως δανειστής για να έχει ένα «μάτι» στην ελληνική οικονομία, τουλάχιστον μέχρι ότου βγει η χώρα από το καθεστώς της ενισχυμένης εποπτείας της Ε.Ε., το 2022. Αυτό σημαίνει ότι για τον επόμενο χρόνο δεν προκρίνεται η πρόωρη αποπληρωμή των δανείων του ΔΝΤ, αλλά αυτών του GLF.

Συγκεκριμένα, ο σχεδιασμός προβλέπει να επιταχυνθεί η πρόωρη εξόφληση των δανείων του 2022, που είναι συνολικά 2,6 δισ. ευρώ περίπου, σχεδόν όσα

άντλησε ο ΟΔΔΗΧ προχθές με τα δύο ομόλογα.

Οι πληρωμές των δανείων του GLF είναι 2,6 δισ. ευρώ κάθε χρόνο έως το 2042, συνολικά 52 δισ. ευρώ. Το επιτόκιο είναι τρίμηνο Euribor συν 50 μονάδες βάσης, δηλαδή αυτήν τη στιγμή -0,25% περίπου, ενώ τα αντίστοιχα διάρκειας έντοκα γραμμάτια (με αυτά πρέπει να γίνει η σύγκριση, υποστηρίζουν πηγές της αγοράς ομολόγων) είναι τρίμηνο Euribor συν 10 μονάδες βάσης (+0,15% περίπου). Υπάρχει, επομένως, ένα όφελος 0,4% περίπου ή 10 εκατ. ευρώ περίπου, αλλά και μια χρονική μετάθεση των υποχρεώσεων του ελληνικού Δημοσίου, που θεωρείται θετική.

Το θέμα, ωστόσο, δεν είναι εντελώς απλό. Πρέπει να συμφωνήσουν κατ' αρχάς τα κράτη-μέλη στα οποία θα εξοφληθούν τα δάνεια και στη συνέχεια να εξασφαλιστεί η συναίνεση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM), προκειμένου να επιτρέψει στην Ελλάδα να εξοφλήσει πρόωρα άλλον πιστωτή και όχι τον ίδιο, όπως έχει υποχρέωση

Πρόκειται για τα δάνεια που έχει πάρει η Ελλάδα από τα κράτη-μέλη της Ε.Ε.

πρόκειται για τα δάνεια που έχει πάρει η Ελλάδα από τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. (περίπου). Υπάρχει, επομένως, ένα όφελος 0,4% περίπου ή 10 εκατ. ευρώ περίπου, αλλά και μια χρονική μετάθεση των υποχρεώσεων του ελληνικού Δημοσίου, που θεωρείται θετική.

Το θέμα, ωστόσο, δεν είναι εντελώς απλό. Πρέπει να συμφωνήσουν κατ' αρχάς τα κράτη-μέλη στα οποία θα εξοφληθούν τα δάνεια και στη συνέχεια να εξασφαλιστεί η συναίνεση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM), προκειμένου να επιτρέψει στην Ελλάδα να εξοφλήσει πρόωρα άλλον πιστωτή και όχι τον ίδιο, όπως έχει υποχρέωση

Ο σχεδιασμός προβλέπει να επιταχυνθεί η πρόωρη εξόφληση των δανείων του 2022, που είναι συνολικά 2,6 δισ. ευρώ περίπου, σχεδόν όσα άντλησε ο ΟΔΔΗΧ προχθές με τα δύο ομόλογα.

η χώρα, με βάση τους όρους δανεισμού της από τον ESM.

Η ίδια διαδικασία είχε ακολουθηθεί και με το ΔΝΤ, προς το οποίο η Ελλάδα έχει αποπληρώσει πρόωρα περίπου 6 δισ. ευρώ, σε δύο δόσεις, με την τελευταία, ύψους 3,3 δισ. ευρώ, να πραγματοποιείται τον περασμένο Μάρτιο. Η τελευταία αυτή δόση διέγραψε τις αποπληρωμές που θα γίνονταν κανονικά έως τις 2 Δεκεμβρίου 2022. Μετά την προεξόφληση του περασμένου Μαρτίου, το υπόλοιπο του δανείου προς το ΔΝΤ είναι περίπου 1,7 δισ. ευρώ, όσο περίπου απαιτεί-

ται από το Ταμείο για να συνεχίσει να ασκεί τη μεταπρογραμματική του εποπτεία. Το ποσό αυτό προβλέπεται να πληρωθεί το 2023 και το 2024.

Δεν αποκλείεται, ωστόσο, να επιταχυνθεί η κυβέρνηση να αποπληρώσει πρόωρα και αυτό το υπόλοιπο του δανείου του ΔΝΤ, εφόσον η χώρα βγει κανονικά από το καθεστώς της ενισχυμένης εποπτείας το 2022. Προς το παρόν, πάντως, προτεραιότητα δίνεται στα δάνεια του GLF, αν και ακόμη όλα βρίσκονται στο στάδιο των πρώτων διερευνητικών συζητήσεων.

ΤΑ ΞΩΤΙΚΑ ΚΑΣΤΑΝΑ

Κυριακή
12/09

Προωθούνται νέες ρυθμίσεις για ενίσχυση της ηλεκτροκίνησης

Πέμπτη από το τέλος στην Ευρώπη είναι η Ελλάδα σε αριθμό φορτιστών

Της **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΚΑΣΣΙΜΗ**

«**Στο κενό**» φαίνεται να πέφτουν, προς το παρόν, οι προσπάθειες ενίσχυσης της ηλεκτροκίνησης στη χώρα, με πρωταρχικό εμπόδιο το υψηλό κόστος κτήσης των ηλεκτροκίνητων οχημάτων. Το μερίδιο στην αγορά φαίνεται ότι κερδίζουν τα υβριδικά οχήματα, τα οποία συγκριτικά με τα αμιγώς ηλεκτρικά είναι πιο προσιτά σε επίπεδο κόστους, ωστόσο τα στοιχεία επιβεβαιώνουν ότι η ψαλίδα της ηλεκτροκίνησης μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών παραμένει ανησυχητικά μεγάλη.

Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης Κατασκευαστών Αυτοκινήτων (ACEA), οι χώρες με μερίδιο αγοράς στην ηλεκτροκίνηση μικρότερο του 3% είναι στην πλειονότητά τους (μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα) χώρες με μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα κάτω των 17.000 ευρώ. Το 73%, μάλιστα, των ηλεκτρικών οχημάτων εντοπίζεται σε πέντε χώρες (Σουηδία, Ολλανδία, Φινλανδία, Δανία, Γερμανία) της Δυτικής Ευρώπης που εμφανίζουν και το υψηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα.

Ελλείψεις σε υποδομές

Τα εμπόδια, ωστόσο, για τη διείσδυση της ηλεκτροκίνησης στην ελληνική αγορά φαίνεται ότι δεν περιορίζονται στο κόστος κτήσης τους, αλλά αφορούν και τις ελλείψεις στις υποδομές. Οι εμπλεκόμενοι στον κλάδο του αυτοκινήτου κάνουν λόγο για άμεση συσχέτιση του ποσοστού διείσδυσης της ηλεκτροκίνησης με τον αριθμό φορτιστών που έχει

να προσφέρει η κάθε χώρα. Ειδικότερα στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα στοιχεία της ACEA, υπάρχουν 275 σημεία φόρτισης, αριθμός που αναλογεί μόλις στο 0,1% του συνόλου των φορτιστών στις ευρωπαϊκές χώρες. Η χώρα, μάλιστα, κατατάσσεται στην πέμπτη θέση από το τέλος σε αριθμό φορτιστών, ακολουθούμενη από τη Βουλγαρία (194), τη Λιθουανία (174), τη Μάλτα (96) και την Κύ-

Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τα επιβατικά ηλεκτρικά οχήματα είναι κατά 60%-68% λιγότερες για ένα μεσαίο I.X. αυτοκίνητο, από τα αντίστοιχα εσωτερικής καύσης.

προ (70), η οποία βρίσκεται στην τελευταία θέση. Στην Ολλανδία μπορεί κανείς να επιλέξει μεταξύ των 66.665 σημείων φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, στη Γαλλία συναντάμε 45.751 φορτιστές, στη Γερμανία 44.538, στην Ιταλία 13.073 και στη Σουηδία 10.370.

Ακόμα πιο ενδεικτικός είναι ο δείκτης που περιγράφει τα σημεία φόρτισης ανά 100 χλμ. οδικού δικτύου (εθνικό, επαρχιακό, αστικό). Η χώρα μας βρίσκεται στην τελευταία θέση μαζί με τη Λιθουανία ως προς τον αριθμό φορτιστών ανά 100 χλμ./δρόμου. Ειδικότερα, η Ελλάδα και η Λιθουανία έχουν μόλις 0,2 φορτιστές ανά 100 χλμ.,

σύμφωνα με τα στοιχεία του 2020 της ACEA. Ακολουθούν η Πολωνία με 0,4, η Λετονία και η Ρουμανία, με 0,5 φορτιστές ανά 100 χλμ. εκάστη. Η μεγαλύτερη πυκνότητα φορτιστών συναντάται στην Ολλανδία (47,5 φορτιστές ανά 100 χλμ.) και ακολουθούν το Λουξεμβούργο (34,5), η Γερμανία (19,4), η Πορτογαλία (14,9) και η Αυστρία (6,1).

Προβλεπόμενες αλλαγές

Στο μεταξύ, η απορρόφηση των διαθέσιμων πόρων του προγράμματος επιδότησης της ηλεκτροκίνησης «Κινούμαι Ηλεκτρικά» ανέρχεται μόλις στο 31%, γεγονός που έχει οδηγήσει την κυβέρνηση στην απόφαση τροποποίησης των όρων ένταξης στο πρόγραμμα, επιθυμώντας ενίσχυση της αξιοποίησής του. Στόχος είναι να γίνει πιο δελεαστικό το πρόγραμμα και να επιτευχθεί η πλήρης απορρόφηση των συνολικά 100 εκατ. ευρώ έως το τέλος του έτους. Μεταξύ των αλλαγών που προβλέπονται:

- Οι εταιρείες θα μπορούν να υποβάλλουν αίτημα υπαγωγής για αγορά ή μίσθωση έως και 10 οχημάτων, αντί τριών που ισχύει σήμερα ή έξι για τις νησιωτικές περιοχές.
- Οι εταιρείες θα έχουν το δικαίωμα απόσυρσης ισών οχημάτων με τον αριθμό των αιτήσεων επιδότησης
- Οι εταιρείες θα μπορούν να υποβάλλουν αιτήματα υπαγωγής για αγορά και εγκατάσταση έξυπνων φορτιστών για το 50% των οχημάτων που αιτούνται προς ενίσχυση, αρκεί η χρήση τους να είναι αμιγώς εταιρική και να

μην τους εκμεταλλεύονται για εμπορικούς σκοπούς.

- Οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στους κλάδους τουρισμού και της διανομής κατ' οίκον δεμάτων (courtier) θα επιδοτούνται για αγορά έως 10 ηλεκτρικών ποδηλάτων, με στόχο την προώθηση της μικροκινητικότητας.
- Για τα δίκυκλα κατηγορίας από L5e έως L7e (στις οποίες περιλαμβάνονται και μικροαυτοκίνητα), θα αυξηθεί το ποσό επιδότησης στα 2.500 ευρώ, από τα 800 ευρώ, με στόχο την ενίσχυση των μικρών ηλεκτρικών δίτροχων και των μικρών τετράτροχων.
- Το μέτρο της υποχρεωτικής αγοράς του ηλεκτρικού οχήματος μετά τη λήξη του leasing θα καταργηθεί.
- Η συνολική επιδότηση για τα ταξί θα ανεβεί στις 5.500 ευρώ, από 2.500 ευρώ που ισχύει σήμερα.

Αποτελέσματα έρευνας

Για τον «θάνατο» των οχημάτων με κινητήρα εσωτερικής καύσης κάνει λόγο πρόσφατη έρευνα του Διεθνούς Συμβουλίου για τις Μεταφορές, που υποστηρίζει ότι οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τα επιβατικά ηλεκτρικά οχήματα είναι κατά 60%-68% λιγότερες (για ένα μεσαίο I.X. αυτοκίνητο).

Ακόμη και στην περίπτωση της χρήσης βιοκαυσίμων, η έρευνα υποστηρίζει ότι τα οχήματα με κινητήρα εσωτερικής καύσης θα συνεχίσουν να είναι πιο ρυπογόνα από ένα ηλεκτρικό αυτοκίνητο, ενώ επισημαίνεται ότι οι κινητήρες εσωτερικής καύσης θα πρέπει να καταργηθούν σταδιακά κατά το χρονικό διάστημα 2030-2035.

Προτάσεις για αλλαγή των δημοσιονομικών κανόνων της Ε.Ε.

Αντικατάσταση του κανόνα για το ύψος του δημοσίου χρέους στο 60% του ΑΕΠ, ως τιμή αναφοράς, μονιμοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης και εξαίρεση των πράσινων επενδύσεων από τον υπολογισμό των δημοσίων δαπανών εισηγείται, μεταξύ άλλων, το Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή, στη γνώμη που εξέδωσε την αναθεώρηση των δημοσιονομικών κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Γραφείο διατύπωσε τις –επτά συνολικά– προτάσεις του για το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο της Ε.Ε., κατόπιν αιτήματος του υπουργού Οικονομικών Χρήστου Σταϊκούρα, ενόψει της αναμενόμενης επανάλληψης της σχετικής διαπραγμάτευσης σε επίπεδο Ε.Ε. σύντομα. Η συζήτηση είχε ξεκινήσει το 2019 αλλά διακόπηκε λόγω πανδημίας, οπότε εφαρμόστηκε η ρήτρα γενικής διαφυγής, που επιτρέπει τη δημιουργία υπερβολικών ελλειμμάτων.

Οι αναλυτές του Γραφείου επισημαίνουν τις αδυναμίες του υφιστάμενου πλαισίου και προτείνουν τα εξής:

1. Καθορισμό ρεαλιστικών στόχων για το ύψος του δημόσιου χρέους, διαφορετικών για κάθε κράτος - μέλος (αντί του κριτηρίου για το 60% του ΑΕΠ), που θα λαμβάνουν υπόψη το αρχικό ύψος του χρέους, τις ακαθάρσιτες χρηματοδοτικές ανάγκες, τις ευρύτερες οικονομικές συνθήκες (ονομαστική μεγέθυνση και επιτόκια δανεισμού) και τις δημοσιονομικές δυνατότητες προσαρμογής.
2. Το κριτήριο του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου (medium term objective), που είναι το πρώτο γενές αποτέλεσμα αφού αφαιρεθούν τα εφάπαξ μέτρα, ως ποσοστό του δυνητικού ΑΕΠ, να πάψει να αποτελεί βασικό κριτήριο συμμόρφωσης ενός κράτους και επιβολής κυρώσεων, γιατί είναι περίπλοκο. Να παραμείνει ίσως ως συμπληρωματικό στοιχείο.
3. Ο ρυθμός αύξησης των καθαρών

δημοσίων δαπανών (expenditure benchmark) να αποτελέσει το βασικό εργαλείο μέτρησης της δημοσιονομικής προσπάθειας και σύγκλισης προς το επιθυμητό ύψος δημόσιου χρέους. Πρόκειται για εύκολα αντιληπτό μέγεθος και ο ρυθμός μεταβολής του πρέπει να καθορίζεται με τρόπο που να οδηγεί στο μείωση του δημόσιου χρέους στο επιθυμητό επίπεδο.

4. Ένα μέρος των δημοσίων δαπανών, σαφώς καθορισμένο με αντικειμενικά κριτήρια πρέπει να εξαιρείται από τον ορισμό των καθαρών δαπανών. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν να αφαιρούνται οι πράσινες δημόσιες επενδύσεις, καθώς και το κόστος μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας.

5. Το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθε-

Επτά επισημάνσεις από το Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή.

κτικότητας πρέπει να μετεξελιχθεί σ' έναν μόνιμο μηχανισμό μακροοικονομικής σταθεροποίησης, ο οποίος θα πρέπει να υποστηρίζεται από έναν μεγάλο προϋπολογισμό σε επίπεδο Ε.Ε., χρηματοδοτούμενο μέσω φορολογίας, αλλά και με δανεισμό από τις διεθνείς αγορές.

6. Να διαμορφωθούν προϋποθέσεις για ενεργοποίηση εθνικής ρήτρας διαφυγής, σε ιδιαίτερα δυσμενείς συνθήκες.

7. Να διασφαλιστεί η ανεξάρτητη και αντικειμενική αξιολόγηση των δημοσιονομικών συνθηκών από ανεξάρτητους θεσμούς, όπως το Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή και το Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο, με ενίσχυση των πόρων και των αρμοδιοτήτων τους.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Αγορά ηλεκτρικών οχημάτων στην Ε.Ε. (β΄ τρίμηνο 2021)

+231,6%
η αύξηση στις πωλήσεις ηλεκτρικών οχημάτων (BEV) στην Ε.Ε. (210.298 αυτοκίνητα)

Η αύξηση αποδίδεται σε τέσσερις μεγάλες αγορές (διατηρούν το 73% του μεριδίου αγοράς) και ιδιαίτερα:

+372,7%
στην Ισπανία

+357%
στην Γερμανία

Φορτιστές ηλεκτρικών οχημάτων

ΧΩΡΕΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΛΙΓΟΤΕΡΟΥΣ	ΧΩΡΕΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΥΣ
Κύπρος 70	Ολλανδία 66.665
Μάλτα 96	Γαλλία 45.751
Λιθουανία 174	Γερμανία 44.538
Βουλγαρία 194	Ιταλία 13.073
Ελλάδα 275	Σουηδία 10.370

Σημεία φόρτισης ανά 100 χλμ. οδικού δικτύου

ΧΩΡΕΣ ΜΕ ΤΑ ΛΙΓΟΤΕΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΧΩΡΕΣ ΜΕ ΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΣΗΜΕΙΑ
Λιθουανία 0,2	Ολλανδία 47,5
Ελλάδα 0,2	Λουξεμβούργο 34,5
Πολωνία 0,4	Γερμανία 19,4
Λετονία 0,5	Πορτογαλία 14,9
Ρουμανία 0,5	Αυστρία 6,1

ΠΗΓΕΣ: Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ACEA (Ευρωπαϊκή Ένωση Κατασκευαστών Αυτοκινήτων)

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Συνεργεία «υψηλής τάσης» προ των πυλών

Προϋπόθεση για τη διεύρυνση της ηλεκτροκίνησης είναι η διευκόλυνση της διαδικασίας συντήρησης των οχημάτων. Έτσι, καθορίστηκαν οι προϋποθέσεις και οι τεχνικές προδιαγραφές ιδρύσεων και λειτουργίας συνεργείων αυτοκινήτων που θα τα επισκευάζουν και θα τα συντηρούν. Πριν από λίγες ημέρες εκδόθηκε η σχετική Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) που καθορίζει τις λεπτομέρειες και τα χαρακτηριστικά που θα διέπουν τα ανεξάρτητα συνεργεία επισκευής και συντήρησης ηλεκτροκίνητων οχημάτων (πέραν των εξουσιοδοτημένων συνεργείων από τους κατασκευαστές).

Η ΚΥΑ «Καθορισμός όρων και προϋποθέσεων αναγγελίας έναρξης λειτουργίας των συνεργείων

Θα πρέπει να διαθέτουν ειδικό χώρο εναπόθεσης, επισκευής ή φύλαξης της μπαταρίας του οχήματος.

που εκτελούν εργασίες επισκευής και συντήρησης σε οχήματα υψηλής τάσης» προσδιορίζει ότι όχημα υψηλής τάσης, μεταξύ άλλων, είναι αυτό που χρησιμοποιεί συσσωρευτές υψηλής τάσης, δηλαδή άνω των 30V εναλλασσόμενου ρεύματος ή 60V συνεχούς ρεύματος για την τροφοδοσία των ηλεκτροκινήτων. Κάθε συνεργείο οχημάτων υψηλής τάσης οφείλει να διαθέτει έναν κύριο χώρο επισκευής και

συντήρησης, επιφανείας τουλάχιστον 24 τ.μ. Θα πρέπει να διαθέτει ειδικά σήμανση απαγόρευσης εισόδου στους μη έχοντες εργασία (αλυσίδα πάνω σε κολονάκια και ευδιάκριτες πλαστικές πινακίδες απαγόρευσης), ενώ κατά την παραμονή ηλεκτροκίνητου οχήματος στον χώρο θα πρέπει να τοποθετηθεί πάνω στο παρμπρίζ του ειδική ευδιάκριτη πινακίδα (προειδοποίηση ότι πρόκειται για όχημα υψηλής τάσης) και το όνομα του τεχνίτη που συνεργείου.

Ταυτόχρονα, τα συνεργεία θα πρέπει να διαθέτουν ειδικό χώρο εναπόθεσης, επισκευής ή φύλαξης της μπαταρίας του οχήματος υψηλής τάσης, ελάχιστης επιφάνειας 15 τ.μ. Ο συγκεκριμένος χώρος θα είναι περιμετρικά κλειστός

και η είσοδός του θα διαθέτει πόρτα ύψους τουλάχιστον 2 μ. Στην περίπτωση που δεν είναι δυνατή η ύπαρξη ειδικού χώρου εναπόθεσης, επισκευής ή φύλαξης της μπαταρίας εντός του συνεργείου, απαιτείται η σύμβαση με φορέα διαχείρισης μπαταριών ή με εισαγωγέα αυτοκινήτων και η ύπαρξη ειδικού κιβωτίου μεταφοράς μπαταριών. Ο χώρος αναμονής και ελέγχου του οχήματος υψηλής τάσης θα πρέπει να έχει ελάχιστο εμβαδό 32,2 τ.μ. και εκεί θα παραμένει το όχημα από τη στιγμή της παραλαβής του από τον ιδιοκτήτη μέχρι την είσοδο στον χώρο επισκευής και συντήρησης. Ο χώρος αναμονής και ελέγχου επιβάλλεται περιμετρικά να ασφαρίζεται επίσης με ειδική σήμανση.

Αναγνώριση πλασματικών ετών με εξαγορά χρόνου ασφάλισης στον ΟΓΑ

Με βάση την τελευταία ασφαλιστική κατηγορία που έχει επιλέξει ο ασφαλισμένος κατά το έτος υποβολής της αίτησης πλασματικών ετών θα υπολογίζεται το κόστος της εξαγοράς για τους αγρότες, διευκρινίζει εγκύκλιος του ΕΦΚΑ, ξεκαθαρίζοντας επίσης ότι η αλλαγή αυτή αφορά όλες τις περιπτώσεις που έχουν προκύψει από την 1η Ιανουαρίου 2020 και μετά.

Αναλυτικά η εγκύκλιος, που έρχεται σε εφαρμογή του πρόσφατου νόμου, ορίζει ότι στην περίπτωση των ενεργών ασφαλισμένων η μηνιαία εισφορά εξαγοράς υπολογίζεται με βάση την ασφαλιστική κατηγορία που έχει επιλεγεί κατά το έτος υποβολής της αίτησης αναγνώρισης. Για παράδειγμα, αγρότης, ασφαλισμένος π. ΟΓΑ, που το 2020 είχε επιλέξει τη 2η ασφαλιστική κατηγορία, υπέβαλε τον Οκτώβριο 2020 αίτηση για αναγνώριση ενός έτους οφειλόμενου χρόνου ασφάλισης στον κλάδο κύριας ασφάλισης αγροτών.

Το ποσό της εισφοράς εξαγοράς ανέρχεται σε:

1 έτος x 12 μήνες x 104 ευρώ μηνιαία εισφορά που αντιστοιχεί στην 2η ασφαλιστική κατηγορία = 1.248 ευρώ.

Στην περίπτωση ασφαλισμένων που κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης αναγνώρισης χρόνου ασφάλισης έχουν διακόψει την ασφαλισή τους, η εγκύκλιος ορίζει τα εξής:

- Εάν κατά το έτος υποβολής του αιτήματος αναγνώρισης είχαν ενεργή ασφάλιση και άρα είχαν επιλέξει ασφαλιστική κατηγορία, η εισφορά αναγνώρισης υπολογίζεται επί της ασφαλιστικής κατηγορίας της επιλογής τους.

Παράδειγμα: Αγρότης που για το έτος 2020 έχει επιλέξει την 1η ασφαλιστική κατηγορία, διακόπτει την ασφάλιση τον Σεπτέμβριο 2020 και υποβάλλει τον Νοέμβριο 2020 αίτηση για αναγνώριση δύο ετών οφειλόμενου χρόνου ασφάλισης στον κλάδο κύριας ασφάλισης αγροτών.

Το ποσό της εισφοράς εξαγοράς ανέρχεται σε:

2 έτη x 12 μήνες x 87 ευρώ (1η ασφαλιστική κατηγορία) = 2.088 ευρώ.

- Εάν όμως κατά το έτος υποβολής του αιτήματος δεν είχε προ-

Το κόστος υπολογίζεται βάσει της τελευταίας ασφαλιστικής κατηγορίας που έχει επιλέξει ο ασφαλισμένος.

γνηθεί ασφάλιση, επιλέγουν την ασφαλιστική κατηγορία που επιθυμούν να υπολογιστεί η μηνιαία εισφορά εξαγοράς.

Παράδειγμα: Αγρότης που έχει διακόψει την υποχρεωτική ασφάλιση τον Μάρτιο του 2018 υποβάλλει τον Οκτώβριο 2020 αίτηση για αναγνώριση δύο ετών οφειλόμενου χρόνου ασφάλισης στον κλάδο κύριας ασφάλισης αγροτών. Θα πρέπει να επιλέξει από τις ασφαλιστικές κατηγορίες των αγροτών έτους 2020 και εν συνεχεία θα υπολογιστεί το ποσό της εξαγοράς σύμφωνα με τα προβλεπόμενα.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Αύξηση έως 50% διεθνώς καταγράφει η τιμή του καφέ

Λόγω περιορισμών στις εξαγωγές του Βιετνάμ και παγετού στη Βραζιλία

Σοβαρά ερωτήματα ανακύπτουν για την παγκόσμια αγορά καφέ, στην οποία αναμένεται να υπάρξουν ελλείψεις και εξαιτίας των περιοριστικών μέτρων στη Χο Τσι Μινχ του Βιετνάμ για ανάσχεση της πανδημίας, ενώ ήδη η ξηρασία στη Βραζιλία και η συμφόρηση στα παγκόσμια συστήματα τροφοδοσίας και μεταφορών

Οι ποικιλίες «Ρομπούστα» και «Αράμπικα» διαπραγματεύονται σε αυξημένες τιμές στις αγορές εμπορευμάτων.

έχουν εκτινάξει την τιμή για την ποικιλία «Ρομπούστα» κατά 50%. Και η εξέλιξη αυτή συμπαρασύρει και το κόστος των λοιπών αγαθών του λεγομένου «καλαθιού βασικών ειδών», όπως είναι η ζάχαρη, τα φυτικά έλαια και το ψωμί. Ο Δείκτης του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ, ο οποίος απαρτίζεται από τις παγκόσμιες τιμές τροφίμων, έχει

ετήσια άνοδο τον Ιούλιο της τάξεως του 31%. Και αυτό παρατηρείται σε μια περίοδο κατά την οποία σε όλο τον κόσμο πάμπολλα νοικοκυριά παλεύουν να τα βγάλουν πέρα οικονομικά λόγω της πανδημίας, σύμφωνα με δημοσίευμα του Bloomberg.

Αυτήν τη στιγμή στη νοτιοανατολική πόλη του Βιετνάμ Χο Τσι Μινχ, η οποία είναι εξαγωγικός κόμβος καφέ, απαγορεύονται οι μετακινήσεις εξαιτίας της έξαρσης κρουσμάτων. Οπερ σημαίνει ότι οι εξαγωγείς πολλών προϊόντων, του καφέ συμπεριλαμβανομένου, προσπαθούν να βρουν εναλλακτικές οδούς – και αυτό συμβαίνει ενώ ήδη παρατηρείται σοβαρή έλλειψη εμπορευματοκιβωτίων και οι ναυλοι έχουν εκτιναχθεί, όπως αναφέρει το BBC. Η εν λόγω πόλη και οι λιμένες της αποτελούν βασικό τμήμα του παγκόσμιου δικτύου θαλάσσιων μεταφορών από την Κίνα προς τη Γηραιά Ηπειρο. Η Ενωση Παραγωγών Καφέ και Κακάο του Βιετνάμ καθώς και άλλες εμπορικές ενώσεις απευθύνθηκαν στην κυβέρνηση της χώρας ζητώντας να χαλαρώσει τους περιορισμούς, ώστε να αποτραπούν περαιτέρω καθυστερήσεις στις

μεταφορές και πιθανή αύξηση κόστους. Την προηγούμενη εβδομάδα ο υπουργός Μεταφορών ανταποκρίθηκε στις εκκλήσεις τους και έδωσε εντολή στις περιφερειακές αρχές στα νότια της χώρας να λάβουν μέτρα και να διευκολύνουν τις μεταφορές αγαθών. Ήδη το σκηνικό για την αγορά καφέ ήταν πολύ βεβαρημένο και πριν από τα περιοριστικά μέτρα του Βιετνάμ. Η μεγαλύτερη χώρα παραγωγής, η Βραζιλία, υπέστη σοβαρότατα πλήγματα στις καλλιέργειές της

λόγω παρατεταμένης ξηρασίας, της μεγαλύτερης σε διάστημα 91 ετών, και εν συνεχεία παγετού. Σε ορισμένες περιστάσεις, όπως σχετικά αναφέρει δημοσίευμα του Bloomberg, η καταστροφή στα καφεόδενδρα είναι τόσο μεγάλη ώστε για να επανέλθουν πλήρως και να αποδώσουν καρπό χρειάζονται ίσως και επτά χρόνια.

Ο δε παγετός, ο χειρότερος που ενέσκηψε στη χώρα από το 1994, εκτίναξε την τιμή του καφέ στα υψηλότερα επίπεδα σχεδόν επτα-

ετίας, ενώ αναμένεται να μεταकुλισθεί στους καταναλωτές όταν αγοράσουν καβουρδισμένο ή αλεσμένο καφέ στα σούπερ μάρκετ. Στην αμερικανική προθεσμιακή αγορά το 12μηνιο Αυγούστου 2020 - Ιουλίου 2021 η τιμή της ποικιλίας «Αράμπικα» διπλασιάστηκε. Οι χρηματιστές στις αγορές εμπορευμάτων εκτιμούν πως σύντομα οι καταναλωτές θα αγοράζουν τον καφέ ακριβότερα στα σούπερ μάρκετ, αλλά για να τον πουν στον δρόμο ίσως να μη χρειαστεί να

βάλουν το χέρι πιο βαθιά στην τσέπη. Και αυτό, όπως εξηγούν, γιατί στα σούπερ μάρκετ αγοράζει κανείς καφέ και λίγη συσκευασία. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία, στις ΗΠΑ τον Απρίλιο οι τιμές αλεσμένου καφέ έφθασαν σε επίπεδα-ρεκόρ στα 4,75 δολάρια η λίβρα, μια άνοδος 8,1% από το 2020. Στη Βραζιλία, τέλος, τη δεύτερη μεγαλύτερη καταναλώτρια μετά τις ΗΠΑ, τον Ιούνιο ανήλθαν κατά 3,4% οι τιμές καβουρδισμένου και αλεσμένου καφέ.

Η καταστροφή στα καφεόδενδρα σε πολλές περιοχές της Βραζιλίας είναι τόσο μεγάλη, ώστε για να επανέλθουν πλήρως και να αποδώσουν καρπό χρειάζονται ίσως και επτά χρόνια.

06:45

ALPHA Καλημέρα
Με την Κατερίνα Αγαπητού

11:00

ALPHA Ενημέρωση
Με την Κάτια Σάββα

20:00

ALPHA NEWS
Με την Αιμιλία Κενεβέζου

ΚΥΠΡΟΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Επιμένουν να επενδύουν στην Κίνα τα funds

Παρά την επίθεση του Πεκίνου κατά μεγάλων τεχνολογικών εταιρειών

Παρά τις μεγάλες απώλειες που προκάλεσε στον επιχειρηματικό κόσμο η εκστρατεία του Πεκίνου κατά των τεχνολογικών κολοσσών και γενικότερα κατά όσων αναρριχήθηκαν ραγδαία και απέκτησαν δυσανάλογα μεγάλη επιρροή, οι μεγάλοι επενδυτές εξακολουθούν να προτιμούν την Κίνα.

Όπως σχολιάζει σχετικό ρεπορτάζ του αμερικανικού δικτύου CNN, πολλοί έσπευσαν να παρομοιάσουν με την Πολιτιστική Επανάσταση του Μάο Τσετούνγκ την επίθεση που εξαπέλυσε το Πεκίνο κατά των ιδιωτικών επιχειρήσεων κάθε είδους, συμπεριλαμβανομένων ακόμα και των φροντιστηρίων. Και όμως, τα πηχρότερα ονόματα του κόσμου των επενδύσεων επιμένουν πως είναι ο κατάλληλος καιρός για να τοποθετηθούν σε κινεζικούς τίτλους. «Δεν έχει αλλάξει τίποτε όσον αφορά τους λόγους που καθιστούν ελκυστική την Κίνα», τονίζει ο Λούκα Παολίνι, υπεύθυνος στρατηγικών επιλογών της Pictet Asset Management, επενδυτικού βραχίονα της ελβετικής τράπεζας Pictet Group, που διαχειρίζεται περιουσιακά στοιχεία ύψους 746 δισ. δολ. Την άποψή του συμπεριφέρονται πολλά μεγάλα ονόματα του χώρου, όπως η Fidelity, και η μεγαλύτερη στον κόσμο εταιρεία διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων, BlackRock, που εξακολουθούν να συνιστούν στην πελατεία τους να αγοράζει κινεζικούς τίτλους, «αν και με κάποια προσοχή».

Ακόμη και η Goldman Sachs, που προσφάτως εξέφρασε την εκτίμηση ότι η εκστρατεία του Πεκίνου κατά των «αλαζονικών» επιχειρήσεων είχε ως αποτέλεσμα να καθούν 3,1 τρις. δολάρια από τη χρηματιστηριακή αξία των κινεζικών επιχειρήσεων ανά τον κόσμο, εξακολουθεί να τάσσεται υπέρ της έκθεσης στην Κίνα.

Στρατηγικοί αναλυτές του επενδυτικού κολοσσού υποστηρίζουν πως «το αβέβαιο επιχειρηματικό περιβάλλον» δεν ανατρέπει ουσιαστικά τους λόγους για τους οποίους συμφέρει η αγορά κινεζικών μετοχών. Αναγνωρίζουν, βέβαια, πως οι εισηγμένες σε χρηματιστήρια εκτός Κίνας κινεζικές εταιρείες ενδέχεται να αντιμετωπίσουν κάποιες δυσκολίες, καθώς τις έχουν θέσει στο στόχαστρό τους οι ρυθμιστικές αρχές τόσο της Κίνας όσο και των ΗΠΑ. Επιμένουν όμως να δίνουν έμφαση στη «μακροπρόθεσμη» αξία αυτών των εταιρειών και απλώς αναφέρουν πως «θέλουν να περιμένουν μέχρις ότου διασαφηνιστεί το ρυθμιστικό πλαίσιο».

Σε γραπτή σύστασή τους προς την πελατεία τους, την περασμένη εβδομάδα, τόνισαν ότι η Κίνα «έχει μεγάλο δυναμικό οικονομικής ανάπτυξης και αύξησης κερδών στο παγκόσμιο πλαίσιο». Σημειωτέον ότι τον Ιούλιο, εκτός από την αποτίμηση της συνολικής ζημίας στη χρηματιστηριακή αξία των κινεζικών εταιρειών,

Η Κίνα έχει μεγάλο δυναμικό οικονομικής ανάπτυξης και αύξησης κερδών στο παγκόσμιο πλαίσιο, εκτιμούν αναλυτές.

Goldman Sachs, Pictet, BlackRock και Fidelity εξακολουθούν να συνιστούν την αγορά κινεζικών τίτλων.

τα στελέχη της Goldman Sachs ανέφεραν πως κάποιοι πελάτες ζήτησαν να ενημερωθούν κατά πόσον «είναι ανεπίδεκτη επενδύσεως η κινεζική αγορά». Τους απάντησαν, όμως, πως δεν θεωρούν πιθανή την επιβολή υπερβολικά αυστηρών ρυθμίσεων σε όλους τους τομείς των επιχειρήσεων, ενώ βλέπουν θετικά ορισμένες πλευρές της πολιτικής του Πεκίνου. Μεταξύ άλλων, τη στήριξη που προσφέρει στην ανάπτυξη των τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των δικτύ-

ων πέμπτης γενιάς (5G) αλλά και τα δισεκατομμύρια που επενδύει η Κίνα στην παραγωγή μικροεπεξεργαστών προκειμένου να εξισωθεί με τις πιο ανεπτυγμένες βιομηχανικά χώρες.

Σχολιάζοντας τις μαζικές πωλήσεις μετοχών «αδιακρίτως» ποιότητας που προκάλεσε η εκστρατεία του Πεκίνου, η Βικτόρια Μιο, διευθύντρια του τομέα Ασίας στη Fidelity International, τονίζει πως δημιούργησαν επενδυτικές ευκαιρίες για όποιον σκεφτείται μακροπρόθεσμα. Επισημαίνει, επίσης, πως «παρά τις πολιτικές εντάσεις σε ορισμένους τομείς, η Κίνα αναμένεται να εμφανίσει ικανοποιητική οικονομική ανάπτυξη μέσα στην επόμενη δεκαετία», ενώ η ίδια υπογραμμίζει και την αυξανόμενη αγοραστική δύναμη της μεσαίας τάξης στη χώρα.

Κάποιοι άλλοι στρατηγικοί αναλυτές επικαλούνται, μεταξύ άλλων,

και την αξία άλλων περιουσιακών στοιχείων της Κίνας. Ο Παολίνι της Pictet Asset Management, για παράδειγμα, επισημαίνει ότι το γιουάν είχε καλύτερη επίδοση φέτος από άλλα μεγάλα διεθνή νομίσματα, καθώς έχει ενισχυθεί κατά 1% έναντι του δολαρίου. Όσον αφορά τα ομόλογα του κινεζικού δημοσίου, έχουν επίσης κινηθεί ικανοποιητικά, αποφέροντας κέρδη 3,5%, όταν ο παγκόσμιος δείκτης κρατικών ομολόγων της JPMorgan σημείωσε ζημία 1,1% στο ίδιο χρονικό διάστημα. Σχολιάζοντας, έτσι, το ερώτημα των πελατών της Goldman Sachs τονίζει με έμφαση ότι «η Κίνα σαφώς παραμένει απολύτως κατάλληλη για να τοποθετηθούν στους τίτλους της οι ξένοι επενδυτές».

Μιλώντας στο CNN, πάντως, οι αναλυτές της Goldman Sachs υπογραμμίζουν πως μια επένδυση πρέπει να είναι προϊόν τακτικής.

Αναφέρουν ενδεικτικά ότι πράγματι οι τομείς των ΜΜΕ, των υπηρεσιών καταναλωτή, της παιδείας, του λιανικού εμπορίου, των μεταφορών και της βιοτεχνολογίας μπορεί να κινδυνεύουν από την επιβολή αυστηρού ρυθμιστικού πλαισίου. Διευκρινίζουν, όμως, πως το Πεκίνο επιλέγει να αντιμετωπίσει επιθετικά τα προβλήματα κοινωνικής ή και πολιτισμικής φύσης που συχνά προκαλούν με τη λειτουργία τους αυτοί οι κλάδοι της οικονομίας. Ενδεικτική είναι τελικά η επισήμανση της Κατρίν Γιουνγκ, διευθύντριας επενδύσεων στη Fidelity International, ότι «είναι δύσκολο να προβλέψει κανείς την κατεύθυνση που θα έχουν οι μελλοντικές πολιτικές επιλογές, αλλά η αβεβαιότητα μπορεί να μειωθεί όταν αποφευχθεί κανείς τις μετοχές τομέων με υπερβολικά υψηλές αποτιμήσεις και υπερβολικές προσδοκίες».

Νέο καμπανάκι από HSBC για την αύξηση του δημοσίου χρέους

Η πανδημία έμαθε στον κόσμο να μην ανησυχεί για το χρέος και αντιθέτως το απενοχοποίησε. Στην εκτίμηση αυτή καταλήγει σε νέα μελέτη ο οικονομολόγος της HSBC, Φάμπιο Μπαλμπόνι, που προειδοποιεί όμως παράλληλα πως μαζί με το παράθυρο ευκαιρίας για τις δημοσιονομικές πολιτικές των κρατών, υπάρχουν ορατοί κίνδυνοι. Όπως τονίζει, οι κίνδυνοι αυτοί απορρέουν από τον χρόνο που κυλάει.

Πριν από τον κορωνοϊό αρκετοί κορυφαίοι οικονομολόγοι ισχυριζόνταν ότι με τη σταθερή μείωση των επιτοκίων διεθνώς, ειδικά σε σχέση με τους ονομαστικούς ρυθμούς ανάπτυξης, η θεμελιώδης βιωσιμότητα των κρατικών χρεών είχε βελτιωθεί. Μειώνεται έτσι ο κίνδυνος νέων δημο-

σιονομικών κρίσεων, τουλάχιστον για τις ανεπτυγμένες οικονομίες.

Αυτή η άποψη πιθανότατα συνέβαλε ώστε να γίνει κοινός τόπος ανάμεσα στους ιθύνοντες που χαραρσσουν πολιτική, κυβερνήσεις και κεντρικές τράπεζες, ότι η δημοσιονομική πολιτική είναι το βασικό εργαλείο αντιμετώπισης της κρίσης του κορωνοϊού, χωρίς να υπάρχουν ορατοί κίνδυνοι. Όπως τονίζει, οι κίνδυνοι αυτοί απορρέουν από τον χρόνο που κυλάει.

Αυτό συνέβη στην Ευρωζώνη, όπου οι κυβερνήσεις, εν μέρει με τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, ακολούθησαν στρατηγικές μεγάλης δημοσιονομικής επέκτασης.

Με τους δημοσιονομικούς κανόνες της Ε.Ε. να έχουν ανασταλεί, δεν υπάρχουν ακόμα ενδείξεις ότι οι κυβερνήσεις προτίθενται να

Η αύξηση των δημοσίων δαπανών εξαιτίας της πανδημίας έχει σε κάποιες περιπτώσεις μόνιμο χαρακτήρα.

«σφίξουν το ζωνάρι», σημειώνει ο Μπαλμπόνι.

«Δεν διαφωνούμε ως προς το ότι μια ισχυρή δημοσιονομική απάντηση ήταν δικαιολογημένη κατά τη διάρκεια της κρίσης, ειδικά καθώς πολλές κεντρικές τράπεζες εφάρμοσαν τα μηδενικά ή σχεδόν μηδενικά επιτόκια», υπογραμμίζει. Προσθέτει, όμως, ότι «αμφισβητούμε πως πρέπει τα κράτη να πατούν ακόμα το γκάζι

και αν οι ανησυχίες για τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών και των χρεών έχουν περάσει στο παρελθόν».

Αλλωστε, το ΔΝΤ έχει δείξει ότι οι δημοσιονομικές κρίσεις εξακολουθούν να συμβαίνουν στις ανεπτυγμένες οικονομίες –έστω κι αν δεν είναι τόσο συχνές όσο στις αναδυόμενες– και συνθήκες ξεσπούν έπειτα από περιόδους χαλαρής δημοσιονομικής πολιτικής.

Ενώ τα επιτόκια έχουν μειωθεί, τα υψηλότερα επίπεδα του χρέους αυξάνουν τις μελλοντικές χρηματοδοτικές ανάγκες και μαζί με αυτές τον κίνδυνο αναχρηματοδότησης και την έκθεση σε πιθανές μελλοντικές αυξήσεις επιτοκίων, όπως σημειώνει ο Μπαλμπόνι. Η Ιταλία, με χρέος που πλησιάζει το 160% του ΑΕΠ, αναφέρεται από

την HSBC σαν χαρακτηριστικό παράδειγμα.

Επιπλέον, χώρες όπως η Γαλλία και η Ισπανία εισήλθαν στην πανδημία με μεγάλα δομικά ελλείμματα και αναμένεται να εξέλθουν από αυτήν με ακόμα μεγαλύτερα, αυξάνοντας ακόμα περισσότερο τους κινδύνους στην αναχρηματοδότηση του χρέους, τονίζεται.

Η HSBC προειδοποιεί ότι η αύξηση των δημοσίων δαπανών έχει σε κάποιες περιπτώσεις μόνιμο χαρακτήρα. Για παράδειγμα, η απασχόληση στον δημόσιο τομέα έχει αυξηθεί κατακόρυφα και αυτό είναι δύσκολο να αντιστραφεί. Την ίδια στιγμή, τα μόνιμα σημάδια που θα αφήσει η πανδημία, έστω και περιορισμένα, αναμένεται να πληξούν τα φορολογικά έσοδα.

Ετσι, ακόμα κι αν τα επιτόκια παραμείνουν χαμηλά, κάποιες χώρες της Ευρωζώνης θα χρειαστούν σημαντική δημοσιονομική προσαρμογή για να επαναφέρουν το χρέος τους σε βιώσιμη τροχιά, τονίζει η HSBC. Και καθώς τα προσχέδια των προϋπολογισμών για τα επόμενα χρόνια δεν δείχνουν κάποια τέτοια διάθεση, οι οικοί αξιολογώντας τονίζουν την ανάγκη να υπάρξουν αξιόπιστα μεσοπρόθεσμα σχέδια προσαρμογής.

«Επομένως, φαίνεται πιθανό ότι σε κάποιο σημείο κάποιες χώρες θα αρχίσουν να δέχονται εντεινόμενες πιέσεις να αρχίσουν να σφίγγουν το ζωνάρι, κάτι που θα είναι κάθε άλλο παρά εύκολο, καθώς πολλές αντιμετωπίζουν εκλογικές αναμετρήσεις», καταλήγει ο Μπαλμπόνι.

Οικονομικά Αποτελέσματα ΠΑΣΥΚΑΦ 2020

Ο ΠΑΣΥΚΑΦ, σύμφωνα με τα αποτελέσματα του οικονομικού ελέγχου που έγινε από την εταιρεία PWC, παρουσίασε τα εξής Οικονομικά Αποτελέσματα για το έτος 2020 με βάση τις άδειες εράνου που εξασφάλισε από το Υπουργείο Εσωτερικών.

- Αρ. Αδείας Ν.Π 69/2019 - ΕΣΟΔΑ €1,028,530 και ΕΞΟΔΑ €1,366,385
- Αρ. Αδείας Ν.Π 37/2020 - ΕΣΟΔΑ €2,190,548 και ΕΞΟΔΑ €1,649,200

Ο ΠΑΣΥΚΑΦ εδώ και 35 χρόνια παρέχει στα άτομα με εμπειρία καρκίνου και στις οικογένειες τους παγκύπρια, δωρεάν κατ' οίκον υποστηρικτική και ανακουφιστική φροντίδα. 24ωρη ανακουφιστική, υποστηρικτική φροντίδα στη Λευκωσία και στη Λεμεσό καθώς και άλλες εξειδικευμένες υπηρεσίες όπως ψυχοκοινωνική υποστήριξη σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο. Παράλληλα, ο Σύνδεσμος προσφέρει εξειδικευμένες υπηρεσίες που περιλαμβάνουν φυσικοθεραπεία, πρόληψη και αντιμετώπιση του λεμφοειδήματος, στήριξη στην ανθρώπινη απώλεια, προγράμματα επικοινωνίας και δραστηριοποίησης ασθενών, μεταφορά ασθενών από όλες τις επαρχίες στα Ογκολογικά Κέντρα στη Λευκωσία και στη Λεμεσό και πρόγραμμα διακοπής του καπνίσματος.

Ανάπτυξη-ρεκόρ κατέγραψε η οικονομία της Τουρκίας

Ανάπτυξη-ρεκόρ σημείωσε το δεύτερο τρίμηνο του έτους η οικονομία της Τουρκίας, με το ΑΕΠ της να αυξάνεται κατά 21,7% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους. Τα στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα δικαιώνουν την πρόβλεψη του Τούρκου υπουργού Οικονομικών, Λουφί Ελβάν, που δήλωσε τον Ιούνιο ότι η ανάπτυξη της τουρκικής οικονομίας θα υπερβεί σε ετήσια βάση το 20% και θα φτάσει στο υψηλότερο επίπεδο που έχει σημειώσει από το 1999.

Η τουρκική οικονομία των 729 δισ. δολαρίων αναμένεται πράγματι να σημειώσει εντυπωσιακά ανοδική πορεία σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες του G20. Έχει προηγηθεί η δραματική ύφεση που γνώρισε το περασμένο έτος και ήταν η μεγαλύτερη από όλες τις χώρες του G20, όταν το δεύτερο τρίμηνο του 2020 συρρικνώ-

θηκε κατά 10,4%. Λίγες ώρες προτού δοθούν στη δημοσιότητα τα επίσημα στοιχεία, ο οίκος πιστοληπτικής αξιολόγησης Moody's αναθεώρησε προς τα πάνω την πρόβλεψή του για την ανάπτυξη της τουρκικής οικονομίας. Προβλέπει τώρα πως το τουρκικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 6% φέτος, ενώ η προηγούμενη πρόβλεψη μιλούσε για 5%. Αναθεωρεί, άλλωστε, την πρόβλεψή του για το 2022, εκτιμώντας ότι το ΑΕΠ της Τουρκίας θα αυξηθεί κατά 3,6%, ενώ η προηγούμενη εκτίμηση μιλούσε για 3,5%.

Μετά τη δημοσίευση των θετικών στοιχείων η λίρα εμφάνισε κέρδη της τάξεως του 0,3% έναντι του δολαρίου, με αποτέλεσμα να αυξηθεί το υψηλότερο επίπεδο από τις 11 Ιουνίου (8,29 λίρες ανά δολάριο).

Όσον αφορά το γ' τρίμηνο του 2021, όλες οι ενδείξεις προμνύ-

ουν τη διατήρηση των υψηλών ρυθμών ανάκαμψης, με τη βιομηχανική παραγωγή να βελτιώνεται για 13ο συνεχόμενο μήνα τον Ιούνιο.

Μιλώντας στο Bloomberg, ο Καν Αγιάν, οικονομολόγος της Aktifbank στην Κωνσταντινούπολη, τόνισε πως «αυτή τη στιγμή η οικονομική ανάπτυξη οφείλεται στη βιομηχανική παραγωγή που αυξάνεται εν μέσω ισχυρής εγχώριας και εξωτερικής ζήτησης, αλλά και στις εκτεταμένες πωτώσεις». Πράγματι η οικονομική δραστηριότητα βελτιώθηκε ιδιαίτερα προς το τέλος του δεύτερου τριμήνου, καθώς η κυβέρνηση χαλάρωσε τα περιοριστικά μέτρα που είχε επιβάλει για την ανάσχεση της πανδημίας. Ο δείκτης οικονομικού αισθήματος στη χώρα εκτοξεύθηκε τον Ιούνιο στις 97,8 μονάδες από τις 92,6 στις οποίες βρισκόταν μόλις τον Μάιο.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο στόχος της αναδιανομής πλούτου του Πεκίνου

Του KEVIN YAO / REUTERS

Ο πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ έχει ζητήσει από την Κίνα να επιτύχει τον στόχο της «κοινής ευημερίας», επιδιώκοντας να μειώσει το χάσμα του πλούτου, το οποίο και διακυβεύει την οικονομική άνθηση της χώρας αλλά και τη νομιμότητα του ίδιου του κομμουνιστικού κόμματος. Βέβαια, η ιδέα της ευημερίας ως κοινού αγαθού δεν αποτελεί κάτι καινοφανές για την Κίνα, αλλά οι επενδύτες έχουν θορυβηθεί από το ότι η όλη ρητορική για το θέμα κλιμακώνεται ξαφνικά και έχει εξαπολυθεί επίσημα εκστρατεία για να ελεγχθεί η μεγάλη ισχύς συγκεκριμένων κλάδων, όπως η υψηλή τεχνολογία και οι όμιλοι εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Ο Σι Τζινπίνγκ, ο οποίος το 2022 ξεκινάει την τρίτη θητεία του, στρέφεται υπέρ της ισότητας των πολιτών, έχοντας ολοκληρώσει μια καμπάνια για την εξάλειψη της ακραίας φτώ-

χας αγροτικές περιοχές, ένα χάσμα το οποίο απειλεί σήμερα την κοινωνική σταθερότητα.

Η προσπάθεια για κοινή ευημερία έχει υιοθετήσει πολιτικές οι οποίες κυμαίνονται από την πάταξη της φοροαποφυγής και την επιβολή ορίων στο πόσες ώρες απασχολούνται οι υπάλληλοι στον κλάδο της υψηλής τεχνολογίας έως τις απαγορεύσεις στην παροχή φροντιστηριακών υπηρεσιών σε βασικά σχολικά μαθήματα και την αυστηρή μείωση των ωρών που δαπανούν τα παιδιά σε βιντεοπαιχνίδια.

Αυτήν τη χρονιά ο Κινέζος πρόεδρος έχει δείξει ακόμα μεγαλύτερη προσήλωση στο να υλοποιήσει την κοινή ευημερία, τονίζοντας ότι δεν πρόκειται απλώς για έναν οικονομικό στόχο, αλλά ότι εδράζεται στον πυρήνα των αρχών του κομμουνιστικού κόμματος. Ένα πιλοτικό πρόγραμμα θα εφαρμοσθεί σε μία από τις πλουσιότερες περιφέρειες της Κίνας, τη Ζεζιάνγκ, με στόχο να περικταλεί το εκεί εισοδηματικό χάσμα έως το 2025.

Οι Κινέζοι ηγέτες έχουν υποσχεθεί να χρησιμοποιήσουν ως εργαλείο αναδιανομής τη φορολογία, καθώς και άλλες μεθόδους, ώστε η αναλογία πολιτών με μεσαία εισοδήματα να ενισχυθεί ως τμήμα του συνόλου, να αυξήσουν τα έσοδα των φτωχών, να προσαρμόσουν λελογισμένα τις υπερβολές στα εισοδήματα και να απαγορεύσουν τα παράνομα. Επιπλέον, το Πεκίνο έχει παρακινήσει τις επιχειρήσεις με υψηλή κερδοφορία να συνεισφέρουν πιο πολλά στην κοινωνία μέσω αγαθοεργιών και δωρεών.

Αρκετές τεχνολογικές επιχειρήσεις έχουν ανακοινώσει μεγάλες δωρεές, ενώ συνδράμουν και στην οικονομική βοήθεια για αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών.

Για την κοινή ευημερία η Tencent, ο κολοσσός ηλεκτρονικών παιχνιδιών, θα συνεισφέρει 100 δισ. γουάν ή 15,47 δισ. δολάρια.

Τέλος, όπως αναφέρουν αναλυτές, πιθανώς η κινεζική ηγεσία να κινηθεί με προσεκτικά βήματα ώστε η εκπλήρωση του στόχου για ισόρροπη ευημερία να μην εκτρέψει από την πορεία του έναν ιδιωτικό τομέα ο οποίος λειτουργεί ως ζωτική κινητήρια δύναμη ανάπτυξης και απασχόλησης.

Ορατός ο κίνδυνος μιας νέας παγκόσμιας διατροφικής κρίσης

Εκρηκτικό κοκτέιλ ελλείψεων εργατικών χεριών και προβλημάτων στις μεταφορές

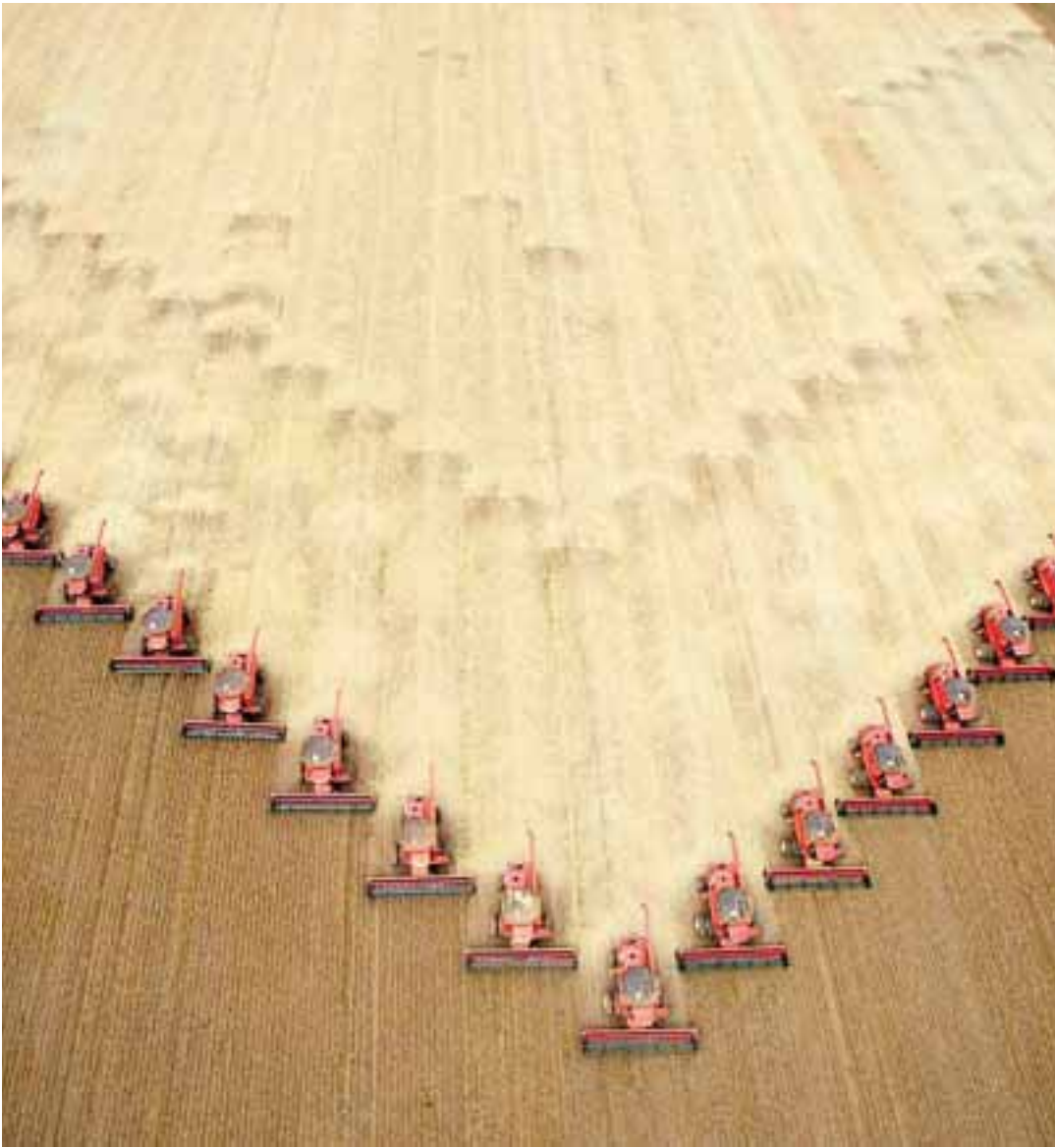
Ο κίνδυνος μιας νέας διατροφικής κρίσης που θα πλήξει όχι μόνο τον αναπτυσσόμενο κόσμο αλλά και τις ανεπτυγμένες οικονομίες της Δύσης είναι πλέον ορατός. Η ανεπάρκεια εργατικών χεριών, απότοκος της πανδημίας, οδηγεί σε μείωση της παραγωγής πολλών βασικών ειδών διατροφής σε κύριες παραγωγικές και εξαγωγικές χώρες, με αποτέλεσμα να αναφέρονται ήδη ελλείψεις. Με τη σειρά τους οι ελλείψεις συνδυάζονται με τα προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα και τη συμφόρηση στις μεταφορές και πιέζουν ανοδικά τις τιμές των τροφίμων. Την κατάσταση επιδεινώνει, όμως, και η κλιματική κρίση, καθώς ο καύσωνας και οι πυρκαγιές έχουν πλήξει την παραγωγή ορισμένων οπωροκηπευτικών.

Όπως αναφέρει το Bloomberg, η ανεπάρκεια εργατικών χεριών έχει πλήξει τόσο τα αγροκτήματα όσο και τις βιομηχανίες επεξεργασίας τροφίμων, αλλά ακόμη και τα εστιατόρια που αναφέρουν ελλείψεις σε ορισμένα είδη. Και αυτό γιατί η ανεπάρκεια

Η παραγωγή της ντομάτας στη Νότια Ιταλία έχει μειωθεί κατά 20%, των φυτικών ελαίων στη Μαλαισία κατά 30% και της γαρίδας στο Βιετνάμ έως 70%.

εργατικών χεριών καλύπτει όλο το φάσμα από τους εργάτες της συγκομιδής φρούτων και ζαχαβατικών, το προσωπικό των σφαγείων, τους οδηγούς φορτηγών, τους αποθηκάρχους έως τους σεφ και τους σερβιτόρους. Στο Βιετνάμ, ο στρατός έχει κληθεί να βοηθήσει στη συγκομιδή του ρυζιού, στη Βρετανία οι κτηνοτρόφοι μειώνουν την παραγωγή γάλακτος, στη Βραζιλία καθυστερεί η ωρίμανση του καφέ κατά ένα μήνα και στις ΗΠΑ οι βιομηχανίες συσκευασίας κρεάτων προσπαθούν να προσλάβουν προσωπικό υποσχόμενες να τους χαρίσουν είδη της Apple, ενώ οι αλυσίδες ταχυφαγίων αυξάνουν τις τιμές στα μπέργκερ.

Σύμφωνα με στοιχεία της ένωσης αγροτών, στη Νότια Ιταλία έχει μειωθεί κατά 20% η παραγωγή ντομάτας εξαιτίας του πατατεταμένου καύσωνα και της παράλυσης των μεταφορών.

Ο δείκτης τιμών των αγροτικών προϊόντων βρίσκεται στα υψηλότερα επίπεδα από το 2013 και αυξημένος τουλάχιστον κατά 30% σε σύγκριση με το περασμένο έτος. Βασικά είδη διατροφής όπως το καλαμπόκι, τα σιτηρά και το ρύζι έχουν σημειώσει άνοδο 43%, 12% και 10% αντιστοίχως, πάντα μέσα στους τελευταίους 12 μήνες.

Στη Μαλαισία, που είναι δεύτερη στον κόσμο στην παραγωγή φοινικέλαιου, έχει μειωθεί κατά 30% η παραγωγή φυτικών ελαίων που χρησιμοποιούνται σχεδόν στα πάντα, από τη σοκολάτα μέχρι τη μαργαρίνη. Την ίδια στιγμή στο Νότιο Βιετνάμ, που συγκαταλέγεται στις πρώτες χώρες σε εξαγωγές πολλών ειδών διατροφής, η παραγωγή γαρίδας έχει μειωθεί κατά 60% έως 70% σε σύγκριση με τα προ της πανδημίας επίπεδα. Σύμφωνα με στοιχεία της Υπηρεσίας Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO), οι τιμές των τροφίμων έχουν πάρει την ανιούσα και αναμένονται περαιτέρω αυξήσεις, μολονότι έχουν αυξηθεί κατά 31% μέσα στους τελευταίους 12 μήνες.

Εκτίναξη τιμών
Ανησυχητικά είναι, άλλωστε, τα στοιχεία που έχει δώσει τελευ-

ταία στη δημοσιότητα η Παγκόσμια Τράπεζα, καθώς ο δείκτης τιμών των αγροτικών προϊόντων βρίσκεται στα υψηλότερα επίπεδα από το 2013 και αυξημένος τουλάχιστον κατά 30% σε σύγκριση με το περασμένο έτος.

Βασικά είδη διατροφής όπως το καλαμπόκι, τα σιτηρά και το ρύζι βρίσκονται ήδη σε απαγορευτικά επίπεδα για ορισμένα χαμηλά εισοδηματικά στρώματα ιδιαίτεως των φτωχών χωρών, καθώς οι τιμές έχουν σημειώσει άνοδο 43%, 12% και 10% αντιστοίχως, πάντα μέσα στους τελευταίους 12 μήνες. «Κάνω αυτήν τη δουλειά από τη δεκαετία του 1980 και δεν έχω ξαναδεί τέτοια κατάσταση», τονίζει ο Μικέλε Φεραντίνο, αγρότης στην περιοχή Φότζια της Νοτιοανατολικής Ιταλίας.

Μιλώντας στο Bloomberg υπογραμμίζει επίσης ότι «οι ντομάτες είναι πολύ ευπαθές προϊ-

όν, γι' αυτό και το πρόβλημα είναι μεγάλο καθώς δεν υπήρχαν αρκετά φορτηγά, ούτε οδηγοί για να μεταφέρουν τη σοδειά στις μονάδες επεξεργασίας αυτή την κρίσιμη περίοδο του έτους».

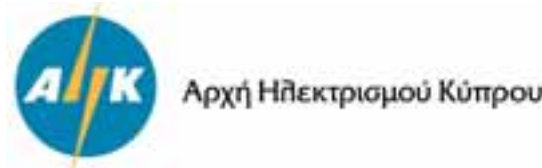
Καθυστερήσεις
Οι ακυρώσεις δρομολογίων πλοίων και οι μεγάλες καθυστερήσεις έχουν ως αποτέλεσμα ελλείψεις βασικών ειδών στα σουπερ μάρκετ της Βρετανίας, με τους εμπόρους τροφίμων της χώρας να αναφέρουν ελλείψεις σε ψωμί, κοτόπουλο και μπαχαρικά. Οι Βρετανοί κτηνοτρόφοι αναγκάζονται να περιορίσουν την παραγωγή γάλακτος εξαιτίας της έλλειψης εργατικών χεριών. Έτσι, εδώ και εβδομάδες η αλυσίδα των McDonald's έχει ενημερώσει την πελατεία της ότι εξαιτίας ελλείψεων δεν μπορεί πλέον να προσφέρει milkshake.

Πλήρωση Κενών Θέσεων (Γνωστοποίηση ΚΕΝΩΝ ΘΕΣΕΩΝ Αρ. Α/9-2021)

Γίνονται δεκτές αιτήσεις για την πλήρωση των πιο κάτω κενών θέσεων Τεχνικού Προσωπικού. Η δημοσίευση των εν λόγω θέσεων γίνεται ύστερα από την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και τη μετέπειτα γραπτή συγκατάθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού, για εξαίρεσή τους από τις πρόνοιες των περί της Απαγόρευσης Πλήρωσης Κενών Θέσεων στο Δημόσιο και Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα (Ειδικές Διατάξεις) Νόμου και των μετέπειτα τροποποιήσεων του. Αιτήσεις θα λαμβάνονται υπόψη μόνο στις περιπτώσεις που οι αιτητές κατέχουν τα απαιτούμενα, από το Σχέδιο Υπηρεσίας της θέσης, προσόντα κατά την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων.

1. Τρεις (3) κενές θέσεις Χειριστή Μηχανών, Κλίμακα Α2-Α5-Α7-Α8 (Α2:€15.260-€19.788-Α5:€17.436-€26.899-Α7:€22.987-€33.960-Α8:€24.619-€37.661)
2. Τρεις (3) κενές θέσεις Τεχνίτη Σταθμού (Ηλεκτρολογία), Κλίμακα Α2-Α5-Α7-Α8 (Α2:€15.260-€19.788-Α5:€17.436-€26.899-Α7:€22.987-€33.960-Α8:€24.619-€37.661)
3. Μία (1) κενή θέση Συγκολλητή/Σιδηρουργού Σταθμού, Κλίμακα Α2-Α5-Α7-Α8 (Α2:€15.260-€19.788-Α5:€17.436-€26.899-Α7:€22.987-€33.960-Α8:€24.619-€37.661)

Στην προκήρυξη των θέσεων που θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου www.eac.com.cy, τη Δευτέρα 6/9/2021, θα δημοσιευτούν όλες οι πληροφορίες σχετικά με τα απαιτούμενα προσόντα, τις άλλες αναγκαίες προϋποθέσεις καθώς και λεπτομέρειες για τη διαδικασία πλήρωσης των εν λόγω θέσεων. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ζητούν περισσότερες πληροφορίες από την αρμόδια υπηρεσία της ΑΗΚ, στα τηλέφωνα 22201612 και 22201636 μεταξύ των ωρών 08:00-14:15 (Δευτέρα, Τετάρτη - Παρασκευή) και Τρίτη 08:00-17:45.

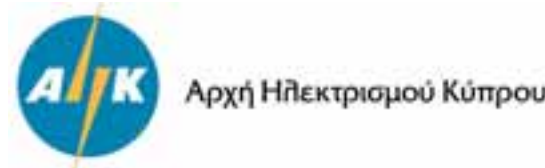
Πλήρωση Κενών Θέσεων (Γνωστοποίηση ΚΕΝΩΝ ΘΕΣΕΩΝ Αρ. Α/10-2021)

Γίνονται δεκτές αιτήσεις για την πλήρωση των πιο κάτω κενών θέσεων Επιστημονικού Προσωπικού. Η δημοσίευση των εν λόγω θέσεων γίνεται ύστερα από την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και τη μετέπειτα γραπτή συγκατάθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού, για εξαίρεσή τους από τις πρόνοιες των περί της Απαγόρευσης Πλήρωσης Κενών Θέσεων στο Δημόσιο και Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα (Ειδικές Διατάξεις) Νόμου και των μετέπειτα τροποποιήσεων του.

Αιτήσεις θα λαμβάνονται υπόψη μόνο στις περιπτώσεις που οι αιτητές κατέχουν τα απαιτούμενα, από το Σχέδιο Υπηρεσίας της θέσης, προσόντα κατά την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων.

1. Τρεις (3) κενές θέσεις Βοηθού Μηχανικού Αγοράς (Συνδυασμένη με τη θέση του Μηχανικού Αγοράς), Κλίμακα Ν3 (Α9-2:€27.483-€42.143 - Α11: €40.526-€53.638 - Α12: €44.968-€59.689).

Στην προκήρυξη των θέσεων που θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου www.eac.com.cy, τη Δευτέρα 6/9/2021 θα δημοσιευτούν όλες οι πληροφορίες σχετικά με τα απαιτούμενα προσόντα, τις άλλες αναγκαίες προϋποθέσεις καθώς και λεπτομέρειες για τη διαδικασία πλήρωσης των εν λόγω θέσεων. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ζητούν περισσότερες πληροφορίες από την αρμόδια υπηρεσία της ΑΗΚ, στα τηλέφωνα 22201612 και 22201636 μεταξύ των ωρών 08:00-14:15 (Δευτέρα, Τετάρτη - Παρασκευή) και Τρίτη 08:00-17:45.

Τόνωση σε κατασκευές από νέα έργα

Προς την αφετηρία οδεύουν τα νέα μεγάλα δημόσια έργα, έπειτα από αρκετά χρόνια καθυστερήσεων. Έτσι, μετά το νέο αεροδρόμιο στο Καστέλλι της Κρήτης που ξεκίνησε να υλοποιείται, σειρά παίρνουν το βόρειο τμήμα του αυτοκινητόδρομου Κεντρικής Ελλάδας Ε65 και η πρώτη φάση της νέας γραμμής 4 του μετρό της Αθήνας.

Πριν από δύο εβδομάδες η σύμβαση για την κατασκευή του βόρειου τμήματος του Ε65 κυρώθηκε από τη Βουλή, με την ανάδοχο ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ να προετοιμάζεται για την εγκατάσταση των πρώτων εργοταξίων. Το έργο είναι προϋπολογισμού 442 εκατ. ευρώ και αφορά την κατασκευή ενός σύγχρονου αυτοκινητόδρομου, συνολικού μήκους 70,5 χιλιομέτρων.

Με την ολοκλήρωση του βόρειου τμήματος θα λάβει την τελική του μορφή ο αυτοκινητόδρομος Ε65, με συνολικό μήκος 181,5 χλμ.

Έτσι, το ταξίδι από τη Λαμία μέχρι την Εγνατία Οδό θα διαρκεί μόλις 1 ώρα και 45 λεπτά, αντί των 3 ωρών και 15 λεπτών που χρειάζονται σήμερα. Παράλληλα, η απόσταση από την Αθήνα μέχρι τα Γρεβενά δεν θα ξεπερνά τις τέσσερις ώρες. Ήδη, πριν από λίγες ημέρες η ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ παρέδωσε και τα πρώτα 14 χιλιόμετρα του νότιου τμήματος (Λαμία - Ξυνιάδα).

Εν τω μεταξύ, στο έργο για τη νέα γραμμή 4 του μετρό της Αθήνας, ύψους άνω του 1,5 δισ. ευρώ, η κοινοπραξία των Αβαξ-Ghella-Alstom έχει ξεκινήσει να τοποθετεί τα σχετικά εργοτάξια.

Το πρώτο εξ αυτών, στη Λ. Κατεχάκη, έχει ήδη χωροθετηθεί και τις επόμενες εβδομάδες το ίδιο θα συμβεί και με το άλλο εργοτάξιο (στην άλλη άκρη της γραμμής) στη Λ. Βέικου.

Εκτιμάται ότι το έργο θα ξεκινήσει να υλοποιείται στις αρχές του 2022 κι ενώ στο μεσοδιάστημα θα έχουν εκτελεστεί και οι απαιτούμενες πρόδρομες εργασίες.

Ν. Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Η αύξηση της προσφοράς «κράτησε» τα ενοίκια της φοιτητικής κατοικίας

Στα 7,6 ευρώ/τ.μ. το μέσο ενοίκιο στην Ελλάδα, σύμφωνα με το δίκτυο αγγελιών Spitogatos

Τον **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

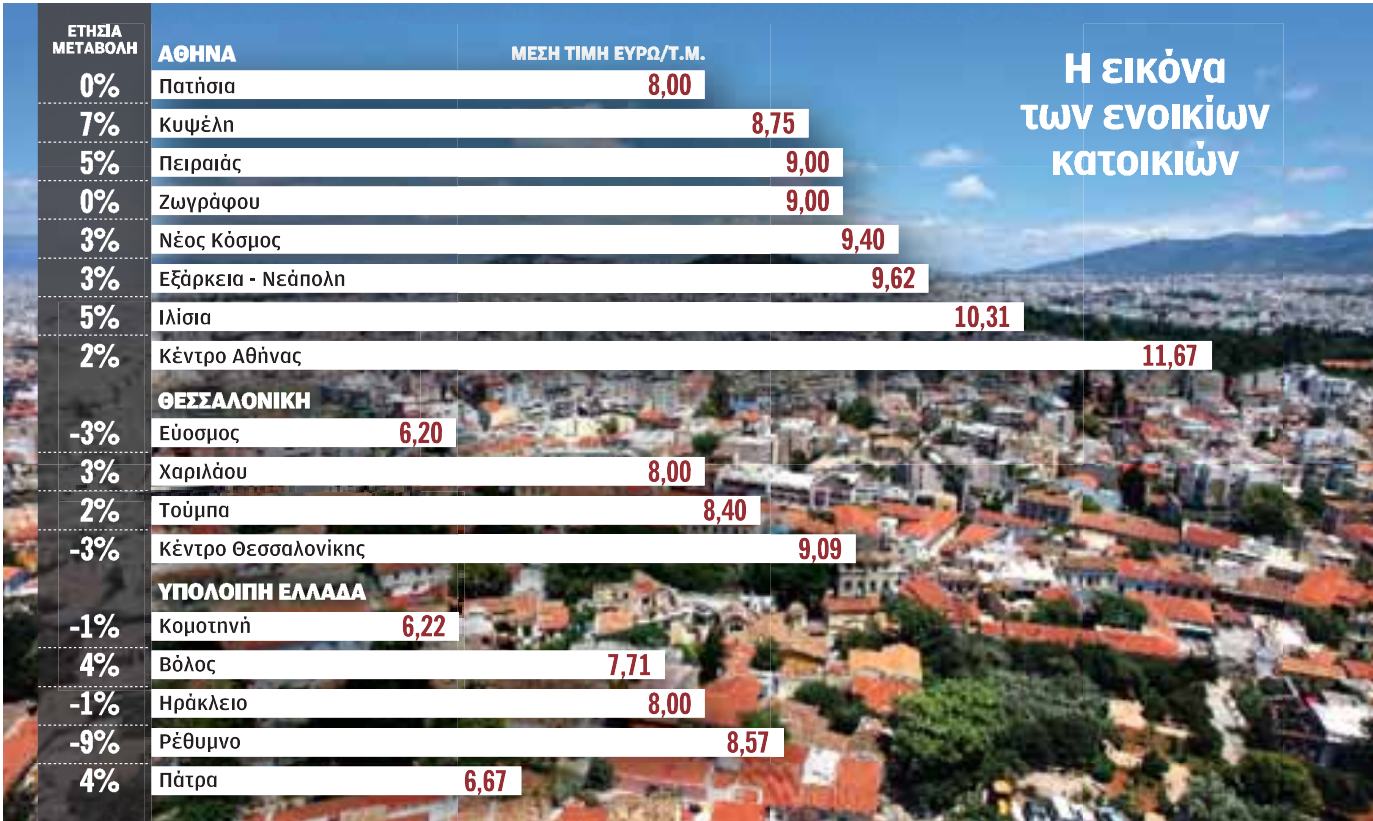
Ιδιαίτερα τσουκερό είναι το κόστος διαμονής για τους φοιτητές εκείνους που θα χρειαστεί να νοικιάσουν διαμέρισμα στην πόλη που πρόκειται να φοιτήσουν, ιδίως αν πρόκειται για μεγάλο αστικό κέντρο. Όπως προκύπτει από τα σχετικά στοιχεία που δημοσιοποίησε χθες το δίκτυο ηλεκτρονικών αγγελιών Spitogatos.gr, μόνο στο κέντρο της Αθήνας, η μέση ζητούμενη τιμή για την ενοικίαση ενός διαμερίσματος 65 τ.μ. αγγίζει πλέον τα 600 ευρώ σε μηνιαία βάση, με την τιμή ανά τ.μ. να διαμορφώνεται σε 11,67 ευρώ/τ.μ. Για μια γκαρσονιέρα, το αντίστοιχο ύψος του ενοικίου αγγίζει τα 480 ευρώ, δείγμα της μεγάλης αύξησης που έχουν σημειώσει τα ενοίκια τα τελευταία χρόνια.

Μάλιστα, όπως προκύπτει, η σημαντική αύξηση των ενοικίων έχει επιδράσει και στις ροές φοιτητών, καθώς το κόστος είναι ιδιαίτερα σημαντικό. Σύμφωνα με την έρευνα του Spitogatos, «με τη μέση ζητούμενη ανά

Στα μεγάλα αστικά κέντρα το κόστος ενοικίασης είναι υψηλότερο σε σχέση με τη μέση τιμή στην επικράτεια.

τ.μ. σε όλη την επικράτεια να κυμαίνεται στα 7,6 ευρώ/τ.μ., το κόστος της φοιτητικής ζωής στα μεγάλα αστικά κέντρα παραμένει υψηλότερο σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα. Στην Αθήνα το κόστος διαμορφώνεται σε 9,7 ευρώ/τ.μ. κατά μέσον όρο, ακολουθεί η Θεσσαλονίκη με 8,3 ευρώ/τ.μ., ενώ στην υπόλοιπη Ελλάδα το κόστος δεν ξεπερνά τα 6,9 ευρώ/τ.μ.» Σημειωτέον ότι οι τιμές είναι ζητούμενες και αφορούν διαμερίσματα μικρότερης επιφάνειας, τα οποία έχουν υψηλότερη τιμή ανά τ.μ. σε σχέση με μεγαλύτερης επιφάνειας ακίνητα στην ίδια περιοχή.

Πάντως, σύμφωνα με τη σχετική ανάλυση, οι τιμές δεν παρουσιάζουν σημαντική μεταβολή σε σχέση με το 2020, καθώς ναι μεν η ζήτηση είναι υψηλότερη, λόγω της διαφαινόμενης επιστροφής στη διά ζωής εκπαίδευση, όμως από την άλλη πλευρά επι-

ΠΗΓΗ: Spitogatos.gr

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

κρατεί διστακτικότητα σε σχέση με το κατά πόσον η απόφαση αυτή θα είναι η τελική για τη φετινή ακαδημαϊκή χρονιά, δεδομένης της αστάθειας και της αβεβαιότητας που έχει επιφέρει η πανδημία.

Σε κάθε περίπτωση, η πανδημία έχει επιρεάσει θετικά τον διαθέσιμο όγκο των φοιτητικών διαμερισμάτων στις περισσότερες περιοχές της χώρας, ιδίως σε σχέση με το 2019. Πριν από την πανδημία, αρκετές περιοχές υψηλής ζήτησης από φοιτητές είχαν ελάχιστα διαθέσιμα φοιτητικά διαμερίσματα, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται φαινόμενα κερδοσκοπίας και να δημιουργούνται σημαντικές δυσκολίες στους φοιτητές και στις οικογένειές τους. Σήμερα, όπως σημειώνει και ο Δημήτρης Μελαχροινός, διευθύνων σύμβουλος του Spitogatos, «το απόθεμα των διαθέσιμων φοιτητικών διαμερισμάτων κινείται σε παρόμοιο επίπεδο με το αντίστοιχο

περυσινό και είναι αρκετά αυξημένο σε σχέση με το 2019, μιας και αρκετά διαμερίσματα, που προηγουμένως διατίθεντο για τουριστικές ενοικιάσεις, πλέον είναι διαθέσιμα για μακροπρόθεσμη ενοικίαση». Σύμφωνα με τον κ. Μελαχροινό, «είναι συνήθως ανακαινισμένα και λίγο πιο ακριβά από τα παραδοσιακά φοιτητικά διαμερίσματα, ωστόσο το θετικό είναι ότι υπάρχουν περισσότερες επιλογές για τους φοιτητές και η αγορά λειτουργεί πιο ισορροπημένα».

Στην Αθήνα, μεταξύ των περιοχών που καταγράφουν τη μεγαλύτερη αύξηση φέτος ξεχωρίζει με 7% η Νέα Σμύρνη, παρότι μάλιστα δεν αποτελεί μια παραδοσιακή φοιτητική συνοικία. Σταθερές είναι οι τιμές στου Ζωγράφου (9 ευρώ/τ.μ.), ενώ αύξηση κατά 7% σημειώνεται και στην περιοχή της Νίκαιας, παρότι παραμένει από τις πιο φθηνές, με τη μέση ζητούμενη τιμή ενοι-

κίας να κυμαίνεται στα 7,14 ευρώ/τ.μ.

Στη Θεσσαλονίκη, η μέση ζητούμενη τιμή ενός φοιτητικού σπιτιού μπορεί να κυμανθεί από 6,2 ευρώ/τ.μ. στον Εύοσμο και να φτάσει μέχρι και τα 9,25 ευρώ/τ.μ. στην περιοχή Ντεπώ, όπου και καταγράφονται οι υψηλότερες τιμές φοιτητικών κατοικιών στη συμπτωτούσα. Στην υπόλοιπη Ελλάδα, η χαμηλότερη μέση ζητούμενη τιμή ανά τετραγωνικό μέτρο καταγράφηκε στη Σπάρτη με 4,89 ευρώ/τ.μ., τιμή σταθερή σε σχέση με πέρυσι. Χαμηλές μέσες ζητούμενες τιμές καταγράφηκαν επίσης στις περιοχές Αίγιο (5 ευρώ/τ.μ.), Καστοριά (5 ευρώ/τ.μ.), Σέρρες (5 ευρώ/τ.μ.) και Φλώρινα (5 ευρώ/τ.μ.). Η υψηλότερη μέση ζητούμενη τιμή στην υπόλοιπη Ελλάδα παρατηρήθηκε στα Χανιά με μέση τιμή 9 ευρώ/τ.μ. Τέλος, η υψηλότερη αύξηση με 10% σημειώθηκε στις Σέρρες, στα Τρίκαλα και στην Κόρινθο.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Πώς «έκλεισε» η αγορά ακινήτων το καλοκαίρι;

Ο Αύγουστος ήταν ένας ιδιαίτερα θερμός μήνας κλιματολογικά. Ήταν όμως αρκετός λόγος να μην ασχοληθεί κανένας με επενδύσεις στο προτιμυτέο επενδυτικό μέσο που είναι τα ακίνητα;

Αν πάμε στιγμήαία πίσω στην αρχή του καλοκαιριού, θα θυμηθούμε πως ο Ιούνιος επανήλθε αρκετά δυναμικά μετά την άρση των περισσότερων περιορισμών και αυτό μας είχε δώσει συγκρατημένη αισιοδοξία για το επόμενο διάστημα. Ας δούμε τι μας λένε οι αριθμοί για τις επιδόσεις του Αυγούστου.

Τον Αύγουστο λοιπόν σημειώθηκαν συνολικά 1.139 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων. Συγκρινόμενος με τους άλλους δύο μήνες του καλοκαιριού (Ιούνιο και Ιούλιο) η πορεία είναι ελαφρώς πτωτική. Είναι ανησυχητικό; Θα υποστήριζα πως όχι, επειδή πάντα ο μήνας Αύγουστος παρουσιάζει μειωμένη δραστηριότητα, μιας και πλείστοι Κύπριοι πάνε διακοπές και όλα υπολειπούνται. Η κυριότερη κινητηρία δύναμη κατά τον μήνα Αύγουστο ήταν ιστορικά οι ξένοι, οι οποίοι κατάκλυζαν την χώρα μας και έσπρωχναν τις πωλήσεις. Φέτος ενόψει της μειωμένης κινητικότητας από ξένους, το κύριο πρωταγωνιστικό ήταν οι Κύπριοι.

Για σκοπούς σύγκρισης, ο περσινός Αύγουστος σημείωσε 1.116 πωλήσεις και ο Αύγουστος του 2019, 1.027 πωλήσεις. Άρα ενώ ο φετινός Αύγουστος συμπεριφέρθηκε όπως ένας τυπικός Αύγουστος σε σχέση με τους άλλους μήνες

Οι ελπίδες για πιο δυνατούς τζίρους τους επόμενους μήνες είναι βάσιμες αν δούμε στοιχεία νέων δανειοδοτήσεων, πωλήσεων ακινήτων από τράπεζες και εταιρείες διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων, καθώς και προγραμματισμούς νέων έργων ανάπτυξης.

του καλοκαιριού, ήταν συνάμα και ο καλύτερος Αύγουστος της τριετίας.

Από πλευράς αξίας συναλλαγών, τον φετινό Αύγουστο αντάλλαξαν χέρια ακίνητα συνολικής αξίας της τάξης των €195 εκ. Αυτή είναι αισθητά μειωμένη σε σχέση με την συνολική αξία των €263 εκ. περίπου του Ιουλίου, όπως επίσης και με τα €241εκ. του περσινού Αυγούστου. Αν πάμε όμως πίσω στον Αύγουστο του 2019 που κατέγραψε περίπου €192 εκ., ο φετινός είναι οριακά καλύτερος.

Ας κόψουμε τώρα το κέικ για να δούμε πώς μοιράζεται στην κάθε επαρχία.

Η Λευκωσία κατέγραψε 352 πωλήσεις ή το 31% των συνολικών

Τον φετινό Αύγουστο αντάλλαξαν χέρια ακίνητα συνολικής αξίας της τάξης των €195 εκ. Αυτή είναι αισθητά μειωμένη σε σχέση με την συνολική αξία των €263 εκ. περίπου του Ιουλίου, όπως επίσης και με τα €241 εκ. του περσινού Αυγούστου.

πωλήσεων του Αυγούστου με συνολικό όγκο συναλλαγών περίξ των €54,5 εκ. ή το 28% του συνολικού τζίρου. Ο Αύγουστος ήταν για την Λευκωσία ο δεύτερος χειρότερος μήνας του έτους μέχρι σήμερα, μετά τον Ιανουάριο.

Η Λεμεσός κατέγραψε 329 πωλήσεις ή το 29% των συνολικών πωλήσεων του Αυγούστου με συνολικό όγκο συναλλαγών περίξ

των €66εκ ή το 34% του συνολικού τζίρου. Ο Αύγουστος ήταν για την Λεμεσό ένας μέσος απόδοσης μήνας αφού είχε και πολύ χειρότερους όπως και πολύ καλύτερους.

Η Λάρνακα κατέγραψε 193 πωλήσεις ή το 17% των συνολικών πωλήσεων του Αυγούστου με συνολικό όγκο συναλλαγών περίξ των €25 εκ. ή το 13% του συνολικού τζίρου. Ο Αύγουστος ήταν

για την Λάρνακα ο δεύτερος χειρότερος μήνας του έτους μέχρι σήμερα, μετά τον Ιανουάριο.

Η Πάφος κατέγραψε 205 πωλήσεις ή το 18% των συνολικών πωλήσεων του Αυγούστου με συνολικό όγκο συναλλαγών περίξ των €40 εκ. ή το 21% του συνολικού τζίρου.

Ο Αύγουστος ήταν για την Πάφο ο δεύτερος καλύτερος μήνας του

έτους μέχρι σήμερα, μετά τον Ιούλιο.

Τέλος η Αμμόχωστος κατέγραψε 60 πωλήσεις ή το 5% των συνολικών πωλήσεων του Αυγούστου με συνολικό όγκο συναλλαγών περίξ των €8,5 εκ. ή το 4% του συνολικού τζίρου. Ο Αύγουστος ήταν για την Αμμόχωστο ο δεύτερος χειρότερος μήνας του έτους μέχρι σήμερα μετά τον Ιανουάριο, ενώ ήταν στα σημεία μόνο καλύτερος από τον Φεβρουάριο.

Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι οι τζίροι είναι αισθητά μειωμένοι. Αυτή η ασθματική πορεία δεν μπορεί να συνεχιστεί για πολύ ακόμα, χωρίς να βλέπουμε πρόβλημα στην ευρύτερη οικονομία. Μπορεί οι μειωμένοι τζίροι να ήταν αρκούντως ικανοποιητικοί για να διαβούμε εν μέσω των lockdown, αλλά από ένα σημείο και μετά δημιουργούν αρνητική ροπή. Ας ελπίσουμε πως ο Σεπτέμβριος και οι υπόλοιποι μήνες που θα ακολουθήσουν, θα χαρακτηρίζονται από πιο δυνατούς τζίρους για να αποφευχθούν τα χειρότερα. Πάντως, οι ελπίδες είναι βάσιμες αν δούμε στοιχεία νέων δανειοδοτήσεων, πωλήσεων ακινήτων από τράπεζες και εταιρείες διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων, καθώς και προγραμματισμούς νέων έργων ανάπτυξης.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

«Ο πολιτισμός μας περνάει κρίση»

Μια συζήτηση με τον Αμερικανό δημοσιογράφο Ρομπ Κοξ του πρακτορείου Reuters για τη Δύση

Συνέντευξη στον **ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟ**

Λίγο μετά τον Δεκαπενταύγουστο, σ' ένα χωριό της Τήνου, συναντηθήκαμε, μια μικρή, διεθνής παρέα, καλεσμένοι σε μια βεράντα για δείπνο, κρασί και κουβέντα. Ένας Αμερικανός στην παρέα, μεσήλικας, γύρω στα πενήντα, με ευγενικούς τρόπους και κοφτερό μυαλό, αναλύοντας την κατάσταση στην Καμπούλ έμοιαζε να υποστηρίζει την απόφαση του Τζο Μπάιντεν: «Αποφάσισε να ξεκολλήσει απότομα το χανζαπλάστ», όπως είπε. Σύντομα όμως η κουβέντα είχε σταματήσει να είναι πολιτική και χορεύαμε στη βεράντα με τυχαίες μουσικές επιλογές από το κινητό τηλέφωνο του οικοδεσπότη. Ο κόσμος γύρω καιγόταν αλλά το καλοκαιρινό βράδυ στις Κυκλάδες, το κρασί και η καλή παρέα ήταν ακαταμάχητα αφροdisιακά.

Στο τέλος της βραδιάς, ο Αμερικανός υποσχέθηκε πως θα συνεχίσουμε στο δικό του σπίτι, ένα από τα επόμενα βράδια. Αλλά αυτό δεν συνέβη ποτέ, και τα πλάνα αναβλήθηκαν για το επόμενο καλοκαίρι. Μου έμεινε όμως η περιέργεια να μάθω για αυτόν τον οξυδερκή Αμερικανό με το απολαυστικό, πνευματώδες χιούμορ και την ευγενική μορφή. Είναι ο δημοσιογράφος Ρομπ Κοξ, έγκριτος και περιζήτητος οικονομικός και πολιτικός αναλυτής, συνιδρυτής των Breaking Views του πρακτορείου Reuters και παγκόσμιος διευθυντής τους, που ζει στη Ζυρίχη και έχει συνιδρύσει έναν οργανισμό για την καταπολέμηση της οπλοκατοχής στις ΗΠΑ. Κατάφερα να τον βρω (όταν του μίλησα είχε γυρίσει στην πατρίδα του για λίγες μέρες) και τον έπεισα να μου δώσει μια μικρή συνέντευξη.

— **Κλιματική αλλαγή, προσφυγικό, Brexit, πανδημία, Αφγανιστάν: φαίνεται πως ο δυτικός πολιτισμός δεν περνά τελευταία και την πιο καλή φάση του, δεν νομίζεις;**

— Παραφράζοντας τον Αγγλό

«**Η Ιστορία** είναι πολύ πιθανόν να καταγράψει πως ο Μπάιντεν πήρε μια πολύ δύσκολη απόφαση που άλλοι ηγέτες απέφυγαν να πάρουν», λέει για την αποχώρηση των ΗΠΑ από το Αφγανιστάν ο Ρομπ Κοξ (στη φωτ., κατεστραμμένο παλάτι στην Καμπούλ).

ρομαντικό ποιητή Γουίλιαμ Γουέρντσοουερθ, μπορούμε να πούμε πως, πράγματι, ο κόσμος αυτός είναι ανυπόφορος με εμάς μέσα του. Η πανδημία επιστρέφει δυναμικά, η αποχώρηση από το Αφγανιστάν είναι τραγικά προβληματική και από πάνω μας ίπταται απειλητικά η υπερθέρμανση του πλανήτη. Στην Ελλάδα, στη Σικελία, στην Καλιφόρνια και αλλού, είδαμε, γευθήκαμε και μυρίσαμε μια ολοζώντανη εκδήλωση αυτού του εφιάλτη που έρχεται. Αρα, ναι, κατανοώ την ανησυχία σου πως η Δύση μοιάζει να διαλύεται, ανίκανη ή απρόθυμη να ενορκιστώσει αποτελεσματικές τακτικές απέναντι στο πρόβλημα της COVID-19 ή της αποχώρησης των στρατευμάτων από το Αφγανιστάν. Ναι, φυσικά, ο πολιτισμός μας περνάει μια πολύ

σκληρή φάση. Από την απαρχή της εκστρατείας του ΝΑΤΟ στην περιοχή, η έλλειψη στρατηγικής εξόδου έμοιαζε προβληματική. Όλοι ξέρουμε τα ιστορικά προηγούμενα: το Αφγανιστάν δυσκόλεψε όλους όσοι μπήκαν στα εδάφη του —από τον Μέγα Αλέξανδρο έως τη Βρετανική Αυτοκρατορία—, δίνοντας νέο νόημα στη λέξη «αδιέξοδος» (quagmire), λέξη που συχνά χρησιμοποιε στο παρελθόν για να περιγράψει την αμερικανική εμπειρία στο Βιετνάμ μετά την αποχώρηση των Γάλλων. Συμμερίζομαι την απόφαση του Μπάιντεν να κάνει αυτό που κάθε πρόεδρος μετά τον Τζορτζ Μπους (τον νεότερο) υποσχέθηκε να κάνει αλλά δεν το έκανε, και να φέρει πίσω τα στρατεύματα, να σταματήσει τις δαπάνες (ήδη 2 τρις. δολάρια) και να αφήσει τους

Αφγανούς να αποφασίσουν μόνοι τους για το μέλλον τους. Και ενώ είναι δόκιμο να ρωτήσουμε αν η ομάδα του Μπάιντεν θα μπορούσε να το κάνει όλο αυτό λιγότερο χασοκά, η Ιστορία είναι πολύ πιθανόν να καταγράψει πως ο Μπάιντεν πήρε μια πολύ δύσκολη απόφαση, που άλλοι ηγέτες απέφυγαν να πάρουν. Η μόνη μου ελπίδα τώρα είναι πως ίσως οι Ταλιμπάν, αυτή τη φορά, θα είναι πιο ανοικτοί σε εξωτερικές επιρροές και πως θα καταλάβουν ότι υπάρχουν πολλοί άνθρωποι στο Αφγανιστάν που δεν θέλουν να γυρίσουν πίσω στον Μεσαίωνα.

— **Είκοσι χρόνια μετά την 11η Σεπτεμβρίου, πώς σχολιάζεις την εισβολή στο Ιράκ;**

— Λίγα χρόνια πριν, ένας από τους γείτονές μου στο Κονέκτικατ μου ζή-

τησε να μιλήσω στο ετήσιο μνημόσυνο για την 11η Σεπτεμβρίου που διοργανώνει στον κήπο του σπιτιού του, όπου έχει μια αμερικανική σημαία ζωγραφισμένη ανάμεσα στα δέντρα. Ήταν αμέσως μετά την παγκόσμια δημοσίευση των εικόνων του άψυχου κορμιού του Αϊλάν Κούρντι, του τρίχρονου αγοριού που πνίγηκε ενώ προσπαθούσε να έρθει στην Ελλάδα από τη Συρία.

Αποφάσισα λοιπόν πως, ενώ ο λόγος μου θα παρέμενε ένας φόρος τιμής σε αυτούς που πέθαναν εκείνη τη φρικτή ημέρα (ανάμεσά τους και τρεις άνθρωποι που ήξερα προσωπικά), θα περιείχε και τη σκέψη πως ίσως η αντίδραση της χώρας μου σε αυτές τις εφιαλτικές επιθέσεις να οδήγησε σε μια αλυσίδα από γεγονότα που μας κοστίζουν σε χρήμα και

Ο δημοσιογράφος Ρομπ Κοξ είναι συνιδρυτής και διευθυντής των Breaking Views του πρακτορείου Reuters.

αίμα. Από τη βασισμένη σε στρεβλές βάσεις εισβολή στο Ιράκ και το κλείσιμο των ματιών μας μπροστά στην κατάφωρη καταπάτηση των ανθρωποτικών αξιών της κοινωνίας μας έως και την ύπαρξη του Γκουαντάναμο —και, ακόμα, την οικονομική πολιτική που ακολούθησε το σοκ του 9-11 (και που, με τη σειρά της, οδήγησε στη «φούσκα» της αγοράς των ακινήτων και στην οικονομική κρίση)— ένιωσα πως η Αμερική, πληγωμένη από αυτές τις επιθέσεις όσο ποτέ άλλοτε, απάντησε με τρόπους που αποδείχθηκαν λανθασμένοι.

Σκέφτηκα τότε πως αρκετός καιρός είχε περάσει, ότι ήταν ώρα να κάνουμε έναν ειλικρινή απολογισμό. Ήταν κάποιος που εκτίμησαν εκείνη τη στιγμή αυτά τα λόγια μου, αλλά θυμάμαι κάποιους πυροσβέστες να με κοιτούν ανήσυχτοι και ο δήμαρχος της πόλης με έπιασε αργότερα και μου είπε πως είναι αδιανόητο να αμφισβητώ το ίδιο το θέμα αυτής της μέρας και της μνήμης της. Όπως και να έχει, οι αντιπαραθέσεις μας έγιναν αργότερα ιδιωτικά... και (σχεδόν) πολιτισμένα.

«Θα δείξει αν ο Μπάιντεν έκανε καλά “τραβώντας απότομα το χανζαπλάστ”»

— **Ποιο είναι το κοινό αίσθημα αυτές τις μέρες στη χώρα σου ως προς την αποχώρηση από την Καμπούλ;**

— Αυτή τη βδομάδα που είμαι στην Αμερική υπάρχει παντού μια κυρίαρχη αίσθηση πως ενώ η απόφαση να φύγουμε από το Αφγανιστάν μπορεί να ήταν σωστή, η κυβέρνηση Μπάιντεν τα έκανε μαντάρα στις λεπτομέρειες — κι αυτό, μέσα στο γενικότερα πολωμένο κλίμα, εκφράζεται με τσακωμούς σε τηλεοπτικές εκπομπές, όπου Ρεπουμπλικανοί φωνάζουν στον Μπάιντεν να φύγει και Δημοκρατικοί λένε πως όλα τα είχε ενορκιστώσει ο Τραμπ. Αλλά αν έυσεις την επιφάνεια και δεις από κάτω, ρωτώντας τους Αμερικανούς αν θα έπρεπε να μείνουμε κι άλλο στο Αφγανιστάν, όλοι θα σου πουν αποφασιστικά «ΝΦΥ» (με τίποτα). Η έκταση της ανθρωπίνης

τραγωδίας που θα ακολουθήσει θα δείξει αν πράγματι ο Μπάιντεν έκανε καλά «τραβώντας απότομα το χανζαπλάστ» όταν άλλοι δίστασαν ή αν γύρισε σκληρόκαρδα την πλάτη της Αμερικής στον λαό του Αφγανιστάν. — **Διαβλέπεις ένα κοινό αίσθημα στον πλανήτη τον τελευταίο καιρό; Είσαι αισιόδοξος;**

— Η κούραση της πανδημίας έχει οδηγήσει σ' ένα «δεν μου καίγεται καρφί» (απόψε, για παράδειγμα, στο μετρό της Νέας Υόρκης πολλοί δεν φορούσαν μάσκα). Και φοβάμαι μήπως, αντί να βγούμε από την πανδημία έχοντας μάθει να δουλεύουμε συλλογικά, καταλήξουμε να έχουμε ενδυναμωμένο το αίσθημα του ατομισμού, κάτι που κάνει ακόμα πιο δύσκολο να παλέψουμε σαν μια διεθνής ομάδα για να αντιμετωπίσουμε τον

Εκδήλωση διαμαρτυρίας στην Καμπούλ. Οι πολίτες δηλώνουν προδομένοι από τους Αμερικανούς και ανησυχούν για την έλευση των Ταλιμπάν στην εξουσία.

εφιαλτικό κίνδυνο της κλιματικής αλλαγής. Φοβάμαι κιόλας μήπως τελικά το χάος του Αφγανιστάν αποσπάσει την προσοχή των ηγετών μας από

την αντιμετώπιση αυτού του μεγαλύτερου προβλήματος. Ναι, όπως είπα και πιο πάνω, περνάμε μια πολύ σκληρή φάση. Αλλά είμαι αισιόδο-

ξος. Σκληροί ήταν και οι παγκόσμιοι πόλεμοι, και η ισπανική γρίπη, και η πολιομυελίτιδα — και όμως, προχωρήσαμε. Ο πολιτισμός μας πιστεύω θα μπορέσει να αντιδράσει, να παλέψει —ίσως χρησιμοποιώντας την πανδημία σαν μοντέλο— και να αποφύγει μια περιβαλλοντική Αποκάλυψη. Το να κρατήσω την αισιοδοξία μου, άλλωστε, είναι το λιγότερο που μπορώ να κάνω — έστω και μόνο για λογαριασμό των παιδιών μου!

ΥΓ.: Το «τέλος της Δύσης», όπως φαίνεται, δεν έχει ακόμα έρθει, αλλά, πριν καν το καταλάβουμε, τελείωσε το καλοκαίρι. Στη μικρή μας συνέντευξη ο Ρομπ Κοξ αποκαλύπτει τον λόγο που το κάλεσμά του, στο σπίτι που νοίκιαζε στην Τήνο, ακυρώθηκε. «Ήμουν ακόμα στην παραλία απολαμβάνον-

τας μια μπύρα και ο διαχειριστής από το Airbnb με πήρε να μου πει πως έχουν έρθει ήδη οι επόμενοι ένοικοι. Είχα μπερδέψει τις ημερομηνίες — κάτι που ποτέ δεν κάνω. Κι αυτό, φίλε μου, δείχνει πόσο καλά πέραγα».

Το ανεκπλήρωτο που άφησε το ακυρωμένο καλοκαιρινό κάλεσμα θυμίζει κάπως τα λόγια του Ρομαντικού Αγγλού ποιητή που ο Ρομπ διάλεξε για την αρχή αυτής της συνέντευξης — λόγια που μιλούν για αυτόν τον πλανήτη που δεν μοιάζει ν' αντέχει τις πράξεις μας. Αλλά, μέσα στο μελαγχολικό κλείσιμο του Αυγούστου, μοιάζουν να αντιπικνύν και τους στίχους του συμπατριώτη του, τροβαδούρου των '60s, Μπομπ Λιντ: «...το καλοκαίρι ήταν πολύ μακριά, και η θάλασσα πολύ πλατιά — και τα όνειρά μας πολύ βαριά για να τα σηκώσουμε».

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

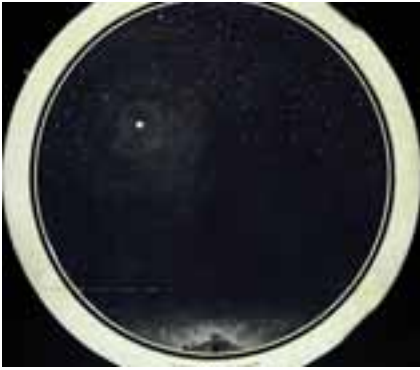
27.8 - 11.9.2021

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΟΠΕΡΑ

«Αργός Σίδηρος»

Η **όπερα** του Άντν Σκορδί «Αργός Σίδηρος» είναι μια συμπαραγωγή του Διεθνούς Φεστιβάλ Κύπρια και της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου. Είναι βασισμένη στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Σωφρόνη Σωφρονίου. Μέσα από τη ρυθμική διαδοχή σκηνοθετημένων επεισοδίων, εικαστικών μέσων, αφήγησης και λυρικών αποσπασμάτων, παρουσιάζεται ένα παραληρηματικό ταξίδι με θέμα τη μνήμη, τον θάνατο και τον χρόνο. Ένας σκακιστής σκοτώνεται σε μια πλατεία της Νέας Υόρκης και μεταφέρεται στη Μικρή Ζωή, μια μεταθανάτια κατάσταση με περιορισμένη χρονική διάρκεια. Εκεί θα κληθεί να ανασυγκροτήσει το μυθιστόρημα 4001 του Αυστριακού Ρόμπερτ Κράους και να διαπιστώσει αν ο συγγραφέας βρίσκεται σε κάποιο σημείο του άγνωστου αυτού τόπου. Η όπερα «Αργός σίδηρος», μέσα από μια διαδοχή προσεκτικά σκηνοθετημένων επεισοδίων, οδηγεί τον θεατή και ακροατή σε ένα δυστοπικό, παραληρηματικό ταξίδι με θέμα τον ίλιγγο της μνήμης, της λογοτεχνίας, του κινηματογράφου και της τεχνολογίας. Μαέστρος: Ζωή Τσόκανου. Σκηνοθέτης: Θάνος Παπακωνσταντίνου. Λιμπρέτο: Σωφρόνης Σωφρονίου. Λευκωσία: Τρίτη 7 και Τετάρτη 8 Σεπτεμβρίου, Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, ώρα 8:30 μ.μ. Λεμεσός: Παρασκευή 10 Σεπτεμβρίου 2021, Πατίτκειο Δημοτικό Θέατρο στις 8:30 μ.μ. Απαραίτητη η προκράτηση www.tickethour.com / 77777040

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Ο Σέρλοκ Χολμς και το λαγωνικό των Μπάσκερβιλ»

Η **κωμωδία** «Ο Σέρλοκ Χολμς και το λαγωνικό των Μπάσκερβιλ» σε σκηνοθεσία Ανδρέα Αραούζου και μετάφραση Ανθής Ζαχαριάδου, του Κεν Λούντβιγκ, κάτοχο Βραβείων Λόρενς Ολίβιε και Τόνι, με τον αγαπημένο ντετέκτιβ όλων των εποχών να λύνει την πιο διάσημη του υπόθεση, παρουσιάζεται στα Κύπρια 2021. Ο Σέρλοκ Χολμς και ο Δόκτωρ Ουότσον καλούνται να ξεδιαλύνουν το μυστήριο του «Σκυλιού του Μπάσκερβιλ» προτού μια οικογενειακή κατάρρα πέσει πάνω στον καινούριο κληρονόμο. Αυτός ο ήρωας του Sir Arthur Conan Doyle έχει γίνει πηγή έμπνευσης για περίπου 25.000 διασκευές για θέατρο, τηλεόραση και κινηματογράφο. Ένα όνομα σήμα κατετέθεν για έναν άνθρωπο που είναι ταυτόχρονα: ιδιοφυία, μοναχικός, διαφορετικός, πνευματώδης, στωικός, ακριβής, «αλήτης», ορθολογιστής, ασύλληπτος, γοητευτικός, εμμονικός, προσγειωμένος, ενάντια στις δεισιδαιμονίες και όμως βυθισμένος στη μεταφυσική, με ακεραιότητα και ξεχωριστή προσωπικότητα. Παίζουν: Ανδρέας Κουτσόφτας, Χάρης Αττώνης, Μαρίνα Βρόντη, Πάνος Μακρής, Ηρόδοτος Μιλτιάδους, Λευκωσία: Σάββατο 11 και Κυριακή 12 Σεπτεμβρίου 2021, Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας στις 8:30 μ.μ. 20:30 Λεμεσός: Τετάρτη 15 Σεπτεμβρίου 2021, Πατίτκειο Δημοτικό Θέατρο στις 8:30 μ.μ. Απαραίτητη η προκράτηση www.tickethour.com / 77777040.

09.00-09.30

Ακούω το πρώτο «μαμά». Είναι χαμπλόφωνο, απαλό και από το διπλανό δωμάτιο, όμως το ακούω πάντα. Απαντάω κάτι γλυκό, αλλά αν ακόμα δεν μπορώ να ξεκολλήσω το πρόσωπό μου από το μαξιλάρι προσκαλώ τη Μάντη στο μεγάλο κρεβάτι. Αν ούτε εκείνη μπορεί, φωνάζει δυνατά «μαμά, έλα!». Και η μαμά έρχεται. Είναι Ιούλιος και με ρωτάει αν έχει σχολείο. Έχει. Το προνήπιο είναι 200 μέτρα μακριά. Διπλαδί κοντά. Φτάνουμε λίγο πριν σερβιριστεί το πρωινό.

09.30-10.30

Γυρίζω στίπτι και προσπαθώ να πείσω τον εαυτό μου να ανοίξει τα παράθυρα. Δεν θα συμφιλιωθώ ποτέ με αυτό το φως. Είναι πολύ ελληνικό, πολύ καλοκαιρινό. Είναι ανελήπτο. Περιπατώ ξυπόλυτη στα σκοτεινά μέχρι που σκοκντάφτω σε κάποιο παιχνιδι ή βλέπω ένα ρούχο στον καναπέ και συνειδητοποιώ ότι θα πρέπει να ανοίξω το στίπτι για να βάλω δυο-τρία πράγματα στη θέση τους. Στο ένα χέρι έχω τον καφέ, στο άλλο το κινητό. Τσεκάρω

ΣΟΛΟ ΠΕΡΦΟΡΜΑΝΣ

breathing eye της Αριάννας Οικονόμου

Η **Αριάννα** Οικονόμου παρουσιάζει νέα σόλο περφόρμανς με τίτλο breathing eye που αποτελείται από ένα συνδυασμό κίνησης, ηχητικού τοπίου και βίντεο. Το breathing eye πραγματεύεται τις σχέσεις και τα όρια μεταξύ κίνησης - αίσθησης, εαυτού - άλλου, μνήμης - παρούσας στιγμής. Έχοντας ως σημείο εκκίνησης τη φράση του Τζωρτζ Μπέρκλεϋ, που χρησιμοποιήθηκε από τον Σάμιουελ Μπέκετ στην αρχή της μικρού μήκους ταινίας FILM (1965), “esse est percipi” (η ύπαρξη είναι η αντίληψη), η Οικονόμου εκλαμβάνει το μοναδικό σενάριο του Μπέκετ και συγκεκριμένα τον χαρακτήρα του ‘Ο’ ως ένα άλλο σώμα, η χορογραφική προσέγγιση του οποίου γίνεται και το βασικό θέμα του έργου. Στιγμές, συνθήκες και εικόνες από το FILM μεταφράζονται σε δικές της αφηγηματικές δομές και ρυθμούς, ενώ χώρο βρίσκουν αυτοβιογραφικά στοιχεία καθώς και η ενσάρκωση άλλων αρκετυπικών χαρακτήρων. Τετάρτη 8 και Πέμπτη 9 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:00 μ.μ. Στέγη Χορού Λευκωσίας, Παρθενώνος 25, Άγιος Ανδρέας, Λευκωσία. Πληροφορίες 22780960. Απαραίτητη η προκράτηση θέσης στο echo-arts@cytanet.com.cy & Facebook: Echo Arts ή στο 99015347 και 97772264.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

«Πεθαίνω σαν Χώρα» από το Μίτος

Πρώτη παράσταση της νέας σεζόν η κινηματογραφημένη εκδοχή του εκπαιδευτικού έργου του Δημήτρη Δημητριάδη «Πεθαίνω σαν Χώρα», μια παραγωγή του Κέντρου Παραστατικών Τεχνών Μίτος, που πραγματοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος FlashArt2 του Θεάτρου Ριάτο, και λειτουργεί ως σκόλιο για τον ρόλο του θεάματος σε μια περίοδο διαρκούς κρίσης. Η παράσταση αποτελεί ένα θεατρικό πολιτικό εγχείρημα με πρωταγωνιστές το κείμενο του Δημητριάδη μέσα σε μια καθαρά αισθητική και

σύγχρονη παραστατικότητα ενός θεάματος ψυχαγωγίας. Μία ακουστική και αυστηρά σωματική παρτιτούρα με απόλυτο έλεγχο. Μέσα από την ισορροποίηση των ηθοποιών και με τη βοήθεια της συνεχούς αφήγησης δύο ηχογραφημένων φωνών, ακούγεται το κείμενο ως μια ρυθμισμένη μηχανή με μελωδίες, αλληλοσυμπληρώσεις, παύσεις, αυξομειώσεις. Τα σώματα επίσης παρόντα και εξίσου ενεργά μέσα από θέσεις, χειρονομίες και χορογραφίες έρχονται μέσα από τον κόσμο της μόδας, του video clip, του show, του queer.

Όλα είναι μια μόδα. Όλα είναι εφήμερα. Όλα μπορούν να αλλάξουν αύριο προς μια καινούργια είδηση, πληροφορία ή τάση. Θέατρο Ριάτο, Ανδρέα Δρουσιώτη 19, Λεμεσός. Τετάρτη 8 Σεπτεμβρίου, 8:30 μ.μ. Πληροφορίες τηλεφωνο 77777745.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

«Τρεις Σκάλες Ιστορία»

Παρουσιάζεται στην Πάφο το νέο μυθιστόρημα του Σταύρου Χριστοδούλου «Τρεις Σκάλες Ιστορίας». Για το βιβλίο θα μιλήσουν οι Γιώργος Γεωργής - ιστορικός, Πόπη Μουπαγιατζή - επιμελήτρια εκδόσεων και ο συγγραφέας. Αποσπάσματα θα διαβάσει η ηθοποιός Αννίτα Σαντοριναίου. Ώρα προσέλευσης και υπογραφή βιβλίων από τον συγγραφέα στις 7:00 μ.μ. Ξενοδοχείο Αλμυρα, Λεωφόρος Ποσειδώνος 12, Πάφος.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΜΜΗ | Του ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ

Ένα εικοσιτετράωρο με τη συγγραφέα και μεταφράστρια Στέργια Κάββαλου

με τα κουκλάκια. Αν είμαι πολύ αγχωμένη θα φωνάξω τη μαμά μου να καθίσουν μαζί ή θα την ανεβάσω σε εκείνη.

17.00-20.00

Οποιος είπε ότι είναι εύκολο να δουλεύεις από το στίπτι απλώς δεν το έχει δοκιμάσει. Η Μάντη κάθεται με τον μπαμπά της και –αφού πάλλι αποφεύγουμε τις παιδικές χαρές– βγαίνουν στην αυλή. Εκεί γειμίζει το νεροπίστολό της, παίζει με δύο πραγματικά τρομακτικά πλαστικά μωρά ή με τα αληθινά της ξαδέλφια. Ακούω τις φωνές και τα γέλια τους. Προσπαθώ να μεταφράσω, να γράψω, να τελειώσω ό,τι είναι να τελειώσω, αλλά πολλές φορές καταλήγω έξω μαζί της. Αν δεν έχουμε παίξει μαζί το μεσημέρι, δεν μπαίνω καν στον κόπο να ανοίξω τον υπολογιστή. Θα το κάνω όταν κοιμηθεί.

20.00-22.00

Θα φτιάξω στη Μάντη κάτι να φάει –όλοι τρώμε διαφορετικές ώρες και διαφορετικά πράγματα–, θα δει λίγα παιδικά, την ώρα

ΥΠΟΒΟΛΕΙΟ

Του ΒΑΣΙΛΗ ΑΓΓΕΛΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

Τοζικός ο Σύριζα. • Αν’ όπου και να πιάσεις. • Δεν διατάζει να σπιλώσει ως «προδότη», «πουλημένο» ή «αποστάτη» οποιονδήποτε «δικό του» θελήσει να κάνει κάτι έξω απ’ τη στρώγκα. • Αυτό δηλαδή που ο Σύριζα έκανε μανιέρα κατά τη διάρκεια της κυβερνητικής του θητείας, • να προσεταιρίζεται δηλαδή από Κουβέλη ώς Ραχήλ Μακρή, κι από Μπίστη ως Παπακώστα και Τζάκρη, δολοφονώντας τους με υπουργικούς θώκους, βουλευτικές ή κι απλώς μ’ ένα πολιτικό κεραμίδι πάνω απ’ τ’ ορφανό κεφάλι τους, • ουαί κι αλίμονο αν το τολμήσει άλλος με συριζαίο. • Αν και έμπειρος στρατιωτικός ο Ευάγγελος Αποστολάκης, δεν είχε φράινεται εκτιμήσει σωστά με τι ρετινιές θα τον πλούμιζε ο «σύντροφος Τσίπρας» έτσι και τολμούσε να δεχτεί το κάλεσμα Μητσοτάκη. • Οπότε έβαλε την ουρά κάτω απ’ τα σκέλια μόλις εισέπραξε την πρώτη σβουλή – «αποστάτης». • Άσε δε που τον είχε προειδοποιήσει και οκτώ μέρες νωρίτερα ο Τσίπρας ότι θα το εκλάβει ως αποστασία. • Εκείνος περίμενε το δημόσιο ξεφώνημα από τον Σύριζα για να πειστεί ότι δεν υπήρχε διακομματική ευλογία για την υπουργοποίησή του. • Μωραίνει Κύριος ον βούλεται ρεζιλιέμαι. • Πάντως κι ο Μητσοτάκης και οι συν αυτώ Μαξιμανοί φαίνεται ότι κάπως εν συγχύσει προχώρησαν στο εγχείρημα «Αποστολάκης», που προφανώς τους είχε συναρπάσει. • Δεν κρίνω από το αποτέλεσμα, από την αρχή κάτι φανόταν σαλεμένο: • Δεν ήταν λ.χ. κάπως σόλοικο, • δεν έδειχνε μια ταραχή εν κρανία απλής και μόνο το γεγονός ότι στον αποφασισθέντα και ανακοινωθέντα ανασχηματισμό υπήρχαν δύο υπουργοί... • καλαμπούρι: • Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη το ένα, Υπουργείο Πολιτικής Προστασίας το άλλο. • Δηλαδή, αν είσαι μόνι και πονείς / ποιο είναι ποιο / και ποια ποιανής. • Και καλαμπούρι, και γρουσοζύγκο. • Δεν ξέρω τι μας συμβαίνει και δεν αναγινώσκωμε ορθώς τις αχρείες γραφές διαφόρων συριζαίων στο Διαδίκτυο. • Προ εβδομάδων εκείνη η πανελληνίως άσημη ηθοποιός που πρωταγωνιστούσε στα κακοφτιαγμένα, αλλά πλήρη συριζαϊκής χολής αντιμνηστοακτά βιντεοσπότ, • είχε τουτάρει κάτι εμετικό περί «γκόμενας του γιου του πρωθυπουργού», αλλά μόλις διαπίστωσε ότι ακόμη και συριζαία στελέχη εξέφρασαν την απidia τους για τα «σχολιά» της, • τότε κατέφυγε στο «επιχειρήμα» ότι κακώς καταλάβαμε και ότι ο Μητσοτάκης ήταν ο στόχος της και άλλα τέτοια σάπια. • Ετσι τώρα και ο διαβόπτος Καρανίκας: • Αφού εξέμεσε άρρητ’ αθέμιτα κουκιά φαρμακωμένα για τη μικρή θυγατέρα του πρωθυπουργού, • μόλις τον «ενημέρωσαν» ότι αυτό που έγραφε είναι σκέτες συκοφαντίες, καλέ τον Μητσοτάκη είχα στόχο, όχι την κόρη του, έπευσε να πει. • Λες και δεν το ξέρουν ακόμα κι οι πέτρες ότι ο Μητσοτάκης είναι το κάρφος στον οφθαλμό των συριζαίων. • Αλλά η εχθροπάθειά τους δεν είναι μόνο χυδαία, είναι και άναδρη. • Υπάρχουν όμως και συριζαίοι που ως καλλιερνημένοι προσέχουν να μην πέσουν ανοικτά στη λούμπα της χυδαιότητας, • να τα βάλουν δηλαδή ακόμη και με τα παιδιά του Μητσοτάκη, • – τη σύζυγο, καλά, αυτήν αν ήταν σταφύλι θα την είχαν κάνει μούστο πια– • και χτυπάνε δήθεν «υπαίνικτικά»: • Συγχαίρουν και επαίνούν δημοσίως τα δίδυμα του Καραμανλή που πέτυχαν να μπουν σε ΑΕΙ. • Ω, και διατί αίγινης τέτοιες αβρότπιτες προς Καραμανλή: • Ε, για να πουν «εντέκνω» το ίδιο που με χυδαίο τρόπο λένε για την κόρη του πρωθυπουργού Καρανίκας, ηθο-ποιοί α λα Σύριζα και τα πάσης «κοινωνικής δικτύωσης» πληρωμένα ή αυτόκλητα –λόγω των ιδειάς και καλλιέργειας– τρολ. • Μεταξύ των οποίων κι αυτά για τα οποία ο Μιχάλης Τσινατσίνης είχε, εδώ στην «Κ», επισημάνει επιγραμματικά: • «πήραν το δαιμόνιο τους από τα πολιτιστικά σκουπίδια και το μεταμόσχευσαν στο παραπολιτικό trash».

22.00-03.00

Εκω καταφέρει να πάω πέντε φορές θερινό –σι δύο μαζί της– και άλλες τόδες στο κέντρο! Αν υπάρχει λόγος θα συνεχίσω μπροστά στον υπολογιστή. Κάνω γυμναστική βλέποντας κάποια σειρά, βραδινό μπάνιο και διαλέγω κάποιο από τα pillow books μου. Όταν έχω βιβλίο για αξιολόγηση δεν μπορώ να διαβάσω κάτι άλλο. Ανοιγοκλείνω με νύερα και ιδρώτα το κλιματιστικό του υπνοδωματίου μετρώντας μέρες για το φθινόπωρο. Καλό δεν ήταν τόσο καλοκαίρι;

Η συλλογή διηγημάτων «Κονέκτικα» της Στέργιας Κάββαλου κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Βακχικών».

Λαμπρός επιστήμονας αλλά δεν ήταν και άγιος

Ο Στίβεν Χόκινγκ μέσα από τα μάτια του Λέοναρντ Μλοντίνφοφ

Του **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

Δεν χρειάζεται να είναι κανείς ειδικός για να έχει ακουστά τον Στίβεν Χόκινγκ. Ο Βρετανός κοσμολόγος που πέθανε το 2018 είχε το στάτους ενός «ροκ σταρ» μέσα και έξω από τα αμφιθέατρα της θεωρητικής φυσικής. Ζώντας για δεκαετίες καθηλωμένος σε ένα αναπηρικό αμαξίδιο, ανήμπορος να μιλήσει, αναπνέοντας από μια τρύπα στον λαιμό του, ο Χόκινγκ τα-ρακούνησε το σύμπαν με τις ιδέες του για τις μαύρες τρύπες και την απαρχή του σύμπαντος.

Αυτός που μάλλον δεν σας είναι και πολύ γνωστός είναι ο 67χρονος θεωρητικός φυσικός και συγγραφέας Λέοναρντ Μλοντίνφοφ. Κι όμως, το όνομά του βρίσκεται κάτω από εκείνο του Χόκινγκ (με μικρότερα γράμματα βεβαίως) σε δύο πολύ γνωστά βιβλία του Βρετανού κοσμολόγου: στο «Ένα συντομότερο χρονικό του χρόνου» και στο «Μεγάλο Σχέδιο» (αμφότερα από τις εκδόσεις Κάτοπτρο).

Ο Μλοντίνφοφ δούλεψε με τον Χόκινγκ από το 2003 μέχρι το 2010 για τα βιβλία, κυρίως για το Μεγάλο Σχέδιο που ήταν μια πρωτότυπη δουλειά, και μεταξύ τους αναπτύχθηκε μια ιδιαίτερη φιλία, την οποία μοιράζεται με τους αναγνώστες στο βιβλίο «Με τον Στίβεν Χόκινγκ», που κυκλοφορεί στα ελληνικά από τις εκδόσεις Τραυλός. Μέσα σε 300 σελίδες, ο συγγραφέας μιλάει για τον λαμπρό επιστήμονα και τον «πεισματάρη» άνθρωπο που ήταν ο διάσημος αστροφυσικός, για τις γυναίκες της ζωής του και τις θυελλώδεις σχέσεις του, τους φροντιστές

του, το πείσμα του για ζωή, τον φόβο του θανάτου, το χιούμορ, τη δύσκολη καθημερινότητά του, το πόσο ευάλωτος αλλά και σκληρός μπορούσε να γίνει. Σίγουρα, δεν ήταν και κανένας άγιος, όπως γράφει στο οπισθόφυλλο του βιβλίου, αλλά ένας άνθρωπος γεμάτος αντιφάσεις.

Τρία επίπεδα

Η αφήγηση του Μλοντίνφοφ εκτυλίσσεται σε τρία επίπεδα: στις περιπέτειες της συνεργασίας τους, σε μια μίνι βιογραφία του επιστήμονα και σε άγνωστα περιστατικά των πιο ανθρώπινων πτυχών του Χόκινγκ, στα οποία ο Μλοντίνφοφ ήταν αυτόπτης μάρτυρας ή κάποια τα προκάλεσε και ο ίδιος, όπως τον ακούσιο «βασανισμό» του διάσημου αστροφυσικού.

Ο Χόκινγκ σπάνια έμενε μόνος του σε έναν χώρο αφού η ανάγκη του για φροντίδα ήταν συνεχής και οι φροντιστές του είχαν στην πραγματικότητα έναν σκοπό, να τον κρατάνε ζωντανό. Η πάθησή του έκανε το σώμα και τον οργανισμό του τόσο ευάλωτα που κινδύνευε από την παραμικρή λάθος κίνηση. Πράγματι, σε μία από τις πρώτες συναντήσεις των δύο ανδρών, ο Μλοντίνφοφ έμεινε μόνος με τον Χόκινγκ όταν από το μέτωπο του τελευταίου άρχισε να κυλάει ιδρώτας. Σηκώνοντας τα φρύδια του, συνείνεσε ώστε ο Μλοντίνφοφ να του σκουπίσει το μέτωπο με ένα χαρτομάντιλο. Όταν πήγε να τον σκουπίσει ξανά τα μάτια του Στίβεν τον κοιτούσαν με τρόπο αλλά εκείνος δεν μπορούσε να καταλάβει τι είχε συμβεί. «Όπως αποδείχτηκε, οι κινή-

Το βιβλίο «Με τον Στίβεν Χόκινγκ» κυκλοφορεί στα ελληνικά από τις εκδόσεις Τραυλός.

σεις του χεριού μου για το σκούπισμα του ιδρώτα του ήταν πολύ “ενθουσιώδεις”. Το κεφάλι του πήρε κλίση και έγειρε στον ώμο του, όμοια με το κεφάλι πάνινης κούκλας, για να προσγειωθεί τελικά στο στήθος του, σε μια στάση που προκαλούσε τον οίκτο», γράφει ο Μλοντίνφοφ, ο οποίος πανικοβλήθηκε όταν άρχισε να χτυπάει ο συναγερμός που ήταν συνδεδεμένος με τα γυαλιά του Χόκινγκ.

Ευτυχώς δεν προκάλεσε ξανά συναγερμό στους φροντιστές του Χόκινγκ, αλλά ο τρόπος που η αναπηρία του επηρέασε τη ζωή του κοσμολόγου είναι κάτι που διαπερνά όλο το βιβλίο άλλοτε έμμεσα και άλλοτε με πιο άμεσο τρόπο, όπως όταν ο Μλοντίνφοφ τον ρωτά: «Δεν σε στενοχωρεί που δεν μπορείς να γράψεις ο ίδιος τις εξισώσεις;» και εκείνος απαντά πλκτρολογώντας: «Η αναπηρία μου ήταν σταδιακή. Είχα όλο τον χρόνο να προσαρμοστώ». Ο Μλοντίνφοφ επι-

Ο Μλοντίνφοφ δούλεψε με τον Χόκινγκ από το 2003 μέχρι το 2010 για τα βιβλία «Ένα συντομότερο χρονικό του χρόνου» και «Μεγάλο Σχέδιο» (αμφότερα από τις εκδόσεις Κάτοπτρο) και μεταξύ τους αναπτύχθηκε ιδιαίτερη φιλία.

μένει όμως και λέει αυτό που μάλλον θα είχαμε σκεφτεί οι περισσότεροι: «Φαντάσου τι θα μπορούσες να είχε κάνει στη φυσική αν δεν είχες αυτή την ατυχία», αλλά η απάντηση του Χόκινγκ πάλι τον εκπλήσσει. «Με βοήθησε. Με βοήθησε να συγκεντρωμαι», του είπε. «Για σένα, η φυσική είναι ατυχία», σχολίασε τότε ο Μλοντίνφοφ για να διαφωνήσει πάλι ο Χόκινγκ: «Η αγάπη είναι ζωή».

Ωστόσο, όπως διαβάζουμε, η έρευνα του αστροφυσικού ερχόταν πάντα πρώτη στη ζωή του. Αν και η οικογένειά του και οι άνθρωποι που είχε γύρω του τον βοηθούσαν να είναι ευτυχισμένος, τα παιδιά του και οι γυναίκες της ζωής του ένιωθαν παραμελημένες όσο περνούσαν τα χρόνια. «Για να παντρευτεί μια γυναίκα τον Στίβεν, απαραίτητα προϋπόθεση ήταν να παραιτηθεί από ένα μέρος του εαυτού της», γράφει ο Μλοντίνφοφ, ο οποίος βρέθηκε μπροστά σε ένα ξέσπασμα της δεύτερης συζύγου του Χόκινγκ, της Ελέιν Μείσον, όταν ο διάσημος αστροφυσικός έφερε τον

συναγερμό του σπύ για δείπνο χωρίς να την ειδοποιήσει. «Είναι που έχω καταντήσει σκλάβο του εδω και είκοσι χρόνια, έχω τρελαθεί», είπε στον Μλοντίνφοφ αργότερα.

«Νέα διευθέτηση»

Στην προσωπική του ζωή, ο Χόκινγκ απολάμβανε το φλερτ και τις μυτρίκες φροντίδες των γυναικών που τον πρόσεχαν. Κάποιες, γράφει ο Μλοντίνφοφ, φορούσαν στενές μπλούζες με βαθύ ντεκολτέ και όταν έσκυβαν πάνω του «σιγουρευόνταν ότι ο Στίβεν μπορούσε να ρίξει μια ματιά στο στήθος τους». Η ερωτική του ζωή ωστόσο ήταν αρκετά περίπλοκη λόγω της πάθησής του. Η μυϊκή αδυναμία του έκανε την Τζέιν, την πρώτη του σύζυγο, να φοβάται πως κάθε σεξουαλική δραστηριότητα μαζί του μπορεί να τον σκοτώσει. «Ο έρωτας μαζί του κατάντησε μια τρομακτική και κενή εμπειρία», γράφει ο Μλοντίνφοφ και ο Χόκινγκ αντιμετώπισε στωικά τον εραστή της γυναίκας του. «Της έδωσε την ευχή του», διαβάζουμε και

πρότεινε μια «νέα διευθέτηση» της οικογένειάς τους που περιελάμβανε αρχικά τους τρεις τους και έπειτα και την Ελέιν Μείσον. Αυτό, βέβαια, δεν κράτησε πολύ και το 1995 τα ζευγάρια τράβηξαν χωριστούς δρόμους.

Η συνεργασία των δυο τους έληξε ένα βράδυ του 2010 στις 8 ακριβώς. Τότε έληξε η τελευταία προθεσμία για την παράδοση του χειρογράφου του «Μεγάλου Σχεδίου». Ο εκδοτικός οίκος Bantam τους είχε δώσει προθεσμία 1,5 έτους για να γράψουν το βιβλίο και τελικά το παρέδωσαν έπειτα από τέσσερα χρόνια και έχοντας πάρει διπλάσια προκαταβολή. «Το πείσμα είναι το σημαντικότερο χαρακτηριστικό μου», συνηθίζει να λέει και είχε δίκιο. Μέχρι τις 8 το βράδυ ο Χόκινγκ έκανε διορθώσεις, ενώ ο Μλοντίνφοφ κόντευε να βάλει τα κλάματα από τις ατελείωτες αλλαγές. Όταν επιτέλους τελείωσαν, ο Χόκινγκ φόρεσε το πιο πλατύ του χαμόγελο. «Χρειάζομαι μια αυστηρή προθεσμία», είπε. «Διαφορετικά δεν τελειώνω ποτέ».

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

**ΔΕΥΤΕΡΑ-
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
17:00 - 19:00**

Τράπεζα Κύπρου

**Πανίκος
Κωνσταντίνου**

ΚΑΛΩΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

**Listen
Live
Radio Live**

24sports.com.cy

**ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ
ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ**

Η ΕΥΡΩΛΙΓΚΑ ΕΡΧΕΤΑΙ ΚΥΠΡΟ!

ΟΡΑΡ BASKETBALL TOURNAMENT

<<ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΚΑΝΔΡΙΩΤΗΣ>>

9-12 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΤΑΣΣΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ - ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Εισιτήρια διατίθενται από την Κυπριακή Ομοσπονδία Καλαθοσφαίρισης, τους συνδέσμους φιλάθλων Ολυμπιακού Πειραιώς και σε όλα τα καταστήματα Stephanis ανά το Παγκύπριο.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ / ΠΑΚΕΤΩΝ

Πακέτα Εισιτηρίων

€ 45 ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ (5 ΑΓΩΝΕΣ)
 € 25 ΜΑΘΗΤΙΚΟ - ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΓΙΑ ΟΛΟ ΥΣ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ (5 ΑΓΩΝΕΣ)
 € 100 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ (2 ΕΝΗΛΙΚΕΣ & 2 ΠΑΙΔΙΑ) ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ (5 ΑΓΩΝΕΣ)

VIP:

€ 150 ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ (5 ΑΓΩΝΕΣ)
 € 75 ΗΜΕΡΗΣΙΟ (2 ΑΓΩΝΕΣ)

ONLINE
ΔΙΑΘΕΣΗ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ:

SoldOut
TICKETS

Επίσημη Ιστοσελίδα www.pneumapromotions.com Για πληροφορίες 7000 32 22

International Basketball Tournament Cyprus

Pneumapromotions

ΤΟ ΤΟΥΡΝΟΥΑ ΤΕΘΗΚΕ ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΣΗΣ

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ: 	ΑΣΗΜΕΝΙΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ: 	ΧΑΛΚΙΝΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ: 	Cablenet and the Cablenet Sports 3 HD sports channel are the sponsors of television broadcasts
ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: 	LOGISTICS BY: 	ΥΠΟΘΗΚΗΤΕΣ: 	ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ:

Αγνώστου, η Τσουνέκο Σασαμότο στο Τόκιο το 1940.

Ιρένε Μπάγιερ-Χεκτ, φοιτήτρια με μπάλα σε παραλία.

Λόλα Αλβαρεζ Μπράβο, The Freeloaders, 1955.

Ιλσε Μπινγκ, «Αυτοπροσωπογραφία με Leica», 1931

Γκαλίνα Σάνκο, «During an Attack», 1943. Σοβιετικοί στρατιώτες με τις χειροβομβίδες στο χέρι.

Η «Νέα γυναίκα» πίσω από την κάμερα

Εκθεση του Μητροπολιτικού Μουσείου Τέχνης της Νέας Υόρκης για τις γυναίκες φωτογράφους της περιόδου 1920-1950

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

«**Ενίωση** ότι η κάμερα ήταν προέκταση των ματιών μου και κινείτο μαζί μου». Η Ιλσε Μπινγκ μας κοιτάζει ουσιαστικά μέσα από τον φακό της φωτογραφικής της μηχανής, αφήνοντας ακάλυπτο μόνον το ένα της μάτι. Τράβηξε το «Αυτοπορτρέτο με Leica» το 1931, και ήταν μία από τις πιο γνωστές φωτογραφίες της: μια αυτοπροσωπογραφία μέσα από τον καθρέφτη που μοιάζει να απεικονίζει αυτή τη σκέψη της. Η σύνθεση του κάδρου και ο τρόπος που στρέφεται προς τον θεατή –ένα πρόσωπο χωρίς σμένο στα δύο, προφίλ και ανφάς– έγινε σύμβολο της μοντερνιστικής φωτογραφίας. Η Μπινγκ ξεκίνησε την καριέρα της ως φωτορεπόρτερ στη Φρανκφούρτη, εγκαταστάθηκε αργότερα στο Παρίσι κι εκεί καθιερώθηκε ως μια πρωτοποριακή καλλιτέχνης που πειραματίστηκε με γωνίες λήψης, κινήσεις της κάμερας και τεχνικές εκτύπωσης. Όταν, πολλά χρόνια αργότερα και ζώντας πλέον στη Νέα Υόρκη, στράφηκε στην ποίηση, ονόμαζε τα ποιήματά της «στιγμιότυπα χωρίς κάμερα», σχολιάζοντας: «Ο,τι κι αν κάνω, είμαι πάντα φωτογράφος».

Η πρωτοποριακή έκθεση του Μητροπολιτικού Μουσείου Τέ-

χνης (MET) της Νέας Υόρκης με τίτλο «The New Woman Behind the Camera» («Η Νέα Γυναίκα πίσω από την κάμερα», έως 2/10) ξεκινά με μια επιλογή εξαιρετικών αυτοπροσωπογραφιών, στις οποίες συχνά απεικονίζεται η φωτογράφος με τη φωτογραφική της μηχανή. Αυτά τα πορτρέτα ορίζουν από την αρχή τη θεματική της έκθεσης: την ανάδειξη του γυναικείου «προσώπου» της φωτογραφίας στις δεκαετίες 1920-1950 και τον τρόπο με τον οποίο εκείνες συνέβαλαν στην εξέλιξη της τέχνης τους. Το υλικό που παρουσιάζεται είναι προϊόν έρευνας και επιδιώκει να αποκαταστήσει μια ιστορία της φωτογραφίας του 20ού αιώνα γεμάτη παραλείψεις.

Η επιμελήτρια Αντρία Νέλσον συγκέντρωσε και αναδεικνύει το έργο –σχεδόν 200 φωτογραφίες– 120 φωτογράφων, πολλές από τις οποίες ήταν έως τώρα άγνωστες. Η δουλειά τους καλύπτει όλα τα είδη φωτογραφίας: εθνογραφία, διαφήμιση, δημοσιογραφία, πολεμικό ρεπορτάζ, μόδα, avant garde καλλιτεχνική σκηνή, αθλητισμό, χορό, φωτογραφία δρόμου και κοινωνικό documentary. Αυτές οι φωτογραφίες που με το έργο τους βοήθησαν να καταγραφεί η πρόσφατη ιστορία του κόσμου προέρχονται από 20 χώρες. Το γεγονός ανατρέπει την αντίληψη

ότι μόνον ο δυτικός κόσμος επέτρεψε στις γυναίκες των αρχών του προηγούμενου αιώνα να πραγματώσουν τη νέα τους ταυτότητα: να γίνουν η «Νέα γυναίκα» που με τη δράση της προκάλεσε επαναστατικές αλλαγές στη ζωή και στην τέχνη. Στην πραγματικότητα αυτός ο όρος αποτελεί ένα παγκόσμιο φαινόμενο, ισχυρή έκφραση της νεωτερικότητας που ενσαρκώθηκε από εκατομμύ-

Μόνη παρατήρηση για αυτήν την πλούσια και πρωτοποριακή δουλειά: η απουσία της «δικής» μας Nelly's.

ρια πραγματικές γυναίκες εκείνης της εποχής – πολλές ανώνυμες, λιγότερες επώνυμες και διάσημες.

Η «Νέα γυναίκα» των αρχών του 20ού αιώνα είναι γνωστή σε κάθε γλώσσα με άλλο όνομα: λέγεται «nouvelle femme», «neue frau», «modan gärn» και «xin nüxing». Στην Αθήνα την περιέγραψαν οι στίχοι του Μπάμπη Αννινού και του Γιώργου Στοκόπουλου σε σύνθεση του Θεόφραστου Σακελλαρίδη στην επιθεώρηση «Παναθήναια του 1908»: «Εγώ είμαι η νέα γυναίκα/

Που θα καπνίζω και θα ψηφίζω/ Η καθεμιά μας αξίζει για δέκα/ Δεν δινω γι' άντρα έναν παρά». Είναι πιο εύκολο να αναγνωρίσει κανείς τη μορφή της παρά να προσδιορίσει τα χαρακτηριστικά της. Έχει βαμμένα μαλλιά, συχνά χτενισμένα σε κοντό καρέ, μακιγιάρεται και ντύνεται κομψά αλλά τολμηρά για τα ήθη της εποχής – οι στίχοι στο τραγούδι συνέχισαν: «Δεν θέλω φούστες, κορσέδες, σουσύτες/ Και δεν πετώ σε κορδελίτσες τον παρά».

Αυτές οι εικόνες μιας νεοαποκτηθείσας αυτοπεποίθησης γεμίζουν τις σελίδες των περιοδικών και γοήτουν τον κινηματογράφο, καταρρίπτοντας τις συμβατικές ιδέες για το φύλο. Για πολλές από αυτές τις τολμηρές γυναίκες η φωτογραφική μηχανή ήταν ένα μέσο για να επιβεβαιώσουν την ανεξαρτησία τους και να εκφραστούν καλλιτεχνικά. Στη διάρκεια της πολυτάραχης περιόδου που διαμορφώθηκε από δύο παγκόσμιους πολέμους, οι γυναίκες φωτογράφοι μπήκαν στην πρώτη γραμμή των πειραματισμών και παρήγαγαν ανεκτίμητα οπτικά τεκμήρια, που αντικατοπτρίζουν τόσο τις προσωπικές τους εμπειρίες όσο και τις κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές της εποχής.

Η Ρωσίδα φωτογράφος Γκαλίνα Σάνκο υπήρξε μία από τις ελάχιστες

γυναίκες που εργάστηκαν ως πολεμικές ανταποκρίτριες κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Αν και ήταν ήδη επαγγελματίας φωτορεπόρτερ, προκειμένου να βρεθεί στην πρώτη γραμμή εκπαιδεύτηκε ως νοσοκόμα και αργότερα ως μηχανικός και οδηγός οχημάτων. Η φωτογραφία της «During an Attack» τραβήχτηκε το 1943 και «συλλαμβάνει» επάνω στην κίνηση δύο Ρώσους στρατιώτες που απλώνουν το δεξί τους χέρι σε μια συγχρονισμένη κίνηση, λίγο πριν οι χειροβομβίδες φύγουν μέσα από τα δάκτυλά τους. Η εικόνα είναι θολή και ελαφρώς κουνημένη, γεγονός που υποδηλώνει ότι η Σάνκο βρισκόταν πολύ κοντά τους, μέσα στο πεδίο της μάχης. Προφανώς αυτό εξηγεί και το ότι τραυματίστηκε δύο φορές στη διάρκεια αποστολών.

Κατά τη χρονική περίοδο που εξετάζει η έκθεση, η άνοδος του Τύπου γέννησε την ανάγκη του φωτορεπορτάζ. Παράλληλα, το ίδιο το μέσο, η κάμερα, έγινε πιο ελαφριά και εύχρηστη, ωθώντας τις γυναίκες να βγουν από την ασφάλεια του στούντιο για να εξερευνήσουν τον κόσμο που ζούσαν. Εισπράττοντας έντονα τις επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και την αυξανόμενη πολιτική αναταραχή, πολλές δημιούργησαν εικόνες που

εξέφρασαν τη φτώχεια, την κοινωνική ανισότητα και κινητοποίησαν την κοινή γνώμη. Κάποιες συνέχισαν ακόμη περισσότερο. Τα ονόματα της Λι Μίλερ και της Μάργκαρετ Μπουρκ-Γουάιτ μιά είναι ίσως περισσότερο γνωστά από αυτά της Τερέζ Μπόνεϊ, της Σάνκο ή της Γερμανίδας Γκέρτα Τάρο. Όλες βρέθηκαν μέσα στον πόλεμο –οι δύο πρώτες εργάστηκαν επαγγελματικά ακολουθώντας τα αμερικανικά συμμαχικά στρατεύματα–, ενώ η Τάρο ταξίδεψε στην Ισπανία το 1936 μαζί με τον Ρόμπερτ Κάπα και σκοτώθηκε τον Ιούλιο του 1937, στη διάρκεια της μάχης του Μπρουνέτε, πριν προλάβει να κλείσει τα 27 της χρόνια.

Οι εικόνες της Χιροσίμα μετά τον βομβαρδισμό που διέσωσε με τον φακό της η Τσουνέκο Σασαμότο και οι φωτογραφίες της νεοσύστατης Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας από τις Χου Μπo και Νιου Γουέιγιο που προσθέτουν ακόμη μερικές όψεις στην πολύπλοκη μορφή της μεταπολεμικής εποχής. Ίσως η μόνη μας παρατήρηση για αυτή την πλούσια, εμπειριστατώμενη έκθεση είναι η απουσία της «δικής» μας Nelly's, της Μικρασιάτισσας Έλλης Σουγιουλτζόγλου-Σεραϊδάρη, που μέσα από το φωτογραφικό της έργο στοιχειοθετεί το πανόραμα της Ελλάδας του Μεσοπολέμου.

Ελειπε το κεντρί, αλλά δεν βαριέσαι

Τριάντα χρόνια μετά την κυκλοφορία του άλμπουμ «Nevermind», η επιρροή του στη μουσική παραμένει αντικείμενο συζήτησης

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Υπάρχουν τρία βίντεο που αξίζει να δει κάποιος στο YouTube—αυτή τη βάση κινούμενων εικόνων που είναι λάκκος νοσταλγίας—με αφορμή τα 30 χρόνια από την κυκλοφορία του «Nevermind». Στο πρώτο κλιπ, το «Smells Like Teen Spirit» κάνει το ντεμπούτο του, δημόσια, σε μια συναυλία στο Σιάτλ, ένα μήνα προτού ηχογραφηθεί. Ο Κερτ Κομπέιν αναφέρει τον τίτλο του τραγουδιού, οι θεατές δεν αντιδρούν. Δεν φαίνεται να τι θα επακολουθήσει.

Το δεύτερο απόσπασμα μας μεταφέρει στο αυγουστιάτικο φεστιβάλ του Ρέντινγκ, εκεί όπου οι Nirvana θα θριαμβεύσουν την επόμενη χρονιά. Ακουγεται το ριφ της κιθάρας, μπαίνουν τα τύμπανα και το μπάσο. Όσοι έχουν στριμωχτεί κοντά στη σκηνή αντιδρούν χορεύοντας. Οι υπόλοιποι στέκονται παγωμένοι.

Δεν ξέρω πώς σχηματίζεται ένα κοινό, μα εκείνη τη στιγμή βλέπουμε το τραγούδι να μεταμορφώνεται ύπουλα σ' ένα τεράστιο αγκίστρι που γαντζώνει το μυαλό των ανθρώπων. «Είναι η μέθοδος να γράφω μελωδίες», είχε αναφέρει ο Κομπέν στον βιογράφο του συγκροτήματος Μάικλ Αζεραντ.

Στο τελευταίο απόσπασμα, ο χαριτωμένος παρουσιαστής του MTV αναγγέλλει την παγκόσμια πρεμιέρα του βιντεοκλίπ, μια εβδομάδα μετά την έκδοση του άλμπουμ, τον Σεπτέμβριο του '91. Ημουν κι εγώ εκεί, μια μέρα πριν κλείσω τα δεκαεπτά, και δεν θα ξεχάσω την επίδραση που άσκησε πάνω μου

το τραγούδι. Λες κι ένα χέρι με είχε τινάξει μακριά από το πατρικό σαλόνι.

Τέτοια κομμάτια σε αποκόβουν από την καθημερινότητα, σε τοποθετούν σ' ένα όνειρο έντασης, για να σε γυρίσουν εξαντλημένο στην αληθινή ζωή με τον πιο βίαιο τρόπο.

Για να είμαστε δίκαιοι, το «Nevermind» δεν αποτέλεσε μια καινοτόμο δισκογραφική πρόταση όπως το «Daydream Nation» των Sonic Youth ή το «Surfer Rosa» των Pixies, κυκλοφορίες αμφότερες το '88. Αλλά το κοινωνικό τράνταγ-

Ακόμα κι αν οι Nirvana
απέφυγαν την παγίδα
του εμπορικού ήχου,
στην πραγματικότητα
άνοιξαν τον δρόμο
για την παρακμή
του ανεξάρτητου ροκ.

μα που προκάλεσε ήταν σαφώς πιο ισχυρό, επειδή αποκάλυψε ένα ολόκληρο έθνος νέων που ήταν κουλουριασμένοι πίσω από ένα συγκεκριμένο μουσικό ιδίωμα, γεγονός που οδήγησε αναπόφευκτα στο τέλος του ιδιώματος.

Αφού η εφηβική ωριμότητα (στον βαθμό που η ωριμότητα είναι καμουφλαρισμένη αθωότητα) αξιοποιήθηκε και παρουσιάστηκε στην πιο εξωστρεφή της μορφή, έχασε το μοναδικό της όπλο. Την αιχμή.

Ακόμα κι αν οι Nirvana απέφυγαν την παγίδα του εμπορίου

Πρόσωπα το μωρό του εξωφύλλου, ο τριαντάχρονος σήμερα Σπένσερ Ελντεν, απαίτησε -καθυστερημένα- αποζημίωση διότι το γυμνό του μόριο έχει αναπαραχθεί σε εκατομμύρια κόπιες, χωρίς την άδεια των γονέων του.

ήνου, διατηρώντας μια τραχιά στάση απέναντι στη βιομηχανία του θεάματος, υπερασπιζόμενοι την πανκ καταγωγή τους, στην πραγματικότητα άνοιξαν τον δρόμο για την παρακμή του ανεξάρτητου ροκ. Στην εποχή που ζούμε, τα περισσότερα αξιόλογα συγκροτήματα έχουν επαρκείς δεξιότητες, έχουν καταναλώσει τεράστιες ποσότητες μουσικής, μα δυστυχώς απουσιάζει από το σώμα των συνθέσεών τους το βασικότερο μέρος: το νεύρο, το κεντρί.

μένος στη μουσική. Ένας σχολαστικός που συνήθιζε να συντάσσει στα τετράδιά του λίστες με τ' αγαπημένα του ακούσματα. Αλλωστε, ποτέ δεν απέφυγε τις επιρροές που δέχτηκε από ένα πλήθος μουσικών. Το πρόγραμμά του όμως ήταν διαφορετικό, καθώς αυτό που τώλμιζε στις αρχές της δεκαετίας του '90 ήταν να γεφυρώσει στοιχεία από μπάντες που ήταν αντίθετες λογικά, δομώντας παράλληλα έναν αυθεντικό προσωπικό ήχο που έδειχνε απόδραμα τις πηγές του. Ήταν ευγνώμων για τους συναδέλφους του, επειδή πίστευε

πως η μουσική είναι στρώσεις από γενιές. Μέσα από τα τραγούδια του έφτιαξε ένα δίκτυο για να τις διαφυλάξει και να τις προσφέρει σ' ένα ευρύ κοινό, επιμένοντας ταυτόχρονα στην αυτονομία του.

Επομένως, αν από τη μία, το ακουστικό κονσέρτο στη Νέα Υόρκη, που τυπώθηκε μετά την αυτοκτονία του, κατέληξε να είναι ένας δίσκος διασκευών, από την άλλη, αυτό που συνέβη ήταν να οβηστούν από τ' αυτά των ακροατών οι πρωτότυπες εκτελέσεις και να αντικατασταθούν από εκείνες του Nirvana.

Κι ας επρόκειτο για μια σύνθεση του Μπόουι ή ένα μπλουζ του Λεντ Μπέλι.

Οι ενδοιασμοί

Επιστρέφοντας στο '91, θυμάμαι πως είχα ενδοιασμούς 'ν' αγοράσω το «Nevermind». Πίστευα πως το «Teen Spirit» θα ήταν το μοναδικό σπουδαίο κομμάτι. Όταν έβαλα τον δίσκο στο πικάπ, δεν ενθουσιάστηκα. Ωστόσο, γρήγορα κατάλαβα γύρω μου. Αξανα, οι συμμαθητές μου ενδιαφέρονταν για τα βινύλια που ανταλλάσσαμε με τους φίλους μου. Είχαμε πάψει να είμαστε αόρατοι.

Αναρωτιέμαι τι εντύπωση να είχα προκαλέσει κοιβαλόνας στον μεγάλο σχολικό διάδρομο το εξωφύλλο με το βρέφος που κολυμπά στην πισίνα, έτοιμο ν' αρπάξει το δολάριο. Μάλλον καμία, συγκριτικά με τις πρόσφατες εξελίξεις, καθώς ο Σπένσερ Ελντεν, τριαντάρης πια, απαίτησε, καθυστερημένα, αποζημίωση. Το γυνόι του μόριο έχει αναπαρχθεί σε εκατομμύρια κόπες χωρίς την άδεια των γονέων του.

Ξεφυλλίζοντας τη βιογραφία του Αζεραντ, ανακάλυψα μια ενανταχική φωτογραφία που είχε ετοιμάσει η δισκογραφική εταιρεία. Απλώς είχε αφαιρεθεί το πέος. Ίσως η συγκεκριμένη λύση να ικανοποιούσε τον μυντητή. Δίκως διάθεση να εκφέρω γνώμην (πάντα προτιμούσα τη θέση του ενόχου από τον δικαστή), οφείλω να επισημάνω πως κάτι έλειπε από την εικόνα. Δεν ήταν το πουλί. Νομίζω πως ήταν το κεντρί. Μα δεν βαριέσαι.

WE BREED CHAMPIONS

ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ 1 MASTERS TENNIS

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ ΑΝΔΡΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΕΓΑΛΕΜΟΣ
ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ BS14 ΚΑΙ BD16

ΘΕΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ
ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΡΙΑ GS14 ΚΑΙ GD14

ΝΙΚΟΛΑΣ ΛΟΤΤΙΔΗΣ
ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ BS12

ANNA BYCHENKO
GS12 ΚΑΙ GD12

ΜΙΧΑΗΛ ΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ
ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ BD16

ΜΑΡΙΑ ΧΑΡΑ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ
ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΡΙΑ GD14

ΚΛΕΙΩ ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ
ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΡΙΑ GD 12

(ΤΩΡΑ ΚΑΙ ΣΤΟ MELKONIAN EDUCATIONAL INSTITUTE)

Για περισσότερες πληροφορίες
E-mail: info@tennismasteracademy.com.cy
Τηλέφωνο: 22105929 / 99606625

ΚΟΡΥΤΕΣ

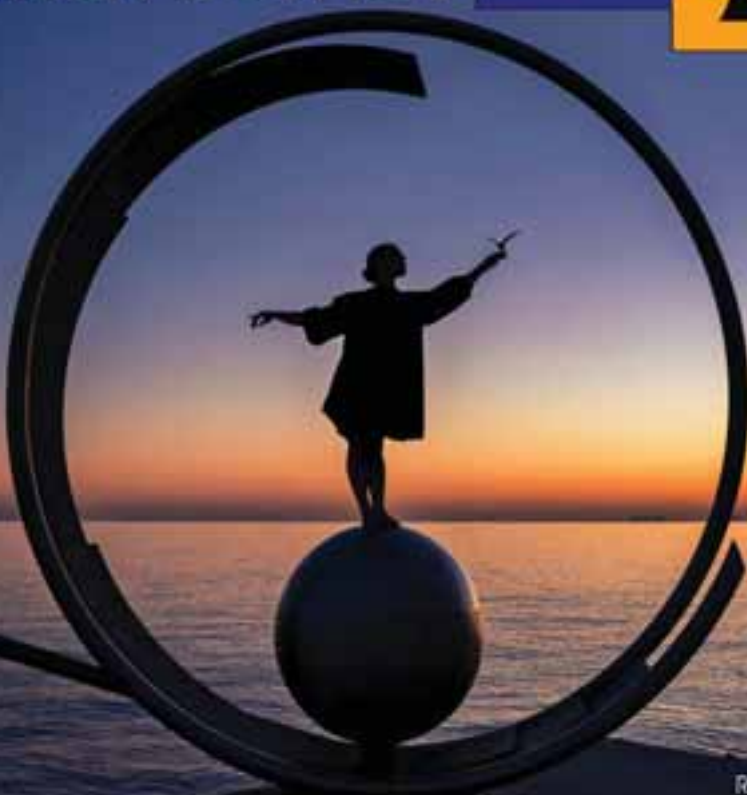

POWERED BY

Για τον άρρηκτο
και τον γοργισμένο

30 χρόνια

KANALI 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

Ramos Kotsonis

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΕΒΑΔΑ Κεραμικά

Τη μεγάλη κεραμική παράδοση από το Νέο Μεξικό φέρει η εικαστικός Ρόουζ Μπ. Σίμπσον, που εκθέτει αυτήν την περίοδο στο Μουσείο Τέχνης της Νεβάδας στο Ρίνο. Η Σίμπσον, σύμφωνα με εκπρόσωπο του μουσείου, είναι ένα από τα ανερχόμενα ονόματα στον τομέα της κεραμικής στις ΗΠΑ. Εκφράζει την πανάρχαια παράδοση αγγειοπλαστικής της περιοχής της Σάντα Κλάρα Πουέμπλο και η ίδια επηρεάστηκε από τα παραδοσιακά κεραμικά που έφτιαχνε η μητέρα της.

ΠΑΡΙΣΙ

Αναλογικές φωτογραφίες

Για πρώτη φορά το Γαλλικό Πρακτορείο Ειδήσεων (AFP) δημοπρατεί μέρος των αναλογικών φωτογραφιών που ανήκουν στις συλλογές του. Η διαδικτυακή δημοπρασία θα γίνει στις 3 Οκτωβρίου και περιλαμβάνει φωτογραφίες από την απελευθέρωση των Παρισίων, την ομιλία του Μάρτιν Λούθερ Κινγκ το 1963, το πτώμα του Τσε Γκεβάρα, την έξοδο του Νέλσον Μαντέλα από τη φυλακή το 1990 και άλλες. Όπως λέει το πρακτορείο, ορισμένες από τις φωτογραφίες αποτελούν έκπληξη.

ΓΚΑΝΑ

Για την πατρίδα

Ο διάσημος και ιδιαίτερα επιτυχημένος αρχιτέκτων από την Γκάνα, Ντέιβιντ Αντζάγε, με έδρα το Λονδίνο, προχώρησε σε συνεργασία με την κυβέρνηση της πατρίδας του. Το γραφείο του, Adjaye Associates, με παρουσία 21 ετών στο Ηνωμένο Βασίλειο, προσφέρει μελέτη για 101 περιφερειακά νοσοκομεία που θα παρέχουν υψηλής ποιότητας υπηρεσίες στους κατοίκους της Γκάνας, η οποία έχει πληθυσμό περί τα 30 εκατομμύρια. Η κυβέρνηση της χώρας θα διαθέσει 110 εκατ. δολάρια.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Frieze 2021

Η μεγάλη φουάρ για γκαλερί από όλον τον κόσμο και καλλιτεχνών, η περίφημη Frieze, η μεγάλη εικαστική συνάντηση, θα γίνει φέτος κανονικά στο Λονδίνο από τις 13 ως τις 17 Οκτωβρίου. Στο Ριτζεντς Παρκ θα δώσουν ραντεβού κορυφαιοί γκαλερίστες από την Ευρώπη, την Ασία και την Αμερική φέρνοντας όλων των ειδών τα ρεύματα, τις τάσεις και τις αναζητήσεις. Είναι το μεγάλο ετήσιο βαρόμετρο με πλήθος εκδηλώσεων για την αγορά της τέχνης.

ΛΟΣ ΑΝΤΖΕΛΕΣ

Ο Πουσέν και ο χορός

Την πρώτη μονογραφία για τη σχέση του Νικολά Πουσέν με τον χορό θα κυκλοφορήσει το Μουσείο Πολ Γκετί στην Καλιφόρνια, ώστε να συμπέσει με την έκθεση για τον Γάλλο ζωγράφο τον Οκτώβριο στη Νάσιοναλ Γκάλери του Λονδίνου (η έκθεση θα μεταφερθεί αργότερα στο Μουσείο Γκετί). Η μελέτη τοποθετεί τον ζωγράφο στη Ρώμη του 17ου αιώνα όπου ο Πουσέν βρήκε αναφορές για τον χορό στα αρχαία μνημεία και στην τέχνη της Αναγέννησης.

Το «Κορίτσι που διαβάζει γράμμα μπροστά στο ανοικτό παράθυρο», το διάσημο έργο του Βερμέερ, πλήρως αποκατεστημένο.

Ο Ερωτας, ο Βερμέερ και το κορίτσι που διαβάζει

Ο τρόπος που επανέρχονται στη δημοσιότητα οι Μεγάλοι Δάσκαλοι είναι μια καμπύλη στον χρόνο όχι πάντα αυτονόητη. Ο Βερμέερ (όπως και ο Ρέμπραντ) δεν ήταν πάντα στην κορυφή της Ιστορίας της Τέχνης. Η ανέλυσή τους οφείλεται κυρίως στην άνοδο των μεσαιών τάξεων σταδιακά μετά το 1750 και κυρίως στα τέλη του 19ου αιώνα όταν διαμορφώθηκε το δυτικό γούστο με τον τρόπο που το κατανοούμε ως σήμερα. Η μεγάλη δημοσιότητα που πήρε η αποκατάσταση του κοσμογάππτου έργου του Γιόχανες Βερμέερ «Κορίτσι που διαβάζει γράμμα μπροστά σε ανοικτό παράθυρο», είναι ενδεικτική της οικουμενικότητας της τέχνης των Μεγάλων Δασκάλων αλλά και της εξέλιξης της τεχνολογίας στην υπηρεσία της συντήρησης έργων τέχνης. Η Πινακοθήκη της Δρέσδης ήταν στο προσκήνιο αυτήν την περίοδο με τη μεγάλη, ομολογουμένως, επιτυχία της ολοκληρωμένης αποκατάστασης του έργου και της παράδοσής του, με τον θεό Ερωτα να είναι πλήρως ορατός στο βάθος και να δίνει άλλο νόημα και ερμηνεία στο θέμα του πίνακα. Είναι σαφέστατο ότι η κοπέλα διαβάζει ερωτική επιστολή και ότι ο Ερωτας στο βάθος δεν είχε καλυφθεί από τον ίδιο τον Βερμέερ αλλά από μεταγενέστερες επεμβάσεις. Ήδη από το 1979 ήταν γνωστό πως πίσω από το σκοτεινό φόντο υπήρχε ένας καλυμμένος Ερωτας.

Η διαπίστωση αυτή είχε γίνει με ακτινογραφία και με τα δεδομένα της τεχνολογίας της εποχής. Αλλά οι περισσότεροι πίστευαν πως ήταν ο ίδιος ο Βερμέερ που είχε αποφασίσει να καλύψει τον Ερωτα. Στη Δρέσδη εφαρμόστηκε η τελευταία τεχνονομία για τις αποκαταστάσεις έργων του 17ου αιώνα. Το «Κορίτσι που διαβάζει γράμμα» είναι της περιόδου 1657-1659, ένα έργο ωριμότητας αλλά και συμβολισμού για τα αστικά ήθη της Ολλανδίας του Χρυσού Αιώνα. Όπως έχει αναγγείλει η Πινακοθήκη της Δρέσδης, το έργο μετά την αποκατάσταση βρίσκεται ακριβώς στην ίδια κατάσταση που βρισκόταν στο ατελιέ του Βερμέερ. Ακόμη και η κορνίζα και μια αισθητική ήθη της Ολλανδίας του Χρυσού Αιώνα. Όπως έχει αναγγείλει η Πινακοθήκη της Δρέσδης, το έργο μετά την αποκατάσταση βρίσκεται ακριβώς στην ίδια κατάσταση που βρισκόταν στο ατελιέ του Βερμέερ. Ακόμη και η κορνίζα και μια αισθητική ήθη της Ολλανδίας του Χρυσού Αιώνα. Όπως έχει αναγγείλει η Πινακοθήκη της Δρέσδης, το έργο μετά την αποκατάσταση βρίσκεται ακριβώς στην ίδια κατάσταση που βρισκόταν στο ατελιέ του Βερμέερ. Ακόμη και η κορνίζα και μια αισθητική ήθη της Ολλανδίας του Χρυσού Αιώνα.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει Ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

Το αναπάντητο ερώτημα

«Ένας άνθρωπος είπε στο σύμπαν: “Κύριε, υπάρχω!” “Ναι, αλλά”, απάντησε το σύμπαν, “το γεγονός αυτό δεν μου έχει δημιουργήσει κάποιο αίσθημα υποχρέωσης”». Αυτό το πολύ σύντομο πεζοποίημα του Αμερικανού δημοσιογράφου και συγγραφέα Στίβεν Κρέιν εκδόθηκε το 1899 (ένα χρόνο προτού πεθάνει, στα είκοσι εννέα του).

Εννέα χρόνια αργότερα, το 1908, ένας άλλος Αμερικανός, μουσικός αυτή τη φορά (και ασφαλιστής το επάγγελμα!), ο Τσαρλς Αϊβς (1874-1954) συνέθεσε ένα επίσης πολύ σύντομο συμφωνικό έργο (διάρκειας μόλις τεσσάρων λεπτών και κάτι), στο οποίο έδωσε τον τίτλο «Το αναπάντητο ερώτημα» (The Unanswered Question).

Ο μεθοδικός, ήρεμος και διακριτικός Αϊβς δεν είχε καμία σχέση με τον ατίθασο, περιπετειώδη Κρέιν. Κι ωστόσο, είναι σαν να συναντιού-

Σε κάθε της ερώτηση, η απάντηση «είναι ένα ψέμα», αν και η απόλυτα «εσφαλμένη απάντηση είναι ο χρόνος».

νται μέσα στη δημιουργική ανησυχία τους: είναι λες και ο συνθέτης να προσπάθησε να αποδώσει με ήχους –αλλά και με ένα μεγάλο, εμφραστικό ερωτηματικό– την αυθάδικη δήλωση του ανθρώπου στο ποίημα. Πιθανολογείται πως η έμπνευση του Αϊβς πυροδοτήθηκε από ένα άλλο ποίημα, του «πατριάρχη» της αμερικανικής γραμματολογίας, του Ραλφ Ουόλντο Εμερσον, με τον (ενδεικτικό) τίτλο «Η σφίγγα» (1841), η οποία είναι η ίδια «το αναπάντητο ερώτημα». Σε κάθε της ερώτηση, η απάντηση «είναι ένα ψέμα», αν και

«Ένας άνθρωπος είπε στο σύμπαν: “Κύριε, υπάρχω!” “Ναι, αλλά”, απάντησε το σύμπαν, “το γεγονός αυτό δεν μου έχει δημιουργήσει κάποιο αίσθημα υποχρέωσης”».

η απόλυτα «εσφαλμένη απάντηση είναι ο χρόνος». Το μικρό-μεγάλο έργο του Αϊβς αποπειράται να αποτυπώσει μουσικά το άχρονο μέσα από μια υποβλητική, φαινομενική «ακινησία» των εγχόρδων, σε συνδυασμό με το απειλητικό, παράφωνο σχόλιο μιας μοναχικής τρομπέτας, το οποίο συμπληρώνεται από την επίσης σκοπμην κακοφωνία των ζύλινων πνευστών: στην αρχή ακούγονται πιο συμμαζεμένα, στη συνέχεια όμως παρεκτρέπονται σε εξαλλοσύνες. Η ομορφιά του έργου έγκειται στην (αμερικανική) οικονομία και στην γκροτέσκα χροιά του – και σε μια, κάποια δόση, υπόνοηση, υπαινικτικού (επίσης αμερικανικού) χιούμορ. Ειδικά τα έγχορδα είναι σαν να ανοίγουν ένα παράθυρο σε έναν κόσμο που υποψιάζομαστε διαρκώς αλλά δεν αντέχουμε να ψάξουμε. Το «Η φύσις αγαπά να κρύβεται»

ίσως να βρίσκει σε αυτά τα θλιμμένα όσο και σαγηνευτικά έγχορδα την ιδανική, σύγχρονη έκφρασή του. ‘Η αλλιώς, πώς το κρυπτικό έχει μέσα του εγκιβωτισμένο τη δίψα μας για το αλλιώς. Το «Αναπάντητο ερώτημα», έτσι όπως πάει να απεικονίσει αυτό που δεν απεικονίζεται (το άχρονο), μας υπενθυμίζει τον ζωτικής σημασίας ρόλο της αέναης κίνησης σε έναν βίο καταδικασμένο στη φθορά αρχής εξ αρχής. Με έναν πολύ διεστραμμένο τρόπο, το μουσικό έργο έχει ένα γλεντζέδικο στοιχείο και όχι την οργή του ποικητικού επιγράμματος του Κρέιν. Σε πείσμα της ακινησίας που επιτάσσει η αιωνιότητα, η ίδια η ύπαρξη, ρωτώντας και μη παίρνοντας καμία απάντηση, δεν παύει να κινείται, όπως οι πλανήτες, τα άστρα, οι γαλαξίες μέσα στο απέραντο, παγερά αδιάφορο σύμπαν.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Ζωή μέσα στην αλήθεια

A. R. PHOTO / JANA BARITA

Ο Βάτσολαβ Χάβελ (1936-2011) φιλοδοξούσε να γίνει συγγραφέας, όχι πολιτικός. Η ζωή όμως αλλιώς τα έφερε.

Φέτος κλείνουν δέκα χρόνια από τον θάνατο του Βάτσολαβ Χάβελ και γίνονται εκδηλώσεις στη μνήμη του. Έχουν προγραμματιστεί και στην Αθήνα.

Λύτερο αυτοκίνητο, λίγο περισσότερη κατανάλωση – κάτι στο οποίο τους ωθεί το ίδιο το κοινωνιστικό –υποτίθεται– καθεστώς. Η κοινωνία της Τσεχοσλοβακίας, όπως όλες ανεξαιρέτως οι κοινωνίες των καπιταλιστών που ο Χάβελ ονόμαζε προσφυώς «μετα-ολοκληρωτικές δικτατορίες» και τις ανέλυσε σε ένα από τα καλύτερα δοκίμιά του («Η εξουσία αυτών που δεν έχουν εξουσία», 1978), είναι κοινωνίες της κυριαρχίας του ψεύδους και της υποκρισίας. Η κομμουνιστική ιδεολογία είχε γίνει μια σειρά από συνθήματα, που κανείς δεν τα πίστευε, ούτε εκείνοι που τα

έλεγαν ούτε εκείνοι που τα άκουγαν. Αποτελούσαν απλώς ένα στοιχείο του τελετουργικού. Το καθεστώς άλλωστε δεν ζητούσε από τους ανθρώπους να τα πιστεύουν, αλλά να ζουν απλώς μαζί τους. Η κυριαρχία του ψεύδους όμως δεν είναι χωρίς ηθικές συνέπειες. Σταλάζει στην ψυχή των ανθρώπων τον κυνισμό – ανεπαισθήτως. Από την άλλη, ένα τέτοιο καθεστώς είναι ουσιαστικά χωρίς καμία λαϊκή υποστήριξη, γι’ αυτό και μπορεί να καταρρεύσει σαν χάρτινος πύργος. Δεν χρειάζονταν να κάνουν πολλά οι άνθρωποι, αρκούσε να αντιδράσουν ηθικά και να αποφασίσουν να πάψουν να ζουν μέσα στο ψέμα. Η κύρια απειλή κατά του καθεστώτος ήταν αυτό που ο Χάβελ ονόμαζε «ζωή μέσα στην αλήθεια».

Σε μια τέτοια ηθική βάση οικοδομήθηκε η Χάρτα 77, που δημοσιεύθηκε στην Πράγα, εννιά χρόνια μετά την Ανοίξη της, στις αρχές Ιανουαρίου 1977. Το αεράκι εκείνης της Ανοίξης υπέννεε ακόμη. Είναι πολύ χαρακτηριστικό ότι ένα από τα γεγονότα που

οδήγησαν στη γέννηση της Χάρτας ήταν η σύλληψη και φυλάκιση, τον Μάρτιο του 1976, των μελών του ροκ συγκροτήματος «The Plastic People of the Universe», μαζί με άλλους μουσικούς, που δεν διεκδικούσαν τίποτε άλλο από το να παίζουν τη μουσική που τους άρεσε. Η Χάρτα 77 δεν είχε πολιτικό πρόγραμμα, ήταν ένα ηθικό κίνημα, μια ενθάρρυνση των ανθρώπων να πάψουν να ζουν μέσα στο ψέμα, να διεκδικήσουν την αλήθεια τους, δηλαδή την αξιοπρέπειά τους. Ο Χάβελ (που είναι ένας από τους τρεις πρώτους εκπροσώπους της, μαζί με τον φιλόσοφο Γιαν Πάτοτσκα και τον Γίρι Χάγκεκ, παλιό υπουργό Εξωτερικών στην κυβέρνηση του Ντούμπτσεκ) θα εξηγήσει και θα τονίσει τον ηθικό χαρακτήρα της Χάρτας, στο δοκίμιό του «Το νόημα της Χάρτας 77», που δημοσιεύθηκε το 1986, στην επέτειο των δέκα χρόνων της.

Ο Χάβελ δεν είναι ο μόνος συγγραφέας που αναμειχθηκε ενεργά στην πολιτική και ανέλαβε υψηλά πολιτικά καθήκοντα, κανείς όμως από τους άλλους δεν εκλέχτηκε δύο φορές πρόεδρος της Δημοκρατίας. Εκείνος που ξεκίνησε τη ζωή του ως συγγραφέας έγινε διάσημος ως πολιτικός. Δεν ξέρω πόσο τον παρηγορούσε αυτό. Χίλιες δόξες να αποκτίσει ένας άνθρωπος που του μπηκε κάποτε η ιδέα να χτίσει έναν κόσμο με λέξεις, τον δικό του κόσμο, καμία δεν του δίνει την ικανοποίηση που του χαρίζει η στιγμή που, έπειτα από κόπο, βάζει την τελεία σε ένα γραφτό του, νιώθοντας ότι έφτασε κοντά σε εκείνο που ήθελε να πει, και κανένας έπαινος δεν μπορεί για αυτόν να συγκριθεί με τον έπαινο του επαρκούς αναγνώστη. Ο Χάβελ έκανε στη ζωή του αυτό που ήταν να κάνει. Ο κανένας μας, αν δεν του τύχουν μεγάλες ατυχίες, κάνει όσα του καθορίζει ένας περίεργος και ακατανόητος προσωπικός μηχανισμός. Δεν ξέρω – κανείς δεν μπορεί να ξεριχνουφρύφρ απολογισμό της ζωής του που έκανε ο ίδιος ο Χάβελ, βαριά άρρωστος, τον τελευταίο καιρό πριν πεθάνει, πτετωώ όμως με μεγάλη βεβαιότητα πως εμείς οι άλλοι έχουμε κάθε λόγο να τον ευγνωμονούμε για τη μεγάλη προσφορά του στη δημοκρατία και να τιμούμε με σεβασμό τη μνήμη του.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ
Διάψαλμα
εκδ. Εντεκτηρίου, σελ. 102

Η λέξη «διάψαλμα» έλκει την καταγωγή της από την αρμονική των ψαλμών. Είναι η άχνα μεταξύ δύο ψαλμικών συχορδιών. Συνεπώς η λέξη φέρει τις αντιπαραθέσεις μιας μυσταγωγικής μουσικής. Την ίδια στιγμή το «Διάψαλμα» είναι το καλύτερο πεζό της συλλογής της Κατερίνας Παναγιωτοπούλου. Δύο νεαροί μουσικοί, ο ένας στο βιολί και η άλλη στο πιάνο, δρασκελίζουν ανεπίγνωστα βαθιά χάσματα, χαραγμένα από την ιδιωτική και συλλογική ιστορία, και μέσα από το σμίξιμο των χορδών αποκαθαίρουν άδεια τραύματα. Κάθε παύση, «ο απόηχος της συχορίας μέσα στο διάψαλμα», προανήγγειλε τη συνάντησή. Συνταράζει η μεταρσιωτική ένωση των δύο μελωδιών. Οι σιωπές του πιάνου γίνονταν «σπουδή διαστολής, που παρέπεμπε σε διάψαλμα». Η πανίστρια «κράταγε τις νότες κι έστελνε τον απόηχό τους να σμίξει» με τον άνδρα που κρατούσε το δοξάρι. «Αρπάζοντας τον απόηχο από τις νότες της με το βιολί του, οδηγούσε τις αναπνοές της σε κρεσέντο».

του Εμφυλίου. Όταν φοβόταν, μια αντάρτισσα του βουνού «έσφιγγε τα μάτια της καλώντας το γαλάζιο». Ενα κομματάκι θάλασσας.

Παρά τη δυνατότητα της πραγματικότητας, η γραφή δεν απεμπολεί τον θαυματοποιό της ρόλο. Τα γράμματα, λόγου χάριν, προσεζάρχουν στη μυθοπλασία αρκετών πεζών. Μια γυναίκα διαβάζει σε δύο άνδρες τα μεταθανάτια γράμματα της μητέρας της, αναζητώντας στα πρόσωπά τους τον πατέρα της. Κάθε βράδυ ο ένας άνδρας έπαιζε πιάνο. Πιγμένη στη μουσική, στο σκοτάδι και στις λέξεις, η γυναίκα αφηνόταν στο όνειρο: «ο

νους της άρπαζε τα μετέωρα, τα κάρφωνε στο χώμα και δημιουργούσε μια άλλη πραγματικότητα». Ενας νεαρός άνδρας γράφει ποιήματα σε καρτιά υγείας. Έτσι, σαν δάρο. Ήταν η μόνη περιουσία που κατέλιπε προτού πέσει άδωρος στην κηδεία της μητέρας του. Ενα ανδρόγγυνο που ζει με τον φόβο του αποχωρισμού επινοεί έναν

κώδικα ανάγνωσης της αλληλογραφίας. Τα κρυπτογραφημένα γράμματα του νεκρού διαβάζονται στο τέλος του διηγήματος εν είδει νέμεσης για τα εμφυλιακά ανομήματα. Μια συγγραφέας πασχίζει να αποκαταστήσει την αλήθεια μιας βιογραφίας και μόνο αφότου διεξήλθε γραπτά τεκμήρια συνειδητοποιήσει πως έγραφε την αυτοβιογραφία της.

Η γραφή της Παναγιωτοπούλου ευδοκίμει περισσότερο στην ονειροφαντασία παρά στην ιστοριογραφία. Δηλωτικό αυτής της κλίσης είναι το υπέροχο «Λάθος», όπου ένα εωσφορικό τοπίο δονεί τα υπόκωφα από τις εκρήξεις ενός ατέρμονου πολέμου, καταμεσής του οποίου διαμελίζεται μια ονειρική μπητρική μορφή. Αντιθέτως, πεζά που αναπαράγουν χιλιεπισωμένες ιστορίες αδικούν την αφηγηματική δυναμική της συγγραφώς. Όταν η Παναγιωτοπούλου αξιοποιεί τα εκφραστικά της μέσα για την εξεικόνιση υπερρεαλιστικών θεαμάτων, η γραφή της καθιλώνει. Διότι δύσκολα ξεκαθίζει κανείς τη γυναίκα που κάθε βράδυ ξεκαρφώνει τα κεραμίδια της στεγνής και τα απλώνει στον κήπο, φτιάχνοντας πάνω στο χώμα κενοτάφια, που «μέσα τους έκλεινε όσα δεν είχε προφτάσει να ζήσει».

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟ

Ο Γιώργος Κυριακόπουλος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1958. Σπούδασε νομικά και πολιτικές επιστήμες στην Αθήνα και στο Λονδίνο, αλλά εργάστηκε αποκλειστικά σε επιχειρήσεις. Στα γράμματα εμφανίστηκε το 2017 με τη συλλογή διηγημάτων «Η Τρισεγγονή της Αραπίνας και άλλες ιστορίες» (Εστία), η οποία τιμήθηκε με το Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας το 2018. Φέτος εξέδωσε ένα δοκίμιο με τίτλο «Η Αρχαιολογία του χτες: Ερειπωμένα σπίτια και υποστατικά του Αιγαίου» (Ποταμός), ένα ενδεκάχρονο φωτογραφικό οδοιπορικό στα ερείπια τριάντα νησιών του Αιγαίου, ενώ πρόσφατα κυκλοφόρησε το πρώτο του μυθιστόρημα, «Η περίληψη» (Εστία).

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Δύο εξαιρετικά αγγλόφωνα βιβλία, του Στέφανου Σίνου για την αναστήλωση του παλατιού του Μυστρά και της βυζαντινολόγου Σάρων Γκέρσελ για τα αρχιτεκτονικά κεραμικά της Κωνσταντινούπολης.

Ποιος ήρωας/ηρώιδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ο Ροβινσώνας Κρούσος, ποιος άλλος; Αλλά δεν θα με άντεχε ο Παρασκευάς.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Μάλλον μια αλλοπρόσαλλη παρέα του Μεσοπολέμου, την ξεχασμένη Λιλίκα Νάκου, τον Κοσμά Πολίτη, τον

Θράσο Καστανάκη, τον Γιώργο Σεφέρη, τον Λόρενς Ντάρελ, τον Χένρι Μίλερ και τον Ναπολέοντα Λαπαθιώτη (που δεν θα αποδεχόταν την πρόσκληση), και θα τους παρακινούσα να συζητήσουμε ημιτελή τους έργα.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Οτι κάποτε τύχαινε άλλη νύφη να σου παρουσιάσουν στα προξενιά και άλλη να εμφανιστεί στην εκκλησία. Στον «Ταχυδρόμο» του Παπαδάκη.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Τον «Καπετάν Μιχάλη». Επί χρόνια με αποδίδωχνε η επιτηδευμένη ιδιωματική γλώσσα και το ύφος του Καζαντζάκη. Όμως, αν τον είχα διαβάσει σε μετάφραση, θα μου είχε κάνει την ίδια τεράστια εντύπωση που μου είχαν κάνει οι «οργισμένοι» της αμερικανικής λογοτεχνίας, όπως ο Στάινμπεκ.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Κάθε δέκα χρόνια ξαναδιαβάζω το «Παραμύθι χωρίς όνομα» της Πηνελόπης Δέλτα. Έτσι, σαν μια απαραίτητη ηθικοπλαστική ένωση. Και πολύ πιο συχνά το ποιήματα του Καβάφη, ως μια ιδιόρρυθμη πατριδογνωσία.

Σίφνος, Χρυσοπηγή, Αρτεμώνας, Πουλύπη – μαγικά μέρη που μοιάζουν να πρωταγωνιστούν στο βιβλίο σας, ισότιμα με τους ήρωες.
Η Σίφνος μπορεί να μην έχει τις θάλασσες άλλων νησιών, αλλά εκεί τα πάντα ανασπνέουν ζωή ακόμα. Την αγάπησα για την αγγειοπλαστική της (μεγάλο μου ερευνητικό μεράκι τα κεραμικά), αλλά την ερωτεύτηκα για τον φρέσκο αέρα που φυσάει ανάμεσα στους παλιούς και στους ζωντανούς.

Ποια μνήμη συνδέει αυτή την παρέα του 1977 στη Σίφνο;
«Η περίληψη» είναι μυθοπλασία. Ωστόσο, χρησιμοποίησα τις εντυπώσεις από τις πρώτες επισκέψεις μου στο νησί. Υπήρχε τότε μια παρέα, αλλά καθόλου δεν σχετίζεται με αυτήν του βιβλίου. Αυτήν την έπλασα ενθυμούμενος ένα μείγμα σκιρτημάτων τού τότε.

Πρώτα σε πωλήσεις

ΜΕΛΕΤΕΣ, ΔΟΚΙΜΙΑ, ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ	
1 «Χωράει όλη η αρχαιότητα στο ασανσέρ» του Θεόδωρου Παπακώστα (Key books)	
2 «Η ευγενής τέχνη του να τα γράφεις όλα στα...» του Μαρκ Μάνσον (Εσοπτрон)	
3 «Η μεγάλη επανεκκίνηση» των Τιερί Μαλερέ, Κλάους Έβαρν (Λιβάνη)	
4 «Το βιβλίο που θα ήθελες να είχαν διαβάσει οι γονείς σου» της Φίλιπα Πέρι (Διόπτρα)	
5 «Πώς να μιλάτε στα παιδιά σας ώστε να σας ακούν» των Ιλέν Μαζίς, Αντέλ Φέιμπερ (Ποτάκη)	
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ	
1 «Η πλεξούδα» της Λετίσια Κολαμπανί (Ποτάκη)	
2 «Εσσημός» του Σπύρου Πετρουλάκη (Μίνωας)	
3 «Εκεί που τραγουδάνε οι καραβίδες» της Ντέλια Ουρενς (Δώμη)	
4 «Σικελικό ειδύλλιο» της Σωίτης Τριανταφύλλου (Ποτάκη)	
5 «Το πράσινο φόρεμα» της Λένος Μαντά	

* Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο ΙΑΝΟΣ (Αθήνα και Θεσσαλονίκη)

Κανείς μόνος στο σιλό του τρόμου

Η συγγραφέας Τζένι Οφίλ μιλάει για το νέο της βιβλίο και προτείνει τρόπους διαφυγής από τους φόβους που μας κατακλύζουν

Συνέντευξη στη

ΜΑΡΙΑΛΕΝΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Λίγο πριν μπει το θερμότερο αυτό καλοκαίρι, και πριν ξεσπάσουν οι πυρκαγιές στη χώρα μας, οι εκδόσεις Στερέωμα εξέδωσαν το μυθιστόρημα της Τζένι Οφίλ, με τίτλο «Καιρός» σε μετάφραση Κατερίνας Σχινά.

Το σχετικά μικρό του μέγεθος μπορεί να σε ξεγελάσει, κυρίως γιατί ο «Καιρός» δεν είναι ένα βιβλίο που θα διαβαστεί γρήγορα ή εύκολα. Και αυτό δεν οφείλεται στη δυσνόητη γλώσσα, κάθε άλλο, η γλώσσα της συγγραφέως ρέει όπως και η εξαιρετική μετάφραση. Το βάρος μετατίθεται στην ουσία του βιβλίου και στη λιτή αλλά εξαιρετικά βαθιά θεματολογία του. Η ηρωίδα της Οφίλ είναι η Λίζυ. Μια γυναίκα που προσπαθεί υπόγεια, άρρητα, μικρόσωμα, γενναία να στηρίξει τον ψυχικά ασθενή αδελφό της και παράλληλα να ζήσει, έχοντας αντιληφθεί ότι ο κόσμος πάσχει όπως το σύμπαν πάσχει, όπως η Γη πάσχει. Ο ανθρώπινος οργανισμός που νοσεί είναι μέρος του πλανητικού οργανισμού που νοσεί σε σημείο που δεν μεταστρέφεται εύκολα τα πράγματα. Η Αμερικανίδα συγγραφέας ανήκει στη νέα γενιά συγγραφέων ελλειπτικής γραφής, χωρίς όμως να της λείπει η θέαση ενός ολόκληρου κόσμου. Μέσα σε αυτόν υπάρχει το παρελθόν των προγόνων μας, τονίζεται με έμφαση το δυτικό και αμερικανικό παρόν αλλά κυρίως η αγωνία στρέφεται στο μέλλον.

Λογοτεχνικό διαμάντι ο «Καιρός», σε καιρούς που δυστυχώς το θέμα του είναι πιο επίκαιρο από ποτέ.

– **Τι σας ώθησε να γράψετε τον «Καιρό»;**

– Με απασχολούσε το συναίσθημα του τρόμου και πώς αυτό πλέον έχει εγκατασταθεί σαν εσωτερικός ήχος στην ψυχή πολλών ανθρώπων τον τελευταίο καιρό. Με ενδιέφερε να επεξεργαστώ πώς είναι να ζεις υπό το καθεστώς του τρόμου και πώς θα βρούμε τη βούληση να ζήσουμε τη ζωή μας, παρά τους φόβους που μας κατακλύζουν.

– **Η ηρωίδα σας, η Λίζυ, ζει στη Νέα Υόρκη μέσα σε έναν κόσμο φόβου εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής. Στο βιβλίο σας όλοι βι-**

“

Πιστεύω ότι το χιούμορ είναι μια διέξοδος στο υπαρξιακό αδιέξοδο του ανθρώπου.

Γιατί στα πραγματικά καλά αστεία, πάντα υπάρχει μια ανατροπή, μια έκπληξη.

“

Εάν δεις κάποιον να υποφέρει, μπορείς να σκεφτείς δύο πράγματα: Ή ότι αυτό δεν θα συμβεί σε μένα ή ότι αυτός ο άνθρωπος θα μπορούσα να είμαι εγώ.

ώνουν τις συνέπειες της θέρμανσης του πλανήτη, και ζουν γνωρίζοντας ότι ο κόσμος έχει φτάσει στο τέλος του. Νιώθετε τον ίδιο φόβο για το μέλλον της ανθρωπότητας;

– Η κλιματική αλλαγή πλέον είναι τόσο έντονη και κανείς μας δεν θα βγει αλώβητος από αυτή την κατάσταση. Αυτό όμως που με καθησυχάζει και με ενθαρρύνει είναι ότι γίνονται συνεχώς ολοένα και περισσότερες ανοιχτές συζητήσεις για το ότι είναι το πιο σοβαρό μας πρόβλημα. Σίγουρα πρέπει να το αντιμετωπίσουμε συλλογικά και όχι ο καθένας μόνος του.

– **Η Λίζυ στηρίζει με έναν μοναδικό τρόπο τον αδελφό της. Eis βάρος της δικής της ζωής. Μερικοί άνθρωποι προσπαθούν να σώσουν τη ζωή κάποιου άλλου, ακόμα και εάν αποδεικνύεται μάταιο.**

«Είναι καιρός να ενωθούμε με άλλους ανθρώπους για να συνεργαστούμε στα πράγματα που πιστεύουμε ότι αξίζουν τον κόπο», λέει η Αμερικανίδα συγγραφέας του «Καιρού», ενός μυθιστορήματος πιο επίκαιρου από ποτέ.

Ποια δύναμη τους παρακινεί;

– Εάν δεις κάποιον να υποφέρει, μπορείς να σκεφτείς δύο πράγματα: Ή ότι αυτό δεν θα συμβεί σε μένα ή ότι αυτός ο άνθρωπος θα μπορούσα να είμαι εγώ. Εάν βουτύξεις στην ενσυναίσθητική σκέψη, τότε ακολουθείς και την ενσυναίσθητική δράση.

– **Το βιβλίο σας είναι γραμμένο σε μικρές παραγράφους, σε σύντομα σημειώματα, έχει την αίσθηση ο αναγνώστης σε κάποιες στιγμές ότι διαβάζει προσωπικό ημερολόγιο. Ζούμε σε εποχές που οι νεότεροι άνθρωποι δεν διαβάζουν κλασική λογοτεχνία ούτε είναι εξοικειωμένοι με τον μακροπερίοδο λόγο. Το λάβατε υπ’ όψιν σας αυτό όταν γράφατε; Εστω και ασυνείδητα;**

– Δεν πιστεύω για να είμαι ειλικρινής ότι η γραφή μου μοιάζει με

ημερολογιακή γραφή. Προσπάθησα να βρω ένα στυλ που θα αντιπροσωπεύει καλύτερα τον τρόπο που σκέφτομαι. Ήταν πολύ συνειδητό να δημιουργώ κενά και χώρο ανάμεσα στις διαφορετικές αφηγηματικές στιγμές του βιβλίου, έτσι ώστε οι αναγνώστες να μπορούν να μοιραστούν αυτές τις παύσεις. Να σκεφτούν, να κάνουν τους δικούς τους συνειρμούς.

– **Το χιούμορ της ηρωίδας σας διαπνέεται από ευφυΐα και ενόραση, την ίδια στιγμή όμως αποκαλύπτει και το υπαρξιακό της αδιέξοδο. Τι θέση έχει το χιούμορ στη ζωή σας;**

– Πιστεύω ακριβώς αυτό, ότι το χιούμορ είναι μια διέξοδος στο υπαρξιακό αδιέξοδο του ανθρώπου. Γιατί στα πραγματικά καλά αστεία, πάντα υπάρχει μια ανατροπή, μια έκπληξη. Αυτό το στοιχείο

του απρόσμενου, του αναπάντεχου βοηθάει πολύ τον τρόπο που σκέφτομαι. Γιατί όσο σκοτεινός και εάν είναι, με βοηθάει να δω τελικά ότι δεν είναι ο μοναδικός που διαθέτω.

– **Κλιματική αλλαγή, δυσλειτουργικές οικογένειες, ψυχικά νόσος: οι άνθρωποι ενώ είναι στριμωγμένοι, μοιάζουν να έχουν συνθλιβεί από αυτά και άλλες δυσκολίες, ψάχνουν εντούτοις νέα σύμβολα, νέες δοξασίες για να πιστέψουν σε αυτές. Τι ρόλο παίζει η αγάπη σε όλα αυτά;**

– Η αγάπη είναι η σωστική λέμβος σε μια ανταριασμένη θάλασσα. Πάντα αυτή είναι που θα μας βοηθάει να βρούμε στη στεριά.

– **Πώς νιώθετε που το βιβλίο σας μεταφράστηκε στα ελληνικά; Φαίνεται και από τις παραπομπές στο βιβλίο ότι έχετε ασχοληθεί με την**

Η ηρωίδα του βιβλίου προσπαθεί γενναία να στηρίξει τον ψυχικά ασθενή αδελφό της.

αρχαία ελληνική φιλοσοφία. Εσείς έχετε επισκεφθεί την Ελλάδα;
– Δεν σας κρύβω ότι είμαι ενθουσιασμένη που το βιβλίο μου μεταφράστηκε στα ελληνικά. Δεν έχω έρθει στη χώρα σας, αλλά επιθυμώ πολύ να έρθω, μόλις γίνουν πάλι εύκολα τα ταξίδια μας.

– **Καμιά φορά σκέφτομαι ότι οι λέξεις έχουν χάσει πα το νόημά τους, έχουμε φτάσει σε αδιέξοδο. Ξαν να μην μπορεί με λέξεις κανείς πλέον να μετακινηθεί και προς καμία κατεύθυνση. Χρειαζόμαστε δράση. Τι μπορούμε στα αλήθεια να κάνουμε;**

– Σε αυτήν τη φάση, η απάντηση είναι οτιδήποτε. Ας κάνουμε το οτιδήποτε στην ανθρώπινη κοινωνία που είμαστε μέλη για να βοηθήσουμε όσους έχουν την ανάγκη μας. Πιστεύω βαθύτατα ότι όλες οι κρίσεις είναι άρρηκτα συνδεδεμένες. Είναι καιρός να ενωθούμε με άλλους ανθρώπους για να συνεργαστούμε στα πράγματα που πιστεύουμε ότι αξίζουν τον κόπο. Δεν πρέπει να καθίσουμε μόνοι στο σιλό του τρόμου.

– **Και οι δικοί σας φόβοι; Σας βοηθάει το γράψιμο;**

– Ναι, το γράψιμο είναι ο δικός μου τρόπος να ανοίξω έναν διάλογο με τον εαυτό μου για όσα με ενδιαφέρουν, για όσα φοβάμαι ή ελπίζω σε μια δεδομένη στιγμή. Όταν το μυθιστόρημα τελειώσει και εκδοθεί, ο διάλογος αυτός ευελπιστώ να διαδοθεί και να συμπεριλάβει τους αναγνώστες πλέον. Αυτό είναι για μένα το πιο ενδιαφέρον κομμάτι της διαδικασίας. Αυτό με ανταμείβει.

Το μυστήριο της αυτοκτονίας της δεκαεφτάχρονης Εστερ

Η λογοτεχνία της ανίχνευσης αναδεικνύεται στο μυθιστόρημα του Γερμανού Φρίντριχ Ανι σε πρωτοκλασάτη γραφή

ΦΡΙΝΤΡΙΧ ΑΝΙ
Η μέρα χωρίς όνομα. Μια υπόθεση για τον Γιάκομπ Φρανκ
μτφρ. Μαρία Αγγελίδου
εκδ. Gutenberg, σελ. 360

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΕΗ**

Παραθέτω αυτούσια την καίρια διαπίστωση, η οποία στοιχειώνει το ως άνω μυθιστόρημα: «Οι νεκροί γυρίζουν και ξαναγυρίζουν όποτε θέλουν, κάθονται στο τραπέζι μαζί μας και μας μιλάνε. Κι εμείς δεν μπορούμε να ξεφύγουμε, θέλοντας και μη τους ακούμε, τη μια ώρα μετά την άλλη, όλη νύχτα. Μετά φεύγουν, αλλά ξέρουμε ότι θα ξανάρθουν, πάλι και πάλι». Ο δικαίως πολυβραβευμένος Γερμανός συγγραφέας Φρίντριχ Ανι (1959-) διακρίνεται, εκτός των άλλων, για την αποτελεσματική διαχείριση του ενδελεχώς επλεγμένου αφηγηματικού υλικού από την πρώτη έως την τελευταία σελίδα. Δηλαδή δεν πρόκειται μόνο για την επαρκώς αποτυπωμένη δράση των ποικίλων χαρακτήρων, τη διεξοδική παράταξη των κειμενικά κρίσιμων συγκυριών ή, αντιστοιχώς, την όλη διαδοχή των ικανών και αναγκαίων εκείνων ανατροπών, αλλά και για την εις βάθος διερμηνεία των όσων συμβαίνουν

Το υποβλητικό πρωτότυπο αποδόθηκε με συνέπεια στα ελληνικά.

Οι δόσεις της εναλλακτικής πραγματικότητας υποστηρίζουν διαφορετικούς κάθε φορά τρόπους ανάλυσης των επί μέρους πεπραγμένων.

στην αθέατη πλευρά του εκάστοτε εαυτού. Κι ίσως αυτό να λογίζεται το ουσιαστικότερο όλων.

Εν ολίγοις: Η δεκαεφτάχρονη Εστερ Βίντερ αυτοκτονεί, παίρνοντας μαζί της τα αίτια και αιτιατά

«Οι νεκροί γυρίζουν και ξαναγυρίζουν όποτε θέλουν, κάθονται στο τραπέζι μαζί μας και μας μιλάνε. (...) Μετά φεύγουν, αλλά ξέρουμε ότι θα ξανάρθουν».

της ύστατης πράξης της. Ο αστυνομικός επιθεωρητής ονόματι Γιάκομπ Φρανκ ανακοινώνει τον τραγικό σολοικισμό στη μητέρα της. Επί επτά ώρες κάθεται κοντά της για να την παρηγορήσει. Η συνά-

ντηση αυτή τον έχει στιγματίσει. Ζει συχνά πυκνά τον ζόφο της επί μια εικοσαετία. Ο πατέρας του κοριτσιού, πιστεύοντας ακράδαντα ότι η κόρη του είχε δολοφονηθεί, συναντά εκ νέου τον εν λόγω αστυ-

νομικό, συνταξιούχο πλέον, παρακαλώντας τον να επανεξετάσει τη θλιβερή υπόθεση. Ο πολύπειρος, νουνεχής και αρκούντως αναστοχαστικός Γιάκομπ Φρανκ αποδέχεται την πρόσκληση. Τώρα όμως φρονεί ότι «για να βρει την αλήθεια αυτής της υπόθεσης δεν έπρεπε να σκεφτεί σαν εγκληματολόγος. Έπρεπε να προσπαθήσει να ξεκάσει τις γνώσεις που είχε αποκτήσει και να εμπορευθεί τα ένστικτα του κορμιού του, τους νευροδιαβιβαστές και τα μηνύματα των κυττάρων του».

Αν πράγματι «το έργο που κατά κανόνα αναλαμβάνουν οι συγγραφείς αστυνομικών ιστοριών είναι να εξηγήσουν, όχι το ανεξήγητο, αλλά το συγκεκριμένο», όπως υπογράμμισε προσφυώς ο Χόρχε Λουίς Μπόρχες στις εμβληματικές «Διερευνήσεις» του, τότε η «Μέρα χωρίς όνομα» συνιστά και η ίδια μια ακόμη ενδεικτική εμπέδωση της συγκεκριμένης στρατηγικής. Συγκρατώ ότι αυτό ακριβώς το «συγκεκριμένο» είναι που προβάλλεται διεξοδικά. Ετσι, η καλειδοσκοπική διάταξη των συμβάντων, η εξονυχιστική ανάλυση των συμφραζομένων και των προβληματικών παρεπομένων τους διατηρείται αμείωτη. Κοντολογίς, η λογοτεχνία της ανίχνευσης αναδεικνύεται εδώ σε πρωτοκλα-

σάτη γραφή. Η δε αντίστοιχη περιώνυμη «Θέση θέσης» του Χένρι Τζέιμς αξιοποιείται υποδειγματικά.

Επιπροσθέτως, ως το σημείο της πληρέστατης διαλεύκανσης του δράματος, η διηγητική πολιτική, η οποία συνειδητά υιοθετείται στην προκειμένη περίπτωση θαρρώ ότι ανάγεται ευθέως στο πλαίσιο της εξιστόρησης, όπως βιβλίζεται στο «Ρασόμουν» του Ρυουνόσουκε Ακουτάγκαβα (1892-1927). Ο,τι δηλαδή απετέλεσε τη βάση της ομώνυμης, πασίγνωστης κινηματογραφικής ταινίας (1950) του Ακίρα Κουρόσαβα (1910-1998). Κι εκεί, όπως και στο παρόν μυθιστόρημα, οι δόσεις της εναλλακτικής πραγματικότητας υποστηρίζουν διαφορετικούς κάθε φορά τρόπους ανάλυσης των επί μέρους πεπραγμένων. Το εύρημα παράγει αντικαταστάσεις τόσο των μέχρι πρότινος αδιάσειστων βεβαιωτήτων, όσο και των ευλόγων πεποιθήσεων. Διότι τίποτε δεν ισχύει ανεξάρτητα από τις διαδοχικές γνώσεις λήψης των όποιων δεδομένων. Όπως αλλάζουν αισθητά θέση στις ενόψεις του έργου, οίκοθεν νοείται ότι επαυξάνουν το αναγνωστικό ενδιαφέρον. Η μετάφραση γύρισε στη γλώσσα μας με άνεση και άλλη τόσο ρηματική συνέπεια το όντως υποβλητικό πρωτότυπο.

Σκοτεινό «La La Land» μακριά από κλισέ

Η νέα ταινία του Λεός Καράξ

Annette ★★★

ΜΙΟΥΣΙΚΑΛ (2021)

Σκηνοθεσία: Λεός Καράξ

Ερμηνείες: Ανταμ Ντράιβερ, Μαριόν Κοτιγιάρ, Σάιμον Χέλμπεργκ

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Εννέα ολόκληρα χρόνια μετά το υπέροχο «Holy Motors», ο τρομερός Γάλλος Λεός Καράξ επιστρέφει με το πρώτο του αγγλόφωνο φιλμ και μάλιστα μιούζικαλ, το οποίο συζητήθηκε πολύ μετά την πρεμιέρα του προ διμήνου, στο Φεστιβάλ των Καννών. Οι πρωταγωνιστές του εδώ είναι χολιγουντιανοί αστέρες και συγκεκριμένα ο Ανταμ Ντράιβερ και η Μαριόν Κοτιγιάρ, οι οποίοι υποδίδονται ένα ζευγάρι νέων εραστών, τον Χένρι και την Αν: εκείνος είναι επιτυχημένος αυτοσεξιαστικός κωμικός, με ροκ προσωπικότητα και μια κλασική μοτοσικλέτα την οποία δεν αποχωρίζει ποτέ· εκείνη είναι λαμπερό αστέρι της όπερας και μαθημένη να ζει σαν βασίλισσα. Μαζί θα αποκτήσουν ένα κοριτσάκι με κάπως... ιδιαίτερα γνωρίσματα, την Ανέτ, ωστόσο η σχέση τους θα πάρει την κά- των δόλτα ακολουθώντας την πορεία της επαγγελματικής καριέρας του Χένρι.

Ο Καράξ σκηνοθετεί εδώ μια ιστορία γραμμένη από το καλλιτεχνικό δίδυμο των Sparks, οι οποίοι υπογράφουν και την εντυπωσιακή μουσική επένδυση της ταινίας. Σε επίπεδο πλοκής, τουλάχιστον μέχρι ενός σημείου, τα πράγματα θυμίζουν ένα πιο σκοτεινό «La La Land», με την

προσέγγιση του Καράξ πάντως να χαρίζει μοναδική ατμόσφαιρα και να βρίσκει έξυπνες λύσεις ώστε να κρατήσει τη ματιά του μακριά από τα κλισέ του είδους. Στο «οπλοστάσιό» του έχει φυσικά δύο πολύ καλούς ηθοποιούς, με τον Ανταμ Ντράιβερ ειδικά να τεντώνει εδώ περισσότερο από ποτέ τους υποκριτικούς –και όχι μόνο– μυς του, προκειμένου να φέρει εις πέρας μια ομολογουμένως πολύ απαιτητική ερμηνεία. Η Μαριόν Κοτιγιάρ από την πλευρά της στέκεται, ως συνήθως, στο ύψος της, ενώ ευχάριστη έκπληξη αποτελεί και ο γνωστός μας από το τηλεοπτικό «The Big Bang Theory», Σάιμον Χέλμπεργκ.

Όσο για τα θέματα, ο λαμπερός κόσμος της διασημότητας, με τις παγίδες του, καθώς και ο ανθρώπινος εγωισμός, ο οποίος τελικά υπερσχύει, δίνουν εδώ τον τόνο, μαζί με τα όνειρα και τις βουτιές στις θάλασσες των αναμνήσεων που στοιχειώνουν τους πρωταγωνιστές.

Είναι φανερό πως ο Καράξ «τρώγεται» αρκετές φορές στην αίθουσα του μοντάζ ώστε να κάνει την αφήγησή του πιο συνειρμική και ελεύθερη, όμως συγκρατείται λόγω του κοινού, στο οποίο (αυτή τη φορά) απευθύνεται.

Γι' αυτόν τον λόγο πιθανότατα και το δεύτερο μέρος του φιλμ, που ενσωματώνει μπόλικά στοιχεία τραγωδίας, μοιάζει κάπως ασυνδeto και πιασρό σε σχέση με το καθηλωτικό πρώτο, ενώ και η συνολική του διάρκεια εκτείνεται παραπάνω από όσο είναι απαραίτητο.

Ο Ανταμ Ντράιβερ τεντώνει εδώ περισσότερο από ποτέ τους υποκριτικούς –και όχι μόνο– μυς του, προκειμένου να φέρει εις πέρας μια ομολογουμένως πολύ απαιτητική ερμηνεία. Η Μαριόν Κοτιγιάρ από την πλευρά της στέκεται, ως συνήθως, στο ύψος της.

HOME CINEMA

Ρομαντική ιστορία με φόντο το φλεγόμενο Τσερνόμπιλ

Επάνω, σκηνή από τη ρωσική παραγωγή του Netflix «Τσερνόμπιλ 1986». Κάτω, η Ινγκριντ Μπέργκμαν στη «Φθινοπωρινή συνάτα» που είναι δι-αθέσιμη στο Ertflix.

Τσερνόμπιλ 1986 ★★★

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΡΑΜΑ (2021)

Σκηνοθεσία: Ντανίλα Κοζλόφσκι

Ερμηνείες: Ντανίλα Κοζλόφσκι, Οκσάνα Ακίσινα, Φίλιπ Αντέεφ

Η δημοφιλέστατη προ διετίας σειρά του HBO επανέφερε στο προσκήνιο το ενδιαφέρον για τη μεγάλη πυρηνική καταστροφή του Τσερνόμπιλ. Αυτή τη φορά έχουμε μια ρωσική παραγωγή για λογαριασμό του Netflix, σε ένα φιλμ που μπλέκει μια ιστορία αγάπης με τα συγκλονιστικά γεγονότα της εποχής. Πρωταγωνιστής εδώ είναι ο Αλεξέι, ένας νέος πυροσβέστης, ο οποίος γνωρίζει καλά τη χωροταξία των αντιδραστήρων του πυρηνικού εργοστασίου. Ο ίδιος έχει μόλις αποκτήσει ξανά επαφή με μια παλιά αγαπημένη, που είναι μάλιστα και μητέρα του παιδιού του, όταν η έκρηξη στο Τσερνόμπιλ θα σκορπίσει το χάος και θα καλέσει τον ίδιο στο καθήκον. Επειτα από κάποιους ενδοιασμούς, θα αποφασίσει τελικά να συμμετάσχει στην ηρωική αποστολή για την άντληση των υδάτων κάτω από τον αντιδρα-

στήρα, προκειμένου να αποφευχθεί μια ακόμα χειρότερη καταστροφή.

Το κατά πόσον η ρομαντική ιστορία και τα πγαινέλα του ήρωα στην αγαλιά αγαπημένης του Ολγας είναι σημαντικά για την ίδια την πλοκή είναι συζητήσιμο, ωστόσο κατά τα άλλα η ταινία του Ντανίλα Κοζλόφσκι –είναι σκηνοθέτης και πρωταγωνιστής– διαβάζεται ως ένα στιβαρό θρίλερ με γνήσια ένταση και σασπένς. Από τα μακρινά εξωτερικά που δείχνουν τη σύγχυση και τις κινήσεις των πρώτων ημερών, μέχρι τη κλειστοφοβικά πλάνα στα άδυτα του διαλυμένου εργοστασίου, κάμερα και ρυθμός είναι εκεί για να καθηλώσουν τον θεατή και να κορυφώσουν το δράμα.

Φθινοπωρινή

συνάτα ★★★

Σκηνοθεσία: Ινγκμαρ Μπέργκμαν

Ερμηνείες: Ινγκριντ Μπέργκμαν, Λιβ Ούλμαν, Λένα Νίμαν

Από την πλατφόρμα του Ertflix κά- νουμε αυτή την εβδομάδα μια κλα- σική επιλογή, η οποία φέρει την υπογραφή του μεγάλου Ινγκμαρ

Μπέργκμαν. Ο Σουνδός δεξιοτέ- χνης δημιουργεί εδώ την προτε- λευταία ταινία της καριέρας του, σκπνοθετώντας ταυτόχρονα την Ινγκριντ Μπέργκμαν στην τελευ- ταία δική της.

Η σπουδαία ηθοποιός παίζει απέναντι στη συμπατριώτισσά της Λιβ Ούλμαν, υποδύομενη τη μητέρα της. Η Σαρλότ, διεθνούς φήμης πανίστρια, συναντά ύστερα από χρόνια την κόρη της, Εύα, με τις δύο γυναίκες να ξεκινούν έναν κύκλο εξομολογήσεων που θα τις φέρει σε τρομερή σύγκρουση, αλλά επενδύοντας το σύνολο με έργα μεγάλων συνθετών όπως ο Σοπέν, ο Μπαχ και ο Χέντελ. Τα θέματα που θίγει είναι αυτά των οικογενειακών σχέσεων, της παιδικής ηλικίας και των τραυμάτων που ορίζουν τις σχέσεις των ανθρώπων. Οι δύο πρωταγωνίστριες –και ειδικά η Μπέργκμαν, η οποία ήταν και υποψήφια για Οσκαρ– είναι αζετέ- ραστες σε άλλο ένα κλασικό φιλμ του Σουνδού auter.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000

21.05 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία λειπουργία
10.30 Καμώματα
τζι αρώματα, VI - (Ε)
Κωμική σειρά εποχής.
11.30 Κάποτε το '80 - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.30 Χωρίς
αποσκευές, V - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
13.00 Η ζωή μας
ένα τραγούδι - (Ε)
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.15 Αμύνεσθαι
περί πάτρης - (Ε)
14.45 Κοίτα με στα μάτια - (Ε)
15.15 Αποτυπώματα - (Ε)
16.15 Σε προσκυνώ
γλώσσα - (Ε)
17.15 Ο δρόμος έχει
τη δική του ιστορία - (Ε)
17.30 Χρονογράφημα - (Ε)
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.15 Αφανείς ήρωες - (Ε)
18.55 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
Μουσική εκπομπή,
με την Αγγελική
Νικηφόρου.
19.20 Λούνα Παρκ - (Ε)
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.05 Παραδοσιακή
βραδιά - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή
με την Άντρι Καραντώ-
νη.
23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.05 Χρονογράφημα - (Ε)
23.30 Αποτυπώματα - (Ε)
00.30 Κάποτε το '80 - (Ε)
01.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)

PIK2 ΤΗΛ.: 22862000

22.00 Διπλή ομηρία
07.30 Το όνειρο
του Σκιάχτρου- (Ε)
09.00 Παιδική ζώνη
α. Μάγια η μέλισσα
β. Το θαυμαστό ταξίδι
του Νιλς Χόλγκερσον
γ. Ο μικρός Χνουδιώτς
δ. Μπόμπι και Μπιλ
ε. Τα τρενάκια ρομπότ
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
16.05 Ιστορίες
του χωρκού - (Ε)
16.25 Μανώλης
και Κατίνα- (Ε)
16.50 Μάθε τέχνη
κι άδηνε - (Ε)
17.15 Το μικρό σπίτι
στο λιβάδι - (Ε)
18.00 Προσωπογραφίες - (Ε)
18.45 Μαζί / Birlikte, II - (Ε)
Δικονοτική εκπομπή.
19.30 EU4U, III
Με τη Βίβιαν Κανάρη.
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
21.05 Οδοιπορικό στους
διάφορους βίοτους
και άλλες κρυφές
ομορφίες
της Κύπρου - (Ε)
22.00 Διπλή ομηρία
(Hostage), Θρίλερ.
23.50 Travel Diary - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
00.20 ΕΙΔΗΣΕΙΣ -
(στην Αγγλική
και Τουρκική)
00.35 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

18.30 Toy story
06.00 Deal - (Ε)
06.45 Αστέρι στην άμμο - (Ε)
07.30 Θεία λειπουργία
09.20 Η φαμίλια - (Ε)
10.00 Σαββατοκύριακο
με τον Μάνεσπ
13.00 Οικογενειακές
ιστορίες - (Ε)
14.30 The Chase - (Ε)
Τηλεπακινίδι γνώσεων,
με τον Τάσο Τρίφωνος.
15.30 Το σόι σου - (Ε)
Κωμική σειρά, με τις
Μίρκα
Παπακωνσταντίνου,
Ρένια Λουζίδου, κ.ά.
17.00 Έλα στη θέση μου - (Ε)
Κωμική σειρά,
με τους Γιάννη Τσιμπού-
λη, Αθηνά Οικονομάκου,
κ.ά.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.10 Έλα στη θέση μου
(Συνέχεια)
18.30 Toy story
Ταινία κινουμένων
σχεδίων.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Η γη της Ελιάς
Κοινωνική σειρά,
με τους Πασχάλη
Τσαρούχα, Αντιγόνη
Κουλουκάκου, κ.ά.
Επεισόδιο 4ο & 5ο.
00.00 10η εντολή - (Ε)
01.30 World party - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
03.15 Οι ιστορίες του
αστυνόμου Μπέκα - (Ε)
Αστυνομική σειρά,
αυτοτελών επεισοδίων.

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

00.00 Κριντ 2 - (Creed II)
05.40 Δελιγιάνειο
παρθεναγωγείο - (Ε)
06.30 40 κύματα - (Ε)
08.00 Santa Γιολάντα - (Ε)
09.10 Mamma Mia - (Ε)
10.10 Κάνε γονείς
να δεις καλό - (Ε)
11.00 Φίλοι των
βάτραχό σου - (Ε)
Ελληνική κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Εκπομπή για την υγεία.
12.50 Ενώνιος ενώνιος - (Ε)
14.15 Το καφέ της Χαράς, V- (Ε)
16.00 Ονειροπαγίδα - (Ε)
Αισθηματική σειρά
17.10 Taxi - (Ε) - Ψυχαγωγικό
τηλεπακινίδι, με τον
Αλέξανδρο Τσουβέλα.
18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10 '
18.10 Πέτα τη φριτζά - (Ε)
20.20 Τα νέα του ANT1
21.20 Robocop
Περιπέτεια
επιστημονικής
φαντασίας,
με τους Τζοελ Κίναμαν,
Γκάρι Όλντμαν, κ.ά.
23.00 Football Stories - (Ε)
00.00 Κριντ 2 - (Creed II)
Κοινωνική
αθλητική ταινία,
με τους Σιλβέστερ
Σταλόνε,
Μάικλ Μπ. Τζόρνταν.
01.40 Η εκδρομή - (Ε)
Δραματική σειρά,
με τους Λίνα Σακάκι,
Όθωνα Μεταξά, κ.ά.
02.30 Τα μαχαίρωματα - (Ε)
Κωμική σειρά

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

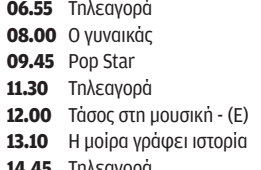
18.10 Cook beef
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει
Ενημερωτική εκπομπή,
με τη Φοίβ Μαυραγάνη.
09.45 Χαρούμενος
ταξιδιώτης - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
10.45 Green Kitchen
by Madame Ginger
Εκπομπή μαγειρικής,
με τη Μοριλού Παντάκη.
11.45 Life is a beach
Ταξιδιωτική εκπομπή,
με τον Χάρη Κιγιαδούλη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
15.00 Στο Αλαλούμ - (Ε)
Κυριακή σειρά,
αυτοτελών επεισοδίων.
16.00 Dr. Ιπποκράτης - (Ε)
17.00 Εικόνες
Ταξιδιωτική εκπομπή
με τον Τάσο Δούση.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 Cook Beef
Ψυχαγωγική εκπομπή
μαγειρικής.
19.10 Joker - (Ε)
Τηλεπακινίδι γνώσεων,
με τον Αλέξη Γεωργιάδη.
20.10 OMEGA NEWS
21.15 FAKATÉtous - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
22.15 Κάλλιο αγά
παρά αργότερα
(Something's Gotta
Give).
Ρομαντική κωμωδία,
με τους Τζακ Νίκολσον,
Νταϊάν Κίτον, κ.ά.
00.15 Total Blackout - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
01.15 Daddy cool - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.10 Top Chef
05.30 Οι Αδιάφοροι - (Ε)
06.30 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
07.00 Love It - (Ε)
08.30 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με τον Νίκο Μουσιανά.
09.40 Ζωή ποδήλατο - (Ε)
10.15 Ώρα για φαγητό - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής,
με την Αργυρού
Μαρομαρίγλου.
11.15 Αλλού ζημερμένοι - (Ε)
Κωμική σειρά,
12.30 Όταν μεγαλώσω - (Ε)
13.00 Happy Traveller - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή,
με τον Ευτύχη Μπλέτσα.
14.30 Συνταγές ψυχής - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή
μαγειρικής,
με την Ελένη Ψυκούλη.
15.15 Ελληνικό πρόγραμμα
Βουράτε γειτόνοι - (Ε)
Κωμική σειρά,
με τους Γιώργο Ζένιο,
Άλκηστη Παυλίδου, κ.ά.
18.00 Τα γεγονότα σε
συντομία
18.10 Βουράτε γειτόνοι
18.40 Τρελάδικο πολυτελείας
20.20 Τομές στα γεγονότα
21.10 Έξυπνες αγορές
Διαγωνισμός μαγειρικής.
23.00 Ο περιεργος
Κωμωδία,
με τους Στάθη Ψάλτη,
Καίτη Φίνου, κ.ά.
00.30 Γεγονότα σε τίλους
00.40 Ελληνικό πρόγραμμα -
Happy Traveller - (Ε)
02.20 Ταξιδιωτική εκπομπή.

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

06.55 Τηλεαγόρα
08.00 Ο γυναικάς
09.45 Pop Star
11.30 Τηλεαγόρα
12.00 Τάσος στη μουσική - (Ε)
13.10 Η μόρτα γράφει ιστορία
14.45 Τηλεαγόρα
15.25 Αυτοί που Έχασαν
τον όρκο τους
17.00 Τηλεαγόρα
19.00 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Maximum security

PLUS ΤΗΛ.: 22259000

06.30 Παιδικές σειρές
08.05 Παιδικό παραμύθι
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγόρα
13.00 ANNITA κοίτα - (Ε)
16.35 Τηλεαγόρα
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, III - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένη ταινία
00.05 Ξένη ταινία

EXTRA ΤΗΛ.: 25715111

07.45 Διεθνείς Ειδήσεις
08.00 Μουσικό πρόγραμμα
10.05 Έξυπνες αγορές
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
11.00 Έξυπνες αγορές
12.30 Ελιές Θρούμπες
13.00 Έξυπνες αγορές
14.00 Ασπένια φεγγάρια
15.35 Έξυπνες αγορές
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξυπνες αγορές
16.40 Ξύπνοια Δελτίο Ειδήσεων
17.45 Έξυπνες αγορές
17.15 Αόρατος φακός
17.20 Έξυπνες αγορές
18.05 Ελληνική ταινία

MOVIES BEST

17.00 Pretty Woman
06.15 Kickboxer: Vengeance
08.00 We Don't Live Here
Anymore
09.45 Playing It Cool
11.30 The Elfkins
13.00 Hello Sister, Goodbye
Life
15.00 Skjelvet (The Quake)
17.00 Pretty Woman
19.05 The Ones Below
21.00 Alice In Wonderland
23.00 Project Blue Book, II
00.00 The Sunchaser

GREEK CINEMA

20.00 Η Παριζιάνα
07.10 Εμείς τα μπατριάκια
08.20 Οι κληρονόμοι
09.45 Άδικη κατάρα
12.15 Αμφιβολίες
13.50 Ο ταυρομάχος προχωρεί
15.10 Βοήθεια με παντρεύουν!
16.45 Ένα κορίτσι για δύο
18.20 Υπάρχει και φιλότιμο
20.00 Η Παριζιάνα
21.35 Το καρέ του έρωτα
23.10 Αμφιβολίες
00.45 Τι κάνει ο άνθρωπος
για να ζήσει...
02.20 Βοήθεια με παντρεύουν!
04.00 Τα κίτρινα γόντια
05.25 Εκείνες που δεν πρέπει
ν' αγαπούν

«Μόδες πάνε κι έρχονται, το στυλ είναι αιώνιο»

Η εξομολόγηση του Ιβ Σεν Λοράν

«Οι γυναίκες που θα φορέσουν τα ρούχα μου είναι πολύ πιο σημαντικές από οποιαδήποτε ιδέα μου ως σχεδιαστή. Γι' αυτό πάντα κόβω τα ρούχα πάνω σε μανεκέν για να δω πώς αντιδρά το σώμα σε κάθε ύφασμα».

Με επικεφαλής τον σχεδιαστή Αντονι Βακαρέλο, ύστερα από δεκαετίες χωρίς κέρδη, σήμερα ο οίκος του θρυλικού Ιβ Σεν Λοράν (δεξιά) παρουσιάζει τζίρο 2,05 δισ. ευρώ – δεύτερος σε κέρδη και διεθνείς πωλήσεις όλων των μπραντ του ομίλου Κέρινγκ (ιδιοκτησίας Φρανσουά Πινό), μετά τον Γκούτσι.

Της **ΕΛΕΝΑΣ ΜΑΤΘΑΙΟΠΟΥΛΟΥ***

Λίγοι σχεδιαστές κατανόησαν, σπμάδεψαν και προσδιόρισαν τη μόδα του 20ού αιώνα όσο ολοκληρωτικά ο Ιβ Σεν Λοράν. Αγαπούσε βαθιά αυτόν τον αιώνα, τη νοοτροπία, τις τέχνες και όλα του τα επιτεύγματα, και η δουλειά του αντικατόπτριζε τέλεια το πνεύμα του.

Πρωτοσυνάντησα αυτό το μεγαλοφυές Λιοντάρι –γεννημένο στις 4 Αυγούστου 1936 στην Αλγερία, «πε νουάρ», όπως ονομάζονταν οι Γάλλοι άποικοι της Βορείου Αφρικής– την ημέρα των γενεθλίων του, ένα ηλιόλουστο παρισινό απόγευμα στην τότε καινούργια έδρα του, ένα κτίριο στο φόντο της λεωφόρου Μαρσό, κοντά στον Σηκουάνα, που στέγαζε τα ατελιέ και της υψηλής ραπτικής και της σειράς πρετ α πορτέ «ΡΙβ Γκος» (Rive Gauche) που εφοδίαζε τις ωμόνυμες μπουτίκ σε όλο τον κόσμο.

Από την αρχή, τα πήγαμε πολύ καλά, ίσως γιατί είχα σκεφθεί να του φέρω για δώρο ένα βιντατζ γυάλινο δοχείο, του οποίου το πάμα έκλεινε με ένα μπρούντζινο φίδι, για τα τσιγάρα «Κάμελ» που συνήθιζε να καπνίζει. Ήξερα ότι τα φίδια ήταν ομοίβαιο πάθος μας, και αργότερα ανακάλυψα ότι συμπεριλάμβανε πάντα σχέδιά τους και στις χριστουγεννιάτικες και

στις κάρτες για τη γιορτή του Αγίου Βαλεντίνου που μας έστελνε.

Ίσως να ευχαριστήθηκε και από το γεγονός ότι φορούσα μια φούστα και αεράτη ασπρόμαυρη μπλούζα με πουά από την πρόσφατη συλλογή της Ριβ Γκος, αλλά αμέσως έσπευσε να σημειώσει ότι «οι μόδες πάνε κι έρχονται, αλλά το στυλ είναι αιώνιο, το μόνο που έχει αληθινά σημασία! Πρόκειται για κάτι πολύ βαθύτερο, για έναν τρόπο ζωής ή, καλύτερα, για τέχνη και ζην. Αρχίζει από την πλήρη αυτογνωσία, την κατανόηση και ταύτιση με τον πραγματικό εαυτό μας. Στη συνέχεια, πρέπει να αγαπάμε τον εαυτό μας, έστω και λιγάκι, για να αρέσουμε και στους άλλους.

»Για μια γυναίκα, η σημασία του στυλ είναι κολοσσιαία. Την «εξοπλίζει» με ένα είδος ισορροπίας ώστε να μπορεί να βλέπει τη μόδα ξεκάθαρα, χωρίς να χάνεται μέσα σ' έναν ωκεανό από γκιμικς.

»Εγώ ο ίδιος είμαι πολύ πιο χαλαρός από τότε που βρήκα το προσωπικό μου στυλ. Πριν το βρω, ήμουν πιο αγχωμένος. Δεν κατανούσα το επάγγελμά μου σε βάθος. Το θεωρούσα πολύ πιο εύκολο απ' ό,τι πραγματικά είναι. Αλλά, πριν από περίπου έξι χρόνια, άρχισα ν' αναπτύσσω μια εντελώς προσωπική προσέγγιση στη μόδα. Βασικά, η μόδα αποτελείται από δύο σκέλη: το ένα είναι σταθερό, ένα είδος βάσης που στην ουσία δεν αλλάζει, και το άλλο είναι εφήμερο, με λεπτομέρειες που αλλάζουν από σεζόν σε σεζόν, χάριν διασκέδασης, κεφιού και καινοτομίας. Και σας διαβεβαιώνω ότι το δεύτερο σκέλος είναι πολύ ευκολότερο!».

Ρούχα χωρίς «βάρος»

Ο Σεν Λοράν καταλάβαινε τη γυναίκα και τις ανάγκες της καλύτερα από οποιονδήποτε άλλο ντιζάινερ και τα ρούχα του ήταν απαλλαγμένα από οτιδήποτε εξζητημένο. «Ευχαριστημένη είναι η γυναίκα της οποίας τα ρούχα δεν έχουν «βάρος», συνήθιζε να λέει και οι γυναίκες που τα φορούσαν σπάνια αισθάνονταν ικανοποιημένες με δημιουργίες άλλων.

«Οι γυναίκες που θα φορέσουν τα ρούχα μου είναι πολύ πιο σημαντικές από οποιαδήποτε ιδέα

μου ως σχεδιαστή. Γι' αυτό πάντα κόβω τα ρούχα πάνω σε μανεκέν για να δω πώς αντιδρά το σώμα σε κάθε ύφασμα. Σημαντικό επίσης είναι να βλέπω τα ρούχα φορεμένα στον δρόμο, εκεί που κινούνται και αναπνέουν. Αυτό με κάνει να εντοπίζω ενδεχόμενα λάθη, πράγματα που θα έπρεπε να έχουν γίνει διαφορετικά.

»Το να βρεις το προσωπικό σου στυλ δεν είναι εύκολο – όμως όταν το πετύχεις, έχεις αποκτήσει ένα «συμβόλαιο ασφάλειας ζωής». Ο τρόπος με τον οποίο μια γυναίκα εκφράζει το προσωπικό της στυλ και προσθέτει τη σφραγίδα της στα ρούχα που φοράει είναι τα αξεσουάρ. Καμιά φορά διασκεδάζω τον

«Η προσπάθεια να είσαι σαγηνευτική είναι κίνητρο για να ανακαλύψεις τον εαυτό σου, να προβάλεις ό,τι καλύτερο διαθέτεις με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο».

εαυτό μου προσδιορίζοντας την προσωπικότητα και το προφίλ γυναικών που φορούν το ίδιο φόρεμα μέσα από τα αξεσουάρ τους. Συνήθως βγαίνω 100% σωστός! Τίποτα δεν με σοκάρει περισσότερο από ένα «κουρασμένο» αξεσουάρ...».

Ανέκαθεν ο Σεν Λοράν αισθανόταν ιδιαίτερη έλξη και ταύτιση με τη δεκαετία του 1930 και ήταν ένας από τους πρώτους συλλέκτες επιπλών και αντικειμένων αρ ντεκό. «Η δεκαετία του 1930 είναι η πηγή του σύγχρονου, μοντέρνου κόσμου (σ.σ. εννοούσε του 20ού αιώνα) και της σύγχρονης, μοντέρνας γυναίκας. Η συγκλονιστική έκρηξη όλων των τεχνών σημάδεψε αυτή την εποχή με ένα πολύ δυνατό, αναγνωρίσιμο στυλ. Οι επόμενες δύο δεκαετίες, του 1940 και 1950, ήταν ένα βήμα πίσω προς τον 19ο αιώνα, και ψυχολογικά και αισθητικά. Ο 20ός αιώνας ανακαλύφθηκε ξανά τη δεκαετία του 1960.

»Οι γυναίκες του 1930 ήξεραν ακριβώς πώς να αντιμετωπίσουν τον εαυτό τους. Η σαγήνη έπαιζε μεγάλο ρόλο στη ζωή τους και η προσπάθεια να είσαι σαγηνευτική είναι κίνητρο για να ανακαλύψεις τον εαυτό σου, να καμουφλάρεις τα αδύνατα σημεία σου και να προβάλεις ό,τι καλύτερο διαθέτεις με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο – όλα καλά για τη μόδα και απαραίτητα για το στυλ.

»Σήμερα –ίσως δυστυχώς– σ' αυτόν τον τομέα όλα είναι πιο απλά και άμεσα. Από την άλλη μεριά, οι γυναίκες τώρα είναι πιο άνετες, έχουν περισσότερη ελευθερία έκφρασης της προσωπικότητάς τους, και περισσότερη αυτοπεποίθηση.

»Κατά τ' άλλα, είναι πολύ σημαντικό να έχεις τα μάτια και τα αυτιά σου ανοικτά σε ό,τι συμβαίνει στον γύρω κόσμο – στις εικαστικές τέχνες, στη μουσική, στο θέατρο και όχι μόνο στη μόδα. Όλες μας οι αντένες πρέπει να είναι σε

εργήγορη, για να πιάσουν τον σφυγμό της εποχής».

Από το 2016, σχεδιαστής του οίκου Ιβ Σεν Λοράν –του πιο κληρονομικά «φορτωμένου» από δόξα και επιρροή οίκου στον κόσμο, μαζί με τους Ντιορ και Σανέλ– βρίσκεται στα χέρια του υπερ-ταλαντούχου 39χρονου Βέλγου σχεδιαστή Αντονι Βακαρέλο, πέμπτου διαδόχου του θρυλικού ιδρυτή του. Προηγήθηκαν ο Αλμπέρ Ελμπάζ (που στη συνέχεια μεσουράνησε στον Οίκο Λανβέν), ο Τομ Φορντ, ο Στέφανο Πιλάτι και ο Χέντι Σλιμάν.

Από την πρώτη κιόλας συλλογή του, την άνοιξη του 2017, ο Βακαρέλο, γόνος Σικελίων γονέων, ενθουσίασε τους συντάκτες μόδας και το κοινό, και έκτοτε δεν έπαψε να το κάνει. Εκατό τοις εκατό εμπνευσμένος από το πνεύμα και την αισθητική του Σεν Λοράν, εμπλουτίζει τις συλλογές του με σύγχρονες τάσεις και υλικά όπως, π.χ., το βινύλιο, πανταχού παρόν στην αριστουργηματική συλλογή φθινόπωρο/χειμώνας 2020, την οποία διέκκε η αόρατη παρουσία του Σεν Λοράν – τόσο στις εφαρμοστές σιλουέτες, τα κολάν και φούστες από βινύλιο, όσο και στους εκτυφλωτικούς, έντονα «Σεν Λοραν-ικούς» συνδυασμούς χρωμάτων. Δυστυχώς λόγω της πανδημίας, η καταπληκτική αυτή συλλογή δεν κυκλοφόρησε αρκετά «στον δρόμο».

«Πριν αρχίσω μια κολεξιόν, συλλογίζομαι όλα τα στοιχεία που συνιστούν το πνεύμα του Σεν Λοράν, αλλά δεν ξεκινώ να σχεδιάσω μια «συλλογή Σεν Λοράν». Αν επιχειρούσα κάτι τέτοιο, το «φορτίο» του Οίκου είναι τόσο βαρύ που θα με μπλόκαρε», εξηγεί ο Βακαρέλο που στη συλλογή άνοιξη/καλοκαίρι 2021 αναβιώνει, μεταξύ άλλων, την εμβληματική ζακέτα «Saharienne» του Σεν Λοράν. Το κάνει όμως με καινούργιο, διαφορετικό τρόπο: μαύρη με χρυσά κορδόνια, για πιο βραδινή εκδοχή. «Ήθελα να παντρέψω την αίσθηση του κομφορ του 1968 με το κομφορ του σήμερα», σημειώνει αναφερόμενος στην πρόσφατη, ανάλαφρη κολεξιόν που παρουσιάστηκε διαδικτυακά με εντυπωσιακό, μινιμαλιστικό φόντο ένα στενό μονοπάτι σε αχανή έρημο, που σκοτεινιάζε και φωτιζόταν με φλόγες για το βραδινό κομμάτι της.

Η δημιουργική φαντασία και τεχνονομία του Βακαρέλο (που έκλεισε τον προσωπικό του οίκο όταν ανέλαβε τον Σεν Λοράν) συνοδεύεται και από τεράστια εμπορική επιτυχία. Επειτα από δεκαετίες χωρίς κέρδη, σήμερα ο οίκος παρουσιάζει τζίρο 2,05 δισ. ευρώ – δεύτερος σε κέρδη και διεθνείς πωλήσεις όλων των μπραντ του ομίλου Κέρινγκ (ιδιοκτησίας Φρανσουά Πινό), μετά τον Gucci.

* Η κ. Ελενα Ματθαίουπούλου, associate editor του αγγλικού περιοδικού Opera Now, στην αρχή της δημοσιογραφικής της καριέρας, πριν από την ενασχόλησή της με τη μουσική και την όπερα, και τη συγγραφή επτά βιβλίων για σχετικά θέματα, ήταν συντάκτρια μόδας για 6 χρόνια στο περιοδικό Tatler, στην εφημερίδα Daily Express και στη συνέχεια international editor-at-large της Vogue.

16

SEPTEMBER

19:00 – 00:00

STASIKRATOUS STR.

STREET. FEST.

• NICOSIA 2021 •

ALL-NIGHT MUSIC WITH

ANTHONY
642

PUEBLO
FRANCO

BLANCO
MARIO

DJ
LEANDRO

DJ
COXY

- THE POTBELLY
- BURGER BY MOONDOGS
BAR & GRILL
- PAPA FILIPOU ICE CREAM
- SERIAL GRILLER,
BAR & GRILL
- MOSHI MOSHI SUSHI & MORE
- THAT'S Y ALL DAY BAR
- THE OLD SOULS
- DREADS & TATTS
COCKTAIL BAR
- LEON BEER STATION
- CARLSBERG BEER
STATION

ΕΙΣΟΔΟΣ ΜΟΝΟ ΜΕ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ
ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΟΣΗΣΗΣ #COVID19

SUPPORTED BY

HELLENIC BANK

Δήμος Λευκωσίας
Nicosia Municipality

#EPICSTREETFEST